

รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนกิตติวิทยา จังหวัดตราด

DEVELOPMENT OF A COMMUNICATION MODEL FOR PROMOTING EARLY
CHILDHOOD DEVELOPMENT AT KITTIWITTAYA SCHOOL
IN TRAT PROVINCE

วิทยานิพนธ์

ของ

ศิริรัตน์ มุลพฤษ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการสื่อสาร

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตุลาคม 2567

รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

โรงเรียนกิตติวิทยา จังหวัดตราด

DEVELOPMENT OF A COMMUNICATION MODEL FOR PROMOTING EARLY

CHILDHOOD DEVELOPMENT AT KITTIWITTAYA SCHOOL

IN TRAT PROVINCE

วิทยานิพนธ์

ของ

ศิริรัตน์ มุลพฤษ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาโท สาขาการจัดการการสื่อสาร

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตุลาคม 2567

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

เรื่อง

รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา จังหวัดตราด
Development of a Communication Model for Promoting Early Childhood Development
at Kittiwittaya School in Trat Province

ศิริรัตน์ มุลพฤกษ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานสอบวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย)

.....ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บวรสรรค์ เจียคำรง)

.....กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.อุริพัฒน์ แก้วตาชนวันนา)

.....กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ คังคะศรี)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาการจัดการการสื่อสาร

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(อาจารย์ ดร.อุริพัฒน์ แก้วตาชนวันนา)

วันที่ 28 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2567

ศิริรัตน์ มูลพฤษย์. (2567). รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนกิตติวิทยา จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การจัดการการสื่อสาร). จันทบุรี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บวรสรรค์ เจียคำรง

ประธานกรรมการ

นศ.ค. (นิเทศศาสตร์)

อาจารย์ ดร.กริพัฒน์ แก้วตาธนวัฒนา

กรรมการ

ปร.ค. (นิเทศศาสตร์นวัตกรรม)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา
การเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา 2) เพื่อวิเคราะห์สื่อ
การเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบ
การสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์
เชิงลึก และการระดมสมองจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกิตติวิทยา กลุ่มคณะครูโรงเรียนกิตติวิทยา
และผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน ควบคู่ไปกับการสังเกต และวิเคราะห์เนื้อหาจาก
แหล่งข้อมูลประเภทวิดีโอการสอน จำนวน 40 ตอน รวมถึงสื่อการสอนรูปแบบต่างๆ จำนวน
6 ประเภท

ผลการวิจัย พบว่า 1) เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
ให้ความสำคัญกับการใช้จุดดึงดูดใจด้านเหตุผล และจุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ เป็นเครื่องมือที่กระตุ้น
ให้ผู้เรียนสนใจเนื้อหาในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี 2) ในด้านของการใช้สื่อการเรียนรู้
ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พบว่า มีการใช้สื่อวัสดุ (เช่น ตัวต่อ จิ๊กซอว์) สื่ออุปกรณ์
(เช่น สมาร์ททีวี) สื่อกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมสืบสาน
วัฒนธรรม กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมบทบาทสมมติ) สื่อบุคคล (เช่น การถ่ายทอดความรู้
ประสบการณ์) สื่อสิ่งพิมพ์ (เช่น นิทานอีสป ไปสเตอร์วันสำคัญ เอกสารการเรียนรู้ต่างๆ) และ
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เช่น วิดีโอสั้นเพื่อการสอน) และ 3) รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการ
ของเด็กปฐมวัย มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ ครูควรมีคุณลักษณะด้านความรู้ ด้านทักษะ และ
ด้านบุคลิกภาพที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ เนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการ คือ
เรื่องราวเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ธรรมชาติรอบตัว เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อม รวมถึงสิ่งต่างๆ
รอบตัว โดยใช้จุดดึงดูดใจด้านเหตุผล และด้านอารมณ์ เพื่อสร้างความสนใจต่อการเรียนรู้ ในส่วนของ

สื่อกลางที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ ได้แก่ สื่อวัสดุ สื่ออุปกรณ์ สื่อกิจกรรม สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และการเจริญเติบโตที่สมวัย

คำสำคัญ : การสื่อสาร, การออกแบบเนื้อหา, สื่อการเรียนรู้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Sirirat Moonpruk. (2024). **Development of a Communication Model for Promoting Early Childhood Development at Kittiwittaya School in Trat Province.** Thesis. M.Com.Art. (Master of Communication Arts). Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University.

Thesis Advisors

Assistant Professor Dr. Bavonsan Chiadamrong Ph.D. (Doctor of Philosophy in Communication Arts)	Chairman
Assistant Professor Dr. Puripat Keawtathanawattana Ph.D. (Communication Innovation)	Member

Abstract

The objectives of this research were to: 1) analyze the learning content for promoting early childhood development at Kittiwittaya School, 2) analyze the associated learning media, 3) develop a communication model to promote early childhood development for this school. This was qualitative research that consisted of: in-depth interviews and brainstorming with administrators and teachers of the school as well as an expert in communication arts, class observations and content analysis from 40 teaching videos and 6 other types of teaching media.

The results of the research found that: 1) the learning content used to promote early childhood development focused on logical and emotional development; 2) the learning media used included: material media (jigsaw puzzles), equipment media (smart TV), experience-enhancing activity media (creative arts, culture preservation activities, field trips, role play), personal media (transferring knowledge and experience), print media (Aesop's fables, important day posters, learning documents) and electronic media (teaching videos); and 3) the development of a communication model for early childhood development focused on the two main elements of teachers and learning content. Teachers should have knowledge, skills and personality characteristics that are conducive to organizing experiences. Learning content should be appropriate in one or more of the following areas: stories about the students, stories about nature and nearby places, and activities that use reason and emotion to create interest in learning via various media.

Keywords: Communication Model, Early Childhood Development, Learning Content

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรสรค์ เจียดำรง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง รวมทั้งสนับสนุนความรู้ในทุกๆ ด้าน และผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.กริพัฒน์ แก้วตาชนวัฒนา คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ชี้แนะแนวทางที่มีค่ามาก ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุรณเดชาชัย ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ กังคะศรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ข้อเสนอแนะและกล่อมเกลาวินิจฉัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อทางวิชาการยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนกิตติวิทยา คณะครูโรงเรียนกิตติวิทยา และผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ ดังปรากฏชื่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่ได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นที่สำคัญสำหรับการศึกษานี้ ข้าพเจ้าหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

ศิริรัตน์ มุลพฤกษ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามนำวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร.....	6
แนวคิดการออกแบบสื่อการเรียนรู้.....	13
แนวคิดการพัฒนาสื่อ.....	22
แนวคิดสิ่งดึงดูดใจ.....	27
ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	32
บริบทการศึกษาของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
การกำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	69
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการศึกษา.....	75
เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	
โรงเรียนกิตติวิทยา.....	75
สื่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	
โรงเรียนกิตติวิทยา.....	81
รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	
โรงเรียนกิตติวิทยา.....	147
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	170
สรุปผลการวิจัย.....	170
อภิปรายผล.....	178
ข้อเสนอแนะ.....	185
บรรณานุกรม.....	186
ภาคผนวก.....	191
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	197

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกิตติวิทยา.....	69
2	คณะครู โรงเรียนกิตติวิทยา.....	70
3	ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์.....	70
4	เครื่องมือการสังเกต.....	72
5	เครื่องมือการระดมสมอง.....	73
6	สรุปประเด็นสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา.....	172

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
2 แบบจำลอง SMCR ของ David K. Berlo.....	8
3 แบบจำลองการสื่อสารแบบทางเดียว (One – way Communication).....	10
4 แบบจำลองการสื่อสารแบบสองทาง (Two – way Communication).....	11
5 การใช้สื่อประเภทวัสดุ “เรียนรู้รู้หนังสือจากขวดน้ำ” ของโรงเรียนกิตติวิทยา....	83
6 การใช้สื่อประเภทวัสดุ “ฝึกนับเลขจากภาพ” ของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	83
7 การใช้สื่อประเภทวัสดุ “ผลไม้จากกล่องนม” ของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	84
8 การใช้ “สมาร์ททีวี่จอแบน” ประกอบการสอนของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	85
9 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	87
10 กิจกรรมเสรีของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	88
11 กิจกรรมสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	89
12 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	91
13 กิจกรรมกลางแจ้งของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	92
14 กิจกรรมเกมการศึกษาของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	93
15 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	95
16 กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	96
17 กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	98
18 กิจกรรมพินิจงานสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	99
19 กิจกรรมบทบาทสมมติของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	100
20 กิจกรรมการแสดงวันตรารำลึกครบ 117 ปีของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	101
21 การใช้สื่อประเภทบุคคล “การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps สู่การสร้างนวัตกรรม”	103
22 การใช้สื่อประเภทบุคคล “คุณครูนำสมาชิกสถานักเรียนโรงเรียนกิตติวิทยา ไปสังเกตการณ์การเลือกตั้ง ส.ส. (ล่วงหน้า)”.....	104
23 การใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ “นิทานสอนอ่าน” ของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	105
24 การใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ “นิทานสอนอ่าน” ของโรงเรียนกิตติวิทยา.....	105

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

[illegible]

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

โรงเรียนกิตติวิทยา.....

สารบัญภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ

หน้า

72	รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา.....
----	---

177

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นตามลำดับอย่างต่อเนื่องทำให้โลกก้าวเข้าสู่ยุคสังคมดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ เทคโนโลยีมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากก่อให้เกิดความสะดวกสบายในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย จึงถือเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์บนโลก นอกจากนี้เทคโนโลยียังเข้ามามีบทบาทในการหลอมรวมกับพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและกระบวนการที่เคยมีอยู่เดิม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เข้ามามีส่วนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะก้าวกระโดดและในอนาคตจะยิ่งทวีความสำคัญเพิ่มมากยิ่งขึ้น (กาญจนา จินดาณิล, 2565 : 188)

สำหรับในระบบการศึกษา “บทบาทของเทคโนโลยีไม่ได้เข้ามาทดแทนครู แต่เข้ามาช่วยเสริมศักยภาพของครูและโรงเรียนให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กและการศึกษาไทย ซึ่งการเรียนออนไลน์ที่ดีสำหรับเด็กไทยนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ โดยต้องไม่บังคับให้เรียน อย่างมองว่าการเรียนออนไลน์สามารถทดแทนการเรียนในชั้นเรียนได้ทั้งหมด และการเรียนออนไลน์ที่ดีไม่ใช่การคัดลอกในห้องเรียนมาไว้ในแพลตฟอร์มออนไลน์ แต่ต้องเป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก” (วิจารณ์ พานิช, 2557) ปฐมวัยเป็นช่วงสำคัญที่พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นรากฐานสำคัญสำหรับอนาคต เด็กที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญของประเทศ การลงทุนในพัฒนาเด็กปฐมวัยถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและให้ผลตอบแทนแก่สังคมในระยะยาว ตามคำกล่าวของ ศ.ดร.เจมส์ เจอแอกแมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพของคนในอนาคต (คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ, 2562)

การศึกษาปฐมวัย ถือเป็นการศึกษาที่เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ เป็นรากฐานในการเตรียมความพร้อมและเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับวัยต่อไป กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง ช่วงอายุของเด็กปฐมวัยว่าเป็นช่วงที่มีการพัฒนาการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เป็นช่วงอายุที่มีอัตราของการพัฒนาสูง เป็นช่วงเวลาสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่สุดในการพัฒนาสมอง (สิริธร สันแดง, 2559) เพราะฉะนั้นการเสริมสร้างพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการที่ดีของเด็กในทุกๆ ด้านรวมทั้ง

สติปัญญาให้เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ จนนำไปสู่วัยที่เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตต่อไป โดยหากมองย้อนกลับไปจะพบว่า สื่อเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น หมายถึง วัสดุที่เด็กนำมาเล่นแล้วได้รับความสุข ได้ผ่อนคลาย ได้เรียนรู้ เป็นตัวกลางที่ทำให้เด็กเกิดความรู้จากการได้สัมผัส ได้ลงมือปฏิบัติช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง สื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวสาระความรู้จากครูสู่เด็ก เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเข้าใจเรื่องยากๆ ด้วยความง่ายดายและเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กเกิดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

สื่อการเรียนรู้ นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอนที่นอกเหนือจากตัวผู้สอน ผู้เรียน และเทคนิควิธีการต่าง ๆ บทบาทของสื่อการเรียนการสอนคือ เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราว ข้อมูลความรู้ หรือสิ่งบอกเล่าของผู้ส่งสารหรือผู้สอนไปสู่ผู้รับหรือผู้เรียน เพื่อทำให้การเรียนรู้ หรือการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากสถานศึกษา (โรงเรียนกิตติวิทยายา) มีสื่อการสอนและทรัพยากรที่ใช้ในการสอนแตกต่างกัน และโรงเรียนในต่างจังหวัดมักขาดแคลนสื่อและทรัพยากรในการสอน ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน หรือสื่อการสอนที่มีอยู่ล้าสมัยและไม่ตรงกับเนื้อหาสาระที่เด็กเรียน อาจจะมีผลทำให้เด็กเข้าใจหรือจินตภาพถึงเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในบทที่เรียนได้ไม่ดีนัก (สิริธร สันแดง, 2559) หากสื่อมีความน่าสนใจ มีจุดดึงดูดใจให้เด็กเกิดความสนใจอยากรู้ ก็จะ让孩子เกิดความรู้สึกลอยการเรียนรู้กับสื่อชนิดนั้นๆ ทำให้เกิดพัฒนาการของเด็กได้อย่างเหมาะสมกับวัย ประโยชน์ของสื่อการเรียนรู้ นั้นไม่เพียงแต่ได้รับความรู้เพียงอย่างเดียว เด็ก ๆ ยังได้รับความสนุกสนานและการฝึกประสบการณ์ในกระบวนการคิด วิเคราะห์ การแสดงออกทางด้านความคิดไปพร้อมๆ กันด้วย และเป็นการส่งเสริมความสามารถทางด้านความคิดเพิ่มพูนความรู้พัฒนาคุณภาพของเด็กๆ ให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพในสังคมต่อไป (ภักคินันท์ ยอดสิงห์, 2560)

ซึ่งสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นจำเป็นต้องมีจุดดึงดูดใจ เพื่อกระตุ้นต่อความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็นของเด็กปฐมวัย การจัดการเรียนการสอนนั้น กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเน้นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ มากกว่าการเรียนการสอนแบบรายวิชา ซึ่งครูปฐมวัยจะรู้กันดีเรียกว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยแต่ละวันเด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ผ่านการเล่น ผ่านกิจกรรมหลักๆ 12 กิจกรรม คือ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมสืบสวน วัฒนธรรม กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ กิจกรรมฟังนิทานสร้างสรรค์ กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมการแสดงวันตรารำลึกครบ 117 ปี โดยถ่ายทอดผ่านสื่อการเรียนรู้ในแต่ละ

ประเภท เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคต เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้และสามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้เหมาะสมกับวัย โดยสื่อเหล่านั้นจะมีสาระการเรียนรู้ตรงกับสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เรียน และสื่อมีความน่าสนใจทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพ ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและสามารถนำกิจกรรมไปต่อยอดในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในด้านอื่นๆ ต่อไป

คำถามนำวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคต
2. เพื่อวิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคต
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคตเป็นอย่างไร
2. สื่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคตเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคตเป็นอย่างไร

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และนำไปสู่การประยุกต์แบบจำลองการสื่อสารในบริบทของศึกษาศาสตร์
2. ได้นำหลักการจากสิ่งดึงดูดใจผสมผสานระหว่างการเรียนรู้จนเกิดการสร้างสรรค์เนื้อหาได้อย่างสมบูรณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคต
3. ได้แนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม นำไปใช้ได้กับการผลิตสื่อการเรียนรู้ทุกๆ ไป
4. ได้เพิ่มบทบาทด้านนิเทศศาสตร์ไปสู่การต่อยอดส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคต

5. ได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในงานนิเทศศาสตร์ในประเด็นของการสื่อสาร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อระบบการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้วิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้ สื่อการสอน และรูปแบบการสื่อสารเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการระดมสมองในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร คณะครู และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการสื่อสาร หมายถึง กระบวนการที่ครูผู้สอนสื่อสารความรู้ไปสู่เด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ผ่านช่องทางสื่อต่างๆ ที่เหมาะสม ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (Source or Sender) คือ ครูผู้สอน, สาร (Message) คือ เนื้อหาการเรียนรู้, ช่องทางการสื่อสาร (Channel) คือ สื่อการสอน และผู้รับสาร (Receiver) คือ ผู้เรียนหรือเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหา หมายถึง การออกแบบเนื้อหาโดยใช้จุดดึงดูดใจเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ จุดดึงดูดใจด้านเหตุผล เช่น ด้านการสาธิต ด้านการสอน เป็นต้น และจุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ เช่น ด้านความกลัว ด้านอารมณ์ขัน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยให้เด็กเกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือเกิดองค์ความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

สื่อการเรียนรู้ หมายถึง ตัวกลางที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์เข้ามาเป็นตัวช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สื่อประเภทวัสดุ (แผนที่, ลูกโลก, รูปภาพ, หุ่นจำลอง, แผ่นฟิล์ม สไลด์) สื่อประเภทอุปกรณ์ (เครื่องฉายสไลด์, เครื่องฉายภาพยนตร์, เครื่องเล่น, แผ่นเสียง), สื่อกิจกรรม (การสาธิต, เกม, สถานการณ์จำลอง) สื่อบุคคล (ครู, พ่อแม่ญาติ, เพื่อน) สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์, หนังสือเรียน, การ์ตูน, เอกสารประกอบการสอนบทเรียนต่าง ๆ) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (คลิปวิดีโอการสอนปฐมวัย) เพื่อช่วยให้เด็กได้เสริมสร้างพัฒนาการเข้าใจเนื้อหา และได้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

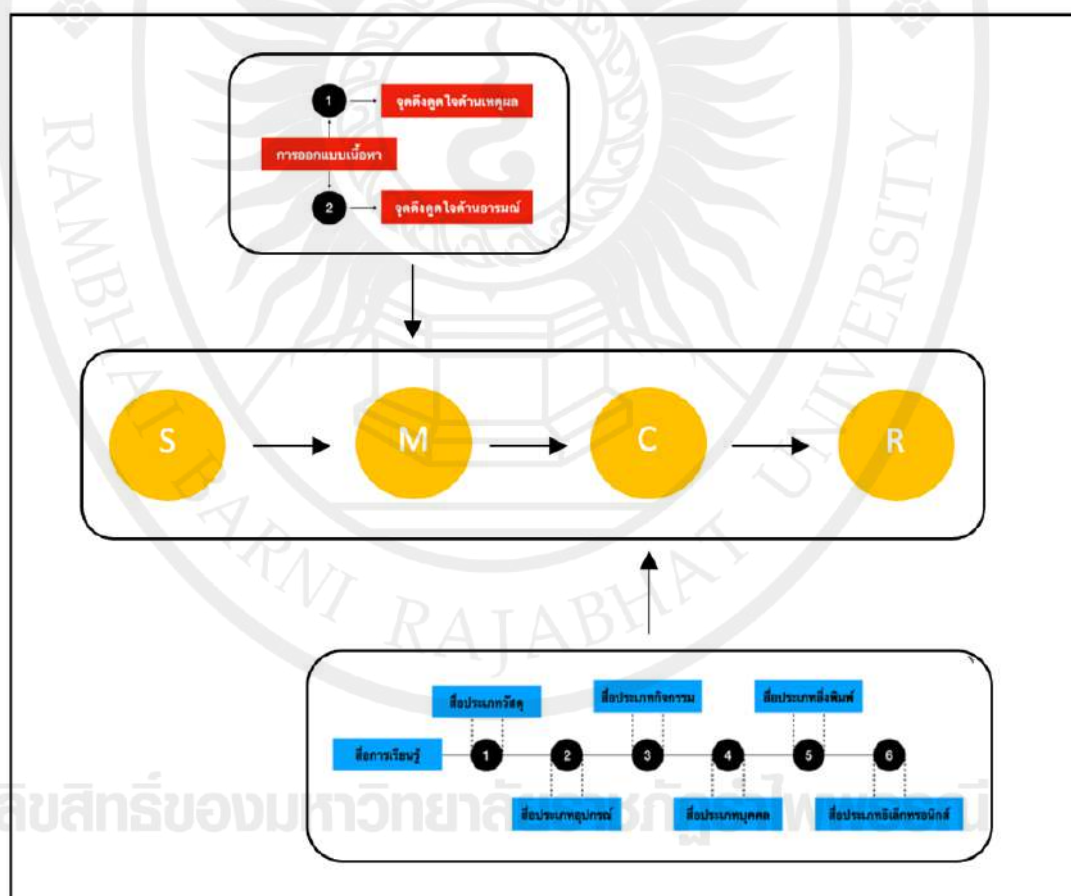
พัฒนาการของเด็กปฐมวัย หมายถึง พัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย (เด็กๆ สามารถใช้ร่างกายและอวัยวะต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่วเหมาะสมกับวัย เช่น ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะการทรงตัว ทักษะการเคลื่อนไหว) พัฒนาการทางด้านอารมณ์ (มีความสามารถในการเข้าใจ จัดการควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เหมาะสม เช่น ทักษะ

การจัดการอารมณ์ตนเอง ทักษะการเข้าใจผู้อื่น) พัฒนาการทางด้านสังคม (เป็นความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เช่น ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น ทักษะการมีมารยาทในสังคม ทักษะการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี) พัฒนาการทางด้านสติปัญญา (ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม เช่น ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการใช้ภาษา ทักษะการวางแผน การตัดสินใจและการสังเกต)

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนอายุ 3 ปี - ไม่เกิน 6 ปี ซึ่งเรียนอยู่ในระบบโรงเรียนในระดับชั้นอนุบาล 1 – 3 ซึ่งเคยรับสื่อผ่านการเรียนการสอนของโรงเรียนกิตติวิทยา

โรงเรียนกิตติวิทยา หมายถึง โรงเรียนกิตติวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 6 ถนนกิตติพัฒนา ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสวรรค์” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร
2. แนวคิดการออกแบบสื่อการเรียนรู้
3. แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนรู้
4. แนวคิดสิ่งดึงดูดใจ
5. ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย
6. บริบทการศึกษาของโรงเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

ความหมายของการสื่อสาร

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

Gerbner (1966 : 102) กล่าวว่า การสื่อสาร คือ การแสดงกิริยาสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) โดยใช้สัญลักษณ์และระบบสาร (Message Systems)

Schramm (1973) กล่าวว่า การสื่อสาร เป็นวงจรแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างบุคคล โดยเริ่มจากการแปลความหมาย ไปจนถึงส่งข้อมูลซึ่งกันและกัน จนกว่าทั้งสองฝ่ายจะเข้าใจซึ่งกันและกัน

Osgood (1974 : 12) กล่าวว่า ในความหมายโดยทั่วไปแล้ว การสื่อสารเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งคือผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่ออีกฝ่ายหนึ่ง คือ ผู้รับสาร โดยใช้สัญญาณต่างๆ ซึ่งถูกส่งผ่านสื่อที่เชื่อมระหว่างสองฝ่าย

Rogers (1976) ให้ความหมายไว้ว่า การติดต่อสื่อสารเป็นการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง ความรู้สึก ความคิด หรือการกระทำต่างๆ โดยมีเจตนาที่จะเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรม และทัศนคติที่แสดงออกอย่างเปิดเผย

ประภาทิพย์ อินทรชัย (2560) ให้ความหมายของคำว่า “การสื่อสาร” คือ วิธีการนำถ้อยคำ ข้อความ หรือหนังสือ เป็นต้น จากบุคคลหนึ่งหรือสถานที่หนึ่ง ไปยังอีกบุคคลหนึ่งหรืออีกสถานที่หนึ่ง

วัชรระ มารุ่งเรือง (2562) กล่าวว่า การสื่อสาร เป็นกระบวนการที่เกิดจากผู้ส่งสารทำหน้าที่พิจารณาตัวสารที่มีคุณภาพผ่านแนวทางการส่งที่เหมาะสม มายังผู้รับสารโดยที่ผู้รับสารต้องพิจารณาตัวสารที่มีคุณภาพเช่นกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นำไปสู่การพัฒนางานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อบุคลากรและองค์กร

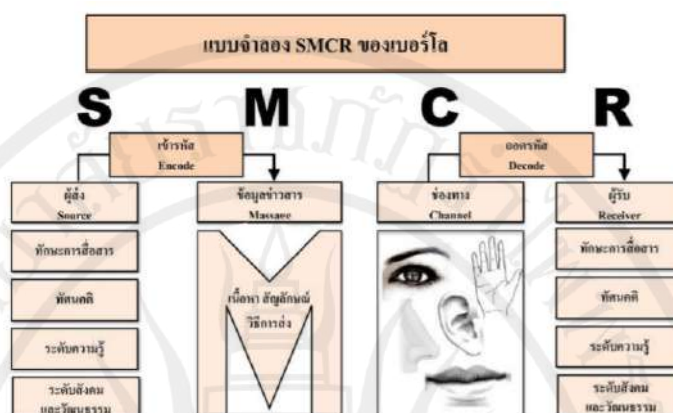
นิภาพรรณ โสพัฒน์ (2562) ให้ความหมายว่า การสื่อสาร หมายถึง การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยใช้สื่อหรือช่องทางต่างๆ เพื่อมุ่งหมายโน้มน้าวจิตใจให้เกิดผลในการรับรู้ หรือเปลี่ยนทัศนคติ หรือเพื่อให้เปลี่ยนพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง

อภิญญา สุทธิประภา (2566) ได้กล่าวว่า การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข้อมูลของมนุษย์ระหว่างผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยผ่านสื่อ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ซึ่งแต่ละบุคคลอาจนำวิธีการหรือกระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

จึงสรุปได้ว่า การสื่อสาร คือ กระบวนการที่ผู้ส่งสารหรือในงานวิจัยนี้คือ ครูผู้สอนสื่อสารความรู้ไปสู่เด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ ผ่านช่องทางสื่อต่างๆ ที่เหมาะสม

แบบจำลองกระบวนการสื่อสาร SMCR (SMCR Model)

การอธิบายกระบวนการสื่อสารด้วยแบบจำลองเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารได้ง่ายขึ้น โดยได้มีผู้นำเสนอแบบจำลองการสื่อสารนั้นอยู่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งในงานวิจัยนี้มีการนำเสนอแบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของ David K. Berlo (1960) ที่ได้เสนอไว้เมื่อปี พ.ศ. 2503 มาอธิบายส่วนประกอบพื้นฐานสำคัญของกระบวนการสื่อสาร ประกอบด้วย (1) ต้นแหล่งสาร (Communication Source) (2) ผู้เข้ารหัส (Encoder) (3) สาร (Message) (4) ช่องทาง (Channel) (5) ผู้ถอดรหัส (Decoder) และ (6) ผู้รับสาร (Communication Receiver) ตามที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “แบบจำลอง SMCR ของ Berlo” หรือในชื่อภาษาอังกฤษว่า Berlo’s SMCR Model ซึ่งได้รวมต้นแหล่งสารกับผู้เข้ารหัสไว้ในฐานะต้นแหล่งสารหรือผู้ส่งสาร และรวมผู้ถอดรหัสกับผู้รับสารไว้ในฐานะผู้รับสาร ทั้งนี้ แบบจำลองตามแนวคิดของ Berlo นี้ จึงประกอบด้วย S (Source or Sender) คือ ผู้ส่งสาร M (Message) คือ สาร C (Channel) คือ ช่องทางการสื่อสาร R (Receiver) คือ ผู้รับสาร ดังปรากฏตามภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 แบบจำลอง SMCR ของ David K. Berlo

ที่มา : ขวัญฤทัย สุริยะ (2566 : 15)

จากแบบจำลองการสื่อสารตามแนวคิดของ Berlo ข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่า ผู้ส่งสาร (Source or S) คือ ผู้เริ่มต้นการสื่อสาร ทำหน้าที่ในการเข้ารหัส ซึ่งผู้ส่งสารจะทำหน้าที่ในการสื่อสารได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติต่างๆ 5 ประการ ดังนี้

1. ทักษะการสื่อสาร เช่น ความสามารถในการพูด การเขียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการใช้เหตุผล เป็นต้น

2. ทัศนคติ คือ วิธีการที่บุคคลประเมินสิ่งต่างๆ โดยความโน้มเอียงของตนเอง เพื่อที่จะเข้าถึงหรือเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงสิ่งนั้นๆ เช่น ทัศนคติต่อตนเอง ทัศนคติต่อหัวข้อของการสื่อสาร ต่อผู้รับสาร ทัศนคติต่อสถานการณ์แวดล้อมการสื่อสารในขณะนั้น เป็นต้น

3. ระดับความรู้ คือ ความรู้ของผู้ส่งสารต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ของบุคคลหรือกรณีแวดล้อมของสถานการณ์การสื่อสารในครั้งหนึ่งๆ ว่ามีความแม่นยำหรือถูกต้องเพียงไร ขึ้นอยู่กับความสามารถในการถอดรหัสของผู้รับสารนั่นเอง

4. ระดับสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของบุคคล เพราะการสื่อสารของแต่ละบุคคลจะขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมหรือสภาพแวดล้อมที่ตนเองอยู่ร่วมประกอบด้วย ขนบธรรมเนียม ค่านิยม หรือความเชื่อที่เป็นของมนุษย์ในสังคมและเป็นตัวกำหนดสำคัญ ในการสื่อสาร เช่น การสื่อสารระหว่างบุคคลต่างวัฒนธรรมกัน อาจประสบความล้มเหลวได้เนื่องจากความคิดและความเชื่อที่ไม่เหมือนกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

ในแง่ของสาร (Message or M) ตามแนวคิดของ Berlo นั้น หมายรวมถึง ถ้อยคำ เสียง การแสดงออกด้วยสีหน้า อากัปกิริยาท่าทางที่มนุษย์สร้างขึ้นในขณะที่เป็นผู้ส่งสาร โดยมีความหมาย

ทางการ คือ ผลผลิตทางกายภาพที่เป็นจริงอันเกิดจากผลการเข้ารหัสของผู้ส่งสารนั่นเอง ซึ่งตามแนวคิด ของ Berlo นั้น สารจะต้องมีคุณสมบัติ 3 ประการ คือ

1. รหัสสาร (Message Code) เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง หรือรหัสอื่นๆ
2. เนื้อหา (Content) เช่น ข้อมูล ข่าวสาร ชุดความรู้
3. การจัดสาร (Treatment) เป็นวิธีการที่ผู้ส่งสารเลือกและจัดเตรียมเนื้อหาของสาร เช่น การใช้ภาษา ไวยากรณ์ ศัพท์ รวมถึงคำนำม คำอุทาน ความคิดเห็น เป็นต้น โดยสารที่ถูกจัดเตรียม ไว้ดี จะทำให้เกิดการรับรู้ความหมายของผู้รับสารได้

ช่องทาง (Channel or C) เป็นพาหนะในการนำสารไปสู่ผู้รับสาร โดยตามทัศนะ ของ Berlo ได้ระบุว่า ทางติดต่อหรือช่องทางที่จะนำสารไปสู่ประสาทรับความรู้ลึกทั้ง 5 ประการ ของมนุษย์ ได้แก่ 1) การมองเห็น 2) การได้ยิน 3) การสัมผัส 4) การได้กลิ่น และ 5) การลิ้มรส

และผู้รับสาร (Receiver or R) นั้น จำเป็นต้องมีคุณสมบัติด้านต่างๆ 5 ประการ เช่นเดียวกับกับผู้ส่งสาร ซึ่งก็คือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะคิด ระดับความรู้ และระดับสังคมและวัฒนธรรม โดย การสื่อสารแบบจำลอง SMCR ของ Berlo นั้นจะให้ความสำคัญในปัจจัยต่างๆ ที่มีผลทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ (ขวัญฤทัย สุริยะ, 2566 : 15 – 16)

วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

จากองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิผลได้ จำเป็นต้องมีการบรรลุวัตถุประสงค์อันเป็นเป้าหมายหลักในการสื่อสาร นั้นๆ ตามแนวคิดของ Tubbs & Moss (2003) ได้กำหนดหลักสำคัญของวัตถุประสงค์ไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เพื่อความเข้าใจ ยกตัวอย่างเช่น การสื่อสารนโยบายของผู้บริหารเพื่อให้พนักงานเข้าใจ ความหมายตรงกัน เช่น ระเบียบการขอตำแหน่งวิชาการของมหาวิทยาลัย จะต้องใช้งานวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูลที่ได้รับการยอมรับ โดยมีการอธิบาย ระบุ และยกตัวอย่าง ชื่อ ฐานข้อมูลต่างๆ นั้นมาด้วย

ทั้งนี้ การสื่อสารเพื่อความเข้าใจสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การใช้คำที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจงเป็นรูปธรรม การกระตุ้นและสังเกตข้อมูลย้อนกลับด้วยการตั้งคำถาม การพูดทวน การติดตามงาน และการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น

2. เพื่อความสุนทรี หรือความบันเทิง คือ การสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความ พึงพอใจ ความสนุกสนาน เช่น การพูดบนเวทีของนักแสดงตลกที่บางครั้งแม้ไม่เข้าใจความหมาย แต่ก็ สามารถเรียกเสียงหัวเราะให้กับผู้ชมได้เป็นอย่างดี

3. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การที่หัวหน้างานแสดงความชื่นชม หรือใส่ใจกับลูกน้องก็จะส่งผลให้ลูกน้องรู้สึกดีกับหัวหน้างาน เป็นต้น

4. เพื่อการโน้มน้าวใจ คือ การเปลี่ยนความเชื่อ ความคิด และทัศนคติของผู้คนจาก ที่ไม่เชื่อ ให้เชื่อ หรือเปลี่ยนจากการที่เชื่อแบบหนึ่งให้เชื่ออีกแบบหนึ่ง เช่น การสร้างความเชื่อว่า การว่ายน้ำ คือ การออกกำลังกายที่ดีที่สุด

5. เพื่อกระตุ้นพฤติกรรม คือ การสื่อสารที่ต้องการให้ผู้รับสารกระทำตามที่ต้องการ เช่น การรณรงค์ให้พนักงานออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่แข็งแรง โดยวัดผลได้จากการที่พนักงานมาออกกำลังกายเป็นจำนวนมากขึ้น เป็นต้น

ถึงแม้ความสำเร็จและความล้มเหลวในการสื่อสารจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่หลากหลาย แต่ปัจจัยที่จะทำนายได้อย่างชัดเจนว่า การสื่อสารนี้มีประสิทธิผลก็คือ การเลือกใช้กลยุทธ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร (วาสิตา บุญสาธ, 2561)

รูปแบบการสื่อสาร

นิภาพรรณ โสพัฒน์ (2562 : 25) ได้จำแนกรูปแบบการสื่อสารออกเป็น 4 ลักษณะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การจำแนกตามทิศทางการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การสื่อสารแบบทางเดียว (One – way Communication) เป็นการส่งสารที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดสารไปยังผู้รับสารแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่มีการเปิดรับปฏิกิริยาย้อนกลับจากผู้รับสาร การสื่อสารในรูปแบบนี้จะมีลักษณะเป็นเส้นตรง ปริมาณของข้อมูลที่สะท้อนกลับ (Feedback) จากผู้รับสารน้อยหรือแทบจะไม่มีเลย แสดงเป็นแบบจำลองได้ดังนี้

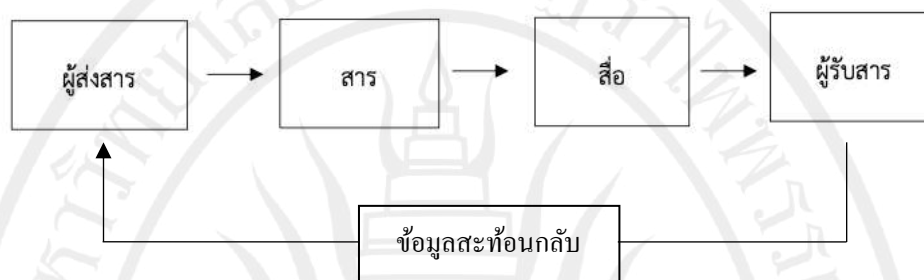
ภาพประกอบ 3 แบบจำลองการสื่อสารแบบทางเดียว (One – way Communication)

ที่มา : ชไมพร เชื้อนจินดาวงศ์ (2566 : 12)

การสื่อสารในลักษณะนี้ ส่วนมากจะพบผ่านสื่อชนิดต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ โดยส่วนใหญ่จะพบเห็นได้ในสื่อเฉพาะกิจ เช่น โปสเตอร์ วารสาร ไปจนถึงเอกสารเย็บเล่ม เป็นต้น

2) การสื่อสารแบบสองทาง (Two – way Communication) เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดสารไปยังผู้รับสาร ขณะเดียวกันเมื่อผู้รับสารได้รับสารแล้ว ก็สามารถส่งสารกลับมายังผู้ส่ง

สาร ได้อีกทางหนึ่ง เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เกิดการโต้ตอบ และสร้างความเข้าใจร่วมกันได้ โดยการสื่อสารในลักษณะนี้ ผู้ส่งสารจะให้ความสำคัญ กับปฏิกิริยาตอบกลับ (Feedback) ของผู้รับสาร ดังแบบจำลองต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 แบบจำลองการสื่อสารแบบสองทาง (Two – way Communication)

ที่มา : ชไมพร เชื้อจินดาวงศ์ (2566 : 13)

โดยการสื่อสารในลักษณะนี้มีผลทำให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะมีการให้ความสำคัญกับการสื่อสารกลับ หรือที่เรียกในภาษาอังกฤษว่า Feedback นั้น ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารเกิดความเสมอภาคในการติดต่อสื่อสาร โดยไม่มีฝ่ายใดมีอิทธิเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง ได้แก่ การสื่อสารระหว่างการทำงานของโครงการและสมาชิกโครงการ การสื่อสารระหว่างคณะทำงานหรือสมาชิกด้วยกัน เป็นต้น

2. การจำแนกตามลักษณะการใช้ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal Communication) เป็นการสื่อสารที่มีการคำนึงถึงบทบาทหน้าที่และตำแหน่งระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสารเป็นสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารที่มีลายลักษณ์อักษรเป็นเชิงประจักษ์ เช่น ประกาศ นโยบาย คำสั่งปฏิบัติงาน เป็นต้น

2) การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal Communication) เป็นการสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยไม่ต้องพิจารณาถึงตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งเกิดขึ้นจากความสนิทสนม คู่กันเคย หรือจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในทางส่วนตัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารโดยใช้คำพูด ได้แก่ การพบปะ พูดคุย สนทนากัน เป็นต้น

3. การจำแนกตามสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การสื่อสารแบบใช้ถ้อยคำหรือแบบวจนะ (Verbal Communication) เป็นการสื่อสารที่อาศัยคำพูด (Words) หรือตัวเลข (Number) เป็นสัญลักษณ์ของข่าวสาร โดยสัญลักษณ์นี้อาจเป็นในรูปของภาษาพูด ภาษาเขียน ไปจนถึงภาษาทางคณิตศาสตร์ เพื่อใช้ในการสื่อความหมาย ให้ผู้รับ

สารเข้าใจความหมายได้ชัดเจนและตรงตามที่ต้องการ โดยลักษณะการสื่อสารแบบ วังนะนี้ ได้แก่ การสนทนา การสัมภาษณ์ การเขียนบันทึก การเขียนรายงาน การประกาศข่าวสาร การประชุม เป็นต้น โดยการสื่อสารแบบวังนะภาษานั้นจะสิ้นสุดลงได้เมื่อคู่สื่อสารหยุดพูดหรือเขียน

2) การสื่อสารแบบไม่ใช่ถ้อยคำหรือแบบอวัจนะ (Non – verbal Communication) เป็นการสื่อสารโดยปราศจากการสนทนา ซึ่งแบ่งออกได้อีก 4 ประเภท ประกอบด้วย ภาษากายหรือ การเคลื่อนไหวของร่างกาย (Body Language / Body Movement) การแสดงออกของบุคคล (Self – Presentation) ปริภาษา (Paralanguage) และการจัดการสภาพแวดล้อมรอบตัว (Management of Environment) ซึ่งต่างคนต่างสื่อสารกับบุคคลอื่นโดยมีความหมายเฉพาะตัว ให้ผู้รับสารเข้าใจ ผู้ส่งสารว่าต้องการสื่อถึงสิ่งใด เช่น การสายศีรษะแสดงถึงการปฏิเสธ การพยักหน้าแสดงถึงการตอบรับ หรือเห็นด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การตีความหมายของผู้รับสารว่าจะสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้ส่งสาร ต้องการสื่อหรือไม่

4. การจำแนกตามการไหลของข่าวสาร แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1) การสื่อสารตามแนวตั้ง (Vertical Communication) ประกอบด้วย

1.1) การสื่อสารจากบนลงล่าง (Top – down หรือ Downward Communication) คือ การส่งข่าวสารจากบุคคลที่มีตำแหน่งสูงกว่าลงมายังบุคคลที่มีตำแหน่งต่ำกว่า ซึ่งการสื่อสารในลักษณะนี้ จะทำให้ผู้รับสารที่อยู่ในตำแหน่งต่ำกว่าไม่มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ขาดความริเริ่ม ต้องคอยรับ ฟังเพียงอย่างเดียว จึงไม่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

1.2) การสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Bottom – up หรือ Upward Communication) คือ การส่งข่าวสารจากผู้ส่งสารที่อยู่ในระดับหรือตำแหน่งที่ต่ำกว่า ขึ้นไปยังผู้รับสารที่อยู่ในระดับหรือตำแหน่งที่สูงกว่า ถือเป็นการเปิดโอกาสให้มีการรับหรือส่งสารอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้ทุกคนได้มีโอกาส เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่

2) การสื่อสารตามแนวนอนหรือแนวราบ (Horizontal Communication) คือ การส่งข่าวสารจากบุคคลที่มีระดับหรือตำแหน่งเสมอหรือใกล้เคียงกัน โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว เช่น เพื่อนกับเพื่อน พี่กับน้อง เป็นต้น ซึ่งการสื่อสารในลักษณะนี้จะช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบร่วมกันในกลุ่ม กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในสังคม

ทั้งนี้ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร เพื่อศึกษาความหมายของการสื่อสาร แบบจำลองกระบวนการสื่อสาร SMCR (SMCR Model) วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร และรูปแบบการสื่อสาร เพื่อประยุกต์ให้สอดคล้องต่อการศึกษารูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของปฐมวัย ในครั้งนี้ และนำไปสู่การตอบคำถามในการวิจัยต่อไป

แนวคิดการออกแบบสื่อการเรียนรู้

ความหมายการออกแบบสื่อการเรียนรู้

สื่อ (Media) เป็นตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดหรือนำข้อมูล ข่าวสารหรือความรู้ในลักษณะต่าง ๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับ ให้เข้าใจความหมายได้ตรงกัน ในการเรียนการสอน สื่อที่ใช้เป็น ตัวกลางนำความรู้ในกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เรียกว่า สื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) (ชนวิวัฒน์ พันธุ์เกตุนคร นิตยา นาคอิน และ พิษณุภา ยงสร้อย, 2564) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2558) การออกแบบสื่อการเรียนรู้ หมายถึง ตัวกลางหรือช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะประสบการณ์ จากแหล่ง ความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพในทางการศึกษา

วัชรระ โพธิสรณ์ (2556 : 36) กล่าวว่า การออกแบบสื่อการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการเรียนการสอน เช่น สื่อ การสอน (Instructional Media or Teaching Media) สื่อการศึกษา (Educational Media) อุปกรณ์ช่วยสอน(Teaching Aids) เป็นต้น

อังศุมาลิน ติดตระกุลชัย อนงค์ณัฐ ยิ้มจ้ง และ สุชานาฏ ไชยวรรณ (2564) กล่าวว่า การออกแบบสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การนำสื่อการเรียนการสอนชนิดต่างๆ มารวมกันว่าเทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology) การนำเอาวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

สมจิตร จันทรณาย (2557) ให้ความหมายของการออกแบบสื่อการเรียนรู้ หมายถึงการนำวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้เป็นตัวกลางหรือเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน

นันทิยา น้อยขุน (2563) กล่าวว่า การออกแบบสื่อการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการส่งผ่านความรู้จากครูไปยังผู้เรียน โดยเครื่องมือต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการสอน สื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ ๆ และสามารถเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้มากยิ่งขึ้น

วิจิตรา โป๊ะสง และ สุพัตรา พักอ่อน (2564) กล่าวว่า การออกแบบสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำเครื่องมือของการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้ลึก ตลอดจนทักษะ และประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน อีกทั้งช่วยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นผู้เรียน ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางความคิด การสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ความหมายการออกแบบสื่อการเรียนรู้ มีความหมายถึง สิ่งที่ครูผู้สอนใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เป็นตัวกลางหรือช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ที่มีการออกแบบที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อการปฏิบัติจริงผ่านประสาทสัมผัสที่จะพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ประเภทของสื่อการเรียนรู้

การแบ่งประเภทสื่อการสอนตามแนวทางของเทคโนโลยีทางการศึกษา แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (ภักตินันท์ ยอดสิงห์, 2560 : 95)

1. สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตนเองซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) วัสดุประเภทที่สามารถช่วยถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์การเรียน เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง ฯลฯ

2) วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นเสียง फिल्मภาพยนตร์ สไลด์

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวผ่านที่ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่อยู่ภายในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาใช้หรือเรียนรู้ได้ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่น แผ่นเสียง เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Method) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิดหรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นวัสดุหรืออุปกรณ์ แต่ก็สามารถใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้นมาช่วยในการดำเนินการงานได้ เช่น การจัดระบบการสอนแบบจุลภาค การสาธิต เป็นต้น

วิลาวัลย์ อินทร์ชำนาญ (2561 : 49) ประเภทของสื่อการเรียนรู้ แบ่งตามคุณลักษณะได้ 4 ประเภทคือ

1. สื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ สไลด์ แผ่นใส เอกสาร ตำรา สารเคมี สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และคู่มือการฝึกปฏิบัติ

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ ของจริง หุ่นจำลอง เครื่องเล่น เทปเสียง เครื่องเล่น วิดิทัศน์เครื่องฉายแผ่นใส อุปกรณ์และเครื่องมือในห้องปฏิบัติการ

3. สื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการ ได้แก่ การสาธิต การอภิปรายกลุ่ม การฝึกปฏิบัติการฝึกงาน การจัดนิทรรศการ และสถานการณ์จำลอง

4. สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer Presentation) การใช้ Intranet และ Internet เพื่อการสื่อสาร (Electronic mail: E-mail) และ การใช้ WWW (World Wide Web)

พิชัย ระวังวัน (2564) ประเภทของสื่อการเรียนรู้ แบ่งได้ 4 ประเภทคือ

1. ทัศนวัสดุ (Visual Materials) เช่น กระดานดำ กระดานผ้าสาหล่า แผนภูมิรูปภาพฟิล์มสตริป สไลด์ ฯลฯ
2. โสตวัสดุ (Audio Materials) เช่น เครื่องบันทึกเสียง (Tape Recorder) เครื่องรับวิทยุ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ระบบขยายเสียง ฯลฯ
3. โสตทัศนวัสดุ (Audio Visual Materials) เช่น ภาพยนตร์โทรทัศน์ ฯลฯ
4. เครื่องมือหรืออุปกรณ์ (Equipment) เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์เครื่องฉายฟิล์มสตริปเครื่องฉายสไลด์
5. กิจกรรมต่างๆ (Activities) เช่น นิทรรศการ การสาธิต ทัศนศึกษา ฯลฯ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของสื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า สื่อการเรียนรู้ได้เข้ามาเป็นตัวช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สื่อประเภททัศน (แผนที่, ลูกโลก, รูปภาพ, หุ่นจำลอง, แผ่นฟิล์ม สไลด์) สื่อประเภทอุปกรณ์ (เครื่องฉายสไลด์, เครื่องฉายภาพยนตร์, เครื่องเล่น, แผ่นเสียง), สื่อกิจกรรม (การสาธิต, เกม, สถานการณ์จำลอง) สื่อบุคคล (ครู, พ่อแม่ญาติ, เพื่อน) สื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์, หนังสือเรียน, การ์ตูน, เอกสารประกอบการสอน บทเรียนต่างๆ) และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (คอมพิวเตอร์ช่วยสอน, E-Learning, E-Book, E-Training, Learning Object) เพื่อช่วยให้เด็กได้เสริมสร้างพัฒนาการเข้าใจเนื้อหาและได้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเภทของสื่อจำแนกตามพัฒนาการ

ปราวินชา สุวรรณณัฐโชติ (2558 : 50) สื่อการเรียนรู้ตามทรัพยากร การเรียนรู้แหล่งการเรียนรู้ (Learning resource) หมายถึง ทรัพยากรที่สามารถช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. บุคคล (People) ทรัพยากรบุคคล เช่น ครูหรือผู้บริหารการศึกษา ซึ่งได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี ถือเป็นสื่อสำคัญในการขยายหรือสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้บุคคลที่มีความรู้และทักษะในอาชีพตนเอง ก็สามารถที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะถ่ายทอดความรู้และทักษะเฉพาะให้กับผู้เรียนได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น วิศวกร ประชาชนชาวบ้าน พนักงานธุรกิจ ผู้นำทางศาสนา เป็นต้น ถึงแม้ว่าบุคคลเหล่านี้จะไม่ได้รับการอบรมโดยตรง แต่ด้วยความรู้และทักษะอันเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะก็สามารถที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้

2. วัสดุ (Material) วัสดุทางการศึกษาที่บรรจุเนื้อหาการเรียนการสอน ได้แก่ วิดีทัศน์ เทปเสียง ซึ่งในปัจจุบันเก็บในรูปแบบของแผ่น CD ROM หรือแผ่น DVD รวมถึงเกม คอมพิวเตอร์ ภาพยนตร์ สารคดีต่างๆ

3. สถานที่ (Setting) สถานที่ในที่นี้ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มีส่วนสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ห้องสมุด สนามเด็กเล่น หอประชุม เป็นต้น ส่วนสถานที่และสภาพแวดล้อมอื่นๆ ในชุมชนได้แก่ อาคารสถานที่ เป็นประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น โรงงานวัด ถนน พิพิธภัณฑ์ ชุมชน สวนสาธารณะอุทยานและแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

4. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tool and equipment) เป็นทรัพยากรการเรียนรู้ที่ช่วยในการผลิตหรือเป็นเครื่องมือช่วยนำเสนอร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ มักเป็นเครื่องมือทางด้านโสตทัศนูปกรณ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมใช้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เครื่องมือ เช่น กรรไกร ไขควง กาว กระดาษ

5. กิจกรรม (Activities) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินงานร่วมกับแหล่งทรัพยากรอื่นๆ การสอนแบบโปรแกรม สถานการณ์จำลอง และเกม ทัศนศึกษา กระบวนการกลุ่ม นันทิยา น้อยชน (2563) สื่อจำแนกตามพัฒนาการ ดังนี้

1) ด้านร่างกาย

- 1.1) สื่อฝึกประสาทสัมผัสทั้ง 5
- 1.2) สื่อพัฒนาความพร้อมทางร่างกาย

2) ด้านจิตใจ – อารมณ์

- 2.1) สื่อพัฒนาความพร้อมด้านดนตรีและกิจกรรมเข้าจังหวะ
- 2.2) สื่อพัฒนาความพร้อมด้านศิลปะและความคิดสร้างสรรค์

3) ด้านสังคม

- 3.1) สื่อเพื่อพัฒนาความพร้อมด้านสังคม

4) ด้านสติปัญญา

- 4.1) สื่อพัฒนาความพร้อมด้านวิทยาศาสตร์
- 4.2) สื่อพัฒนาความพร้อมด้านคณิตศาสตร์

- 4.3) สื่อเพื่อพัฒนาความพร้อมด้านภาษา

อังศุมาลิน ดิดตระกูลชัย อนงค์ณัฐ ยิ้มจิ่ง และ สุชานาฏ ไชยวรรณ (2564) กล่าวว่า ประเภทของสื่อจำแนกตามพัฒนาการสามารถแบ่งออกเป็นดังนี้

1. สื่อบุคคล หมายถึง คนที่ทำหน้าที่ส่งผ่านความรู้ผ่านไปให้แก่เด็ก และมีผลทำให้เกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ หรือได้ความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหรือค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

เช่น ครูหรือผู้บริหารการศึกษา ซึ่งได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี ถือเป็นสื่อสำคัญในการขยายหรือสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้บุคคลที่มีความรู้และทักษะในอาชีพตนเอง ก็สามารถที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะถ่ายทอดความรู้และทักษะเฉพาะให้กับผู้เรียนได้ เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น วิศวกร ปราชญ์ชาวบ้าน พนักงานธุรกิจ ผู้นำทางศาสนา เป็นต้น ถึงแม้ว่าบุคคลเหล่านี้จะไม่ได้รับการอบรมโดยตรง แต่ด้วยความรู้และทักษะอันเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะก็สามารถที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้

2. สื่อสิ่งของ หมายถึง สื่อกลางที่มีการเปลี่ยนแปลง (วัสดุ) หรือมีความคงทนถาวร (อุปกรณ์) ได้แก่ สื่อโสตทัศน์ สื่อมวลชน สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม ที่นำมาใช้ในการพัฒนาเด็กในวัยเรียน

1) สื่อโสตทัศน์ (Audio-Visual Media) หมายถึง สื่อที่ส่งความรู้ เพื่อให้เด็กเรียนรู้โดยผ่านการฟัง และการเห็น เช่น ภาพชุด หุ่นจำลอง หนังสือ เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ/วิดีโอ เครื่องฉายภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ

2) สื่อมวลชน (Mass Media) ได้แก่ สื่อพิมพ์ (หนังสือ ตำรา วารสาร ฯลฯ) รายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร เป็นต้น

3) สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม (Electronic and telecommunication Media) ได้แก่ สื่อคอมพิวเตอร์ (บทเรียนคอมพิวเตอร์) ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) ระบบบริการรวมเครือข่าย ดิจิตอล (Integrated Service Digital Network-ISDN) เป็นต้น

3. สื่อกิจกรรม หมายถึง กิจกรรม เกม สถานการณ์จำลอง รายการที่ทำหน้าที่สื่อสารความรู้และประสบการณ์ให้แก่เด็กในวัยเรียน เช่น กิจกรรมกลุ่ม สัมพันธ์ที่ใช้สอนให้เด็กรู้จักทำงานร่วมกัน การให้และการรับความไวต่อความรู้สึกของคนอื่น เป็นต้น

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ประเภทของสื่อจำแนกตามพัฒนาการสามารถสรุปได้ว่า สื่อที่ใช้สำหรับเพื่อพัฒนาเด็กในวัยเรียนนั้นมีหลายประเภท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสื่อที่เปลี่ยนแปลงบางสื่อใช้เพียงวิธีการ หรือใช้ตัวบุคคลที่มีความสามารถเฉพาะด้านในการจัดการเรียนการสอน สื่อจำแนกตามพัฒนาการจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ได้ อย่างง่ายและรวดเร็ว มีความสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนมีหน้าที่เป็นตัวนำความต้องการของครูไปสู่ตัวนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็วเป็นผลให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเรียกชื่อการสอนด้วยชื่อต่างๆ เช่น อุปกรณ์การสอน สื่อโสตทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอนสื่อการศึกษา เป็นต้น

การจำแนกสื่อการเรียนรู้

การจำแนกสื่อการเรียนรู้ตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) โดยการแบ่งสื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และสื่อทั่วไป นำมาประยุกต์ใช้สร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ดังนี้ ธนวัฒน์ พันธุ์เกตุนคร นิตยา นาคอิน และพิชญภา ยงสร้อย (2564)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ รายงาน นิตยสาร หนังสือเรียน การ์ตูน เอกสารประกอบการสอน บทเรียนต่างๆ

2. สื่อเทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อการเรียนรู้ ดังกล่าว เช่น แดบบันทึกภาพ พร้อมเสียง (วีดิทัศน์) เทปบันทึกเสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียังรวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม การสื่อสารทางไกล

3. สื่ออื่นๆ

1) คน (People) บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในแต่ละสาขา ทั้งนักการศึกษาและศิลปินนักร้อง นักร้อง นักธุรกิจ ช่างซ่อม ฯลฯ

2) กิจกรรม (Activities) เป็นเทคนิควิธีการ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เช่น เกม สถานการณ์จำลอง ทักษะศึกษา การทำโครงการ บทบาทสมมติ ฯลฯ

3) แหล่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม สถานที่ที่สำคัญในการศึกษา เช่น อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ โรงงาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัด พิพิธภัณฑ์ สถานประกอบการ สำนักงาน ชุมชน ฯลฯ

4) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ฯลฯ

4. สื่อประสม (Multimedia) นักเทคโนโลยีการศึกษา แบ่งสื่อประสมออกเป็น 2 ความหมาย คือ สื่อประสมในความหมายที่หนึ่ง (Multimedia) เป็นสื่อประสมที่ใช้โดยการนำสื่อหลายประเภทมาใช้ร่วมกันในการเรียนการสอน เช่น นำวีดิทัศน์มาใช้ประกอบการบรรยายของผู้เรียน โดยมีสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบด้วย หรือการใช้ชุดการเรียนการสอน การใช้สื่อประสมนี้ผู้เรียนและสื่อจะไม่มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกัน และจะมีลักษณะเป็น “สื่อหลายแบบ” ตามศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

5. สื่อประสมในความหมายที่สอง (Multimedia) เป็นสื่อประสมที่ใช้คอมพิวเตอร์ เป็นฐานในการเสนอสารสนเทศหรือการผลิตเพื่อเสนอข้อมูลประเภทต่าง ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตัวอักษร และเสียงในลักษณะของสื่อหลายมิติ โดยที่ผู้ผู้มีการโต้ตอบกับสื่อโดยตรง การใช้คอมพิวเตอร์ในสื่อประสมนี้ใช้ได้ 2 ลักษณะ คือ (วิลาวลัย อินทร์ชำนาญ, 2561 : 53)

1) การใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการเสนอสารสนเทศ โดยการควบคุมอุปกรณ์ร่วมต่างๆ ในการทำงาน ได้แก่ การเสนอในรูปแบบของแผ่นวีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive Video) การใช้ในลักษณะนี้ คอมพิวเตอร์จะเป็นตัวกลางในการควบคุมการทำงานของเครื่องเล่นวีดิทัศน์และเครื่องเล่นซีดี-รอม ให้เสนอภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวตามเนื้อหาบทเรียนที่เป็นตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนหน้าจอคอมพิวเตอร์ รวมถึงควบคุมเครื่องพิมพ์ในการพิมพ์ข้อมูลต่างๆ ของบทเรียนและผลการเรียนของผู้เรียนและคนด้วย

2) การใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการผลิตเพิ่มสื่อประสม โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ เช่น Toolbook และ Authorware โปรแกรมสำเร็จรูปเหล่านี้ จะช่วยในการผลิตเพิ่มบทเรียน/ฝึกอบรม หรือการเสนองานในลักษณะของสื่อหลายมิติ โดยในแต่ละแฟ้มจะมีเนื้อหาในลักษณะของตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพกราฟิกเคลื่อนไหว ภาพเคลื่อนไหวแบบวีดิทัศน์ และเสียงรวมอยู่ในแฟ้มเดียวกัน ผู้ใช้เพียงแค่เปิดแฟ้ม เพื่อเรียนหรือเสนองานตามโปรแกรมสำเร็จรูปที่ได้จัดทำไว้ก็จะได้อาณาหลักณะต่างๆ อย่างครบถ้วน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การจำแนกสื่อการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ว่า การจำแนกข้อมูลของสื่อประสมนี้ จะเป็นไปในลักษณะสื่อหลายมิติที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถดูข้อมูลบนจอภาพได้หลายลักษณะ คือ ทั้งตัวอักษร ภาพ และเสียง และหากต้องการจะทราบข้อมูลมากกว่านั้นผู้ใช้ก็สามารถคลิกที่คำหรือสัญลักษณ์รูปที่ทำเป็นปุ่มในการเชื่อมโยง ก็จะมีภาพ เสียง หรือข้อความอธิบายปรากฏขึ้นมา

บทบาทและคุณค่าของสื่อ

จากคุณสมบัติที่แสดงออกจากตัวของสื่อเองก็ดี และผลการวิจัยต่างๆ แสดงให้เห็นว่าสื่อมีบทบาทและคุณค่าหลายประการ ดังนี้ ภัคนันท์ ขอดสิงห์ (2560)

1. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น จากประสบการณ์ที่มีความหมายในรูปแบบต่างๆ
2. ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้มากขึ้น โดยใช้เวลาน้อยลง
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน และมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง
4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ มั่นใจ และจดจำได้นาน
5. ช่วยส่งเสริมการคิด การแก้ปัญหาในการเรียนรู้
6. ช่วยให้เอาชนะข้อจำกัดต่างๆ ในการเรียนรู้ได้

- 1) ทำให้สิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
- 2) ทำให้สิ่งที่เป็นามธรรมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น
- 3) ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ช้าลง
- 4) ทำสิ่งที่เคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงช้าให้เร็วขึ้น
- 5) ทำสิ่งที่ใหญ่มากให้เล็กเหมาะสมกับการศึกษา
- 6) ทำสิ่งที่เล็กมากให้มองเห็นชัดเจนขึ้น
- 7) ทำสิ่งที่เกิดในอดีตมาศึกษาในปัจจุบัน
- 8) นำสิ่งที่ไกลมาศึกษาในปัจจุบัน

7. ช่วยลดการบรรยายของผู้สอนลงแต่ช่วยผู้เรียนให้เข้าใจได้ง่ายมากขึ้น

8. ช่วยลดการสูญเปล่าทางการศึกษาลง เพราะช่วยให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นผู้เรียน

สอบตกน้อยลง

วิจิตรตา โพธิ์สง และสุพัตรา พิภอ่อน (2564) กล่าวถึง บทบาทและคุณค่าของสื่อสามารถ
จำแนกได้ 3 ด้าน

1. บทบาทและคุณค่าด้านวิชาการ ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้
ดีกว่าและมากกว่าไม่ใช่สื่อการสอน ลักษณะที่เป็นรูปธรรมของสื่อการสอน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ
ความหมายของสิ่งต่างๆ ได้กว้างขวางและเป็นแนวทางให้เข้าใจสิ่งนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ส่วนเสริมด้าน
ความคิด และการแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ถูกต้อง และจำเรื่องราวได้มากและได้นานและ
สื่อการสอนบางชนิด ช่วยเร่งทักษะในการเรียนรู้ เช่น ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง เป็นต้น

2. คุณค่าด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ ทำให้เกิดความสนใจ และต้องเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้นทำ
ให้เกิดความคิดรวบยอดเป็นเพียงอย่างเดียว และเร้าความสนใจ ทำให้เกิดความพึงพอใจ และช่วยให้
กระทำกิจกรรมด้วยตนเอง

3. คุณค่าด้านเศรษฐกิจการศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนที่เรียนซ้ำเรียนได้เร็วและมากขึ้น
ประหยัดเวลาในการทำความเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เหมือนกันครั้งละหลายๆ
คนและช่วยขจัดปัญหาเรื่องเวลา สถานที่ ขนาด และระยะ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า บทบาทและคุณค่าของสื่อเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นศูนย์กลาง
ความสนใจของผู้เรียนทำให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางทำให้
ผู้เรียนมีประสบการณ์ร่วมกันและแสดงความหมายและสัญลักษณ์ต่างๆ โดยนำมาใช้ในการ
ออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

หลักการเลือกสื่อ

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดของเด็กต้องใช้สื่อที่เหมาะสมมาประกอบการสอน เพื่อที่จะได้สร้างบรรยากาศให้น่าตื่นเต้น เข้าใจ ประกอบกับเด็กได้มีโอกาสได้เล่นหรือทำกิจกรรมโดยมีสื่อ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์เข้ามาใช้ ทำให้เด็กอยากที่จะเข้ามาทำกิจกรรม ครูมีหน้าที่คอยเลือกหรือจัดหาสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้เหมาะสมกับเด็กและเหมาะสมกับลักษณะทางความคิดที่ต้องการ ในการเลือกวัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ มีหลักการในการพิจารณาหลายอย่างด้วยกัน (อังศุมลีน ดิตตระกูลชัย อนงค์ณัฐ ยิ้มจ้ง และสุชานาฏ ไชยวรรณ, 2564 : 164)

สามารถพัฒนาทักษะความคิดระดับสูงได้ ความคิดระดับสูงมีหลายคุณลักษณะ ดังนั้นสื่อแต่ละประเภทก็อาจจะมุ่งเน้นทักษะกระบวนการคิดต่างๆ กันไป ครู/ผู้ปกครองควรเข้าใจหลักเกณฑ์ของคุณภาพทางความคิดแต่ละด้าน (วัชรระ โพธิ์สมรณ, 2556 : 56)

แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นประสบการณ์ จะพยายามจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเผชิญกับปัญหาและสถานการณ์จริง ซึ่งเนื้อหาการเรียนการสอนตามหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม 1) เนื้อหาส่วนที่เป็นทฤษฎี 2) เนื้อหาที่เน้นฝึกทักษะปฏิบัติ และ 3) เนื้อหาในส่วนที่นำไปประยุกต์ใช้

1. เนื้อหาส่วนที่เป็นทฤษฎีเนื้อหาส่วนที่เป็นทฤษฎีมักมุ่งพัฒนาความรู้ความเข้าใจเชิงทฤษฎี เพื่อปูพื้นฐานความรู้ และสร้างองค์ความรู้และทฤษฎีเอง ผู้สอนควรจัดสาระการเรียนรู้เป็นเนื้อหา โดยสรุปอาจจัดการเป็นรูปใบงาน หรือแบ่งออกเป็นหลายๆ คล้ายตัวต่อ (jigsaw) และมอบหมายให้ผู้เรียนแต่ละคนศึกษาแล้วช่วยกันนำมาเชื่อมต่อกันเป็นเนื้อหาทั้งหมด โดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมกันทำกิจกรรม หรือหากเนื้อหาดังกล่าวมีความยากและซับซ้อนไม่สามารถทำกิจกรรมให้กับผู้เรียน อาจจำเป็นต้องสอนโดยการบรรยายน่าจะเหมาะสมกว่า

2. เนื้อหาที่เน้นฝึกทักษะปฏิบัติเนื้อหาส่วนที่ฝึกปฏิบัติ ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เห็นวิธีการปฏิบัติจากของจริง เห็นตัวอย่างจริงจากสถานการณ์จริง ภาพจริง หรือวิดีโอจากสภาพการณ์จริง แสดงหรือสาธิตและทำเป็นตัวอย่าง จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึก โดยผู้สอนคอยให้คำชี้แนะและอธิบายข้อสงสัย ตรวจสอบความถูกต้อง และเสริมสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติ โดยเริ่มจากการใช้เทคนิคพื้นฐานที่ง่ายก่อน แล้วจึงค่อยๆ เพิ่มเทคนิคที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

3. เนื้อหาในส่วนที่เป็นการประยุกต์ใช้เนื้อหาส่วนที่เป็นการประยุกต์ใช้ ผู้สอนควรดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหา โดยสมมติกรณีปัญหาเรื่องราว หรือมอบหมายให้แก้ปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา โดยเน้น

เรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวควรมีความยืดหยุ่นมีกิจกรรมหลากหลาย แปลกใหม่ท้าทาย ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน ตื่นเต้นและไม่น่าเบื่อ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า หลักการเลือกสื่อควรมีการมอบหมายให้ผู้เรียนร่วมกันทำงานในลักษณะเป็นโครงการย่อยๆ (Project) ที่สามารถนำเอาความรู้ เนื้อหาในบทเรียนมาแก้ปัญหาตามความสนใจของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดอย่างเป็นอิสระและมีความสุขในการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยทบทวนแนวคิดการออกแบบสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษานี้

แนวคิดการพัฒนาสื่อ

สื่อ จัดเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของสื่อควรมีความแตกต่างกัน ไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและท้องถิ่นของแต่ละที่ สื่อแต่ละประเภทจะมีส่วนในการพัฒนาแตกต่างกันไป การเลือกใช้สื่อและการผลิตสื่อ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องมีบทบาทในการพิจารณาให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็กและตรงตามวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ แนวทางการเลือกสื่อ โดยทั่วไป ควรมีหลักเกณฑ์การเลือกเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กปฐมวัย

1. การเลือกสื่อควรพิจารณาให้มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่ต้องการให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้และสอดคล้องกับเนื้อหาอย่างครบถ้วน
2. การนำสื่อไปใช้ในกิจกรรมหรือประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย ต้องคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นก่อนนำสื่อไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล ควรมีการทดลองใช้และติดตามผลการใช้สื่อนั้นๆ ก่อน
3. สื่อควรสร้างเสริมความคิดและแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายๆ ด้าน
4. กรณีผลิตสื่อขึ้นใช้เอง ควรพิจารณาเทคนิคการผลิตสื่อนั้นๆ ว่า ดี หรือมีความเหมาะสมในการใช้งานมากน้อยแค่ไหน เช่น สี ขนาด สัดส่วน ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง
5. สื่อต้องเหมาะสมกับวัย เพศ ระดับความรู้ ประสบการณ์เดิมของเด็กปฐมวัย
6. การสร้างสื่อรวมทั้งการใช้สื่อ ควรยึดหลักการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ได้แก่ ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการการยอมรับของกลุ่ม ความต้องการการยกย่องนับถือ ความต้องการความสำเร็จในชีวิต
7. ควรเลือกใช้สื่อนิดที่เข้าถึงและเป็นที่ยอมรับของเด็กปฐมวัย รวมถึงภาษาที่สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย น่าสนใจ และใช้สื่ออย่างคุ้มค่า
8. สื่อนั้นๆ เด็กปฐมวัยควรรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าให้มากที่สุด

9. สื่อที่ใช้ควรเป็นสถานการณ์ในปัจจุบัน ทันต่อเหตุการณ์และความก้าวหน้า รวดเร็วตรงตามเป้าหมาย

10. ควรนำศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม บุคลากร องค์กร หรือทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อให้มากที่สุด

สื่อ คือ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ผู้สอนใช้เป็นตัวกลางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนระดับปฐมวัยมีการพัฒนาการตามที่คุณครูตั้งวัตถุประสงค์ไว้ เนื่องจากเด็กปฐมวัยมักเรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่น โดยการสัมผัสหรือทดลองเล่นจริง ดังนั้นสื่อในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีกระบวนการในการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ทั้งนี้ ลักษณะของสื่อที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่ต้องการการดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างดี เนื่องจากเด็กไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และไม่สามารถระวังอันตรายที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นสื่อที่ใช้กับเด็กปฐมวัยจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสื่อเป็นอย่างมาก โดยลักษณะที่ดีของสื่อปฐมวัยควรมีลักษณะดังนี้ (กนกกร บุญกนิษฐ์, 2550)

1. สื่อจะต้องมีความปลอดภัย เนื่องจากเด็กปฐมวัยยังไม่มีความสามารถในการดูแลตัวเองได้เท่าที่ควร ดังนั้นสื่อที่ผลิตขึ้นจะต้องมีความปลอดภัย ได้แก่

- 1) ต้องทำด้วยวัสดุที่ไม่มีสารพิษหรือสิ่งที่เป็นพิษเจือปน เช่น ไม่มีสารตะกั่ว ไม่มีสารปรอท หรือสารพิษอื่นๆ
- 2) พื้นผิวของวัสดุที่ประดิษฐ์สื่อจะต้องเรียบ ไม่มีเหลี่ยมหรือมีความแหลมคม
- 3) ขนาดและน้ำหนักเหมาะสมกับวัยและกำลังของเด็กที่จะยกได้ โดยสื่อต้องไม่ใหญ่หรือเล็กจนเกินไป

2. คำนึงถึงผลประโยชน์ที่เด็กปฐมวัยจะได้รับ เหมาะสมกับความสามารถหรือความสนใจของเด็ก ได้แก่

- 1) มีลักษณะการเร้าให้เด็กปฐมวัยอยากรู้
- 2) กระตุ้นพัฒนาการรับรู้ การจำ การจำแนกประเภท การเปรียบเทียบ การจินตนาการ และมีความคิดสร้างสรรค์

3) มีประโยชน์ต่อกลิ้ามเนื้อและการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเคลื่อนไหว

3. สื่อที่ใช้ไม่ควรมีราคาแพงเกินไป ได้แก่

- 1) ประหยัดในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับซื้อ
- 2) ประหยัดวัสดุที่ใช้ในการผลิตสื่อ

4. ควรคำนึงถึงประสิทธิภาพของสื่อ ได้แก่

- 1) ใช้งานในการจัดการเรียนรู้ได้หลายเรื่อง

- 2) ให้เด็กได้ประสบการณ์ตรง
- 3) เลือกใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายและเรื่องที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
- 4) เลือกให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของเด็กปฐมวัย
- 5) เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น หรือเหมาะสมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโรงเรียนที่ตั้ง

6) มีวิธีการใช้ที่ง่ายไม่ยาก

7) มีความถูกต้องและทันสมัย

ทั้งนี้ ในการผลิตสื่อนั้นควรมีคู่มือในการใช้สื่อ คู่มือในการเล่นโดยเฉพาะสื่อชนิดใหม่ๆ ผู้สอนจะต้องแนะนำวิธีการเล่นก่อนจึงให้เด็กเล่น

5. หาซื้อได้ง่ายด้วยราคาประหยัดหรือสามารถผลิตขึ้นเองได้

6. ผ่านการทดสอบจากผู้ผลิตและการได้มีการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง

กระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะต่างไปจากหลักสูตรที่ผ่านมาที่สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเอง บทบาทในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษาจึงเป็นภารกิจที่ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องดำเนินการ เพราะสื่อการเรียนรู้เดิมอาจสนองผลการเรียนรายปี/รายภาค ตามหลักสูตรกลุ่มสาระต่างๆ ของสถานศึกษาได้อย่างครบถ้วน การผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องผลการเรียนรายปี/รายภาค อาจดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

1. การผลิต/จัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่

2. การจัดแปลง/ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำ สร้างไว้แล้ว

การผลิต/จัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่ เป็นวิธีการได้มาซึ่งสื่อการเรียนรู้ที่คุณครูสามารถกำหนดรูปแบบ สาระการเรียนรู้และวิธีนำเสนอสาระการเรียนรู้ของสื่อชิ้นนั้นได้ตามความต้องการของคุณครูอย่างแท้จริง แต่คุณครูจะต้องใช้เวลาในการออกแบบและดำเนินการผลิต จัดทำสื่อชิ้นนั้นมากบ้างน้อยบ้าง ตามแต่ละชนิดหรือประเภทของสื่อที่จะผลิต การผลิต / จัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่ สามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น

1) หนังสือเรียน เป็นสื่อการเรียนรู้พื้นฐานสำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งมีเนื้อหา สาระครอบคลุมขอบข่ายสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร หนังสือเรียนที่ดีไม่เพียงแต่นำเสนอข้อเท็จจริงหรือความรู้ต่างๆ เท่านั้น แต่จะต้องให้แนวทางแก่ผู้เรียนในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมพัฒนาความคิด และการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันด้วย

หนังสือเรียนมีลักษณะพิเศษที่จะช่วยเด็กปฐมวัยศึกษาทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ เป็นขั้นตอนทีละเล็กทีละน้อยตามลำดับ จนเกิดการเรียนรู้สิ่งที่กว้างขวางขึ้น การเรียนรู้จากหนังสือบาง

บทจำเป็นต้องรับการชี้แนะ ช่วยเหลือจากคุณครู เพื่อเสริมเติมเต็มสาระการเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์ ชัดเจนยิ่งขึ้น รูปแบบของหนังสือเรียนอาจทำในลักษณะของหน่วยการเรียนรู้ เช่น สาระการเรียนรู้ กลุ่มศึกษาและพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 กำหนดสาระไว้ 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยกายใจ สมบูรณ์ หน่วยเพิ่มพูนพละนามัย หน่วยปลอดภัยไร้พิษและหน่วยชีวิตมีคุณค่าซึ่งแต่ละหน่วยจะมีสาระแยกเป็นเรื่องราวๆ ไป

2) คู่มือการสอนเด็กปฐมวัย เป็นสื่อที่ให้แนวทางกับคุณครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละสาระการเรียนรู้ให้เป็นไปตามจุดประสงค์หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยทั่วไปจะประกอบไปด้วยจุดประสงค์ของบทเรียน เนื้อหา สาระการเรียนรู้ กิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล บางเล่มอาจมีสาระอื่นๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่กล่าวไปแล้ว เช่น กิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม โครงการ และภาคผนวกหรืออาจจะเสนอหลักการ ทฤษฎี และหรือความรู้โดยละเอียดสำหรับคุณครู

3) ชุดการเรียนการสอน ประกอบด้วย สื่อหลายๆ ชนิด จัดรวมไว้เป็นชุด เช่น คู่มือ แนะนำการใช้ชุดการเรียนการสอน หนังสือเรียน หนังสืออ้างอิง ใบงาน แบบฝึกหัด แบบฝึก กิจกรรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สไลด์ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำชุดการเรียนการสอน อาจจัดทำในรูปแบบที่สามารถบูรณาการภายในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตลอดจน บูรณาการกระบวนการใช้สื่อแต่ละชนิดในชุดให้เหมาะสมกับกาลเวลาและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

4) บทเรียนสำเร็จรูป เป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับให้เด็กปฐมวัยใช้เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย สาระการเรียนรู้ที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ อาจจัดทำในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือและสื่อเทคโนโลยี เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAT)

5) แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ แบบฝึกกิจกรรม เป็นสื่อการเรียนรู้ที่คุณครูควรเป็นผู้จัดทำขึ้นเอง เพราะคุณครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย จึงย่อมจะทราบว่าสาระส่วนใดควรจะมีแบบฝึกที่จะช่วยเสริมทักษะให้กับเด็กปฐมวัย

6) สื่อเสริมการเรียนรู้อื่นๆ เป็นสื่อที่มีสาระลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Theme) เช่น เรื่องดิน จักรวาล ประเทศเพื่อนบ้าน หรืออาจมีสาระรวมหลายๆ เรื่องเพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เด็กปฐมวัยสามารถค้นคว้าได้ตามความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคล สื่อเสริมการเรียนรู้นี้อาจจัดทำในรูปของหนังสือ แอลบั้มทีกภาพพร้อมเสียง แอลบั้มทีกเสียง สไลด์ อินเทอร์เน็ต (กรมวิชาการ, 2544)

กระบวนการผลิตสื่อการเรียนรู้ การผลิตสื่อการเรียนรู้แต่ละประเภทอาจมีขั้นตอน/วิธีผลิตที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย แตกต่างกันไป ในที่นี้จะนำเสนอกระบวนการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่สามารถ

นำไปใช้ได้กับการผลิต สื่อการเรียนรู้ต่างๆ ไป ซึ่งมีกระบวนการตามขั้นตอนต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2544)

1. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของการผลิตสื่อ
 2. ศึกษาและกำหนดคุณสมบัติของเด็กปฐมวัย โดยพิจารณาว่าผู้ที่จะใช้สื่อนั้นคือใคร มีความรู้และประสบการณ์เดิมมาอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดคุณสมบัติส่วนอื่นๆ ของสื่อใหม่เหมาะสมต่อไป
 3. กำหนดและวิเคราะห์เนื้อหาสาระว่าจะต้องประกอบด้วยเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ทั้งนี้ควรจะต้องพิจารณากำหนดเนื้อหาสาระใหม่สัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้และให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยด้วย
 4. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยการตีความและจำแนกแยกย่อยจุดประสงค์ทั่วไปให้ละเอียดลงไปถึงขั้นที่ทราบได้ว่า เมื่อเด็กปฐมวัยเรียนรู้จากสื่อนั้นแล้วสามารถทำอะไรได้บ้าง ซึ่งจะ เป็นแนวทางสำคัญในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้ต่อไป
 5. กำหนดรูปแบบและวิธีประเมินผล
 6. กำหนดวิธีการและแนวทางการเสนอเนื้อหา เป็นการวางแผนว่าจะเสนอเนื้อหาสาระ ในรูปแบบใด เรียงลำดับหัวข้อและเนื้อหาอย่างไร มีตัวอย่าง มีการนำเรื่อง สรุปเรื่องหรือทบทวนเรื่อง ใดๆ ควรมีแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมแทรกอยู่ด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะส่งเสริม ให้ผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง
 7. กำหนดแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนการจัดทำสื่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะผลิตสื่อการเรียนรู้ชนิดใด อาจจะเป็นสิ่งพิมพ์หรือสื่อเทคโนโลยี ผู้ผลิตจะต้องกำหนดว่าจะหาข้อมูลสนับสนุนได้จากแหล่งใด เช่น แหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับเนื้อหา ภาพประกอบแผนภูมิ เป็นต้น
 8. ยกร่างและจัดทำสื่อการเรียนรู้ ตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดไว้
 9. ทดสอบคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้น โดยนำสื่อต้นแบบไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนของเด็กปฐมวัยที่จะต้องใช้สื่อนั้น ใช้สื่อต้นแบบนี้จัดการเรียนการสอนจริงๆ เพื่อ ศึกษาข้อบกพร่องต่างๆ สำหรับนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงสื่อให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น
 10. ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ตามข้อมูลที่ได้ศึกษาไว้
 11. นำสื่อที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้
- จากการศึกษาสรุปได้ว่า หลังจากมีการออกแบบเนื้อหาแล้ว กระบวนการพัฒนาสื่อมีความสำคัญอย่างยิ่ง สื่อการเรียนการสอนมีคุณค่าต่อการสอนเป็นอย่างมาก เป็นอุปกรณ์ เป็นวิธีการ ที่ช่วยให้คุณครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าสนใจ อย่างไรก็ตาม สื่อการเรียนรู้แต่ละชนิด แต่ละประเภทต่างมีข้อดีข้อจำกัดแตกต่างกัน เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลดี

ควรมีการพิจารณาการพัฒนาสื่อด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยทบทวนแนวคิดการพัฒนาสื่อ เพื่อนำไปพิจารณาในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

แนวคิดสิ่งดึงดูดใจ

การศึกษาเกี่ยวกับความหมายของสิ่งดึงดูดใจ พบว่า มีนักวิชาการ ได้อธิบายไว้ดังนี้

สิ่งดึงดูดใจว่า หมายถึง “สิ่งใดก็ตามที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำขึ้น โดยมีลักษณะสำคัญคือ มีพลังจูงใจและความคงทนในการแสดงพฤติกรรม” (ธนวัฒน์ พูลเขตนคร นิตยนาคอิน และพิชญญา ยงสร้อย, 2564) นอกจากนี้ กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2558) กล่าวว่า “สิ่งดึงดูดใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ การได้รับการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและเกิดความพึงพอใจในการเรียนและเมื่อเกิดความพึงพอใจของผู้เรียนแล้วก็จะเรียนอย่างเต็มที่แต่ในทางตรงกันข้ามหากปัจจัยต่างๆ ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการดังกล่าว จนทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติในทางลบก็จะเกิดความไม่พึงพอใจของผู้เรียนขึ้น” วัชร โพธิ์สรณ์ (2556 : 14) ยังกล่าวว่า “สิ่งดึงดูดใจ หมายถึง การสร้างความปรารถนาในตัวคนที่จะทำบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้การกระทำนั้นเป็นตัวแทนของความต้องการของปัจเจกบุคคล คนที่มีความต้องการยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นคนที่มีความเครียด และความเครียดนี้จะเป็นตัวผลักดันทำให้ ปัจเจกบุคคลนั้นขยันทำงาน เพื่อตอบสนองความต้องการหรือเป้าหมายบางอย่างของตน” นอกจากนี้ Leary & Baumeister (2017 : 112) กล่าวไว้ว่า “สิ่งดึงดูดใจในการเรียน คือ พลังที่มีแหล่งกำเนิดทั้งจากภายในและภายนอกตัวบุคคล ซึ่งกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งกำหนดรูปแบบ ทิศทาง ความเข้ม และระยะเวลาของพฤติกรรมการเรียนรู้”

ความสำคัญของสิ่งดึงดูดใจการเรียนรู้ วิลาวรรณ อินทร์ชำนานู (2561 : 54) กล่าวว่า ความสำคัญของสิ่งดึงดูดใจ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า นอกจากนี้ พิชัย ระวังวัน (2564) อธิบายว่า ความสำคัญของสิ่งดึงดูดใจการเรียนรู้การให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น ซึ่งไม่แตกต่างจากคำว่า Student Center เพียงแต่จะเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น กล่าวคือ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้มากกว่าที่ผู้สอนถ่ายทอดให้ และสามารถลงมือปฏิบัติมากกว่าแค่การจดบันทึกในชั้นเรียน”

การที่ผู้สอนได้แสดงหนึ่งซ้าๆ บ่อยๆ ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความชอบในสื่อการเรียนการสอนนั้นมากกว่าสื่อที่ไม่ค่อยได้พบเห็นซึ่ง “สิ่งดึงดูดใจ” กับ “ความชอบ” ในชิ้นงานสื่อการเรียนรู้จะมีความสัมพันธ์กันคือ ผู้เรียนที่ชอบในสื่อการเรียนนั้นมากจะถูกดึงดูดใจได้มากกว่าผู้เรียนที่รู้สึกเฉย ๆ อย่างไรก็ตามสิ่งดึงดูดใจที่ทำมาใช้ในการศึกษาเพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอนนั้น สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจด้านอารมณ์ และสิ่งดึงดูดใจด้านเหตุผล (กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์, 2558)

1. สิ่งดึงดูดใจด้านอารมณ์ ครูผู้สอนใช้สิ่งดึงดูดใจด้านอารมณ์ขึ้น เนื่องจากอารมณ์ขึ้นสามารถทำให้บรรล่วัตถุประสงค์ทางการสื่อสารได้หลากหลาย เช่น สร้างความน่าสนใจได้ดีมีอิทธิพลต่อทัศนคติก่อให้เกิดความรู้สึกในเชิงบวกต่อสื่อการสอน สร้างการจดจำในจุดของสื่อการเรียนได้และอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่ต้องการได้ด้วย เช่น สามารถกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกสนุกสนานมีชีวิตชีวา มีความสุข เป็นต้น ทำให้ความรู้สึกที่ถูกกระตุ้นขึ้นเชื่อมโยงกับสื่อการเรียนการสอน ซึ่งในที่สุดมีผลต่อทัศนคติที่มีต่อสื่อการเรียนการสอนด้วย อย่างไรก็ตามการใช้สิ่งดึงดูดใจด้านอารมณ์ขึ้นจะต้องใช้อย่างระมัดระวัง เนื่องจากมีทั้งผลดีและผลเสีย คือ

1) ด้านอารมณ์ขึ้นมีผลดีในการทำให้สื่อการเรียนได้รับความสนใจ ก่อให้เกิดการตระหนักในสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะมีผลต่อการจดจำสื่อการเรียนการสอนต่อไป แต่ถ้าสื่อที่ใช้อารมณ์ขึ้นมีการเห็นหรือได้ยินซ้ำ ๆ บ่อย ๆ อาจทำให้ความสนใจในสารลดน้อยลง นั่นคือสื่อการเรียนการสอนอารมณ์ขึ้นจะมีช่วงชีวิตที่สั้น หมายถึงจำนวนครั้งของช่วงเวลาที่ยุเรียนจะหัวเราะกับสื่อการเรียนการสอนนั้น ๆ มีจำนวนจำกัด

2) สื่อการเรียนการสอนด้านอารมณ์ขึ้นอาจขัดขวางหรือรบกวนการสร้างความเข้าใจในข่าวสารสื่อเนื่องจากอารมณ์ขึ้นทำให้เกิดการจัดการข่าวสารข้อมูลได้น้อยลง ความเข้าใจในสื่อการเรียนการสอนอาจเกิดขึ้นได้ยาก หรืออารมณ์ขึ้นทำให้ผู้เรียนสนใจข้อมูลเนื้อหาที่น้อยลง การทำให้ผู้เรียนวอกแวกไปกับอารมณ์ขึ้นนั้น อาจทำให้การดึงดูดใจโดยใช้อารมณ์ขึ้นไม่แตกต่างไปจากการดึงดูดใจโดยใช้สิ่งดึงดูดใจอื่น ๆ หรือบางครั้งอาจทำให้การโน้มน้าวใจลดน้อยลงได้

3) สื่อการเรียนการสอน ด้านอารมณ์ขึ้นมีแนวโน้มเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับแหล่งสารหรือผู้นำเสนอสาร ทั้งนี้การสร้างบริบทให้มีอารมณ์ขึ้นจะสามารถทำให้เกิดความชอบในแหล่งสารเพิ่มมากขึ้นและสร้างให้เกิดอารมณ์เชิงบวก ซึ่งการเพิ่มความชอบในแหล่งสารนี้เองที่ทำให้อาจมีการเพิ่มผลกระทบทางด้านการโน้มน้าวใจของสารข้อมูลเนื้อหาเหมือนกัน

4) การใช้อารมณ์ขึ้นในสื่อการเรียนการสอน ควรใช้ให้เหมาะกับตัวผู้รับสารด้วย เพราะไม่ใช่จะใช้ได้ผลกับผู้รับสารทุกกลุ่ม กลุ่มที่จะเข้าใจในด้านอารมณ์ขึ้นของสื่อการเรียนการสอน

สอน ได้ดีคือ กลุ่มผู้รับสารที่เป็นวัยรุ่น วัยหนุ่มสาว กลุ่มที่มีความรู้กลุ่มคนชั้นสูง และบุคคลที่อยู่ในวงการวิชาชีพ

5) ด้านอารมณ์ขันในสื่อการเรียนการสอน ควรจะสร้างสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวสินค้า หมายถึงเป็นอารมณ์ขันที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวสินค้า เพราะจะก่อให้เกิดความเข้าใจและจดจำสินค้าได้

6) ด้านอารมณ์ขันไม่เหมาะสมกับสื่อการเรียนการสอนบางรายวิชา เช่น พระพุทธศาสนา เพราะสื่อการเรียนการสอน ที่ต้องการความเชื่อถือและเชื่อมั่น จึงไม่เหมาะที่จะทำให้ผู้รับสารหัวเราะ สื่อการเรียนการสอนด้านอารมณ์ขันจะเหมาะสมกับสื่อการเรียนการสอน ที่เน้นอารมณ์หรือประสบการณ์เช่น สังคม ภาษา เป็นต้น

7) สื่อที่เหมาะสมกับการใช้อารมณ์ขันเป็นสิ่งดึงดูดใจ คือ สื่อการเรียนการสอน ผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุต่างๆ มักจะใช้คำพูดที่ตลก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์ขัน สิ่งดึงดูดใจด้านเหตุผล (Logical Appeals หรือ Rational Appeals) เป็นการดึงดูดใจที่เชื่อมโยงกับ“สมอง” หรือ “ความนึกคิด” ของผู้เรียนเป็นความพยายามเพื่อสร้างสื่อการเรียน โดยใช้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ลักษณะพิเศษ และความสามารถในการแก้ปัญหาของสื่อการเรียน

ในขณะที่สิ่งดึงดูดใจด้านอารมณ์ (Emotional Appeals) เป็นสิ่งดึงดูดใจที่มีเป้าหมายอยู่ที่ความรู้สึกของผู้ซื้อโดยเน้นที่ความต้องการด้านจิตใจด้านสังคมหรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างภาพลักษณ์อันดีในความคิดของผู้บริโภค มักมีการออกแบบสำหรับใช้ในการสร้างทัศนคติเชิงบวกทำให้เกิดการใช้อารมณ์ โดยไม่ได้มุ่งเน้นที่จะทำการขายสินค้าโดยตรง แต่ต้องการให้ผู้บริโภคเกิดความคล้อยตาม (คมกัญญ์ เข้มกำเนิด, 2557 : 13)

2. สิ่งดึงดูดใจด้านเหตุผล การออกแบบเนื้อหาโดยใช้สิ่งดึงดูดใจด้านเหตุผลจะออกมาในรูปแบบการสาธิต หรือการพิสูจน์ว่าสินค้าให้ประโยชน์นั้นจริง ๆ ซึ่งเป็นการนำเสนอที่ตรงไปตรงมาในคุณสมบัติ และการอ้างประโยชน์ ซึ่งการกำหนดสิ่งดึงดูดใจด้านเหตุผลสามารถแบ่งประเภทของสิ่งดึงดูดใจที่เป็นเหตุผล ได้ดังนี้ (จิตรลดา เดชชูไชย, 2557 : 9)

1) สิ่งดึงดูดใจด้านความได้เปรียบคู่แข่ง (Competitive Advantage Appeals) เป็นการเน้นการทำงานของสินค้าที่ดีกว่าของตราสินค้าอื่น โฆษณาจึงแสดงการเปรียบเทียบกับคู่แข่งทั้งตรงและทางอ้อม

2) สิ่งดึงดูดใจที่ใช้ลักษณะเด่นของสินค้า (Feature Appeals) เป็นการเน้นที่คุณภาพที่แตกต่างจากตราสินค้าอื่น เป็นการนำเสนอข้อมูลคุณสมบัติของสินค้าที่ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีและใช้เป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจซื้อสินค้า

3) สิ่งดึงดูดใจด้านราคา (Price Appeals) เป็นการเน้นการนำเสนอสินค้าราคาถูกหรือลดราคาสินค้า ทำให้ผู้บริโภคตระหนักถึงคุณค่าของสินค้าเมื่อราคาต่ำลง หรือเพิ่มเติมคุณค่าพิเศษบางอย่างลงในสินค้า เช่น สูตรใหม่ ส่วนผสมเพิ่มขึ้นแต่ขายในราคาเดิม เป็นต้น หรือคงราคาเดิมด้วยสินค้าเดิม แต่จูงใจโดยพยายามทำให้ผู้บริโภคเห็นว่าสินค้านั้นมีคุณค่าพอที่จะจ่ายเงิน

4) สิ่งดึงดูดใจด้านความนิยม (Product/ Service Popularity Appeals) เป็นการเน้นการสร้างภาพลักษณ์ของสินค้าของผู้บริโภคในตลาด ว่าเป็นสินค้าอันดับหนึ่ง เพื่อดึงดูดใจผู้บริโภคว่าควรจะใช้สินค้าที่มีผู้นิยมใช้มาก หรือควรใช้สินค้าที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย จุดประสงค์ของสิ่งดึงดูดใจอยู่ที่ผู้บริโภคนิยมใช้กันมาก ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ถึงคุณภาพสินค้า

5) สิ่งดึงดูดใจเชิงข่าว (News Appeals) เป็นการเน้นความใหม่ของตัวสินค้า หรือเป็นสินค้าที่เกิดขึ้นใหม่ในตลาด หรือเป็นสินค้าที่เกิดขึ้นมานานแล้ว แต่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใหม่บางประการสำหรับการโฆษณาโดยใช้สิ่งดึงดูดใจด้านอารมณ์ในภาพยนตร์ โฆษณานั้น จะมีผลต่อความชอบในชิ้นงานโฆษณา เพราะจะทำให้เกิดความพึงพอใจเป็น ซึ่งเรื่องของอารมณ์ ความรู้สึก และถ้าผู้บริโภคชอบโฆษณาชิ้นใดชิ้นหนึ่ง ก็จะชอบแบรนด์ของสินค้าด้วย โดยสิ่งดึงดูดใจ ด้านอารมณ์ในภาพยนตร์โฆษณาที่นิยมใช้กันทั่วไป มีดังนี้ (Leary & Baumeister, 2017: 112)

สิ่งดึงดูดใจด้านความกลัว/กังวลใจ (Fear / Anxiety Appeal) เป็นสิ่งดึงดูดใจที่ใช้ค่อนข้างมากในการออกแบบเนื้อหาหลากหลายประเภท สิ่งดึงดูดใจด้านความกลัว/กังวลใจ อาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ (ธนวัฒน์ พูลเขตนคร นิตยา นาคอิน และพิชญภา ยงสร้อย, 2564)

ลักษณะที่ 1 คือการแสดงผลเชิงลบให้เห็นว่า ถ้าไม่มีพฤติกรรม การออกแบบเนื้อหาหรือเพราะการใช้เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมอาจเป็นอันตรายต่อร่างกาย

ลักษณะที่ 2 คือการแสดงผลเชิงลบในด้านการยอมรับของผู้อื่นในสังคม นั่นก็คือการไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

ดังนั้นการดึงดูดใจโดยใช้ความกลัวนี้สามารถทำได้ทั้งความกลัวด้านอันตรายต่อร่างกายและความกลัวด้านจิตวิทยา คือ การยอมรับจากผู้อื่น ทั้งนี้ใช้ความกลัวเป็นสิ่งดึงดูดใจจึงเท่ากับว่าเป็นการออกแบบเนื้อหาที่สร้างสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาก่อให้เกิดความกลัวขึ้น ซึ่งสถานการณ์นั้นๆ จะหายไปเมื่อได้ใช้สื่อการเรียนรู้ การใช้สิ่งดึงดูดใจด้านความกลัวค่อนข้างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในทุกวันนี้เพราะว่าคนส่วนใหญ่กลัวการไม่ยอมรับของสังคมมากกว่าอดีต สิ่งดึงดูดใจในลักษณะนี้เป็นการตอบสนองทางอารมณ์ที่เกี่ยวพันกับความรู้สึกมากมาย เช่น ความกลัว ความรังเกียจ ขยะแขยง ความไม่สบายตัว ความกังวลใจ เป็นต้น แต่การใช้สิ่งดึงดูดใจด้านความกลัวควรจะใช้อย่างระมัดระวัง ทำให้เกิดความกลัวในระดับที่พอดีที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความกลัวที่มากเกินไป

เนื่องจากถ้าความกลัวในสื่อการเรียนรู้มีมากจนเกินไป อาจทำให้ผู้เรียนหลีกเลี่ยงที่จะรับข้อความหรือไม่ใส่ใจในข้อแนะนำ และไม่ต้องการจะเปิดรับสื่อการเรียนรู้ (วิลาวลัย อินทร์ชำนาญ, 2561 : 54)

ภักคันธ์ ยอดสิงห์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของสิ่งดึงดูดใจการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ในระดับลึก ผู้เรียนจะสร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีแยกแยะความรู้ใหม่ที่ได้รับกับความรู้เก่าที่มีความสามารถประเมินต่อเติมและสร้างแนวคิดของตนเองซึ่งเรียกว่ามีการเรียนรู้เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเรียนรู้ในระดับผิวเผิน ซึ่งเน้นการรับข้อมูลและจดจำข้อมูลเท่านั้น ผู้เรียนลักษณะนี้จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้วิธีการเรียน (Learning how to learn) เป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีทักษะที่สามารถเลือกรับ ข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีระบบการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการนำวิธีระบบมาพัฒนาการสอน ทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ การสอนเชิงรุกเป็นการสอนที่มีองค์ประกอบเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ระเบียบ นับตั้งแต่ข้อมูลสู่การสอน ผลการสอน และการวิเคราะห์ผลเพื่อย้อนกลับมาพิจารณาข้อบกพร่อง

จากการศึกษาเกี่ยวกับสรุปได้ว่า สิ่งดึงดูดใจในการเรียนการสอนกระตุ้นให้บุคคลเกิดความต้องการ และเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้ได้ตามความต้องการของตน โดยสิ่งดึงดูดใจในการเรียนนั้นจะส่งผลให้บุคคลในองค์กรปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสิ่งดึงดูดใจที่เป็นสิ่งกระตุ้นการเรียนและสร้างทัศนคติทางบวกในการเรียน สิ่งดึงดูดใจเป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิด ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ดังกล่าวนี้อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างมาก ประกอบไปด้วย ความสนใจ เพื่อนำมาใช้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสิ่งดึงดูดใจในการเรียนของนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าและทำความเข้าใจด้วยตนเองกับเพื่อน โดยกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว อีกทั้งจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา นอกจากนี้ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ดังนั้นการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดสิ่งดึงดูดใจ เพื่อช่วยในการตีความหมาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ของการศึกษาในครั้งนี้

ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการ ในที่นี้จะกล่าวถึงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยและเป็นประโยชน์ต่อพื้นฐานการสร้างความรู้ความเข้าใจในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการของกิเซล (Gesell)

อาร์โนลด์ กิเซล (Arnold Gesell. 1880 – 1961) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผู้เริ่มก่อตั้งสถาบันพัฒนาการเด็ก (Institute of Child Development) ณ มหาวิทยาลัยเยล ระหว่างปี ค.ศ. 1930 – 1940 อธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่า การเจริญเติบโตของเด็กทางร่างกาย เนื้อเยื่อ อวัยวะ หน้าที่ของอวัยวะต่างๆ และพฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นเป็นรูปแบบที่แน่นอน และเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นประสพการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบรองที่ต่อเติมเต็มเสริมพัฒนาการต่างๆ กิเซลเชื่อว่าวุฒิภาวะจะถูกกำหนดโดยพันธุกรรมและมีในเด็กแต่ละคนมาตั้งแต่เกิด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กแต่ละวัยมีความพร้อมทำสิ่งต่างๆ ได้ ถ้าวุฒิภาวะหรือความพร้อมยังไม่เกิดขึ้น ตามปกติในวัยนั้น สภาพแวดล้อมจะไม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก

อาร์โนลด์ กิเซล (Arnold Gesell) ได้สร้างเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดพฤติกรรมของเด็กในแต่ละระดับ เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเขาได้แบ่งพัฒนาการของเด็กที่ต้องการวัด และประเมินออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่

1. พฤติกรรมทางการเคลื่อนไหว (Motor Behavior) ครอบคลุมการบังคับอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย และความสัมพันธ์ทางด้านการเคลื่อนไหว
2. พฤติกรรมทางการปรับตัว (Adaptive Behavior) ครอบคลุมความสัมพันธ์ของการใช้มือ และ สายตา การสำรวจ ค้นหา การกระทำต่อวัตถุ การแก้ปัญหาในการทำงาน
3. พฤติกรรมทางการใช้ภาษา (Language Behavior) ครอบคลุมการที่เด็กใช้ภาษา การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
4. พฤติกรรมส่วนตัวและสังคม (Personal – Social Behavior) ครอบคลุมการฝึกปฏิบัติส่วนตัว เช่น การกินอาหาร การขับถ่าย และการฝึกต่อสภาพสังคม เช่น การเล่น การตอบสนองผู้อื่น เป็นต้น

จากแนวความคิดของ อาร์โนลด์ กิเซล (Arnold Gesell) สามารถนำมาอธิบายพัฒนาการของมนุษย์ ในด้านการเจริญเติบโตพัฒนาการทางร่างกาย และสามารถนำไปเชื่อมโยงกับพัฒนาการทางสติปัญญาได้อีกด้วย นอกจากนั้น อาร์โนลด์ กิเซล (Arnold Gesell) ได้เขียนหนังสือขึ้น 2 เล่ม คือ The First Five Year of Life และ The Child from Five to Ten ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้มีบทบาทมากต่อการจัดกลุ่มเด็กเข้าศึกษาใน ชั้นอนุบาลศึกษาและชั้นประถมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานใช้เป็น

แบบทดสอบมาตรฐานในการทำนายพฤติกรรม วิเคราะห์กลุ่ม และทำวิจัยเพื่อบอกลักษณะพัฒนาการของเด็ก โดยใช้อายุทางปฏิทินเป็นเกณฑ์ นอกจากนี้มีบทบาทมากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็ก โดยการจัดกิจกรรมนั้นต้องให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคน

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud)

ซิกมันด์ฟรอยด์ (Sigmund Freud, 1856 – 1939) ได้ให้ความสำคัญของเด็กวัย 5 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตเขาเชื่อว่าวัยนี้เป็นรากฐานของพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และบุคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเด็กที่สุดคือ แม่จะเป็นผู้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของเด็ก ฟรอยด์ได้พัฒนาทฤษฎีที่เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยรุ่น โดยให้ชื่อว่า ทฤษฎีพัฒนาการทางเพศ (Psychosexual Development) ซึ่งทฤษฎีนี้เชื่อว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคนจะขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงชีวภาพของร่างกาย โดยร่างกายจะเปลี่ยนแปลงบริเวณแห่งความพึงพอใจเป็นระยะๆ ในช่วง อายุต่างๆ กัน และถ้าบริเวณแห่งความพึงพอใจต่างๆ นี้ได้รับการตอบสนองเต็มที่เด็กจะมีพัฒนาการที่ดีและสมบูรณ์ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองเต็มที่ก็จะทำให้เกิดการสะสมปัญหาและแสดงออกเมื่อ เด็กโตขึ้น ฟรอยด์ (Freud) ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางเพศไว้ 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นความพอใจอยู่บริเวณปาก (Oral) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 0 – 1 ปี ในขั้นนี้จะมี ความ สนใจบริเวณปาก ปากนำความสุขเมื่อได้ถูกอาหารสนองความต้องการความหิว ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็ อาจจะทำให้เกิดความคับข้องใจ
2. ขั้นความพอใจอยู่ที่บริเวณทวารหนัก (Anus) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 1 – 3 ปี ซึ่งเป็น ระยะขับถ่าย เด็กจะเรียนรู้การขับถ่าย ถ้าเด็กไม่ถูกบังคับก็จะเกิดความพอใจ ไม่ขัดแย้งและไม่เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์
3. ขั้นความพอใจอยู่ที่อวัยวะเพศ (Phallic) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 3 – 6 ปี ซึ่งเป็น ระยะเกี่ยวข้องกับอวัยวะสืบพันธุ์ สนใจ อยากรู้อยากเห็น สภาพร่างกายแตกต่างกันไปตามเพศ เรียนรู้ บทบาททางเพศของตน เลียนแบบบทบาทพ่อแม่ของตน ต้องการความรัก ความอบอุ่นจากพ่อแม่
4. ขั้นก่อนวัยรุ่น (Latency) พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 6 – 11 ปี เป็นระยะสนใจสังคมเพื่อนฝูง เด็กจะพยายามปรับตัวให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นๆ
5. ขั้นวัยรุ่น พัฒนาการในขั้นนี้อยู่ในช่วงตั้งแต่วัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นระยะที่มีความสนใจในเพศตรงข้ามมากขึ้น และเป็นจุดเริ่มต้นความรักระหว่างเพศ

นอกจากนี้ ฟรอยด์ ยังกล่าวถึง โครงสร้างของบุคลิกภาพไว้ด้วยว่า บุคลิกภาพประกอบไปด้วยอิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) ซึ่งการทำงานของบุคลิกภาพอยู่ภายใต้พลัง 3 สิ่งนี้

1. อิด (Id) คือ บุคลิกภาพส่วนที่เป็นจิตไร้สำนึก เป็นแรงผลักดันตามธรรมชาติที่สั่งให้มนุษย์กระทำการต่างๆ เพื่อให้ได้ตามที่ตนต้องการ เป้าหมาย Id คือ ความพึงพอใจ (Pleasure Principle)

2. อีโก้ (Ego) คือ บุคลิกภาพส่วนที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากการได้มีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยใช้หลักแห่งความจริง (Reality Principle)

3. ซุปเปอร์อีโก้ (Super Ego) คือ บุคลิกภาพที่มนุษย์พัฒนาขึ้นจากค่านิยมและมาตรฐานจริยธรรม ของบิดามารดา เป็นส่วนที่ควบคุมให้มนุษย์เลือกทำแต่สิ่งที่ตนคิดว่าดี (Ego Ideal) และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมของตน (Conscience) บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดี คือ บุคคลอีโก้ (Ego) สามารถปรับให้เกิดความสมดุลระหว่างแรงขับตามธรรมชาติของอิด (Id) กับมาตรฐานจริยธรรมของซุปเปอร์อีโก้ (Super Ego)

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของอีริกสัน (Erikson)

อีริกสัน (Erikson 1902 – 1994) เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มจิตวิเคราะห์ มีอาชีพเป็นจิตแพทย์ ในปี 1955 ได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานของ The Division of Development Psychology อีริกสัน (Erikson) ได้เน้นความสำคัญของเด็กปฐมวัยว่าเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่และน่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงของอายุเด็กประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่างๆ ของแต่ละวัยมากเพียงใด ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม และพัฒนาครอบคลุมถึงวัยผู้ใหญ่ด้วย ซึ่งพัฒนาการของมนุษย์มี 8 ขั้น คือ

1. ขั้นความเชื่อใจหรือขาดความเชื่อใจ (Trust Versus Mistrust) อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปี ในขั้นนี้ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกว่าตนเป็นที่ยอมรับและสามารถให้ความเชื่อใจเป็นมิตรแก่คนอื่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นการอุ้ม การให้อาหาร หรือวิธีการเลี้ยงดูต่างๆ จะส่งผลไปสู่บุคลิกภาพของความเป็นมิตร เปิดเผย และเชื่อถือไว้เนื้อเชื่อใจต่อสภาพแวดล้อมและบุคคลต่างๆ ถ้าเด็กไม่ได้รับความรักและความอบอุ่นอย่างเพียงพอ เด็กก็จะพัฒนามุขบุคลิกภาพของความตระหนี่ ปกปิด ไม่ไว้วางใจ และมีมุมมองโลกในแง่ร้าย

2. ขั้นการควบคุมด้วยตนเองหรือสงสัยหรืออาย (Autonomy Versus Doubt or Shame) อยู่ในช่วง อายุ 2 – 3 ปี เด็กวัยนี้เริ่มเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง สามารถควบคุมตนเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ เด็กจะ สามารถทำงานง่าย ๆ เหมาะสมกับวัยของเด็กให้สำเร็จด้วยตนเอง เช่น การหยิบอาหารเข้าปาก เดิน วิ่ง หรือ เล่นของเล่น ถ้าพ่อแม่บังคับหรือห้ามไม่ได้เด็กจะกระทำการใดด้วยตนเอง หรือเข้มงวดเกินไปจะทำให้เด็กเกิดความสงสัยในความสามารถของตนเอง เกิดความละอายในสิ่งที่

ตนกระทำ ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณไม่สามารถทำอะไรได้อย่างถูกต้องและได้ผลเกิดความย่อท้อ ขอบฟังผู้อื่น

3. ขั้นการริเริ่มหรือรู้สึกผิด (Initiative Versus Guilt) อยู่ในช่วงอายุ 3 – 6 ปี เป็นขั้นพัฒนาการความคิดริเริ่ม หรือความรู้สึกผิด (Sense of VS. of Guilt) เด็กจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัวเอง เด็กมีการเลียนแบบผู้อยู่ใกล้ชิดหรือสิ่งแวดล้อมที่ตนรับรู้ เด็กเริ่มเรียนรู้และยอมรับคำนิยามของครอบครัว และสิ่งถ่ายทอดสู่เด็ก ถ้าเด็กไม่มีอิสระในการค้นหา ก็จะส่งผลไปสู่วิถีความคับข้องใจที่ไม่สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้ ซึ่งจะส่งผลต่อจิตใจของเด็กและความรู้สึกผิดติดตัว

4. ขั้นการประสบความสำเร็จ ความขยันหมั่นเพียรหรือรู้สึกด้อย (Mastery Versus Inferiority) อยู่ในช่วงอายุ 6 – 12 ปี เป็นขั้นที่ทุ่มเท ขยัน เพื่อเกิดความสำเร็จ ขอบแข่งขันร่วมกับเพื่อนกับกลุ่ม

5. ขั้นการรู้จักตนเองหรือความสับสนไม่รู้จักตนเอง (Identity Versus Diffusion : Fidelity) อยู่ในช่วงอายุ 13 – 17 ปี (The College Years) เป็นขั้นการค้นหาความเป็นตนเอง สร้างความเป็นตนเองโดยผู้ใหญ่และสังคมมีอิทธิพล

6. ขั้นรู้สึกโดดเดี่ยว (Intimacy Versus Isolation) อยู่ในช่วงอายุ 18 – 22 ปี (Early Adolescence and Self Comment) เป็นขั้นความรับผิดชอบ เป็นผู้ใหญ่สร้างตัว

7. ขั้นความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่หรือความรู้สึกเหี่ยวชา (Generativity Versus Aborption) อยู่ในช่วงอายุ 22 – 40 ปี เป็นขั้นสร้างความเบิกบาน สืบวงศ์ตระกูล รับผิดชอบหน้าที่ รับผิดชอบต่อครอบครัว

8. ขั้นความมั่งคั่ง สมบูรณ์ หรือหมดหวัง ทอดอาลัยชีวิต (Integrity Versus Despair) อยู่ในช่วงอายุ 40 ปี วัยชราเป็นขั้นมีความภูมิใจในความสำเร็จของชีวิตหรือเกิดความอาลัยท้อแท้สิ้นหวัง ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพที่เกิดขึ้น

พัฒนาการบุคลิกภาพทั้ง 8 ขั้น ของอีริกสัน ในขั้นพัฒนาการที่ 1 – 3 มีความเกี่ยวข้องกับวัยของเด็กปฐมวัย เด็กมีความสัมพันธ์กับพ่อแม่ และครอบครัว ดังนั้น พ่อแม่ เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพเด็กในวัยนี้เป็นอย่างมาก เด็กมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ในวัยผู้ใหญ่ได้ขึ้นอยู่กับรากฐาน พัฒนาการในวัยนี้เป็นสำคัญ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (Jerome S. Bruner)

บรูเนอร์ (Bruner, 1956) เป็นนักจิตวิทยาในยุคใหม่ ชาวอเมริกันคนแรกที่สืบสานความคิดของเพียเจต์ โดยเชื่อว่าพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ซึ่งจะพัฒนาได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก และชี้ให้เห็นว่าการศึกษาวัยเด็กเรียนรู้

อย่างไร ควรศึกษาตัวเด็กในชั้นเรียนไม่ควร ใช้หนูและนกพิราบ ทฤษฎีของบรูเนอร์เน้นหลักการ กระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะ 4 ข้อ คือ แรงจูงใจ (Motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement)

สำหรับในหลักการที่เป็น โครงสร้างของความรู้ของมนุษย์ บรูเนอร์แบ่งขั้นพัฒนาการคิดในการเรียนรู้ ของมนุษย์ออกเป็น 3 ขั้นด้วยกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ได้แก่

1. ขั้นการกระทำ (Enactive Stage) เด็กเรียนรู้จากการกระทำและการสัมผัส
2. ขั้นจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Piconic Stage) เด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริง และการคิดจากจินตนาการด้วย
3. ขั้นใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic Stage) เด็กเริ่มเข้าใจเรียนรู้ความ สัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว และพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura, 1986) นักจิตวิทยาร่วมสมัย (An Contemporary Psychologist) ณ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด (Stanford University) อัลเบิร์ต แบนดูรา กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้น (Person) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ตัวแบบ (Learning Through Modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การสังเกตการณ์ตอบสนองและปฏิกิริยาต่างๆ ของตัวแบบ สภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลการกระทำคำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวแบบได้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จึงเกิดขึ้นได้ ซึ่งกระบวนการต่างๆ ของการเลียนแบบของเด็ก ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กได้สังเกตตัวแบบ และตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่จะเลียนแบบ ควรเป็นพฤติกรรมง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อนง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้

2. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) คือ กระบวนการบันทึกหรือหัดเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นความจำ ทั้งนี้เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบ ออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการณ์กระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่นๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginal Coding) และในลักษณะของภาษา (Verbal Coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่างๆ มาเชื่อมโยงและต่อมาจะใช้การเรียนรู้มีเทคนิคที่นำมาช่วยเหลือความจำ คือ การ

ท่องจำ การทบทวน หรือการฝึกหัด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกันในเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction Process) คือ การแสดงผลการเรียนรู้ด้วยการกระทำ คือ การที่เด็กเกิดผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำ เด็กจะต้องแสดงพฤติกรรมได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้กล้ามเนื้อ ความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้นเด็กจำเป็นต้องลองทำหลายๆ ครั้งเพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ แล้วเขาก็จะได้รับทราบผลของการกระทำจากประสบการณ์เหล่านั้น เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอย สิ่งนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กที่มีอายุน้อยกว่าจะมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงและสามารถควบคุมได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า

4. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็กเพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบตัวแบบที่จะมาจาก บุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง จากการเลียนแบบตัวแบบที่มาจากบุคคลที่เป็นเพศเดียวกับเด็ก มากกว่าจะเป็นเพศตรงข้ามกัน จากการเลียนแบบตัวแบบที่เป็นรางวัล เช่น เงิน ชื่อเสียง สถานภาพทาง เศรษฐกิจสูง จากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกลงโทษ มีแนวโน้มที่จะไม่ถูกนำมาเลียนแบบ และจากการที่เด็กได้รับอิทธิพลจากตัวแบบที่มีความคล้ายคลึงกับเด็ก ได้แก่ อายุ หรือสถานภาพทางสังคม

แนวคิดของเบนดูรา เน้นพฤติกรรมใดๆ ก็ตามสามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ตามหลักการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นเด็ก มีการเรียนรู้พัฒนาการทางด้านสังคม โดยใช้การสังเกตตัวแบบที่เด็กเห็น เด็กมีระดับการเรียนรู้แล้ว เด็กจะมีทางเลือกใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเก็บสะสมพฤติกรรมที่เป็นไปได้เอาไว้ และยิ่งกว่านั้นตัวแปรจะช่วยให้เขาเลือกสถานการณ์ที่ดีที่สุดไว้ใช้ปฏิบัติต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg)

ลอเรนส์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg 1964 : 383 – 432) จบปริญญาโทและเอกที่มหาวิทยาลัยชิคาโก (Chicago University) และเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ณ ที่นี้เขาได้รับทุนทำวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม ซึ่งเขาได้ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นผู้ใหญ่ เป็นการศึกษาแบบระยะยาว (Longitudinal Study) และได้ตั้งทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ประกอบด้วย ขั้นตอนพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น มีระดับความคิดทาง จริยธรรม 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับเริ่มมีจริยธรรม (2 – 10 ปี) มีลักษณะทำตามคำสั่งที่กำหนดว่าดีหรือไม่ ส่วนใหญ่จะมองผลของการกระทำว่าได้รับความเจ็บปวด หรือความพึงพอใจ และจะทำตามกฎเกณฑ์ที่มีผู้มีอำนาจเหนือตนกำหนดไว้เป็น

ขั้นที่ 1 เด็กจะเคารพกฎเกณฑ์เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัล เลือกทำแต่สิ่งที่น่าสนใจมาให้ตนเองเท่านั้น การมองความสัมพันธ์ของคนยังแคบมีลักษณะการแลกกัน ถือเกณฑ์กรรมสนองกรรมอย่าดีคนอื่นเพราะเขาจะดีเราตอบ

2. ระดับมีจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ มีลักษณะคล้ายตามประเพณีนิยม (10 – 16 ปี)

ขั้นที่ 3 เกณฑ์การตัดสินใจความถูกผิดอยู่ที่ผู้อื่นเห็นชอบการทำความดี คือ ทำสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นพอใจ ช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อให้สังคมยอมรับ

ขั้นที่ 4 เกณฑ์การตัดสินความถูกผิดอยู่ที่ความเป็นระเบียบของสังคม และการกระทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม ทำตามหน้าที่ของตน รักษากฎเกณฑ์

3. ระดับมีจริยธรรมของตนเอง มีลักษณะพยายามกำหนดหลักการทางจริยธรรมที่ต่างไปจากกฎเกณฑ์ของสังคม (16 ปีขึ้นไป)

5. คิดถึงกฎที่จะเป็นประโยชน์สังคม คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล ยอมรับกฎเกณฑ์ส่วนรวม

ขั้นที่ 6 คำนึงถึงหลักจริยธรรมตัดสินความถูกผิดจากจริยธรรมที่ตนยึดถือจากสามัญสำนึกของตนเองจากเหตุผล คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ไม่คล้อยตามสังคม

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ (Jean Piaget, 1969) นักจิตวิทยาชาวสวิสที่เป็นที่รู้จักในฐานะผู้เชี่ยวชาญในทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา หนังสือและบทความทั้งหมดซึ่งเป็นผลงานของเขาเกี่ยวข้องกับความรู้เจริญเติบโต และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นถึงความสำคัญของความเป็นมนุษย์อยู่ที่มนุษย์มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏอยู่ในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถนี้คือ การปรับตัว (Adaptation) เป็นกระบวนการที่เด็กสร้างโครงสร้างตามความคิด (Scheme) โดยการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม 2 ลักษณะคือ เด็กพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม โดยซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) และการปรับโครงสร้างสติปัญญา (Accommodation) ตามสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิด ความเข้าใจ (Equilibration) ทั้งนี้ เพียเจต์ได้แบ่งลำดับขั้น พัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 ขั้นดังนี้

1. ขั้นประสาทรับรู้และการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในช่วง 2 ปี แรกหลังเกิด ขั้นนี้เป็นขั้นของการเรียนรู้จากประสาทสัมผัส ในขั้นนี้พัฒนาการจะก้าวหน้าอย่าง

รวดเร็ว มีการพัฒนาการเรียนรู้ การแก้ปัญหา มีการจัดระเบียบการกระทำ มีการคิดก่อนที่จะทำ การกระทำจะทำได้มีจุดมุ่งหมายด้วยความอยากรู้อยากเห็น และเด็กยังสามารถเลียนแบบ โดยไม่จำเป็นต้องมีตัวแบบให้เห็นใน ขณะนั้นได้ ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการด้านความจำที่เพิ่มมากขึ้นในช่วง 18 – 24 เดือน

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) ขั้นนี้จะอยู่ในช่วง 2 – 7 ปี ในระยะ 2 – 4 ปี เด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีขีดจำกัดในการรับรู้สามารถเข้าใจได้เพียงมิติเดียว ในระยะ 5 – 6 ปี เด็กจะย่างเข้าสู่ขั้น Intuitive Thought ระยะนี้เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการคิดที่ขึ้นอยู่กับการรับรู้กับการคิดอย่างมีเหตุผล ตามความจริง ซึ่งเด็กจะก้าวออกจากการรับรู้เพียงมิติเดียวไปสู่การรับรู้ได้ในหลายๆ มิติในเวลาเดียวกันมากขึ้น และจะก้าวไปสู่การคิดอย่างมีเหตุผล โดยไม่ยึดอยู่กับการรับรู้เท่านั้น เด็กจะเริ่มมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัวดีขึ้น แต่ยังคิดและตัดสินใจของการกระทำต่างๆ จากสิ่งที่เห็นภายนอก

3. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรม (Concrete Operational Stage) ขั้นนี้ เริ่มจากอายุ 7 – 11 ปี เด็กจะมีความสามารถคิดเหตุผลและผลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ยึดอยู่เฉพาะการรับรู้เหมือนขั้นก่อนๆ ในขั้นนี้เด็กจะสามารถคิดย้อนกลับ (Reversibility) สามารถเข้าใจเรื่องการอนุรักษ์ (Conservation) สามารถจัดกลุ่มหรือประเภทของสิ่งของ (Classification) และสามารถจัดเรียงลำดับของสิ่งต่างๆ (Seriation) ได้ เด็กในขั้นปฏิบัติการคิดด้วยรูปธรรมจะพัฒนาจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางไปสู่ความสามารถที่จะเข้าใจแนวคิดของสังคมรอบตัว และสามารถเข้าใจว่าผู้อื่นคิดอย่างไรมากขึ้น แม้ว่าการคิดของเด็กวัยนี้จะพัฒนาไปมากแต่การคิดของเด็กยังต้องอาศัยพื้นฐานของการสัมผัสหรือสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กยังไม่สามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ซับซ้อนได้เหมือนผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตามตอนปลายของขั้นนี้เด็กจะเริ่มเข้าใจสาเหตุของเหตุการณ์ รอบตัวพร้อมจะแก้ปัญหา ไม่เพียงแต่สิ่งที่สัมผัสได้หรือเป็นรูปธรรมเท่านั้นแต่เด็กจะเริ่มสามารถแก้ปัญหาโดยอาศัยการตั้งสมมติฐานและอาศัยหลักของความสัมพันธ์ของปัญหานั้นๆ บ้างแล้ว

4. ขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) ตั้งแต่อายุ 11 ปี จนถึงวัยผู้ใหญ่ เป็นช่วงที่เด็กจะสามารถคิดไม่เพียงแต่ในสิ่งที่เห็นหรือได้สัมผัสโดยตรงเหมือนระยะก่อนๆ อีกต่อไป แต่จะ สามารถจินตนาการเงื่อนไขของปัญหาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยพัฒนาสมมติฐานอย่างสมเหตุสมผล เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งก็หมายถึงว่า ในระยะนี้เด็กจะมีความสามารถคิดหาเหตุผลเหมือนผู้ใหญ่นั้นเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner's View)

โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner, 1983) เป็นนักจิตวิทยา (Psychologist) และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสติปัญญา (Intelligence Expert) แห่งมหาวิทยาลัย ฮาวาร์ด ได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญา (Theory of Multiple Intelligence : MI) โดยใช้ หลักการวิวัฒนาการทางชีววิทยา (Biological Evolution) จำแนกความสามารถหรือสติปัญญาของคนเอาไว้ 7 ประเภท และต่อมาเขาเพิ่มอีก 1 ประเภท เรียกว่า สติปัญญาด้านรักธรรมชาติ (Naturalistic) ต่อมาเพิ่มอีก 1 ประเภท คือ สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) รวมทั้งหมด 9 ด้าน (Sprinthall, 1998) ซึ่งการ์ดเนอร์เชื่อว่าสมองของมนุษย์ได้แบ่งเป็นส่วนๆ แต่ละส่วนได้กำหนดความสามารถที่ค้นหาและแก้ปัญหาที่เรียกว่า “ปัญญา” ซึ่งมีหลายๆ อย่างถือกำเนิดมาจากสมองเฉพาะส่วนแตกต่างกัน ซึ่งสติปัญญา 9 ด้าน ได้แก่

1. สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถทางด้านภาษาสูง อาทิ นักเล่านิทาน นักพูด (ปฐกถา) ความสามารถใช้อย่างภาษาในการหวานล่อม การอธิบาย กวี นักเขียนนวนิยาย นักเขียนบทละคร บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ นักจิตวิทยา

2. สติปัญญาด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence) หมายถึง กลุ่มผู้ที่มีความสามารถสูงในการใช้ตัวเลข อาทิ นักบัญชี นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ กลุ่มผู้ให้เหตุผลที่ดี อาทิ นักวิทยาศาสตร์ นักตรรกศาสตร์ นักจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ กลุ่มผู้ที่มีความไวในการเห็นความสัมพันธ์ แบบแผนตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรม การคิดที่เป็นเหตุผล (Cause – Effect) และการคิดคาดการณ์ (If – Then) วิธีการใช้ในการคิด ได้แก่ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน การสรุป การคิดคำนวณ การตั้งสมมติฐาน

3. สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถมองเห็นภาพของทิศทางแผนที่ที่กว้างไกล อาทิ นายพรานป่าผู้นำทาง พวกเดินทางไกล รวมถึงผู้ที่มีความสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ มองเห็นแสดงออกเป็นภาพรูปร่างในการจัดการกับพื้นที่ เนื้อที่ การใช้สี เส้น พื้นผิว รูปร่าง อาทิ สถาปนิก มัณฑนากร นักประดิษฐ์ ศิลปินต่างๆ

4. สติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily/Kinesthetic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ร่างกายของตนเองแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก อาทิ นักแสดงละคร ภาพยนตร์ นักแสดงท่าเต้น นักกีฬา นักฟ้อนรำทำเพลง และผู้ที่มีความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ เช่น นักปั้น ช่างแกะสลัก รวมถึงความสามารถทักษะทางกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส

5. สถิติปัญญาด้านดนตรี (Musical/Rhythmic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถทางด้านดนตรี ได้แก่ นักแต่งเพลง นักดนตรี นักวิจารณ์ดนตรี รวมถึงความไวในเรื่องจังหวะ ทำนองเสียง ตลอดจนความสามารถในการเข้าและวิเคราะห์ดนตรี

6. สถิติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Intrapersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และเจตนาของผู้อื่น ทั้งนี้รวมถึงความสามารถในการสังเกต น้ำเสียง ใบหน้า ท่าทาง ทั้งยังมีความสามารถสูงในการรู้ถึงลักษณะต่างๆ ของสัมพันธภาพของมนุษย์และสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถทำให้นุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติงาน

7. สถิติปัญญาด้านตนหรือการเข้าใจตนเอง (Interpersonal Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการรู้จักตนเอง และสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้จากความรู้สึกตนนี้ ความสามารถในการรู้จักตัวตน อาทิ การรู้จักตนเองตามความเป็นจริง เช่น มีจุดอ่อน จุดแข็ง ในเรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ความปรารถนาของตนเอง มีความสามารถในการฝึกฝนตนเอง และเข้าใจตนเอง

8. สถิติปัญญาด้านการรักษารัชมชาติ (Naturalistic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความเข้าใจ ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติ เข้าใจความสำคัญของตนเองกับสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงความสามารถของคนที่จะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เข้าใจถึงพัฒนาการของมนุษย์และการดำรงชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เข้าใจและจำแนกความเหมือนกันของสิ่งของ เข้าใจการหมุนเวียน เปลี่ยนแปลงของสาร

9. สถิติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการไตร่ตรอง คำนึง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ เข้าใจการกำหนดของชีวิต และการรู้เหตุผลของการดำรงชีวิตอยู่ในโลก

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า นักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึง ความสามารถทางสติปัญญาหลายมิติมากขึ้น การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญามนุษย์ควรดำเนินการให้เหมาะสมกับช่วงวัยและหลากหลายครอบคลุมทุกมิติ

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการที่ได้นำเสนอไว้ดังกล่าวนี้สรุปได้ว่า พัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่ปฏิสนธิจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นพัฒนาการที่มีกระบวนการต่อเนื่องมีลำดับขั้นตอน ได้แก่ ทฤษฎี พัฒนาการของกิเซล ทฤษฎีบุคลิกภาพหรือทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ และอิริคสัน ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ซึ่งทุกทฤษฎีอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ความหมายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ทั้งนี้ มีนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ ดังนี้

อังศุมาลิน ดิฉัตรกุลชัย อนงค์ณัฐ ยิ้มจิ้ง และ สุชานาฏ ไชยวรรณ (2564) ให้ความหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ไปพร้อม ๆ กัน เด็กที่ผ่านการเตรียมความพร้อมมาแล้ว จะมีสุขภาพจิตดี สามารถเข้ากับบุคคลอื่นและเรียนหนังสือได้อย่างมีความสุข จุดประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อในระดับประถมศึกษา โดยการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัย เป็นช่วงของการพัฒนาบุคลิกภาพ นักการศึกษาพบว่าสติปัญญาค่านิยม เจตคติ จริยธรรม และสิ่งอื่น ๆ ที่ได้รับการปลูกฝังอย่างดียิ่งในช่วงนี้ จะมีผลต่อพัฒนาการในระยะต่อไปเป็นอย่างมาก

นันทิยา น้อยขุน (2563) ให้ความหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยว่า เป็นการศึกษาที่ครอบคลุมการดูแล สำหรับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงและเจริญงอกงาม ในด้านการพัฒนาการมุ่งให้เด็กได้เข้าถึงความเป็นจริงของอารมณ์ ตระหนักถึงทักษะทางสังคมและพัฒนาภาวะสร้างสรรค์ รู้จักตนเอง ภาควิชาจิตในตนเองและมั่นใจในตนเอง (Gordon and Browne) การศึกษาในระดับนี้ จึงถูกเรียกว่าเป็นการศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูไปพร้อมกัน

วิจิตรา ไปะสง และ สุพัตรา พักอ่อน (2564) ให้ความหมายของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการเพราะเป็นวัยที่มีอัตราในการเจริญเติบโตสูงสุดสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่หากได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างถูกต้อง

พิชัย ระวังวัน (2564) ให้ความหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยว่า เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทของสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคม

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ความหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นสถานศึกษาเริ่มแรกที่สังคมมีความคาดหวังที่จะให้เป็นสถานศึกษา ในการเริ่มต้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เพราะเด็กที่มีคุณภาพในวันนี้ย่อมหมายถึงทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพประชากรของชาติจำเป็นต้องเริ่มกระทำตั้งแต่วัยแรกเริ่มของชีวิต คือ ตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี 11

เดือน 29 วัน) ซึ่งถือว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ เพราะเป็นวัยที่มีอัตราในการเจริญเติบโตสูงสุดสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่ หากได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างถูกต้อง จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องเร่งพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้เป็นที่ยอมรับ เชื่อถือของชุมชนสังคมตลอดจนองค์กรต่างประเทศ

หลักในการพัฒนาเด็กปฐมวัย แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนวัยเรียนความคิดในเรื่องการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียน ได้เริ่มมีขึ้นโดยมีบุคคลที่มีความคิดริเริ่มในประเทศต่างๆ ได้วางรากฐานของการจัดการศึกษาในระดับนี้ โดยเล็งเห็นความสำคัญ และการเจริญเติบโตของเด็กบุคคลเหล่านี้ได้มองเห็นปัญหาของการอบรมเลี้ยงดู และการเรียนรู้ของเด็กอาศัยความเข้าใจในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเด็กเป็นปัจจัยสำคัญ การให้ความรู้แก่มารดาในระยะตั้งครรภ์ การจัดกิจกรรมและบทเรียนง่าย ๆ เช่น การให้เด็กรู้จักสิ่งแวดล้อมได้แก่ พืช สัตว์ ร่างกาย เป็นต้น การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายการให้เด็กมีโอกาสนเล่น และสำรวจสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีประสบการณ์ตรงการให้ความรักและเอาใจใส่ต่อเด็ก

พิชัย ระวังวัน (2564) ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มุ่งให้พัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยจัดประสบการณ์ในรูปกิจกรรมแทนการสอนวิชา
2. การพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้านโดยไม่เน้นการสอนอ่าน – เขียนในระดับปฐมวัยนั้นจะไม่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประถมศึกษา
3. ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัยนั้นเป็นเพียงขั้นพื้นฐานในขณะที่ระดับประถมศึกษาจะเน้นทักษะการคิดคำนวณเป็นส่วนใหญ่
4. การจัดประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยนั้นจะยึดพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญาเป็นหลักในการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์ซึ่งจะแตกออกมาเป็นรายการประสบการณ์และเนื้อหาซึ่งจะใช้จัดทำเป็นแผนการจัดประสบการณ์ต่อไป
5. การจัดประสบการณ์แก่เด็กจะบังเกิดผลดีหากมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรมให้หลากหลาย กล่าวคือมีทั้งกิจกรรมสงบ กิจกรรมเคลื่อนไหว จัดทั้งในห้องเรียนและนอก ห้องเรียนและควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด

วิจิตรตา โป๊ะสง และสุพัตรา พักอ่อน (2564) กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยจะมุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ ไม่มีการพัฒนาเด็กในด้านการอ่าน เขียน แต่เป็นการเตรียม

เด็กเพื่อความพร้อมในการเรียน สำหรับการศึกษาปฐมวัยมีจุดประสงค์เพื่อจัดการศึกษาเป็นบริการ การดูแล และเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ พร้อมกันนั้นยังเป็นการให้การศึกษา เพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้ากับสังคมเพื่อทักษะทางปัญญาและพัฒนาการทุกด้านให้กับเด็ก รวมถึง การช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสและการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองเพื่อการเลี้ยงดูเด็กให้ดี ดังนั้น การศึกษาจึงเน้นการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กในทุกๆ ด้าน มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. ด้านร่างกาย ส่งเสริมความเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกาย ปลุกฝังนิสัยทางสุขภาพ อนามัย ฝึกกิจนิสัยและสุขนิสัยรู้จักรักษาความสะอาด เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ รู้จัก การใช้ห้องน้ำห้องส้วมได้ถูกต้อง ฝึกให้เล่นและออกกำลังกายเพื่อบริหารกล้ามเนื้อและประสาท สัมผัสและรู้จักพักผ่อนอย่างถูกวิธี

2. ด้านจิตใจและอารมณ์ ส่งเสริมด้านสุขภาพจิต เช่น ปลุกฝังให้รู้จักควบคุมอารมณ์ มีจิตใจ ร่าเริงแจ่มใส ชื่นชมต่อความไพเราะและสิ่งสวยงาม ฝึกให้มีจิตใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ มีสัมมาคารวะ กตัญญู กตเวทิตะ เคารพเชื่อฟัง ประหยัด ขยันหมั่นเพียร อดทน มีระเบียบวินัย และเชื่อถือคำสอนของศาสนา

3. ด้านสังคม ส่งเสริมการพัฒนาลักษณะนิสัย เช่น ปลุกฝังให้เด็กรู้จักเคารพตนเอง กล้าพูด กล้าแสดงออกด้วยตนเองในทางที่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี และทำงานร่วมกับผู้อื่น เคารพสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบ ฝึกให้เป็นผู้จัดการ รับการให้พร้อมที่จะปรับตัว เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี

4. สติปัญญา ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เช่น ให้รู้จักหาเหตุผลจนเกิดความเข้าใจและ รู้จักตัดสินใจด้วยตนเอง สนใจต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกให้เป็นคนว่องไว รักการเรียนรู้ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับต่อไป

อังศุมาลิน ทิดตระกูลชัย, อนงค์ณัฐ ยิ้มจาง และสุชานาฏ ไชยวรรณ (2564 : 162) กล่าวถึงการ พัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า หลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กที่อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ขวบนั้น เป็น หลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับ ขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้นการ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครอบคลุมเด็กทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและ เด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญ จัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรมตามความเป็นอยู่จริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้ เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่เด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่าน การเล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็ก โดยมี ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้ที่สามารถดำรงใน

ชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ซึ่งต้องได้รับการประสานความร่วมมือจาก ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาโดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและ ให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์ร่วมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

จากการศึกษาเกี่ยวกับสรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กไทยให้ มีพัฒนาการสมวัย อย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐาน ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล ครอบคลุมเด็กทุกประเภท ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อย โอกาสและเด็กพิเศษให้ได้รับการพัฒนาแบบองค์ร่วมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็ก บริบทชุมชน สังคม และวัฒนธรรม โดยให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับที่สูงขึ้น อันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

ปัจจัยในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปัจจัยในการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มี 5 ปัจจัย ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และอุปกรณ์และสื่อการเรียน ซึ่งแต่ละปัจจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บุคลากร ปัจจัยทางด้านบุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญคือ บุคลากรจะเป็นผู้ที่ดูแลเด็กที่อยู่ในการดูแลให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และบุคลากรจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาวิจัย ดังนี้

อังศุมาลิน ทิดตระกูลชัย อนงค์นัฐ ยิ้มจาง และ สุชานาฏ ไชยวรรณ (2564) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูผู้ดูแลเด็กไว้ว่าครูจะต้องมีบทบาทเป็น 9 นัก คือ

1. นักรัก ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนที่รักเด็กและทำตัวให้เด็กรัก
2. นักเล่น ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนที่สามารถเล่นกับเด็กได้
3. นักร้อง ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนที่สามารถร้องเพลงเด็กได้ และสามารถเลือกเพลงที่เหมาะสมกับเด็ก

4. นักรำ ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความสามารถในการเคลื่อนไหวและการทำท่าทางประกอบจังหวะต่างๆ

5. นักเล่า ครูผู้ดูแลเด็กต้องเป็นนักเล่านิทาน หรือเรื่องราวต่างๆ

6. นักคิด ครูผู้ดูแลเด็กต้องเป็นคนที่คิดเก่ง ในเรื่องของการคิดกิจกรรม คิดประดิษฐ์ สื่อของเล่น คิดหาทางส่งเสริม กระตุ้นพัฒนาการเด็ก เป็นต้น

7. นักทำ ครูที่ดีต้องเป็นผู้ที่ขยันในการทำงาน ทำสื่ออุปกรณ์ต่างๆ

8. นักฝัน เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ช่างเพื่อฝันจินตนาการ ดังนั้นครูจะต้องเป็นคนที่ช่างฝัน จินตนาการร่วมกับเด็กด้วย

9. นักแต่ง ครูปฐมวัยจะต้องเป็นผู้ที่สามารถแต่งนิทาน เรื่องราวต่างๆที่เหมาะสมกับเด็ก ตกแต่งห้องเรียนสถานที่ แต่งเพลง และการรู้จักแต่งตัว

นันทิยา น้อยขุน (2563) ได้กล่าวถึง บทบาทและบุคลิกภาพของครูปฐมวัยไว้ดังนี้ ครูปฐมวัยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้เด็กรู้สึกมีความสุข สนุกสบายและปลอดภัยเมื่ออยู่ในสถานศึกษา เด็กจะประทับใจต่อสถานศึกษา อยากมาพบครู พบเพื่อน หรือมีความพร้อมในการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติของครูปฐมวัย เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูปฐมวัยมีประสิทธิภาพ บทบาทสำคัญอันดับแรกที่ครูปฐมวัยควรจะต้องคำนึงถึงบทบาทต่อตนเองซึ่งมีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เตรียมตัวให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ ได้แก่ ต้องแต่งตัวให้เรียบร้อย สวยงามมีสีสดใสชวนดูทำให้เด็กสนใจในตัวครู การแต่งตัวไม่จำเป็นต้องทันสมัย แต่ต้องแต่งให้กะทัดรัด เคลื่อนไหวได้คล่องแคล่ว

2. เตรียมบรรยากาศที่ดี สภาพแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลและความสำคัญแก่เด็กอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย ครูควรจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้เป็นทั้งที่เล่น ที่เรียนและที่พักผ่อนของเด็ก และจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กสามารถเลือกหาประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และความต้องการของเด็ก

3. เตรียมจัดการเรียนการสอนให้น่าสนใจ ครูต้องศึกษาว่าแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ (หลักสูตร) เพื่อให้ทราบขอบข่ายของประสบการณ์ว่ามีจุดประสงค์ในการเรียนรู้อย่างไร จะได้จัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้ตรงและถูกต้องสำหรับการจัดกิจกรรมนั้น ครูจะต้องจัดรูปแบบให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก

4. ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ครูปฐมวัยจะต้องเป็นผู้รอบรู้ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและแสวงหาวิทยาการใหม่ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

5. ประเมินตนเอง ครูจะต้องประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่เสมอๆ ในทุกๆ ด้าน เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ต่อไป ครูปฐมวัย จะปฏิบัติต่อเด็กได้ผลสำเร็จนั้น จะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก และการประเมินความพร้อมในการเรียนรู้

สำหรับการปฏิบัติตนของครูปฐมวัยต่อเด็ก มีแนวปฏิบัติดังนี้

1. เข้าใจธรรมชาติของเด็ก ซึ่งได้แก่ ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบเล่น ระยะเวลาตามความสนใจสั้น สนใจสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ชอบสีต่างๆ และภาพแปลกๆ เบื่อง่าย
2. รู้ความต้องการของเด็ก ซึ่งได้แก่ ความรัก ความปลอดภัย การยอมรับว่าเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง ความเป็นตัวของตัวเอง การเลียนแบบผู้ใหญ่ การยึดคำแนะนำและเหตุผล
3. ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก แสดงความมั่นใจและให้ความอบอุ่นอย่างจริงใจกับเด็กแต่ละคน โดยทั่วถึงกัน ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง
4. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดค้นด้วยตนเอง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เล่นกับเด็ก จัดสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้เลือกหาประสบการณ์ตามความต้องการ
5. การประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ ครูประเมินเพื่อทราบพัฒนาการทั้ง 4 ด้านและหาทางส่งเสริมแก้ไข

พิชัย ระวังวัน (2564) กล่าวว่า บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยนับว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากเพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดประสบการณ์และการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งเด็กจะเลียนแบบบุคลิกภาพและพฤติกรรมต่างๆ และยังได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ในการสอนการเสนอหรือการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยถือเป็นหน้าที่หลักของครูปฐมวัย ก่อนที่จะจัดประสบการณ์ครูปฐมวัยจำเป็นต้องเตรียมการในด้านต่าง ๆ เช่น เตรียมเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่จะสอน เตรียมสภาพหรือบรรยากาศของห้องเรียน เป็นต้น ในระหว่างดำเนินการสอนครูปฐมวัยจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้เด็กได้แสดงออกได้ใช้ความคิดในการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจในบทเรียน เรียนด้วยความสนุกสนาน และสามารถนำเอาความรู้มาใช้ในการชีวิตประจำวันได้
2. บทบาทและหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปีเด็กวัยนี้ยังเล็ก จำเป็นที่ครูปฐมวัยจะต้องอบรมเลี้ยงดูปลูกฝังจริยธรรมและระเบียบวินัยต่าง ๆ เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

3. บทบาทและหน้าที่ในการควบคุมดูแลเด็กเล่น การเล่นถือเป็นการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การให้เด็กเล่นถือโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กเล่นกิจกรรมต่างๆ ได้ตามความพอใจ ซึ่งช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสติปัญญา

4. บทบาทและหน้าที่ในงานธุรการประจำวัน งานธุรการในชั้นเรียนปฐมวัย ได้แก่ บัญชีเรียกชื่อ การเขียนแผน การจัดประสบการณ์หลักฐานเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เป็นต้น ซึ่งเป็นงานที่ครูปฐมวัยทุกคนต้องทำเพราะจะทำให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับตัวเด็ก ทำให้ทราบพัฒนาการด้านต่างๆ ตลอดจนพฤติกรรมของเด็กโดยครูปฐมวัยจะนำข้อมูล ที่ได้ไปใช้ในการแก้ไข และพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

สรุปได้ว่า บุคลากรด้านปฐมวัย หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กบุคลากรมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความพร้อมครบทุกด้าน ได้แก่ ครูปฐมวัย พี่เลี้ยงเด็ก นักการศึกษาเพื่อจะได้จัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมตามวัย

งบประมาณ ปัจจัยทางด้านงบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญจะต้องวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสม เพื่อที่จะได้ควบคุมงบประมาณไม่ให้สูญเปล่าใช้ให้คุ้มค่าที่สุด ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

พิชัย ระวังวัน (2564) กล่าวว่า งบประมาณมีความสำคัญต่อการบริหาร 3 ประการ ดังนี้

1. ความสำคัญต่อการวางแผน งบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนของฝ่ายบริหาร เพราะการจัดทำงบประมาณจะต้องวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมโดยประหยัด เป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้ ซึ่งจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงานที่จะทำและระยะเวลาของการบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ตลอดจนหน้าที่หรือกิจกรรมที่ส่วนต่างๆ ต้องรับผิดชอบ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายในรูปของ “แผน” หรือ “แผนขอเงิน”

2. ความสำคัญต่อการประสานงาน เมื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์สำเร็จแล้ว เป็นหน้าที่ของหัวหน้าหน่วยงานที่จะต้องวางแผนดำเนินงานในหน่วยงาน ให้ประสานสอดคล้องกันทั้งภายในและระหว่างหน่วยงานอื่น ซึ่งเรียกว่า “การประสานแผน” ในรูปของ “แผนปฏิบัติการ” หรือ “แผนการใช้เงิน” หรือ “แผนงบประมาณ” จะมีผลช่วยลดความซ้ำซ้อนความสูญเปล่าและความขัดแย้ง ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของการใช้งบประมาณซึ่งมีอยู่ค่อนข้างจำกัดได้เป็นอย่างดี

3. ความสำคัญต่อการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน นอกจากงบประมาณจะมีความสำคัญต่อการวางแผน และการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ แล้วฝ่ายบริหารยังสามารถใช้แผนงบประมาณเป็นเครื่องมือ ควบคุม กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ได้ในขั้นตอนการบริหารแผนและการติดตามประเมินผลแผน ซึ่งจะทำให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยความพร้อมทางด้านงบประมาณเป็นสำคัญ เพราะถือเป็นทรัพยากรหลักในการจัดการศึกษา ดังที่

อารีวรรณ สุวรรณประทีป และสมกมล ถาวรกิจ (2563 : 25) กล่าวว่า งบประมาณเป็นพันธกิจหนึ่งขององค์กรที่ดำเนินการจัดการด้านการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายในการให้บริการและผลผลิตที่จะต้องดำเนินการให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามที่กำหนดไว้เพื่อให้ศูนย์พัฒนาการศึกษาปฐมวัยบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

วิจิตรตา ไปะสง และ สุพัตรา พักอ่อน (2564) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นทรัพยากรพื้นฐานสำคัญในการบริหารการศึกษาว่า เงิน (Money) เป็นสิ่งจำเป็นในการทำงานเพราะต้องใช้เงินซื้อวัสดุต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ ใช้เงินเป็นค่าแรงงานเพื่อตอบแทนการทำงานแม้เงินจะไม่ใช่ว่าใช้ในการทำงานโดยตรง แต่เงินก็ใช้เป็สิ่งที่แลกเปลี่ยนกับสิ่งอื่นๆ ที่ขาดหายไป

สรุปได้ว่า งบประมาณเป็นทรัพยากรการบริหารที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ด้านประสบการณ์สำหรับเด็กในระดับปฐมวัย จะส่งผลต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพขององค์กร ตลอดจนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะนำมาซึ่งทรัพยากรบริหารด้านอื่นๆ และสนับสนุนให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้และทักษะทางความคิด เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์เทคนิควิธีการ หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น ดังนั้นงบประมาณที่เพียงพอ จึงส่งผลถึงระดับคุณภาพของการศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

อาคารสถานที่ อาคารสถานที่จะเป็นที่จะต้องเป็นไปตามลักษณะของท้องถิ่นที่มีที่ตั้งที่เหมาะสม พื้นที่ อาคารที่ควรรองรับจำนวนนักเรียน และเหมาะสมกับนักเรียนให้มากที่สุด ซึ่งมีนักวิชาการได้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

วิจิตรตา ไปะสง และ สุพัตรา พักอ่อน (2564) กล่าวว่าการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในด้านมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. ที่ตั้ง สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดที่เหมาะสม และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ซึ่งเสี่ยงอันตราย หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ต้องมีมาตรการป้องกันภาวะอุบัติเหตุต่างๆ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

2. จำนวนชั้นของอาคาร ตัวอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีจำนวนไม่เกิน 2 ชั้น หากสูงเกิน 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย และอุบัติเหตุต่างๆ ส่วนความสูงของตัวห้องไม่ควรน้อยกว่า 2.4 เมตร

3. ทางเข้า – ออก ตัวอาคารต้องมีความเหมาะสม สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก อย่างน้อยต้องมีทางเข้า – ออก 2 ทาง และแต่ละทางนั้นควรมีความกว้างประมาณ 80 เซนติเมตร

4. ประตู – หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง และความสูงของหน้าต่างควรอยู่ที่ประมาณ 80 เซนติเมตรนอกจากนี้บริเวณประตู- หน้าต่าง ไม่ควรมีสสิ่งกีดขวางใดๆ มาปิดกั้นช่องทางลม และแสงสว่าง

5. พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติการกิจกรรมของเด็ก ประกอบด้วยบริเวณต่างๆ ดังนี้

1) บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน

2) บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก ควรออกแบบให้มีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้รวมกลุ่ม และแยกกลุ่มย่อย โดยมีวัสดุอุปกรณ์ที่ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและมีอุปกรณ์หรือเครื่องเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3) บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก

4) บริเวณที่พักเด็กป่วย ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยาเวชภัณฑ์ที่จำเป็น กรณีที่ไม่สามารถจัดห้องพักเด็กป่วยเป็นการเฉพาะได้ต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

5) บริเวณที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร และมีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และที่เก็บภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถูกสุขลักษณะ

6) บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดตัวเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือและแปรงฟันใน

ขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และพื้นไม่ลื่น

7) ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 แห่งต่อเด็ก 10 - 12 คน โถส้วมมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก โดยมีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นได้ง่ายมีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเทได้สะดวกและพื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอน หรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก และไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาการเด็กหากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่อยู่ในที่ลับตาคน

8) พื้นที่เก็บสิ่งปฏิกูล จะต้องมียุ้งที่เก็บสิ่งปฏิกูลทั้งภายใน และภายนอกตัวอาคาร โดยมีจำนวนและขนาดเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ

9) บันได ควรมีความกว้างแต่ละช่วง ไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกขั้นมีราวลูกกรงไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร

สรุปได้ว่า การจัดตั้งอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก นอกจากนี้บริเวณอาคารสถานที่จะต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และมีแสงสว่างเพียงพอนั้นจะมีความสำคัญหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกระบวนการและวิธีการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับเด็ก ครูสามารถนำไปใช้หรือดัดแปลงเป็นสื่อในกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กได้เกิดการเรียนรู้ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดีอีกทั้งสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ที่มีส่วนส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการในการเจริญเติบโตของร่างกายทำให้มีความแข็งแรง เกิดทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนส่งผลให้เด็กประสบผลสำเร็จทางการเรียน และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่โรงเรียนตั้งไว้

สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นส่วนที่ไปกระตุ้นระบบการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เด็กในช่วงวัยนี้ควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับช่วงวัย ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ดังนี้

นันทิยา น้อยขุน (2563) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อเด็กอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย สถานที่ให้การศึกษาอบรมเด็กในระดับนี้ควรจัดเตรียมทั้งสภาพภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สิ่งของเครื่องใช้อุปกรณ์ต่างๆ ควรมีให้เพียงพอเหมาะสมกับวัยและความสนใจ และตกแต่งให้น่าดู จัดวางไว้ให้เด็กได้เลือกเล่นอย่างสนุกสนานเลือกใช้และทดลองอย่างสะดวกสบาย ปลอดภัย สำหรับสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาควรจัดให้มีสภาพคล้ายคลึงบ้านของเด็กให้มากที่สุด เพื่อเด็กจะได้อบอุ่น มั่นใจ สนใจ รัก และอยากมาสถานศึกษาส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนควรตกแต่งให้สวยงามและได้ประโยชน์เช่น ปลูกไม้ดอก ไม้

ประดับ และต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงาเพื่อความสวยงามและเพื่อความปลอดภัย พื้นสนามควรปรับให้เรียบสม่ำเสมอ ปลูกหญ้าเพื่อความสดชื่นน่าดู ควรดูแลความปลอดภัยไม่ให้มีเศษแก้วหินคม เพราะอาจเป็นอันตรายต่อเด็กได้บริเวณสนามควรดูแลรักษาให้สะอาดเรียบร้อย มีที่ทิ้งขยะเป็นสัดส่วนในสนามควรมีเครื่องเล่นสนาม และเครื่องเล่นสำหรับเด็กได้ออกกำลังกาย นอกจากนี้ควรมีที่เลี้ยงสัตว์ที่ให้ความสวยงามและฝึกนิสัยเด็กให้มีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์

อังศุมาลิน ดิตตระกุลชัย อนงค์ณัฐ ยิ้มจิ้ง และ สุชานาฏ ไชยวรรณ (2564) ได้กล่าวว่าการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม ถือเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรปฐมวัย ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ครูบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนนั้น ควรจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือมุมต่างๆ เช่น มุมภาษา ซึ่งรวมถึงหนังสือนิทานต่างๆ และเทปสำหรับเด็กฟังนิทาน หรือเรื่องราวต่างๆ มุมบาทสมมติ มุมบล็อก มุมศิลปะ มุมดนตรี มุมคอมพิวเตอร์ มุมวิทยาศาสตร์และมุมคณิตศาสตร์เป็นต้น ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมภายนอก ควรจัดให้มีสนามเด็กเล่น และมีอุปกรณ์เครื่องเล่นต่างๆ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพล และมีความสำคัญต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยต้องจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เหมาะสมสวยงาม และปลอดภัย ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดีย่อมส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีในทุกๆ ด้าน

อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้จะเป็นตัวที่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการให้แก่เด็กปฐมวัย อุปกรณ์และสื่อบางชนิดจะเป็นตัวช่วยฝึกให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นได้หากมีการจัดอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งได้มีนักวิชาการที่ได้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

วิจิตรา โป๊ะสง และ สุพัตรา พิภอ่อน (2564) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้ประเภทเครื่องเล่นต่างๆ ถือว่าเป็นอาหารกาย อาหารใจ และอาหารทางสมองอันจำเป็นอย่างยิ่งที่เด็กจะต้องได้รับเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนายิ่งๆ ขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งในชีวิตของเด็กทุกๆ คน โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียน (0-6 ขวบ) ถือเป็นวัยที่มีพัฒนาการด้านต่างๆ ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และมีค่าควรแก่การให้ความสนใจใส่ใจ สนใจส่งเสริมและช่วยเหลือ บิดามารดา ครูอาจารย์หรือนักศึกษาตลอดจนบุคคลที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กทุกฝ่าย จำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจ ทำความเข้าใจและตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะความเข้าใจเกี่ยวกับการทำและการใช้สื่อประเภทเครื่องเล่นสำหรับเด็ก ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการช่วยการผลิตเครื่องเล่นทำเองให้แก่เด็ก ทำให้เกิดความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความสัมพันธ์ที่มีความหมายระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กมากยิ่งขึ้น ลักษณะของสื่อ หรือเครื่องเล่นที่ดีนั้น มีความเห็นว่าจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เหมาะกับวัยและโครงสร้างเฉพาะวัยของเด็ก
2. มั่นคง ทนทาน แข็งแรงไม่แตกสลายง่าย
3. ไม่มีส่วนของสารพิษเจือปน เช่น สีหรือสารเคมีที่เป็นพิษ ส่วนความแหลมหรือของมีคมต้องไม่เป็นอันตรายต่อตัวเด็ก
4. ประกอบขึ้นง่าย ไม่ซับซ้อน ประหยัดเวลาในการทำงานและการเล่น
5. ส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตในเด็ก
6. เข้าใจ ส่งเสริมให้เด็กอยากรู้อยากเห็นอยู่เสมอ
7. เพิ่มประสิทธิภาพทางทักษะและความสามารถเฉพาะวัย
8. เสริมสร้างความสนใจและทัศนคติที่ดีแก่ผู้เล่น
9. ส่งเสริมประสบการณ์ร่วมในเด็กด้วยกัน
10. เข้าใจและเล่นได้ไม่ยาก
11. ช่วยเพิ่มพูนความรู้หลายด้านในเวลาอันสั้น
12. ช่วยให้เด็กจดจำบทเรียนและประสบการณ์ได้นานขึ้น
13. มีข้อบกพร่องน้อย และยากแก่การบอบสลาย มีการสาธิตและการทดลองก่อนการใช้เสมอ

อังศุมาลิน ดิดตระกูลชัย อนงค์ณัฐ ยิ้มจาง และ สุชานาฏ ไชยวรรณ (2564) กล่าวถึง สื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) ว่าเป็นตัวกลางที่ช่วยนำความรู้ไปสู่ผู้เรียนทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อที่เป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ (Hardware) เช่น เครื่องฉายสไลด์ โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น สื่อประเภทนี้ต้องอาศัยความรู้ในแบบต่างๆมาป้อนผ่านเครื่องมือไปสู่ผู้เรียน
2. สื่อที่เป็นวัสดุ (Software) เป็นวัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้แล้วหมดไป เช่น फिल्मสไลด์ फिल्मถ่ายภาพ รูปภาพ แผนที่ ลูกโลกจำลอง เป็นต้น สื่อประเภทนี้มีความสำคัญมาก เพราะเป็นสื่อที่เก็บความรู้ที่ครูต้องถ่ายทอดสู่ผู้เรียน ในลักษณะของภาพ เสียง และตัวอักษร ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3. สื่อที่เป็นเทคนิคหรือวิธีการสอนแบบต่างๆ (Techniques or Method) ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆที่ครูและนักเรียนร่วมกันจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น เกมการศึกษาบทบาทสมมติและกรณีตัวอย่าง เป็นต้น

นันทิยา น้อยขุน (2563) ได้แนะนำหลักการเลือกสื่อการเรียนการสอนและหลักการเตรียมสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดประสงค์ของเรื่องที่จะสอน เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของผู้เรียน เหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเลือกสื่อที่หาง่ายมีประสิทธิภาพ ใช้สื่อ

ตามความเหมาะสม ตรงกับเนื้อหาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่ถูกต้อง เป็นสื่อที่ใช้การได้ดี คຸ້ມກັບราคา คຸ້ມກັບเวลา มีความสอดคล้องกับวิธีการสอนและผู้สอนมีประสบการณ์ในการใช้ก่อน สอนจริง

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กมาก สถานศึกษาจึงต้องจัดหาสื่อให้พร้อมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอาจจะ เป็นสื่อที่จัดซื้อมา หรือครูจัดทำเอง ซึ่งการเลือกใช้สื่อจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการเล่น ประโยชน์และประสิทธิภาพในการเล่น รวมถึงต้องคำนึงถึงความประหยัดทรัพยากรด้วย ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้ทบทวนทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อสร้างความเข้าใจในแก่นแท้ขององค์ความรู้ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์พัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างรอบคอบ

บริบทการศึกษาของโรงเรียนกิตติวิทยา

ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนกิตติวิทยา

โรงเรียนกิตติวิทยา จังหวัดตราด ได้ก่อตั้งมายาวนานกว่า 80 ปี เป็นโรงเรียนเอกชนแห่งแรก ของจังหวัดตราด โดยเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2484 นายทะ นิรันดร์พานิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนแรกของจังหวัดตราด ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้จัดตั้งโรงเรียนกิตติวิทยา (กิตติ เป็นชื่อนายาได้รับประทานจากเจ้าประคุณท่านเจ้าคุณวิมลเมธจารย์ โดยมีชื่อเต็มว่า กิตติ กาโร) ที่อาคารเรือนไม้ชั้นเดียว ถนนธนเจริญ ต.บางพระ อ.เมืองตราด จังหวัดตราด เปิดสอนในระดับประถมศึกษา มีนักเรียนทั้งสิ้น 20 คน ต่อมานายทะได้มอบหมายให้ นายกิตต์ นิรันดร์พานิช บุตรชาย เป็นผู้บริหาร ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ซึ่งในขณะนั้นมีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 58 คน ด้วยปณิธานอันมุ่งมั่นที่จะพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ให้กับเด็กๆ ในจังหวัดตราด ทั้งยังนำความทันสมัยต่างๆ เข้ามาใช้ในระบบการเรียนการสอน ทำให้โรงเรียนกิตติวิทยาเจริญก้าวหน้าและมีชื่อเสียงตามลำดับ จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ทำให้สถานที่เดิมคับแคบเกินรองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นได้ โรงเรียนได้ขอย้ายมาอยู่ที่อาคารเรือนไม้สองชั้นในบริเวณ วัดไผ่ล้อม โดยได้รับอุปการะจากพระคุณเจ้าพระบูรเขตต์คณาจารย์ และพระราชเขมากร เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2506 ขณะนั้นเปิดสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 มีนักเรียน 195 คน ส่วนที่เดิมเปิดสอนระดับอนุบาลมีนักเรียน 75 คน ต่อมาในวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2519 โรงเรียนได้รับอนุญาตจากทางราชการให้ย้ายโรงเรียนทั้งสองแห่งมารวมกันที่ ถ.กิตติพัฒนา ต.วังกระแจะ อ.เมืองตราด จ.ตราด ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งปัจจุบัน

สัญลักษณ์ของโรงเรียน

ข้อมูลเฉพาะ โรงเรียนกิตติวิทยา (ก.ว.), Kittiwittaya (K.W.)

วันที่ก่อตั้ง 16 มิถุนายน 2484

ที่ตั้ง 6 ถนนกิตติวิทยา ต.วังกระแจะ อ.เมืองตราด จ.ตราด 23000

ตราประจำโรงเรียน

วงกลม 2 วงซ้อนกัน ภายในวงกลมมีสัญลักษณ์รูปเทวดา มือขวาถือคอบเพลิง หมายถึง แสงสว่างแห่งชีวิต มือซ้ายถือประกาศนียบัตร หมายถึง ความสำเร็จทางการศึกษา ระหว่างเส้นรอบวงของวงกลมทั้งสองด้านบนเขียนชื่อเต็มโรงเรียน ด้านล่างเขียนชื่ออำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

ปรัชญาประจำโรงเรียน “เรียนดี มีคุณธรรม” หมายถึง การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน รอบรู้ทันสมัย สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ยึดมั่นในศีลธรรมอันดี ตามจารีตประเพณีอันดีงาม มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

คติประจำโรงเรียน พึ่งตนเองมีวินัยใจซื่อสัตย์ อดทนประหยัดขยันหมั่นเพียรหา
ไม่จนความคิดจิตเมตตา เป็นนักรักกีฬาหาความรู้อยู่ร่วมกัน

ธงประจำโรงเรียน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สีประจำโรงเรียน

สีแดง สีขาว

สีแดง คือ มิเลื้อนนักกีฬา

สีขาว คือ ความบริสุทธิ์

เป้าหมาย พันธกิจ และสำนักจากผู้บริหาร

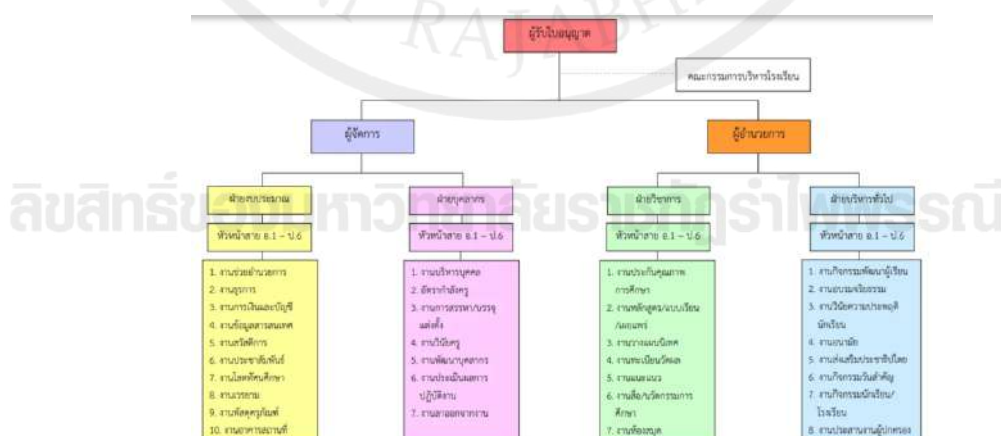
เรียนเล่น อย่างมีความสุข คือแนวทางที่เราต้องการนักเรียนของเรา รู้สึกตลอดเวลาที่อยู่ภายในสถานที่แห่งนี้ โรงเรียนที่เป็นเสมือนบ้าน ครูที่เปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สอง นักเรียนที่เปรียบเสมือนลูกๆ ในบ้าน สถานที่แห่งนี้ไม่ใช่เพียงสถานศึกษา แต่คือบ้านหลังใหญ่ ครอบครัวใหญ่ ที่มีความพร้อมในการอบรมสั่งสอนและส่งเสริมพัฒนาการของลูกๆ ในทุกด้าน

เด็กเปรียบเสมือนผ้าขาวที่พร้อมได้รับการแต่งแต้มลวดลายสีสัน ผ้าผืนนั้นจะสวยงาม มีคุณค่าได้ ต้องเกิดจากผู้ขีดเขียนที่มีความรู้ ความสามารถ และใส่ใจแต่งแต้มลวดลายสีสันลงไปด้วยใจรักอย่างแท้จริง เพื่อให้ลูกของเราเติบโตไปเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ความสามารถ เข้มแข็งทั้งร่างกาย จิตใจ กิริยามารยาทสง่างาม และมีความสุขในการใช้ชีวิต พร้อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์แบบ

เด็กที่ดี คือกำลังที่สำคัญของชาติในการสร้างเด็กคนหนึ่งให้เติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพของสังคม ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ก็ไม่ใช่ยากเกินไป นอกจากการใส่ใจในด้านวิชาการเป็นหลักคงไม่เพียงพอให้ลูกๆ ของเราเป็นคนเก่งที่มีคุณภาพได้ ความรัก ความเข้าใจในธรรมชาติของเด็กแต่ละคน ก็มี ความสำคัญเช่นกัน

เด็กๆ ทุกคนเปรียบเสมือนลูกของเรา ที่พ่อแม่จะตั้งใจมอบสิ่งที่ดีที่สุดให้กับลูก เพื่อให้มีพัฒนาการสมวัย มีรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ และความสุข เหล่านี้คือสิ่งที่เราปรารถนา เพื่อให้ลูกๆ ของเรามีความสุขที่สุดในวัยแห่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นรากฐานที่เข้มแข็งในการเติบโตต่อไปในอนาคต

โครงสร้างการบริหาร

ผลงานอันโดดเด่นของโรงเรียนกิตติวิทยา

งานสวนพฤกษศาสตร์

ป้าภูมิรักษ์ สวนพฤกษศาสตร์ หนึ่งในความภูมิใจของเรา ที่ใช้เวลาสร้างกว่า 30 ปี จึงสมบูรณ์อย่างที่เห็นในปัจจุบัน ทั้งยังได้รับป้ายพระราชทานจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ว่าเป็น "สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนแห่งเดียวในจังหวัดตราด และเป็น 3 โรงเรียนแรกในประเทศไทย"

หลักสูตรการเรียนการสอน

เราให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูที่ดี ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคน ให้ได้ผลสัมฤทธิ์เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ใช้ความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจ เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความภาคภูมิใจในคุณค่าของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เป็นเยาวชนที่มีคุณธรรม พร้อมเติบโตเป็นพลเมืองดี ดังปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนกิตติวิทยา คือ “เรียนดี มีคุณธรรม”

เรียนดี หมายถึง การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีความรอบรู้ทันสมัย รู้จักความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

มีคุณธรรม หมายถึง การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ยึดมั่นในศีลธรรม เคารพกฎหมาย และจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

หลักสูตรการเรียนการสอน (ปฐมวัย)

8.15 น. กิจกรรมเข้าแถวเคารพธงชาติ/สวดมนต์และออกกำลังกายประกอบเพลง

- 8.40 น. ตื่นนอน นั่งสมาธิเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ สันทนาทบทวนการ
อบรม กิจกรรมหน้าเสาธง พุศุขุ แลกเปลี่ยนข่าวสารสำคัญที่น่าสนใจ
- 9.00 น. ชั่วโมงเรียนรู้ ทำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของระดับปฐมวัย ตามตาราง
กิจกรรมประจำวัน โดยเน้น นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และมีส่วนร่วม
“เรียนเหมือนเล่น เน้นความสุข”
- 11.10 น. รับประทานอาหารกลางวัน นอนหลับพักผ่อน หลังตื่นนอนรับประทานอาหาร
อาหารว่างที่โรงเรียนจัดเตรียมให้
- 14.30 น. ชั่วโมงการเรียนรู้ภาคบ่าย ทำกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของระดับปฐมวัย
ตามตารางกิจกรรมประจำวัน
- 15.30 น. เลิกเรียน เตรียมตัวกลับบ้าน

โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดหลัก
เศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทาง
วิทยาการ มีทักษะ และศักยภาพในการจัดการ ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับ
สถานการณ์ มีทักษะชีวิตและสามารถปรับตัวให้ทันเทคโนโลยี สามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพกาย
สุขภาพจิต และบุคลิกภาพที่ดี เป็นพลเมืองดีของสังคม ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีจิตสาธารณะ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ
วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มณฑพร พันธุ์แก้ว (2562) ที่ได้กล่าวว่า จากการศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยโดยใช้ชุด
กิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน พบว่า กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้าง
ขึ้นสามารถที่จะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีมากขึ้น เด็กมีความสุขกับการเรียนมากขึ้น เพราะ
แนวการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีส่วนช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ทั้ง
ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ธนวัฒน์ พูลเขตนคร นิตยา นาคอิน และ พิษญาภา ขงสร้อย (2564 : 327) ทำการศึกษาเรื่อง
การออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อตอบสนองพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนใน
ยุคดิจิทัล นวัตกรรมและก้าวกระโดดในเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
อย่างกะทันหัน ซึ่งนอกจากจะกระทบต่อเศรษฐกิจแล้ว ยังกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้คนใน
ประเทศต่างๆ ทั่วโลกที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลมากมายในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้าน
การศึกษาและการสอนในสถาบันการศึกษา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเดินทาง การใช้

ข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการงาน เทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนเกี่ยวข้องในทุกด้านของชีวิตประจำวัน ดังนั้นคนหนุ่มสาวควรเรียนรู้และเข้าใจเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อจะได้ตระหนักและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของกำลังคนและปัจจัยภายในแห่งศตวรรษที่ 21 จากนโยบายเปลี่ยนประเทศเป็น Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 และวิฤตสังคมผู้สูงอายุ ล้วนมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เทคโนโลยีดิจิทัลใดที่สามารถใช้พลิกโฉมการศึกษาและการเรียนรู้จากระบบการศึกษาแบบเดิมๆ สู่อีกาสทางการศึกษาที่มีมาตรฐานระดับโลก และการเข้าถึงบริการการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปในรูปแบบในชีวิตประจำวัน ทุกที่ทุกเวลา ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล . เป็นการเตรียมกำลังคนสำหรับยุคดิจิทัลในระยะยาว ในขณะที่โลกาภิวัตน์มาพร้อมกับเทคโนโลยีดิจิทัล สิ่งนี้ทำให้โลกแคบลงและก่อให้เกิดการไหลเข้าของวัฒนธรรมต่างประเทศตะวันตกและตะวันออกเข้ามาในประเทศไทยในอัตราเร่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (แผนปฏิบัติการเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล 5 ปี พ.ศ. 2561-2565) ด้วยความสำคัญดังกล่าว สถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องเน้นการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมหาวิทยาลัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามหลักการและแนวคิดของ 3R x 7C, 3R คือ Reading (อ่านออก), WRiting (การเขียน), ARithmetics (การคิด) และ 7C คือ Creativity & Innovation (ทักษะเชิงสร้างสรรค์ และนวัตกรรม), ความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural) ทักษะการทำความเข้าใจ กระบวนทัศน์ที่แตกต่างกัน) การทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมและความเป็นผู้นำ (ทักษะความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และความเป็นผู้นำ) การสื่อสาร ข้อมูลและความรู้ด้านสื่อ (ทักษะในการสื่อสาร ข้อมูลและความรู้ด้านสื่อ) คอมพิวเตอร์และความรู้ด้านไอซีที (ทักษะคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร), ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้)

กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2558 : 414) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แปลกและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครูมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แปลกและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครูมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เก็บข้อมูลด้วยวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method) มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนคือ 1) ศึกษาความคิดของผู้เชี่ยวชาญและครูมัธยมศึกษา 2) พัฒนารูปแบบฯ 3) ทดลองใช้รูปแบบฯ และ 4) รับรองรูปแบบฯ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ครู

มัธยมศึกษาจำนวน 350 คน กลุ่มทดลองใช้รูปแบบฯ เป็นครูมัธยมศึกษาสังกัด สข. จำนวน 8 คน ใช้ระยะเวลาทดลอง 16 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิตินอนพารามेटริก (The Wilcoxon Signed Ranks Test) และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครูมัธยมศึกษา มี 8 องค์ประกอบคือ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2) ผู้เรียน 3) ผู้สอน 4) ปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร 5) เนื้อหา 6) กลยุทธ์การเรียนการสอน 7) สื่อและเทคโนโลยี และ 8) การวัดและประเมินผล และมีขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอน 12 ขั้นตอนได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมาย 2) วิเคราะห์ผู้เรียน 3) วิเคราะห์บริบท 4) กำหนดเนื้อหาตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิด 5) กำหนดจุดประสงค์ 6) กำหนดภาระงาน/เครื่องมือวัดและเกณฑ์ 7) กำหนดกลยุทธ์การเรียนรู้กลับด้าน 8) เลือกสื่อการเรียนรู้ 9) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้กลับด้าน 10) พัฒนาสื่อและเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 11) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้สอน และ 12) ประเมินการเรียนการสอน 2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิดฯ พบว่า 2.1 ครูกลุ่มทดลองใช้รูปแบบฯ มีคะแนนความรู้ความเข้าใจในการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แพคและทฤษฎีขยายความคิดฯ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2 ครูกลุ่มทดลองใช้รูปแบบฯ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้กลับด้านหลังจากการใช้รูปแบบฯ และผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี 2.3 ครูกลุ่มทดลองใช้รูปแบบฯ เห็นว่ารูปแบบมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ และนักเรียนจำนวน 315 คนซึ่งเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้กลับด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3. ผู้ทรงคุณวุฒิให้การประเมินรับรองรูปแบบฯ อยู่ในระดับดีมาก

วัชรระ โพธิ์สนธิ์ (2556 : 35) ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบเนื้อหาบทเรียนและการสร้างสื่อการสอนเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสำหรับวิชาการเขียนภาษาอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบเนื้อหาบทเรียนเกี่ยวกับ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสำหรับวิชาการเขียนภาษาอังกฤษ สร้างสื่อประกอบการสอนทั้งที่เป็นเอกสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้บทเรียนที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนสำหรับวิชาการเขียนภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 ตามหลักสูตรของสาขาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารสากล ระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 60 คนหลังจากกลุ่มตัวอย่างได้ทดลองใช้บทเรียน ทำแบบฝึกหัดชนิดข้อเขียน

ตอบแบบสอบถามชุดแรก ใช้แบบฝึกหัดชนิดออนไลน์ และตอบแบบสอบถามชุดที่สองแล้ว ข้อมูลได้รับการวิเคราะห์และปรากฏผลดังต่อไปนี้ 1) ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามชุดแรก พบว่า ความพึงพอใจโดยเฉลี่ยของนักศึกษาที่มีต่อเนื้อหาบทเรียนรายวิชาการเขียนความเรียงภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวม 3.15 จากคะแนนเต็ม 5 หรือคิดเป็นร้อยละ 63 2) ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามชุดแรก ยังพบอีกว่าความพึงพอใจโดยเฉลี่ย ของนักศึกษาที่มีต่อแบบฝึกหัดชนิดข้อเขียนของรายวิชาการเขียนความเรียงภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยรวม 3.38 จากคะแนนเต็ม 5 หรือคิดเป็นร้อยละ 67.67 และ 3) ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามชุดที่สอง พบว่านักศึกษารู้สึกพึงพอใจต่อแบบฝึกหัดออนไลน์ในภาพรวมในระดับมาก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.65 จากคะแนนเต็ม 5 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.98 ผลการเปรียบเทียบพบว่าความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแบบฝึกหัดชนิดออนไลน์กับแบบฝึกหัดชนิดข้อเขียนมีค่าเท่ากับ 0.27 คะแนนหรือต่างกันคิดเป็นร้อยละ 5.3 1 ซึ่งบ่งชี้ว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อแบบฝึกหัดชนิดออนไลน์มากกว่าชนิดข้อเขียนแบบดั้งเดิม

อังศุมาลิน ดิตตระกูลชัย อนงค์ณัฐ ยิ้มจิ้ง และ สุชานาฏ ไชยวรรณ (2564 : 159) ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษาไทยของเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะความสามารถทางด้านภาษาและสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย 2) เพื่อออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความสามารถทางด้านภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย 3) เพื่อทดลองใช้สื่อการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความสามารถทางด้านภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนอนุบาลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย สื่อการเรียนรู้ภาษาไทย แบบประเมินทักษะด้านภาษาไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) การออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย สื่อภาษาไทย ผู้วิจัยสังเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล 2) การสร้างสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 6 ชุด และแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 6 หน่วย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ส่วนแบบประเมินทักษะด้านภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00 3) ผลการทดลองใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะ ด้านภาษาไทยสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่า

คะแนนอยู่ในระดับดี มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

ภักคันธ์ ยอดสิงห์ (2560) ศึกษาเรื่องการออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษ สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการทำงานครั้งนี้ 3 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาทักษะความสามารถทางด้านภาษาและสื่อการเรียนรู้ สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี 2) เพื่อออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสร้างความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี 3) เพื่อสร้างต้นแบบสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสร้างความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ สำหรับ เด็กอายุ 3-6 ปี ผลการวิจัยพบว่าพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กอายุ 3-6 ปี มีการพัฒนาการที่รวดเร็วมาก และเป็นวัยที่ต้องการการเรียนรู้มาก สิ่งที่จะช่วยในการเรียนรู้ต่างๆ ของเด็ก คือ สื่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็น ตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ส่วนใหญ่ ที่ช่วย ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะทางด้านภาษาจะเป็นสื่อประเภทเกม เพราะเนื่องจากช่วงวัยนี้ เป็นวัยที่ ต้องการการเรียนรู้ ชอบเล่น และการเล่นของเด็กเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ได้ดีที่สุด ดังนั้น จึงออกแบบสื่อการเรียนรู้ประเภทเกมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จาก การศึกษาการเรียน ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กควรเน้นที่คำศัพท์พื้นฐาน และประโยคง่ายๆ ทางผู้วิจัย จึงออกแบบสื่อการเรียนรู้ประเภทเกมการ์ด ที่เน้นไปทางคำศัพท์เพื่อเป็นพื้นฐานให้เด็กสามารถจดจำคำศัพท์ที่อยู่ รอบๆตัวได้ ผลงานการออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี คือ เด็กจะได้รับพัฒนาการทางด้านภาษาภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็น ด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน เด็กๆ จะได้ตะลุยคำศัพท์ในหมวดต่างๆ 5 หมวดด้วยกัน ได้แก่ หมวดสัตว์ หมวดผลไม้ หมวดร่างกาย หมวดของใช้และเฟอร์นิเจอร์ในบ้าน และหมวดกิจวัตร ทำทางต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการ์ด พิเศษที่จะช่วยเพิ่มความสุขและอุปสรรค ให้เด็กได้เรียนรู้ ทั้งยังฝึกกระบวนการคิด การสังเกต และ การจำอีกด้วย เกมการ์ดนี้เด็กสามารถเล่นได้อย่างสนุกสนาน และได้เรียนรู้คำศัพท์ในหมวดต่างๆ ควบคู่กัน เด็กสามารถเรียนรู้การเล่นได้จากคุณครูหรือผู้ใหญ่ที่ช่วยสอน หลังจากที่ได้เล่นจนสามารถ เข้าใจวิธีการเล่นได้ เด็กๆจะสามารถเล่นเกมนี้ได้ด้วยตัวเอง ใน ส่วนของเรื่องสีสัน ใช้สีสดใส ความ หลากหลายของสี และมีลวดลายบนการ์ดและบรรจุภัณฑ์ ซึ่ง สามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ดี

ชุติมา งามพิพัฒน์ (2562) การศึกษาและออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ สำหรับเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะสื่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมทักษะทางด้าน ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย 2) เพื่อการออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ สำหรับเด็กปฐมวัย และ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านภาษาอังกฤษสำหรับเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ

ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) 1) กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและ ผู้ปกครอง จำนวน 6 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ประโยชน์ของสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเล่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.70$, S.D. = 0.47) / กลุ่มเป้าหมายเด็กปฐมวัย จำนวน 10 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต พฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการด้านร่างกาย อยู่ในระดับที่มากที่สุด ($x = 4.57$, S.D. = 0.57) 2) การออกแบบสื่อการเรียนรู้ จำนวน 3 รูปแบบ นำมาออกแบบ Sketch design เพื่อนำไปประเมินหาความเหมาะสมของรูปแบบสื่อการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการ ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จำนวน 6 คน ผลการวิเคราะห์ พบว่า รูปแบบที่ 1 ด้านขนาดและ สัดส่วนอยู่ในระดับที่มากที่สุด ($x = 4.55$, S.D. = 0.50) มีความเหมาะสม นำไปผลิตต้นแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ 3) กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สอนเด็กปฐมวัย และผู้ปกครอง จำนวน 40 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 30 คน คิดเป็น ร้อยละ 75.00 มี อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 มีสถานภาพสมรส จำนวน 24 คน คิด เป็นร้อยละ 60.00 มีรายได้ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และ เป็นผู้ปกครอง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์สามารถดึงดูด ความสนใจให้เด็กมาเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($x = 4.35$, S.D. = 0.66)

วาสนา เกษประทุม และวารภรณ์ ไทยมา (2566) ศึกษาเรื่องการสร้างสื่อการสอนมัลติมีเดีย แบบภาพจำคำบัญชีพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มี วัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างสื่อการสอนมัลติมีเดียแบบภาพจำสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กปฐมวัย 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะด้านการอ่านคำบัญชีพื้นฐานของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง การใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียแบบภาพจำในการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบสื่อการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านของเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้ใน ด้านต่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 12 โรงเรียนมีนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 รวม 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สื่อการสอนมัลติมีเดียแบบภาพจำคำบัญชีพื้นฐานของเด็กปฐมวัย แผนการจัดกิจกรรมและแบบประเมินทักษะการอ่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ร้อยละการทดสอบค่าทีและวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างสื่อการสอน มัลติมีเดียประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้ 1.ขั้นวิเคราะห์ เนื้อหากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และ กิจกรรมการเรียนการสอน 2.ขั้นออกแบบนำคำบัญชีพื้นฐานและรูปภาพสื่อมาวางแผนตามรูปแบบ โครงสร้างของสื่อมัลติมีเดียในโปรแกรมพาวเวอร์พอยต์ตกแต่งภาพเคลื่อนไหว เลือกพื้นหลังและ

ใส่รูปคำบัญชีพื้นฐานเพิ่มรูปแบบเคลื่อนไหวใส่เสียงเพลงและเสียงคำอ่าน 3.ชั้นประเมินผลต่อการสอนมัลติมีเดียนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาตรวจสอบคุณภาพผลการพิจารณาคุณภาพสื่อการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดี มีคะแนนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะด้านการอ่านคำบัญชีพื้นฐานโดยใช้มัลติมีเดียแบบภาพจำเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทดสอบค่าที่ พบว่า คะแนนหลังเรียนโดยใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียแบบภาพจำเท่ากับ 8.68 คะแนนสูงกว่าก่อนเรียนที่มีคะแนนเท่ากับ 4.32 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิจิตรตา ไปะสง และ สุพัตรา พักอ่อน (2564 : 195) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐาน สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐาน สำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้สื่อที่ใช้กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับปฐมวัยชั้นอนุบาล 1 - 2 โรงเรียนวัดบ้านอ้อ อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งหมดจำนวน 18 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาก่อนวัย ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ นวัตกรรม และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล จำนวน 8 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐานกิจกรรม จำนวน 12 กิจกรรม และแบบบันทึกพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ประสิทธิภาพ E1/E2 และวิเคราะห์ความแตกต่างของพัฒนาการก่อนและหลังการจัดกิจกรรมฯ โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent ผลการวิจัย พบว่า (1) กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐาน สำหรับเด็กปฐมวัย ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.29/85.55 และ (2) นักเรียนมีพัฒนาการหลังการจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐานสูงขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิชัย ระวังวัน (2564 : 167) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันการเรียนรู้เสริมทักษะคำศัพท์ 3 ภาษา สำหรับเด็กปฐมวัย บนสมาร์ตโฟน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อแอปพลิเคชันการเรียนรู้เสริมทักษะคำศัพท์ 3 ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยบนสมาร์ตโฟน 2) ประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันการเรียนรู้เสริมทักษะคำศัพท์ 3 ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยบนสมาร์ตโฟน 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานสื่อแอปพลิเคชันการเรียนรู้เสริมทักษะคำศัพท์ 3 ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยบนสมาร์ตโฟน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ประเมินประสิทธิภาพจำนวน 4 คน และกลุ่มที่ประเมินความพึงพอใจ จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้เสริมทักษะคำศัพท์ 3 ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยบนสมาร์ตโฟน แบบประเมินประสิทธิภาพ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์

ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า (1) สื่อแอปพลิเคชันการเรียนรู้เสริมทักษะคำศัพท์ 3 ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย สามารถนำไปใช้งานกับเด็กปฐมวัยได้จริง (2) ประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันการเรียนรู้เสริมทักษะคำศัพท์ 3 ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยบนสมาร์ตโฟน ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.49$) (3) การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ ผลประเมินภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.31$)

สมจิต จันทรฉาย (2557 : 95) ทำการศึกษาเรื่อง การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานการออกแบบการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการสอน ระบบการเรียนการสอน และปัจจัยพื้นฐานในการออกแบบการเรียนการสอน กระบวนการออกแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย การวิเคราะห์การเรียนการสอน การออกแบบการเรียนการสอน และการประเมินการเรียนการสอน เป็นความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ประกอบด้วย นวัตกรรมการออกแบบการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอน บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน “การเรียนการสอน ” “ การสอน ” และ “ การเรียนรู้ ” ในความหมายเพื่อแสดงถึงการดำเนินการเพื่อสร้างผลการเรียนรู้ แต่ใช้ต่างกันบริบทของการดำเนินการ “การเรียนการสอน ” เป็นคำที่ใช้เป็นหลักเพราะเป็นคำกลาง ๆ เพื่อแสดงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน ส่วนคำว่า “ การสอน ” ใช้ในบริบทที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง และ “ การเรียนรู้ ” ใช้ในบริบทที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตำราการออกแบบ และพัฒนาการเรียนการสอนฉบับนี้ ได้นำไปใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนครั้งแรก เมื่อภาคเรียนที่ 3/2555 และปรับปรุงจนมีความสมบูรณ์และนำมาใช้อีก ครั้งในภาคเรียนที่ 3/2556 ผู้เขียนจึงหวังว่าตำราเรื่อง การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจได้นำไปประยุกต์ใช้ทั้งในการศึกษาและการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วิลาวัลย์ อินทร์ชำนาญ (2561 : 48) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประเภทเกม เพื่อให้ความรู้ในเรื่องกฎระเบียบและข้อปฏิบัติในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ผ่านเกม (Games- Based Learning Objects) เพื่อเพิ่มความเข้าใจสื่อการเรียนรู้ในเรื่อง กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ และ สิทธิที่ได้รับ แก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการเข้ารับการบำบัด เป็นสื่อในการเรียนรู้แบบหนึ่ง ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อความรู้และความสนุกสนานไปพร้อมๆกัน ซึ่งการเรียนรู้ในรูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้ความสนุกสนานเป็นตัวดึงดูดผู้เรียนให้อยู่กับบทเรียน เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ โดยงานวิจัยนี้เป็นการสร้างต้นแบบสื่อการเรียนรู้ประเภทเกม ใช้โปรแกรม Unity แนวเกมมุมมองบุคคลที่ 3 ประเภท 2.5 มิติ จากการทดสอบผู้เล่นที่เป็นเยาวชน 30 คน เล่นเกมและตอบ

แบบสอบถามความพึงพอใจในการเล่น เกม พบว่าในการเพิ่มทักษะเพื่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ผ่านสื่อต่างๆ เช่น เกมคอมพิวเตอร์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมที่เกิดจากความมั่นใจในตนเองของผู้เรียนคือ ขณะที่กำลังเรียนรู้ทราบว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ มีความมั่นใจในสมรรถนะตนเอง มีการใช้สัญชาตญาณ และมีอิสระในการตัดสินใจจะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้มากขึ้น จากต้นแบบสื่อการเรียนรู้ข้างต้นจะนำไปสู่การออกแบบเกม การออกแบบบทเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในกิจกรรมเล็กๆ ที่สร้างขึ้น นำไปสู่ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ยั่งยืน เพราะการเรียนรู้ในจุดเล็กๆ จะเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ในระยะสั้นเป็นการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

Marina Papastergiou (2009) ศึกษาเรื่อง การเรียนโดยใช้เกมเป็นฐานในการเรียนวิทยาการคอมพิวเตอร์ในระดับมัธยมศึกษา : ผลกระทบต่อประสิทธิภาพทางการศึกษาและแรงจูงใจของนักเรียน ซึ่งในการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินประสิทธิภาพการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจในการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ เพื่อเรียนรู้แนวคิดหน่วยความจำคอมพิวเตอร์ซึ่งได้รับการออกแบบตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและสาระสำคัญของหลักสูตรวิทยาการคอมพิวเตอร์ของประเทศกรีซ เปรียบเทียบกับแอปพลิเคชันที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งรวมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาในการเรียนรู้ที่เหมือนกันแต่ไม่มีการเรียนโดยใช้เกม นอกจากนี้การศึกษาในครั้งนี้ยังได้สำรวจความแตกต่างทางเพศที่อาจเกิดขึ้นในด้านประสิทธิภาพในการเรียนโดยใช้เกมและการสร้างแรงจูงใจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ กลุ่มที่ได้เล่นเกม คือ กลุ่ม A, N, = 47 และกลุ่มที่ไม่ได้เล่นเกม (กลุ่ม B, N = 41) ทดสอบความรู้เกี่ยวกับหน่วยความจำคอมพิวเตอร์ (CMKT) เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าวิธีการเล่นเกมมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องหน่วยความจำคอมพิวเตอร์และสร้างแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าวิธีการที่ไม่ใช่เกม เพศชายและเพศหญิงมีผลสำเร็จทางการเรียนโดยใช้เกมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และว่าสร้างแรงจูงใจในเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน ผลการวิจัยพบว่าภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเกมคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยไม่มีตัวแปรด้านเพศ

Han-Yu Sung, Gwo-Jen Hwang, Chi-Jen Lin, & Ting-Wei Hong (2017) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในวรรณกรรมของขงจื้อ : การทดลองการเรียนโดยใช้เกมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจและแนวคิดในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยวรรณกรรมของขงจื้อเป็นหลักสูตรที่สำคัญในหลักสูตรเอเชียศึกษาในชุมชนชาวจีนและทั่วโลก นักเรียนต้องเรียนรู้ความคิดรวบยอดของขงจื้อที่มีประวัติศาสตร์โลกและจิตวิญญาณของประเทศจีน อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจแนวคิดเชิงนามธรรม ขณะเดียวกันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการเรียนรู้กับเกมคอมพิวเตอร์เป็นพื้นที่ที่หลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการวิจัยและพัฒนาทางด้าน

การศึกษา ซึ่งการศึกษาหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าการผสมผสานเนื้อหาการเรียนรู้เข้ากับการเรียนโดยใช้เกมเป็นฐานอาจส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้การเรียนโดยใช้เกมจะกระตุ้นความตั้งใจในการเรียนของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงได้มีการพัฒนาเกม 2 มิติ เพื่อใช้ในการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งได้เรียนวิชาเกี่ยวกับวรรณกรรมของขงจื้อในโรงเรียนประถมในเมืองไทเป ดำเนินการทดลองเพื่อประเมินประสิทธิผลของวิธีการเรียนโดยใช้เกมเป็นฐาน โดยกำหนดให้ควบคุมให้มีกลุ่มที่เรียนโดยการใช้เกมเป็นฐาน ในขณะที่กลุ่มควบคุมได้เรียนรู้ด้วยระบบการเรียนรู้แบบเดิม ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าการเรียนโดยใช้เกมเป็นฐานสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียน มีกลยุทธ์การเรียนรู้ในเชิงลึก และการยอมรับเทคโนโลยีด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่า การเรียนโดยใช้เกมเป็นฐาน สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดและความหมายของการเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

Pinter (1977) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำที่สอน โดยใช้เกมการศึกษา และสอนโดยตำรา กับนักเรียนระดับ 3 ใน เพนซิลวาเนีย จำนวน 94 คน โดยได้ศึกษาเกี่ยวกับมโนภาพและความสามารถในการจดจำ ผลการทดลอง พบว่า 1) กลุ่มที่ใช้เกมการศึกษา มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำสูงกว่ากลุ่มที่สอนตามตำรา 2) นักเรียนหญิงและนักเรียนชายในกลุ่มที่ใช้เกมการศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามตำรา 3) กลุ่มที่ใช้เกมการศึกษา มีความคงทนในการจำสูงกว่ากลุ่มที่สอนตามตำรา 4) นักเรียนที่มีสติปัญญาปานกลาง และต่ำในกลุ่มการใช้เกมการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำสูงกว่ากลุ่มที่เรียนตามตำรา 5) เด็กผู้หญิงมีมโนภาพแห่งตนในการร่วมมือมากกว่าเด็กชาย

Kneipp et al. (2010) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบของบุคลิกภาพของครูที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ที่มหาวิทยาลัยนอร์ทเวสเทิร์น มลรัฐหลุยเซียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้ครูระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 63 คน เพื่อทำแบบทดสอบคุณลักษณะหลักห้าประการ (The Big Five Personality Test) และดูจากผลประเมินที่ครูได้รับจากนักเรียนที่ตนเคยสอนในเวลาสองปีที่ผ่านมา พบว่า บุคลิกภาพของครูมีผลต่อการรับรู้และการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน อีกทั้งยังพบว่าครูที่มี บุคลิกภาพในทางบวก กล่าวคือ มีความน่าเชื่อถือ ช่วยเหลือเกื้อกูลและเป็นห่วงเป็นใยต่อลูกศิษย์จะ สามารถเข้าถึงลูกศิษย์ได้ดีกว่าและสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนได้มากกว่าครูที่มีเพียง ความรู้ทางด้านการสอนแต่ขาดบุคลิกภาพทางบวก

Kaufhold & Johnson (2005) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ความฉลาดทางอารมณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นได้ของครูระดับประถมศึกษา จุดประสงค์ของงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางอารมณ์และปัญหาของครูระดับประถมที่อาจเกิดขึ้น ได้โดยศึกษากับครูประถมที่มีความแตกต่างกันในประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่

จบระดับ การศึกษาปริญญาโทเห็นว่าตนเองมีความนับถือเคารพตนเองทักษะการจัดการความเครียด และการจัดการอารมณ์โกรธสูงกว่า ในขณะที่ครูจบปริญญาตรีเห็นว่าตนเองมีทักษะการยืนยันใน ความคิดของตนเองที่สูงกว่า

Erikson H. Erikson (1968) นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ได้กล่าวว่า เด็กในวัยนี้สามารถที่จะสร้าง จินตนาการของตนขึ้นมาได้และมีความคิดริเริ่มเป็นของตนเอง อยากทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กใน วัยนี้ต้องการความมีอิสระโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ มีการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดตน เด็กจะชอบซักถามสิ่งต่างๆ ที่ตนเองอยากรู้ ชอบที่จะสำรวจสิ่งต่างๆ ซึ่งสื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการ สร้างสรรค์กิจกรรม เป็นเรื่องที่สำคัญในการสร้างการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ให้แก่เด็ก เช่น การพัฒนาในเรื่องของการสื่อสาร การเข้าสังคม และรวมไปถึงในเรื่องของสติปัญญา ช่วยเสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก สำหรับเด็กใน ทุกช่วงวัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคหะ” เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การกำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้เลือกกรณีศึกษาโรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ก่อตั้งมาอย่างยาวนานตั้งแต่ พ.ศ.2484 จนถึงปัจจุบัน รวมจำนวน 81 ปี ปัจจุบันได้รับการรองรับจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในการแข่งขันวิชาการทั้งระดับจังหวัดและภาค และผ่านการประเมินชั้นปฐมวัยในระดับดีเยี่ยม ตามมาตรฐานการศึกษา อีกทั้งยังถือได้ว่าเป็นโรงเรียนต้นแบบระดับปฐมวัยของโรงเรียนเอกชน โดยมีรายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกิตติวิทยา

ตารางที่ 1 กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนกิตติวิทยา

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นางกิตติวรรณ นิรันดร์พานิช	ผู้อำนวยการโรงเรียน
2	นายบุญเลิศ ชีระตระกูล	ผู้จัดการโรงเรียน
3	นางยุพวรรณ กอบัว	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
4	นางสรिता แสงกระจ่าง	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
5	นางเพ็ญนภา กสิพร้อง	หัวหน้าระดับชั้นอนุบาล

คณะครูโรงเรียนกิตติวิทยา

ตารางที่ 2 คณะครูโรงเรียนกิตติวิทยา

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1	นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
2	นางสาวนพารณ์ เผ่าอำไพ	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
3	นางราวัลย์ รมยานนท์	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
4	นางสาวณัฐวรา จรเกตุ	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล
5	นางสาวพรรษา บุตรขุน	ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล

ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์

ตารางที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
1	รศ.ดร.อภิวัฒน์ สิรินันทนา	อาจารย์คณะนิเทศศาสตร์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์คณะผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนกิตติวิทยาจังหวัดตราด และผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ เกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์คณะผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนกิตติวิทยาจังหวัดตราด มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล และตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด จำนวน 3 ข้อ ได้แก่

1) โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับครูในการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย อย่างไร

2) ท่านมีการให้ความสำคัญกับครูในการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มากน้อยเพียงใด

3) ท่านคิดว่าอะไรคือปัญหากับอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ จำนวน 9 ข้อ ได้แก่

1) ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ในเรื่องของจุดดึงดูดใจด้านเหตุผลควรมีการออกแบบอย่างไร

2) ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ในเรื่องของจุดดึงดูดด้านอารมณ์ควรมีการออกแบบอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3) ทางโรงเรียนมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ สื่อประเภทวัสดุ หรือไม่อย่างไร

4) สื่อประเภทอุปกรณ์ มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่อย่างไร

5) ทางโรงเรียนได้มีการนำสื่อกิจกรรม มาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร

6) โรงเรียนมีการใช้สื่อบุคคล ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกสนใจในการเรียนหรือไม่อย่างไร

7) ครูผู้สอนได้นำสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ มาใช้ประกอบในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันหรือไม่อย่างไร

8) โรงเรียนมีการสนับสนุนเรื่องของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น นำคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร

9) ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และ ด้านสติปัญญา อย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด จำนวน 2 ข้อ ได้แก่

1) ท่านมีกระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด อย่างเต็มความสามารถ ได้อย่างไรบ้าง

2) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด อย่างไรบ้าง

ซึ่งผู้วิจัยแบ่งแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ ออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ด้านเนื้อหาในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ด้านภาษาที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ด้านลักษณะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์ด้านวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

แบบสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกตกับกลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนในลักษณะของการปฏิบัติงานและภารกิจ โดยสังเกตจากพฤติกรรม เพื่อรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด โดยการเข้าไปร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเจาะลึกข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลักตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เครื่องมือการสังเกต

เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ประเด็นในการสังเกต
สังเกต	กลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครู	การออกแบบเนื้อหาจุดดึงดูดใจด้านเหตุผล ◆ ด้านความสะดวกสบาย ◆ ด้านสถานภาพ การออกแบบเนื้อหาจุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ ◆ ด้านความกลัว ◆ ด้านอารมณ์ขัน
		สื่อการเรียนรู้ ◆ สื่อประเภทวัสดุ ◆ สื่อประเภทอุปกรณ์ ◆ สื่อกิจกรรม ◆ สื่อบุคคล ◆ สื่อสิ่งพิมพ์ ◆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

แบบระดมสมองหรือการระดมความคิด จากคณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน ซึ่งใช้ประเด็นในการถาม ตอบ ที่กำหนดไว้ โดยหนึ่งประเด็นคำถามอาจให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตอบ 5 ท่าน และให้ทุกๆ ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 10 ท่าน ในการร่วมระดมสมอง ตามรายละเอียดในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 เครื่องมือการระดมสมอง

เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ประเด็นในการระดมสมอง
การระดมสมอง	กลุ่มคณะผู้บริหาร และคณะครู	◆ ปัญหาและอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อ ◆ บุคลากรมีการเพิ่มทักษะในการพัฒนาตนเองอย่างไรบ้าง ◆ ในการออกแบบสื่อมีจุดดึงดูดอะไรบ้างที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ◆ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาควรเพิ่มเติมในด้านใด ◆ แนวทางในการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กปฐมวัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
3. พัฒนาและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ และเสนอแบบสัมภาษณ์ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะ
4. นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง โดยการสังเกตจากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารโรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด เกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน

2. เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คือ การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ก่อนแล้ว ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อเชื่อมโยงและก่อเกิดประโยชน์รวมถึงบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

การสัมภาษณ์ในงานวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured or Guided Interview) เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่างๆ คือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ (Key-Informants)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลสรุปของการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า 2 วิธีดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าจากข้อมูล

การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนมาตรวจสอบความน่าเชื่อถือในประเด็นเดียวกัน หากข้อมูลผ่านการตรวจสอบและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหมายความว่าข้อมูลชุดนั้นมีความน่าเชื่อถือ

2. การตรวจสอบสามเส้าจากเครื่องมือ

การเปรียบเทียบและตรวจสอบความหนาแน่นของข้อมูล โดยจะนำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มาเปรียบเทียบกับกลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ผ่านการรวบรวมมาวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี ที่กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางการตอบคำถามในงานวิจัยอย่างสมบูรณ์และเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มา การเก็บข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มคณะผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน นำมาสังเคราะห์ให้เห็นถึงประเด็นในการระดมสมองเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสร้างข้อสรุป โดยใช้การบรรยายแบบพรรณนา

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยาสังคหประชา” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยมีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีรายละเอียดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา
2. เพื่อวิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา

เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา

เด็กปฐมวัย เป็นช่วงที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับการสร้างและส่งเสริมพัฒนาการในแต่ละด้าน ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อีกทั้งเด็กในระดับปฐมวัยมีลักษณะเฉพาะ คือ เด็กในช่วงวัยนี้มีความสนใจในระยะสั้น ชอบสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบซักถามเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว ชอบการทดลอง เด็กจึงควรที่จะได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้กับพัฒนาการตามช่วงวัย

ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างสรรค์เนื้อหาต่างๆ ซึ่งเนื้อหาการเรียนรู้เป็นการกระตุ้นพัฒนาการนั้นก็เป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการพัฒนาทางสติปัญญา ที่ควรส่งเสริมและปลูกฝังให้เด็กตั้งแต่ในวัยเยาว์และยิ่งไปกว่านั้น ถ้าเด็กได้รับสิ่งแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้ในทุกๆ ด้าน เด็กจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่หรือสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างราบรื่น สำหรับเด็กปฐมวัยในทุกๆ วันของชีวิตจะเป็นวันของการเรียนรู้ เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เริ่มก้าวเข้าสู่โรงเรียน สังคมแห่งการเรียนรู้ของเด็กเป็นสังคมที่แปลกใหม่ สังคมส่วนใหญ่ทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น จึงจำเป็นที่เด็กจะต้องเรียนรู้และปรับตัวเพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เด็กในช่วงวัยนี้จึงควรที่จะได้รับการกระตุ้นด้วยการจัดกิจกรรมที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านการคิดและปัญญาให้มากขึ้น โดยเริ่มจากเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ในลำดับถัดไป

สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับอุปสรรคของเนื้อหาของโรงเรียนกิตติวิทยา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการสอนของเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้

ความพร้อมที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจ ต่อการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งความพร้อมจากครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยเกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังที่ นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“ทางโรงเรียนมีความพร้อมที่จะสร้างความรู้และส่งเสริมพัฒนาการในระดับชั้นปฐมวัย โดยการวางแผนสร้างสรรค์สื่อการสอนหรือการปรับปรุงสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีสภาพที่ดี โดยอาศัยหลักการทางศิลปะ รู้จักเลือกสื่อและวิธีการทำ เพื่อให้สื่อนั้นมีความสวยงาม มีประโยชน์ และมีความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพารณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวไว้ว่า

“ดิฉันมีความพร้อมที่จะสร้างความรู้และส่งเสริมพัฒนาการ โดยการวางแผนสร้างสรรค์สื่อการสอนหรือการปรับปรุงสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาสื่อที่สร้างสรรค์ ใช้ได้อเนกประสงค์ คือ เป็นได้ทั้งสื่อเสริมพัฒนาการ และเป็นของเล่นสนุกสนานเพลิดเพลิน” (นางสาวนพารณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

สำหรับ นางสาวฉัฐรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ดิฉันพร้อมที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจและส่งเสริมพัฒนาการอย่างมาก เพราะในช่วงปฐมวัย เป็นวัยที่ต้องส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก เพื่อให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ” (นางสาวฉัฐรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ในส่วน นางสาววัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“การวางแผนสร้างสรรค์สื่อการสอนหรือการปรับปรุงสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีสภาพที่ดี เป็นสิ่งที่ครูมีหน้าที่ต้องทำอยู่แล้ว เพื่อให้สื่อมีประโยชน์และความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน” (นางสาววัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

และ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ปัจจุบันการวางแผนสร้างสรรค์สื่อการสอน มีการดำเนินการอยู่ตลอด เพื่อให้สื่อมีคุณภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน เด็กปฐมวัยถือว่าได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน รวมถึงการพัฒนาสื่อในแต่ละปีก็จะมีการจัดทำ ปรับปรุงเพื่อให้สื่อคู่ทันสมัย” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

จากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า มีการกำหนดการสร้างสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนมีเทคนิคการ

ออกแบบเนื้อหาของสื่อการเรียนรู้ตามความถนัด เพื่อให้สื่อมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยที่สุด

การที่ครูผู้สอนมีความพร้อมในด้านความรู้ที่จะนำไปสู่การออกแบบเนื้อหาให้กับเด็กปฐมวัย โดยยึดหลักการเรียนรู้ที่让孩子ปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติและรับรู้ผ่านอวัยวะสัมผัส ทั้งนี้การออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ต้องพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ว่าต้องการให้เด็กปฐมวัยพัฒนาเรื่องใด

2. ความสำคัญของเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เนื้อหาเป็นที่ดีจะช่วยให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ดิฉันให้ความสำคัญกับการออกแบบเนื้อหาเป็นอย่างมาก เพราะการทำสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งเด็กจะได้รับพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“การออกแบบเนื้อหาเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ครูจะต้องคำนึง เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและต้องได้รับประโยชน์สูงสุดหรือได้รับการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เพื่อการเจริญเติบโตอย่างสมวัย” (นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

สำหรับ นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่าไว้ว่า

“ถ้าเป็นเรื่องของการออกแบบเนื้อหาและการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เป็นเรื่องที่สำคัญอันดับแรกๆ ของครูที่ต้องตระหนักและต้องทำเป็นภารกิจหนึ่ง เพราะสอนเด็กให้เข้าใจ การออกแบบเองก็มีผลกับเรื่องนี้มากๆ” (นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ในส่วน นางสาววัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“การออกแบบเนื้อหาสำคัญและต้องมีลักษณะที่เร้าความสนใจและดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นและเกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียน เกิดความต้องการที่จะเรียน” (นางสาววัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

และ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ดิฉันเห็นความสำคัญของเรื่องนี้ เนื่องจากการทำสื่อการเรียนการสอนนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้ครูออกแบบสื่อที่เหมาะสมกับบริบทของตนเองได้” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นได้ว่า การออกแบบเนื้อหาเกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ของผู้สอน จนนำไปสู่การออกแบบเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย จากนั้นเข้ากระบวนการพัฒนาสื่อให้มีจุดดึงดูดต่อเด็กปฐมวัย เป็นการเร้าอารมณ์ให้เกิดความสนใจจากเด็กมากขึ้น

3. ปัญหาอุปสรรคของเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้

โดยที่นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“ปัญหาด้านสภาพการเรียนการสอน เด็กมีความแตกต่างกันด้านสติปัญญาและด้านร่างกาย การเรียนการสอนแต่ละครั้งไม่ต่อเนื่อง นักเรียนบางคนไม่สนใจในกิจกรรม และทำไม่จริงจังจึงมีผลต่อการจัดกิจกรรม และสภาพการเรียนการสอน ครูยังยึดวิธีการสอนแบบเดิม” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ปัญหาและอุปสรรค คือ ปัญหาด้านบุคลากร บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อ ประกอบการจัดกิจกรรม บุคลากรขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อวัตกรรมการศึกษา ไม่เข้าใจและรู้จักวิธีการใช้วัตกรรมการที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น ขาดความชำนาญในการใช้วัตกรรมการ ขาดสื่อประกอบการเรียน” (นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

สำหรับ นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวไว้ว่า

“ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและสถานที่การใช้สื่อ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปยังไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อ เนื่องจากความยุ่งยากและไม่คล่องตัว มีสถานที่ที่ไม่เป็นสัดส่วน ไม่มีห้องที่ใช้เพื่อเก็บรักษาสื่อเป็นการเฉพาะ ทำให้การดูแลทำได้ยากและขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง” (นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ในส่วน นางสาววัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“ครูขาดทักษะในการออกแบบและพัฒนาสื่อ อีกทั้งขาดการสนับสนุนเรื่องของอุปกรณ์ในการช่วยเราผลิตอีก ไม่มีเครื่องมือที่ดี สื่อจึงมีคุณภาพแค่พอใช้” (นางสาววัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

และ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ขาดความชำนาญในการออกแบบเนื้อหา เพราะแต่ก็ คือ การแจกใบงานความรู้กระบวนการไม่ซับซ้อนเหมือนการทำสื่อ ซึ่งอุปกรณ์ในการทำเราก็ไม่ได้ถูกสนับสนุน มันเลยกลายเป็นเรื่องยาก” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัญหา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ขาดงบประมาณสำหรับการบำรุงรักษาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารให้ความสำคัญแบบว่าครูผู้สอนมีหน้าที่สอนและมีหน้าที่เตรียม ฉะนั้นเรื่องงบประมาณเป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการพัฒนาสื่อในยุคปัจจุบันเฉพาะสื่อ

ที่ทันสมัย 2) ครูผู้สอนขาดทักษะการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างชำนาญ ซึ่งส่งผลอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน

4. เนื้อหาการเรียนรู้ของโรงเรียนกิตติวิทยา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เนื้อหาการเรียนรู้ด้วยจุดดึงดูดใจด้านเหตุผลและด้านอารมณ์

การออกแบบเนื้อหาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะประสบการณ์ต่างๆ ไปสู่เด็กปฐมวัย ช่วยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นผู้เรียน ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางความคิด การสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่เด็กปฐมวัย เนื้อหาในการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีจุดดึงดูดใจที่มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ด้านเหตุผลและด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย ดังที่ นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“การออกแบบเนื้อหาให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมักใช้จุดดึงดูดด้านอารมณ์ เช่น การผสมผสานทำนองการร้องเพลงเข้าไปในช่วงหนึ่งของการเรียนรู้ ช่วงนี้จะเป็นการดึงดูดใจผู้เรียนให้มีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนที่ดีที่สุด” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ในส่วนของออกแบบเนื้อหาเพื่อดึงดูดใจผู้เรียนด้วยการใช้เหตุผลมักได้ผลน้อยมาก เนื่องจากผู้เรียนในวัยนี้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ยังไม่รู้จักรับฟังอย่างมีเหตุผล จะถูกดึงดูดใจในการเรียนการสอนด้วยการดึงดูดใจด้านอารมณ์ เช่น การเปิดการ์ตูนให้ชมก่อนเพื่อเรียกความสนใจจากผู้เรียน” (นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

สำหรับของ นางสาวณัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“การออกแบบเนื้อหาการเรียนการสอนในแต่ละวัน ครูจะคิดและทำการออกแบบไว้ล่วงหน้าทุกกิจกรรม และจะคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อการพัฒนาของเด็กทั้ง 4 ด้าน เสมอ จึงมีการใช้ทั้งการดึงดูดใจด้านเหตุผลและด้านอารมณ์ควบคู่กันไป” (นางสาวณัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ในส่วน นางสาววัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“การจัดกิจกรรมต่างๆ กิจกรรม มีการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ โดยใช้การดึงดูดใจด้านอารมณ์เป็นหลัก และจะมีการสอดแทรกการดึงดูดใจด้านเหตุผลด้วย” (นางสาววัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

และ นางสาวพรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ส่วนตัวคิดว่า การออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้นี้ต้องใช้การดึงดูดใจด้านอารมณ์ก่อน เนื่องจากเด็กๆ ชอบความสนุกสนุกสนาน การใช้เพลงสำหรับเด็กในการกระตุ้นความสนใจเป็นวิธีที่

ได้ผลดีแล้วจึงตามด้วยการดึงดูดใจด้านเหตุผล เพราะถ้าไม่สอนให้รู้จักการใช้เหตุและผล อาจส่งผลเสียต่ออนาคตได้” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

จากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า ครูผู้สอนได้ตระหนักถึงการใช้อยุทธศาสตร์ด้านอารมณ์เป็นหลัก เช่น การเปิดเพลงกระตุ้นความสนใจจากผู้เรียน และใช้อยุทธศาสตร์ด้านเหตุผลในการสอนเรื่องที่จำเป็นบางกิจกรรมของผู้เรียน ส่งผลต่อการพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน เพื่อการเติบโตอย่างสมวัย เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กปฐมวัยต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ รวมถึงการใช้สื่อในการสื่อสารกับเด็กปฐมวัย

2) เนื้อหาการเรียนรู้และการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ได้ดังที่ นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“ด้านร่างกาย เพื่อพัฒนาร่างกายให้เจริญเติบโตตามวัย พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัส ตลอดจนปลูกฝังสุนทรียะที่ดีในการรักษาสุขอนามัยของตนเอง ด้านอารมณ์ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองและความรับผิดชอบ ด้านสังคม เพื่อให้เด็กรู้จักตนเอง รู้จักบุคคลใกล้ชิด รู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและสังคม ด้านสติปัญญา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภาษาในการสื่อสารความหมายให้เด็กรู้จักการสังเกตและคิดอย่างมีเหตุผล” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ด้านร่างกาย เด็กๆ สามารถใช้ร่างกายและอวัยวะต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่วเหมาะสมกับวัย ด้านอารมณ์ มีความสามารถในการเข้าใจ จัดการควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เหมาะสม ด้านสังคม สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ ด้านสติปัญญา สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม” (นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

สำหรับ นางสาวณัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ด้านร่างกายเด็กๆ สามารถใช้ร่างกายและอวัยวะต่างๆ ได้อย่างคล่องแคล่วเหมาะสมกับวัย ด้านอารมณ์ มีความสามารถในการเข้าใจ จัดการควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เหมาะสม ด้านสังคม สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ ด้านสติปัญญา สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม” (นางสาวณัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ในส่วน นางราวัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“ด้านร่างกาย เพื่อพัฒนาร่างกายให้เจริญเติบโตตามวัย พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัส ตลอดจนปลูกฝังสุขนิสัยที่ดีในการรักษาสุขอนามัยของตนเองด้านอารมณ์ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ ด้านสังคม เพื่อให้เด็กรู้จักตนเอง รู้จักบุคคลใกล้ชิด รู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและสังคม ด้านสติปัญญา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย ให้เด็กรู้จักการสังเกตและคิดอย่างมีเหตุผล” (นางราวัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

และ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ด้านร่างกาย เพื่อพัฒนาร่างกายให้เจริญเติบโตตามวัย พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัส ตลอดจนปลูกฝังสุขนิสัยที่ดีในการรักษาสุขอนามัยของตนเองด้านอารมณ์ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ ด้านสังคม เพื่อให้เด็กรู้จักตนเอง รู้จักบุคคลใกล้ชิด รู้ถึงความสำคัญของครอบครัวและสังคม ด้านสติปัญญา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย ให้เด็กรู้จักการสังเกตและคิดอย่างมีเหตุผล” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การให้ความสำคัญต่อเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ส่งผลต่อด้านร่างกาย ได้การฝึกเขียนลงมือทำเป็น การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัสต่างๆ นำไปสู่การพัฒนาการด้านอารมณ์ ได้การฝึกพูด ออกเสียง ร้องเพลง เป็นการใช้เนื้อหาเพื่อดึงดูดให้เด็กเกิดความสนใจ เป็นการเสริมความเข้าใจเนื้อหาในหน่วยเรียน รวมไปถึงการพัฒนาด้านสังคม ให้เด็กได้เรียนรู้การสร้างปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ ในช่วงวัยนี้จะมุ่งเน้นการตอบสนองตามธรรมชาติและความต้องการตามวัยของเด็กอย่างสมดุล และการพัฒนาด้านสติปัญญา เป็นการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภาษาในการสื่อสารความหมาย ให้เด็กรู้จักการสังเกตและคิดอย่างมีเหตุผล เด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อเด็กได้รับประสบการณ์ตรง ได้ฝึกการคิด แสดงออกอย่างอิสระ

สืบค้นเรื่องบทกวีจากวิทยานิพนธ์การศึกษาระดับปริญญาโท

สื่อที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ เครื่องมือช่วยสอนที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนใช้สอนเด็ก การเลือกใช้สื่อที่มีอยู่หลากหลายได้อย่างเหมาะสม ทั้ง

เหมาะสมกับวัยและเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จะช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจเนื้อหาความรู้ที่ครูผู้สอนต้องการสื่อได้รวดเร็วและดียิ่งขึ้น

การส่งเสริมที่ถูกต้อง คือ ถ้าครูผู้สอนให้เด็กได้คิดหรือแสดงความสามารถที่เด็กมีไม่ว่าจะสำเร็จหรือไม่ก็ตาม จะเป็นการเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก ซึ่งสื่อจะเป็นตัวกระตุ้นพัฒนาการ มีในหลากหลายกิจกรรมและทุกๆ กิจกรรม เด็กจะได้รับการพัฒนาทักษะต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น พัฒนาการทางร่างกายเด็กจะได้พัฒนาในเรื่องของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก พัฒนาการด้านอารมณ์ เด็กจะได้เรียนรู้เรื่องการควบคุมอารมณ์ จัดระบบความคิด พัฒนาการด้านสังคม เด็กจะได้เรียนรู้เรื่องการเข้าสังคม และรวมไปถึงในเรื่องของพัฒนาการด้านสติปัญญา เด็กจะได้เรียนรู้เรื่องของจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างมาก สำหรับเด็กในช่วงปฐมวัยจะเห็นได้ว่าการพัฒนาสื่อกระตุ้นพัฒนาการสามารถที่จะพัฒนาความพร้อมด้านพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครบทั้ง 4 ด้าน ซึ่งถ้าครูผู้สอนสามารถประยุกต์ใช้ สื่อได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการสอนแล้ว ก็จะช่วยให้เด็กปฐมวัย มีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้นตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม สื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภทสื่อการสอน แต่ละประเภทต่างก็มีลักษณะเฉพาะและคุณค่าในตัวของตัวเอง ซึ่งไม่เหมือนกันในการใช้สื่อการสอนนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะและคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิดเพื่อที่จะเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาของบทเรียน โดยมีรายละเอียดของสื่อการเรียนรู้อยู่แต่ละประเภทดังต่อไปนี้

1. สื่อประเภทวัสดุของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตนเอง ต้องสามารถช่วยถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง เช่น แผนที่ ตัวต่อนับเลข รูปภาพ หุ่นจำลอง เป็นต้น หรือไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นเสียง ฟิล์มภาพยนตร์ เป็นต้น ดังที่ นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“เนื่องด้วยทางโรงเรียนในตอนนี้ยังไม่มียุทที่ปรับปรุงและพัฒนาสื่อชนิดนี้ สื่อในแต่ละชนิดจึงยังไม่มีคามทันสมัยและยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพประกอบ 5 แสดงการใช้สื่อประเภทวัสดุ “เรียนรู้ น้ำหนักจากขวดน้ำ” ของโรงเรียนกิตติวิทยา

โดยที่ นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า
 “สื่อชนิดนี้ส่วนใหญ่จะนำมาจากสิ่งของเหลือใช้หรือเป็นการนำกลับมาใช้ใหม่ ให้เกิดคุณค่า
 ในการสอน เช่น ขวดน้ำ แผ่นลังกระดาษ เป็นต้น” (นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24
 มีนาคม 2566)

ภาพประกอบ 6 แสดงการใช้สื่อประเภทวัสดุ “ฝึกนับเลขจากภาพ” ของโรงเรียนกิตติวิทยา

สำหรับ นางสาวณัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่าไว้ว่า
 “ส่วนใหญ่อีกจะเป็น กระดาษ สี เชือก วัสดุเหล่านี้มีเพียงพอกับการใช้การเรียนการสอน แต่
 อาจจะมีที่ชำรุดอยู่บ้าง” (นางสาวณัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ในส่วน นางสาววัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“ทางโรงเรียนน่าจะมีการนำสื่อพวกหุ่นจำลอง แผนที่ มาใช้เป็นสื่อการสอน เพื่อให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ เป็นการสร้างประสบการณ์จำลองได้ดีมาก” (นางสาววัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

และ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“การเลือกสื่อควรพิจารณาให้มีความสัมพันธ์กับเรื่องที่ต้องการให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ เช่น ผลไม้รวม ที่ผลิตมาจากกล่องนม ห่อด้วยกระดาษสี และนำภาพผลไม้มาติดบนกล่อง ซึ่งนำไปเล่นเกมจับคู่” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

ภาพประกอบ 7 แสดงการใช้สื่อประเภทวัสดุ “ผลไม้จากกล่องนม” ของโรงเรียนกิตติวิทยา

จากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีการนำสื่อประเภทวัสดุ เช่น ขวดน้ำประคิษฐ์ ผลไม้จากกล่องนม เลโก้ (ตัวต่อ) ดินน้ำมัน จิกซอว์ เป็นต้น มาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กๆ และเพื่อส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยสร้างความสนใจ ใฝ่รู้ ให้เกิดกับเด็กได้ หากทางโรงเรียนมีการสนับสนุนวัสดุในด้านนี้เพิ่มเติมจะส่งผลให้มีสื่อประเภทวัสดุที่ทันสมัย ตลอดจนเป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับเด็กๆ เกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตร

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ ตัวกลางที่ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่อยู่ภายในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาใช้หรือเรียนรู้ได้ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่น แผ่นเสียง เป็นต้น ดังที่ นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“ทางโรงเรียนมีติดตั้งจอทีวีอยู่จำนวนห้องละ 1 เครื่อง เพื่อใช้ในการเปิดสไลด์การเรียนการสอนหรือเปิดการ์ตูนเป็นการผ่อนคลายความเครียดของนักเรียนในระหว่างวัน” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“สื่อประเภทอุปกรณ์จอทีวีของทางโรงเรียนมีติดตั้งอยู่จำนวนห้องละ 1 เครื่อง เพื่อใช้เป็นตัวนำสื่อการสอน เช่น ใช้เพลง ก - ฮ ในการสอน เป็นต้น” (นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

สำหรับ นางสาวณัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่าไว้ว่า

“อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน มีพวก ทีวี ไมค์โครโฟน ก็หมุนเวียนกันไป เพื่อให้เพียงพอ” (นางสาวณัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ภาพประกอบ 8 แสดงการใช้ “สมาร์ตทีวีจอแบน” ประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียนกิตติวิทยา

ในส่วน นางสาววัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“สื่อประเภทอุปกรณ์จอทีวี เพื่อใช้ในการเปิดสไลด์การเรียนการสอนหรือเปิดการ์ตูนเป็นเทคนิควิธีการสอนให้เด็กๆ สนุกกับการเรียน ง่ายต่อการจำจำ และมีความสุขทุกครั้งที่ได้เรียนรู้สิ่งใหม่” (นางสาววัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

และ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ในแต่ละวันจะมีการใช้สื่ออุปกรณ์ คือ ทีวี จะเปิดเพลงสำหรับสอน เช่น นับเลข ฝึกทักษะด้านภาษาทั้งไทย และอังกฤษ ครูจะเชื่อมต่อเปิดกับยูทูปในโทรศัพท์” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า มีการใช้สมาร์ตทีวีจอแบนเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์ เป็นการกระตุ้นและเพิ่มความยืดหยุ่นในการเรียนรู้มากขึ้น ตอบสนองความต้องการของเด็กๆ ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี ทำให้เด็กได้เรียนรู้วิธีที่จะแสวงหาความรู้ที่ยึดผู้เรียนไว้เป็นศูนย์กลาง ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3. สื่อประเภทกิจกรรมของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ รูปแบบของการเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนนอกห้องเรียน นิทรรศการ การสาธิตทัศนศึกษา เพื่อให้เป็นประสบการณ์ในช่วงวัย เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานควรมีจัดเป็นกิจกรรมต่างๆ ดังที่นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“การจัดประสบการณ์ เปรียบเสมือนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านให้กับเด็ก ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา มีการบูรณาการการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“คุณครูได้มีการนำสื่อกิจกรรมมาใช้เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะและส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้ง่ายที่สุด หลายคนจะรู้ว่าการเล่นนั้น มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กและมีประโยชน์มากมาย” (นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

สำหรับ นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวไว้ว่า

“การจัดกิจกรรม เช่น การเรียนรู้แบบ Project Approach เรื่อง “ผีน้อยจอมขยัน” เพื่อส่งเสริมคุณธรรม เป็นการสอนรูปแบบหนึ่งที่ทำให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้โดยการสืบค้นข้อมูลอย่างลุ่มลึกในหัวเรื่องที่เด็กสนใจ ซึ่งได้ผลดีมาก เด็กๆ เรียนรู้ทั้งโดยการฟังและทำกิจกรรมสืบค้นความรู้เรื่อง ผีน้อยอย่างใจจดใจจ่อ ห้องเรียนเต็มไปด้วยรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ แววดาที่สดใส สนุกสนานตื่นเต้น (นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ในส่วน นางสาววัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“กิจกรรมเกม เช่น การจับคู่สีไม้ไอศกรีม กิจกรรมนี้จะทำให้เด็กๆ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสีอย่างสนุกสนาน เพียงแค่หาไม้ไอศกรีมมาจำนวนหนึ่ง นำไม้มาทาสีและนำกระดาษมาตัดเป็นแผ่นๆ แล้วระบายสีต่างๆ ลงไป” (นางสาววัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

และ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“กิจกรรมเกม เช่น สีสจากใบไม้ กิจกรรมนี้เด็กๆ ได้เรียนรู้เรื่องสีจากธรรมชาติและเกิดความคิดสร้างสรรค์ ได้รู้จักรูปร่างและรูปทรงของใบไม้อีกด้วย” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนได้เน้นการใช้สื่อประเภทกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนในช่วงปฐมวัย เป็นหลักการที่คำนึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เพื่อเปิดโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาอย่างสมดุล มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยสามารถแยกเป็น 6 กิจกรรมหลักของโรงเรียนกิตติวิทยา ในการใช้ในกิจกรรมในการสอนเด็กปฐมวัย คือ 1) กิจกรรมเสรีของโรงเรียนกิตติวิทยา 2) กิจกรรมสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา 3) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของโรงเรียนกิตติวิทยา 4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ของโรงเรียนกิตติวิทยา 5) กิจกรรมกลางแจ้งของโรงเรียนกิตติวิทยา และ 6) กิจกรรมเกมการศึกษาของโรงเรียนกิตติวิทยา ดังกิจกรรมต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 9 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักประเภทของสาหร่าย ได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านเหตุผล คือ ปฏิบัติการทดลองตามกระบวนการเรียนรู้

จุดประสงค์

- 1) ส่งเสริมการใช้ภาษาในการฟัง พูด และการถ่ายทอดเรื่องราว
- 2) ฝึกความมีระเบียบวินัย มารยาทในการฟัง พูด และลักษณะนิสัยที่ดี
- 3) กล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

กิจกรรม

1) การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น

2) การทดลอง / ปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกตและการเปรียบเทียบ การคิดแก้ปัญหา

การวิเคราะห์กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ด้านอารมณ์ คือ ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็น เป็นวัยที่เริ่มรู้จักการใช้เหตุผล มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความสงสัยในสิ่งที่ไม่เคยเห็น ชอบสำรวจ ชอบซักถาม นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านสติปัญญา คือ ส่งผลต่อการจำ ด้านความรวดเร็วในการรับรู้ ด้านการคิดอย่างมีเหตุผลให้กับผู้เรียน และพัฒนาถึงด้านสังคม คือ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย สร้างมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้การใช้สิทธิ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับซึ่งกันและกัน มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สิ่งแวดล้อมรอบตัว ปฏิบัติตามข้อตกลง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยครูผู้สอนเป็นผู้คอยเชื่อมต่อและกระตุ้นให้พัฒนาทักษะด้านต่างๆ

กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมเสรีของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 10 กิจกรรมเสรีของโรงเรียนกิตติวิทยา

การจัดกิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเล่นอย่างอิสระตามมุมการเล่นหรือมุม เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมเครื่องเล่นสัมผัส เป็นต้น มุมต่างๆ เหล่านี้ผู้เรียนมีโอกาเลือกเล่นได้อย่างอิสระตามความสนใจและความต้องการ ซึ่งในการเล่นจะมีรุ่นพี่คอยให้การชี้แนะ ช่วยเหลือ กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ ความสนุกสนาน

จุดประสงค์

1) ส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา

2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ และสิ่งแวดล้อม

3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักรอคอย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้อภัย

กิจกรรม

1) การเล่นเกมบล็อกรหรือตัวต่อของเล่น

2) การเล่นเกมโยก

การวิเคราะห์กิจกรรมเสรี ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ด้านสังคม คือ ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักบุคคลรอบด้าน รู้จักเพื่อนที่เล่นด้วย ขณะเล่นผู้เรียนได้มีโอกาสรู้จักบทบาทของตนเองและผู้อื่น รู้จักการผ่อนปรนและรอคอย อดทนต่อความไม่สมหวัง รู้จักการแบ่งปัน รู้จักการร่วมมือกับคนอื่น เป็นต้น ส่งผลต่อการพัฒนาการด้านอารมณ์ คือ ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน ร่าเริงเบิกบาน มีอิสระในการเลือกเล่นสิ่งที่ตนสนใจ ผู้เรียนได้ระบายอารมณ์และความรู้สึกขณะเล่น ผ่อนคลายความตึงเครียด รวมไปถึงการพัฒนาการด้านสติปัญญา คือ ผู้เรียนได้หัดใช้ความคิด วางแผน สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจเป็นทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในแทบทุกสถานการณ์

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 11 กิจกรรมสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ ตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นๆ ที่ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์ ได้รับรู้เกี่ยวกับความงาม และได้แสดงออกทางความรู้สึก และความสามารถของตนเอง การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัดให้ผู้เรียนทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3 – 5 กิจกรรม ให้ผู้เรียนเลือกทำอย่างน้อย 1 – 2 กิจกรรมตามความสนใจ กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ สุขภาวะทางอารมณ์อันดีต่อตนเองและผู้อื่น

จุดประสงค์

- 1) ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ
- 2) ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อ และพัฒนาประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา
- 3) ส่งเสริมการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 4) ฝึกทักษะการสังเกต การคิดและการแก้ปัญหา

กิจกรรม

- 1) จัดโต๊ะและวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม โดยให้ผู้เรียนรับผิดชอบจัดอุปกรณ์
- 2) สร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมให้มีความสดชื่น แจ่มใส
- 3) ให้ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจของตน
- 4) สร้างข้อตกลงในการเปลี่ยนหมุนเวียนทำกิจกรรม
- 5) แนะนำอุปกรณ์วิธีใช้และคอยดูแลให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรม
- 6) เมื่อทำงานเสร็จต้องให้เด็กเก็บวัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ และนำเสนอผลงานของตน

การวิเคราะห์กิจกรรมสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ด้านอารมณ์ คือ ช่วยให้ผู้รู้สึกสนุก ผู้เรียนในวัยนี้ เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นในการระบายสี จะช่วยในการพัฒนาการด้านต่างๆ แล้วยังให้ความรู้สนุกสนาน ความรู้สึกดีในการได้ลอง ได้ทดลองทำสิ่งใหม่ๆ ทำท่ายตนเอง เพราะในวัยนี้ยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ความรู้สึกนึกคิดต่างๆ จึงยังคงวนเวียน เกี่ยวเนื่องกับความรู้สึกของตนเองเป็นหลักเท่านั้น นำไปสู่การพัฒนาด้านสังคม คือ การปรับตัวให้เข้ากับสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามกฎ กติกา รู้จักแบ่งปัน และรู้จักอดทนรอคอยให้ได้ รวมไปถึงการพัฒนาด้านสติปัญญา คือ ใช้สมองในการคิดวิเคราะห์ วางแผน แก้ไข เพิ่มเติมสิ่งที่ขาดหรืออยากได้ ตลอดจนการทบทวนสิ่งต่างๆ ที่ตนจำได้ที่สะสมไว้ในหน่วยความจำ และการใช้จินตนาการที่เหมือนจริงไปจนถึงเกินจริงด้วย ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของสมองอย่างเต็มที่เสริมสร้างให้สมองมีการเจริญเติบโตได้เป็นอย่างดี และพัฒนาการด้านร่างกาย คือ ประสานมือและตา ในขณะที่กำลังระบายสี ผู้เรียนจะต้องใช้ ตา นิ้ว มือ มือ รวมทั้งการพัฒนากล้ามเนื้อของการควบคุม ผู้เรียนได้ฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กอย่างเต็มที่จากการฝึกจับดินสอสี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 12 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะของโรงเรียนกิตติวิทยา

กิจกรรมเข้าจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนา การใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายยังไม่เหมาะสมหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ การทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การได้แสดงออกและความสนุกสนาน

จุดประสงค์

- 1) พัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์ในขณะเคลื่อนไหว
- 2) เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- 3) กล้าแสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 4) ฝึกทักษะในการฟังดนตรี หรือจังหวะต่างๆ
- 5) รู้จักปรับตัวการทำกิจกรรมและความร่วมมือในกลุ่ม
- 6) ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี
- 7) พัฒนาภาษา ฝึกฟังคำสั่ง ข้อตกลงและปฏิบัติตามได้

กิจกรรม

- 1) ครูผู้สอนสาธิตท่าทางและการสอนร้องเพลง
- 2) ให้ผู้เรียนจัดเรียงเป็นวงกลม เพื่อการส่งเสริมการทำกิจกรรม

3) ครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกทางอารมณ์

การวิเคราะห์กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ด้านร่างกาย คือ ในขณะที่เด็กๆ ได้เคลื่อนไหวร่างกายทุกส่วนเหมือนกับการออกกำลังกาย ซึ่งช่วยพัฒนาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กให้เกิดความแข็งแรง นำไปสู่การพัฒนาด้านอารมณ์ คือ คนตรีช่วยบรรเทาและปรับอารมณ์ผู้เรียนได้อย่างดีเยี่ยม เสียงของคนตรีจะช่วยให้ผู้เรียนมีอุปนิสัยละเอียดอ่อน นุ่มนวล ไม่แข็งกระด้าง ไม่เห็นแก่ตัว ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน บันเทิงใจรักในเสียงเพลง มีจินตนาการที่กว้างไกล รวมไปถึงการพัฒนาด้านสังคม คือ เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คนตรีจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้เรียนจะได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนๆ โดยไม่มีการบังคับ ผู้เรียนจะเรียนรู้การปฏิบัติต่อกัน สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมที่ 5 กิจกรรมกลางแจ้งของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 13 กิจกรรมกลางแจ้งของโรงเรียนกิตติวิทยา

กิจกรรมเล่นน้ำวันสงกรานต์ เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสดูออกไปนอกห้องเรียน เพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ ความสนุกสนาน

จุดประสงค์

- 1) พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ
- 2) ส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรงสุขภาพดี

- 3) ส่งเสริมให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด
- 4) รู้จักปรับตัวและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 5) เรียนรู้การระวังรักษาความปลอดภัยทั้งตนเองและผู้อื่น
- 6) รู้จักการตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

กิจกรรม

- 1) เด็กและครูผู้สอนร่วมสร้างข้อตกลง กติกาในการเล่น
- 2) จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเล่นให้พร้อม
- 3) การสาธิตการเล่น การนับนิ้ว ในบริเวณที่ควรนับและเว้นบริเวณหน้าที่ไม่ควรนับ
- 4) ขณะเด็กเล่นครูผู้สอนต้องคอยดูแลความปลอดภัยและสังเกตพฤติกรรมการเล่น
- 5) เมื่อหมดเวลาให้เด็กช่วยเก็บของเข้าที่และทำความสะอาดร่างกาย

การวิเคราะห์กิจกรรมกลางแจ้ง ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักบุคคลใกล้ชิด รู้ถึงความสำคัญของสังคม ตลอดจนปลูกฝังให้มีสังคมนิสัยที่ดี ให้เกิดความสนใจ มีมารยาทในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ รวมไปถึงการพัฒนาด้านอารมณ์ คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการพัฒนาต่อทางด้านร่างกาย คือ เพื่อพัฒนาร่างกายให้เจริญเติบโตตามวัย พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และประสาทสัมผัส

กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมเกมการศึกษาของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 14 กิจกรรมเกมการศึกษาของโรงเรียนกิตติวิทยา

กิจกรรมเกมการศึกษารูปทรงสุดุทธรรษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ ผู้เรียนสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ / ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น เกมจับคู่ เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ เป็นต้น กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ ความสนุกสนาน

จุดประสงค์

- 1) พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่างๆ
- 2) ส่งเสริมการสังเกตเปรียบเทียบ
- 3) ส่งเสริมการคิดหาเหตุผลและตัดสินใจแก้ปัญหา
- 4) ปลูกฝังให้มีคุณธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ การแข่งขัน เป็นต้น

กิจกรรม

- 1) ครูผู้สอนแนะนำหรือสาธิตอธิบายวิธีการเล่นเกมให้เด็กทราบ
- 2) ให้ผู้เรียนหมุนเวียนเข้ามาเล่นเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลตามความเหมาะสม
- 3) ขณะผู้เรียนเล่นครูผู้สอนมีหน้าที่เพียงแนะนำ

การวิเคราะห์กิจกรรมกลางแจ้ง ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ด้านสติปัญญา คือ ระบบความคิดสติปัญญาการเรียนรู้เพื่อประมวผล ล้วนเป็นพัฒนาการที่มีปัจจัยเชื่อมโยงจากสภาพแวดล้อมรอบข้างเป็นหลัก เพราะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนนั้นเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้น พร้อมจดจำเอาไว้ในความทรงจำ หรืออาจนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับในชีวิตประจำวันจนส่งผลในเชิงบวก จวบจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี นำไปสู่การพัฒนาด้านอารมณ์ คือ ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน ได้ผ่อนคลายจากการเรียนในหน่วยการศึกษา รวมไปถึงพัฒนาการด้านร่างกาย คือ เป็นพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย การควบคุมกล้ามเนื้อ การทรงตัว รวมไปถึงระบบประสาทสัมผัส ขณะทำกิจกรรมต่างๆ

กิจกรรมที่ 7 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 15 กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

กิจกรรมหนังสือทำมือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักทำและรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความประณีตและความเป็นระเบียบ สิ่งที่สำคัญในการจัดกิจกรรมศิลปะให้กับผู้เรียน คือ การคำนึงถึงตัวเด็กและการเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมต่อความถนัด ความสนใจ ตามธรรมชาติกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน กิจกรรมต้องสามารถยืดหยุ่นได้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดตามจินตนาการและได้ทำงานอย่างอิสระ ควรเน้นการทำงานเป็นกระบวนการมากกว่าผลผลิต เช่น เวลาที่เด็กได้วาด ได้เขียน และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ อย่างมีความสุขสนุกสนาน จะมีความสำคัญมากกว่าผลงานที่คาดหวังว่าจะต้องสวยงาม เรียบร้อยตามแบบอย่าง เพราะการสร้างสรรค์ผลงานของผู้เรียนเป็นการลองผิดลองถูก และเรียนรู้การแก้ปัญหาตลอดเวลา ส่วนการแก้ปัญหาของผู้เรียนนั้นอาจมีถูกมีผิดบ้างตามแต่ความสามารถในการสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนค่อย ๆ พัฒนางานสร้างสรรค์ได้ดีขึ้นในระดับสูงต่อไป กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ ความผ่อนคลาย เพลิดเพลิน

จุดประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็ก
- 2) เพื่อพัฒนาการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา
- 3) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้เด็กรู้จักสังเกตและแสดงออก

ตามความถนัด

- 4) เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นขั้นตอน
- 5) เพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 6) เพื่อพัฒนาความมั่นใจ กล้าแสดงออกและส่งเสริมการใช้ภาษาในการอธิบาย

เกี่ยวกับผลงานของตนเอง

กิจกรรม

- 1) ครูผู้สอนแนะนำหรือสาธิตอธิบายการใช้อุปกรณ์ต่างๆ
- 2) ขณะผู้เรียนลงมือทำครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมอยู่ห่างๆ เพื่อไม่รบกวนและให้เด็กได้แสดงออกอย่างเป็นอิสระ

- 3) ครูผู้สอนคอยให้การช่วยเหลือ หากผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ

การวิเคราะห์หนังสือทำมือ ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ด้านร่างกาย คือ การวาดภาพพระบายสี ทำให้มีการเคลื่อนไหวของนิ้วมือและมือ จากการลากเส้นตามรอยปะหรือทาสีไปตามรูปทรงต่างๆ เป็นการฝึกใช้กล้ามเนื้อให้กับผู้เรียน และยังเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกายอื่นๆ อีกด้วย เช่น การใช้สายตาในการแยกแยะ สีต่างๆ ได้ เป็นต้น นำไปสู่การพัฒนาด้านสติปัญญา คือ กล้ามเนื้อนิ้วมือถูกควบคุมด้วยสมอง การใช้นิ้วมือทั้ง 10 ไปพร้อมๆ กับการเลือกสีและระบายสีไปตามรูปภาพ ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ เป็นการกระตุ้นการเจริญเติบโตและพัฒนาเซลล์สมองของผู้เรียน การวาดภาพหรือระบายสี เป็นกิจกรรมที่เด็กแสดงออกอย่างอิสระ ส่งเสริมผู้เรียนให้แสดงออกถึงความรู้สึคนึกคิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถมองภาพศิลปะรอบตัวให้เข้าใจง่ายตามช่วงวัย รวมไปถึงการพัฒนาอารมณ์ คือ ผู้เรียนในวัยอนุบาลจะแสดงออกทางอารมณ์อย่างชัดเจน การวาดภาพพระบายสีทำให้เด็กได้ผ่อนคลาย และลดความกดดันทางอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมที่ 8 กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 16 กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมของโรงเรียนกิตติวิทยา

กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีวันลอยกระทง เป็นวัฒนธรรม ประเพณีของชาติที่สืบทอดมาแต่โบราณกาลหลายร้อยปี เพื่อสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงามนี้ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำกระทงด้วยวัสดุที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ใบตองและต้นกล้วย เป็นต้น เมื่อทำเสร็จแล้วให้นักเรียนนำกลับไปบ้านเพื่อร่วมลอยกระทงกับผู้ปกครองในช่วงค่ำ กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านเหตุผล คือ การได้ปฏิบัติทดลองทำ

จุดประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็ก
- 2) เพื่อพัฒนาการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา
- 3) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
- 4) เพื่อส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม สืบทอดวัฒนธรรมอันดี
- 5) เพื่อสร้างสัมพันธ์อันดีต่อครอบครัว

กิจกรรม

- 1) ครูผู้สอนแนะนำหรือสาธิตอธิบายการใช้อุปกรณ์ต่างๆ
- 2) ให้เด็กได้ทดลอง จับ พับ ใบตองตามความสามารถ
- 3) ครูผู้สอนคอยให้การช่วยเหลือและระวังอันตรายให้กับเด็กๆ

การวิเคราะห์กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ด้านสังคม คือ สะท้อนถึงสภาพวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมในวัฒนธรรมไทย เพื่อเป็นการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม นำไปสู่การพัฒนาด้านร่างกาย คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็ก มือและตาประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น พับใบตอง ตัดใบตอง เรียงดอกไม้ เป็นต้น รวมไปถึงพัฒนาการด้านอารมณ์ คือ ความภาคภูมิใจในตัวเอง ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในทางที่ดี มีความเคารพและยอมรับตนเองว่ามีความสำคัญ มีความสามารถและใช้ความสามารถที่มีอยู่กระทำการสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ยอมรับนับถือตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เคารพในตนและผู้อื่น และมีชีวิตอยู่อย่างมีเป้าหมาย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กิจกรรมที่ 9 กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 17 กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ของโรงเรียนกิตติวิทยา

กิจกรรมทัศนศึกษา ณ บ้านของคุณวราณี แนวพะนา เลขที่ 2/2 ม.4 ต.เนินทราย อ.เมืองตราด จ.ตราดเด็กๆ ได้เรียนรู้วงจรชีวิตของไส้เดือน และทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง ที่ตื่นตาตื่นใจ ตลอดจนได้เรียนรู้วิธีเลี้ยงไส้เดือนเพื่อจำหน่ายมูลไส้เดือน กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านเหตุผล คือ การได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

จุดประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่และมัดเล็ก
- 2) เพื่อพัฒนาการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา
- 3) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข จากประสบการณ์และสถานที่จริง
- 4) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา
- 5) เพื่อให้ผู้เรียนมีความสุขและสนุกพร้อมกับการศึกษา เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่สนใจ

กิจกรรม

- 1) จัดทำโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติและขอจัดตั้งงบประมาณ
- 2) ประสานงานกับสถานที่เบื้องต้น กำหนดรูปแบบการดำเนินการ
- 3) ประสานงานกับวิทยากรผู้มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
- 4) ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) รวบรวมวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินการ

การวิเคราะห์กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านสังคม คือ เป็นการจัดประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริง ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ในห้องเรียนกับนอกห้องเรียนได้ นำไปสู่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาและสร้างคุณลักษณะเฉพาะตน เช่น ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย มนุษยสัมพันธ์ การรู้จักสังเกต และการแก้ปัญหา เป็นต้น รวมไปถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างไกล มีความรู้สึกสนุกสนานในการเรียน

กิจกรรมที่ 10 กิจกรรมฟังนิทานสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 18 กิจกรรมฟังนิทานสร้างสรรค์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถทางภาษา โดยจะมีการใช้ภาษาในการสื่อสาร ใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด นอกจากนี้ยังเป็นการปลูกฝังการรักการอ่าน ช่วยกระตุ้นเซลล์สมองของผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข สนุกสนานขณะฟังนิทานที่คุณครูเล่า ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุข เพราะผู้เรียนได้หลุดเข้าไปในโลกแห่งจินตนาการ ผู้เรียนจะรู้ตื่นตาตื่นใจ ตื่นเต้น และร่วมลุ้นไปกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในนิทาน กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ ความสนุกสนาน

จุดประสงค์

- 1) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา
- 2) เพื่อพัฒนาการด้านภาษา
- 3) เพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์

กิจกรรม

- 1) ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเรื่องที่สนใจ
- 2) ครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็ก

การวิเคราะห์กิจกรรมฟังนิทานสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ด้านสติปัญญา คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษา การสื่อสาร การฟัง การพูดได้อย่างเหมาะสมกับวัย และยังช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างซักถาม มีความกล้าแสดงความคิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาการคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว นำไปสู่การพัฒนาด้านอารมณ์ คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุข ใจดี มีความสุข ในขณะที่ผู้เรียนฟังนิทานและเนื้อหาในนิทานส่วนใหญ่จะมีการสอดแทรกคติธรรม ช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และยังทำให้ผู้เรียนมีสมาธิยาวนานขึ้น จากการ

ตั้งใจในการฟังนิทาน ทำให้เกิดการคิด จินตนาการ มีความกล้าแสดงออก รวมไปถึงการพัฒนาด้านสังคม คือ ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนในระหว่างการฟังนิทาน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นได้มากขึ้น

กิจกรรมที่ 11 กิจกรรมบทบาทสมมติของโรงเรียนกิตติวิทยา

ภาพประกอบ 19 กิจกรรมบทบาทสมมติของโรงเรียนกิตติวิทยา

เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการและส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะด้านการสื่อสารและทักษะทางด้านอารมณ์ผ่านการเล่น บทบาทสมมติที่ผู้เรียนจินตนาการขึ้นมา เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกทั้งคำพูดและท่าทางตามลักษณะนิสัยของตัวละครที่อยู่ในสถานการณ์สมมตินั้น โดยไม่ได้มีการฝึกซ้อม ซึ่งผู้เรียนจะแสดงออกมาจากความรู้สึกของตัวเอง ผู้เรียนจะได้ใช้จินตนาการและรู้จักคิดวิเคราะห์ในสถานการณ์ที่กำหนดให้มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่ต้องการจะสื่อ โดยเด็กจะแสดงออกมานึกคิดของตนเองผ่านบทบาทนั้นๆ กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ ความสนุกสนาน

จุดประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
- 2) การเรียนรู้ในด้านจริยธรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวเอง
- 3) ช่วยเสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

กิจกรรม

- 1) ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตัวละครที่ตนเองสนใจ
- 2) ครูผู้สอนสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกทางอารมณ์ของผู้เรียน

3) ครูผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันวางแผนทำฉากอย่างง่าย

4) จัดบรรยากาศให้ดี ไม่สร้างความตึงเครียด และให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเสรี

การวิเคราะห์กิจกรรมบทบาทสมมติ ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ด้านอารมณ์ คือ ผู้เรียนในวัยปฐมวัยเป็นวัยที่ชอบแสดงออกทางความรู้สึก กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางด้านอารมณ์ตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งคุณครูหรือผู้ปกครองสามารถสอนให้ผู้เรียนแสดงอารมณ์ต่างๆ ออกมาจากการแสดงผ่านตัวละครนั้น เช่น ดีใจ เสียใจ ร้องไห้ มีความสุข ทุกข์ใจ เป็นต้น โดยสอนให้ผู้เรียนรู้ว่าเมื่อเกิดความรู้สึกเหล่านั้นจะมีพฤติกรรมอะไรตามมา ซึ่งเป็นการสอนผู้เรียนในการเรียนรู้อารมณ์ของตัวเองได้ นำไปสู่การพัฒนาด้านร่างกาย คือ กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารด้วยคำพูดและท่าทาง ในบางครั้งจะเห็นผู้เรียนเล่นและพูดคนเดียว แต่ที่ผู้เรียนพูดคนเดียวนั้นล้วนเป็นเพื่อนที่ผู้เรียนอาจจะสมมติเป็นตัวละครตัวต่างๆ ออกมาจากจินตนาการของผู้เรียนเอง ก็จะทำให้มีการสื่อสารออกมาเป็นคำพูดและท่าทาง รวมไปถึงการพัฒนาด้านสติปัญญา คือ ในการทำกิจกรรมผู้เรียนจะต้องจดจำท่าทางและบทบาทของตัวละครนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นบทบาทจากจินตนาการหรือบทบาทสมมติที่กำหนดให้ ล้วนแต่จะคอยกระตุ้นความจำจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน หรือจดจำมาจากการเลียนแบบพฤติกรรมจากสิ่งต่างๆ รอบตัวผู้เรียน

กิจกรรมที่ 12 กิจกรรมการแสดงวันตรารำลึกครบ 117 ปี ของโรงเรียนกิตติวิทย

ภาพประกอบ 20 กิจกรรมการแสดงวันตรารำลึกครบ 117 ปีของโรงเรียนกิตติวิทย

ธรรมชาติของผู้เรียนจะมีความสนใจในการร้องเพลงหรือการเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่างๆ ให้เข้ากับจังหวะเพลง การจัดกิจกรรมโดยใช้เพลงประกอบทำเป็นสื่อในการเรียนการสอน เพื่อเร่งความสนใจและก่อให้เกิดการเรียนรู้ กิจกรรมนี้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การได้แสดงออกและความสนุกสนาน

จุดประสงค์

- 1) ช่วยให้เกิดพัฒนาการทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
- 2) ฝึกความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออก
- 3) ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 4) ฝึกทักษะในการฟังดนตรีหรือจังหวะต่างๆ
- 5) สร้างความสัมพันธ์และความสามัคคีในการทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรม

1) สร้างความพร้อมให้กับร่างกาย จำจดเพลงประกอบ และฝึกซ้อมท่าเต้น เคลื่อนไหว พื้นฐาน โดยแบ่ง 2 ประเภท คือ เคลื่อนไหวอยู่กับที่ และเคลื่อนไหวเคลื่อนที่

2) การฝึกจังหวะ โดยการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย การทำจังหวะด้วยการเปล่งเสียง การวิเคราะห์กิจกรรมการแสดงวันตรารำลึกครบ 117 ปี ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านร่างกาย คือ ในขณะที่ผู้เรียนเต้นนั้นร่างกายทุกส่วนจะได้เคลื่อนไหวที่เป็นเหมือนกับการออกกำลังกาย ซึ่งช่วยพัฒนาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก นอกจากนี้ยังช่วยทำให้หัวใจแข็งแรงมีการสูบฉีดโลหิตไปเลี้ยงส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ดีขึ้น ช่วยเพิ่มปริมาณของเม็ดเลือดแดง และยังช่วยให้ทางเดินหายใจปอดและกล้ามเนื้อหัวใจแข็งแรงขึ้น นำไปสู่การพัฒนาด้านสังคม คือ กิจกรรมการเต้นสามารถพัฒนาทักษะทางด้านสังคมของเด็กได้ ฝึกให้ผู้เรียนเต้นร่วมกับคนอื่น เป็นการเปิดโอกาสให้ได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ฝึกในการเป็นผู้นำผู้ตาม รวมไปถึงพัฒนาการด้านอารมณ์ คือ เมื่อผู้เรียนได้เต้น จะได้ปลดปล่อยอารมณ์ออกมาตามเสียงเพลงและจังหวะดนตรี เมื่อร่างกายได้เคลื่อนไหวตามจังหวะดนตรีที่เร็วก็จะทำให้ผู้เรียนมีอารมณ์ที่ร่าเริงสดชื่นแจ่มใส และเมื่อผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรีที่ช้า ก็จะช่วยให้อารมณ์ของผู้เรียนสงบผ่อนคลาย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก พัฒนามารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม พัฒนาสังคม นิสัย พัฒนาการคิด พัฒนาภาษา และส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน เป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และหลักการทำงานของสมองอย่างชัดเจน แม้ว่าจะเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ที่มีมานานมากแล้วก็ตาม หากครูผู้สอนจัดได้ถูกต้อง และครบถ้วนอย่างสม่ำเสมอ นำไปสู่การทำให้เด็กกระตือรือร้นใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเกิดแรงจูงใจในการเรียน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ครบทุกด้าน ช่วยเกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ทั้งสาระการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์สำคัญ ช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการจำ การคิด และการแก้ปัญหา และช่วยให้

ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไป ผู้เรียนจะสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยความรู้นั้นเป็นความรู้ที่คงทนไม่ลบเลือนไปโดยง่าย

4. สื่อประเภทบุคคลของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ ทรัพยากรบุคคล เช่น ครูหรือผู้บริหารการศึกษา ซึ่งได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี ถือเป็นสื่อสำคัญในการขยายหรือสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ดังที่ นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรม Project Approach และได้เชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ มาอธิบายให้นักเรียนฟังพร้อมยกตัวอย่างและให้นักเรียนร่วมกิจกรรมนั้นด้วย” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ทางโรงเรียนจัดอบรมครู โดยเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ สร้างความรู้ ใช้ความรู้ผลิตผลงานและสร้างนวัตกรรม ที่นำสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะของผู้เรียนให้สูงขึ้นบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรอิงมาตรฐาน และการพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวเข้าสู่มาตรฐานสากล” (นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ภาพประกอบ 21 การใช้สื่อประเภทบุคคล “การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ด้วยกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS 5 Steps ผู้การสร้างนวัตกรรม” ของโรงเรียนกิตติวิทยา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สำหรับ นางสาวณัฐรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรม Project Approach และได้เชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ มาอธิบายให้นักเรียนฟังพร้อมยกตัวอย่างและให้นักเรียนร่วมกิจกรรมนั้นด้วย” (นางสาวณัฐรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

และ นางราวัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“คุณครูนำสมาชิกสถานักเรียนโรงเรียนกิตติวิทยา ไปสังเกตการณ์การเลือกตั้ง ส.ส. (ล่วงหน้า) ณ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อ.เมืองตราด จ.ตราด การไปร่วมสังเกตการณ์เลือกตั้งและการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์การใช้สิทธิเลือกตั้งของนักเรียนครั้งนี้ นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์มากมาย ซึ่งจะพื้นฐานของการเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยในวันข้างหน้าต่อไป” (นางราวัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

ภาพประกอบ 22 การใช้สื่อประเภทบุคคล “คุณครูนำสมาชิกสถานักเรียนโรงเรียนกิตติวิทยา ไปสังเกตการณ์การเลือกตั้ง ส.ส. (ล่วงหน้า)”

จากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า ทางโรงเรียนจะมีการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพให้กับครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยพื้นฐานของการสร้างคุณสมบัติทางวิชาการ โดยมีการจัดอบรมเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับครูผู้สอน และถือเป็นสื่อที่มีความสำคัญอย่างมาก ครูผู้สอนนั้นเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของชาติ เพราะเป็นผู้ที่คอยอบรมสั่งสอนเด็กๆ ให้เติบโตเป็นไปตามแบบแผนและบรรทัดฐานของสังคม

5. สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ การเรียนรู้จากหนังสือพิมพ์ รายงาน นิตยสาร หนังสือเรียน การ์ตูน เอกสารประกอบการสอน บทเรียนต่างๆ ดังที่ นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“คุณครูได้นำมาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนในแต่ละวัน เพื่อให้นักเรียนเห็นภาพจริงและเกิดการอยากรู้อยากเห็น ในบทเรียนนั้นๆ ” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพวรรณ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“การสอนด้วยหนังสือหรือโปรเตอร์ต่างๆ สามารถพัฒนาการจดจำให้เด็กๆ ได้ดีและรวดเร็ว”

(นางสาวนพวรรณ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

สำหรับ นางสาวณัฐรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่าไว้ว่า

“หนังสือที่ใช้สอนเด็กๆ ก็จะมีหลายแบบแตกต่างกัน ฝึกทักษะด้านภาษาทั้งไทย และอังกฤษ เด็กๆ สามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง” (นางสาวณัฐรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ภาพประกอบ 23 การใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ “นิทานสอนอ่าน” ของโรงเรียนกิตติวิทยา

ในส่วน นางสาววัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“ที่ห้องคุณครูจะให้ความสำคัญกับสิ่งพิมพ์พวกนิทาน เพราะมีทั้งภาพ สี ที่สามารถดึงดูดความสนใจให้เด็กๆ เกิดการเรียนรู้ เสริมสร้างจินตนาการ” (นางสาววัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

ภาพประกอบ 24 การใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ “นิทานสอนอ่าน” ของโรงเรียนกิตติวิทยา

และ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ส่วนใหญ่โปรเตอร์ที่โรงเรียนก็มีอยู่จำนวนหนึ่ง แต่คุณครูจะเน้นการเขียน การวาดรูป ใส่กระดาษแข็ง แล้วนำมาสอน เพื่อให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในแต่ละสัปดาห์” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับสื่อประเภทสิ่งพิมพ์อย่างมาก ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้เรียนรู้ภาษาทั้งไทยและอังกฤษ การรับรู้ทางสายตา การเรียนรู้จากการฟัง รู้จักสังเกตคุณลักษณะต่างๆ ทำให้การพัฒนาความรู้เป็นไปอย่างก้าวกระโดด

6. สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ของโรงเรียนกิตติวิทย

คือ สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเทคโนโลยีใหม่ๆ สื่อการเรียนรู้ ดังกล่าว เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การสอนบนเว็บไซต์ การเรียนออนไลน์ การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น ดังที่นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้แสดงความคิดเห็นว่า

“ทางโรงเรียนเคยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ ให้คุณครูทำคลิปเพื่อประกอบการเรียนการสอนในช่วงโควิด ซึ่งได้ผลดีมาก” (นางสาวเสาวคนธ์ คงยืน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

โดยที่ นางสาวนพารณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“ทางโรงเรียนเคยให้เรียนผ่าน DLTV ในระดับชั้นปฐมวัยในช่วงโควิด หากในภาคหน้าทางโรงเรียนมีการเรียนการสอนผ่านทาง E – Book คุณครูว่านักเรียนจะมีความสนใจในการเรียนการสอนอีกมากยิ่งขึ้น” (นางสาวนพารณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

สำหรับ นางสาวณัฐรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล แสดงความคิดเห็นว่า

“ช่วงโควิดทางโรงเรียนใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการแก้ปัญหาทางการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง” (นางสาวณัฐรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

ในส่วน นางสาววัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“การผลิตคลิปเพื่อไว้สอนเด็กๆ คุณครูทำจากโทรศัพท์ของตัวเอง ซึ่งทางโรงเรียนไม่มีการสนับสนุนในส่วนนี้ ทำให้ภาพแตก เสียงไม่ชัดเจน ซึ่งตอนนี้ครูก็กำลังหาทางแก้ไข ให้สื่อมีคุณภาพมากขึ้น” (นางสาววัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

และ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ทางโรงเรียนยังไม่มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนในระดับชั้นปฐมวัย หากในภาคหน้าทางโรงเรียนมีการเรียนการสอนผ่านทาง E – Book ข้าพเจ้าเห็นว่านักเรียนจะมีความสนใจในการเรียนการสอนอีกมากยิ่งขึ้น” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 10 เมษายน 2566)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ทางโรงเรียนมีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การทำคลิปเพื่อการสอน การเรียนในรูปแบบ DLTV และการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน โดยกระบวนการสอนจะมีเวลากำหนดให้เด็กๆ ได้เรียนอย่างเหมาะสมใช้เวลาต่อวันไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป เนื่องจากการเรียนในรูปแบบนี้มากเกินไปจะขัดต่อธรรมชาติในการเรียนรู้ของเด็ก โดยสามารถวิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ได้ดังนี้

การวิเคราะห์สื่อของโรงเรียนกิตติวิทยา

คลิป 1 เด็กดีรอบรู้หน้า 14 – 15 by ครูกิ๊ก

ภาพประกอบ 25 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้เพลง Pink Fong การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก และการสร้างแบบฝึกหัดโยงตัวเลขที่มีค่าเท่ากับภาพ

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน การใช้ภาษาท่าทาง เช่น การยิ้ม การโบกมือ เป็นตัวช่วยในการสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด มีสมาธิในการจดจำมากขึ้น

2) การแต่งกาย สร้างการรับรู้ในการมองเห็น ทำให้บรรยากาศไม่จำเจ ไม่น่าเบื่อ มีผลต่อภาพลักษณ์ของครูผู้สอน

3) การใช้เพลง Pink Fong เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เกิดการมีส่วนร่วม เช่น ร้องเพลง ประบมือ เป็นการสอดแทรกการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษไปในตัว และเพื่อให้เกิดการคล้อยตาม เตรียมความพร้อมในการนำเข้าสู่บทเรียน

4) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อสร้างการจดจำ เนื่องจากผู้เรียนในวัยนี้ มีการจดจำภาพ เพื่อให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย

5) การสร้างแบบฝึกหัดโยงตัวเลขที่มีค่าเท่ากับภาพ เพื่อฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก ประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ การได้เปรียบเทียบ การร้องเพลง ความสนุกสนาน รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะ ประเภทของสัตว์ และการนับจำนวนเรื่องตัวเลข

คลิป 2 เด็กดีรอบรู้อนุบาล 2 หน้า 4 – 5 by ครูโอ้

ภาพประกอบ 26 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการสอน การใช้เพลงฝักร้อยจingle การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก และการออกแบบฝึกการลากเส้นตามรอยประตามแนวนอน

- 1) การแสดงท่าทางในการสอน เพื่อชวนให้ผู้เรียนสนใจ การทำท่าทางประกอบ เช่น การใช้มือและแขน การใช้น้ำเสียง จะทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีกับผู้สอน
- 2) การใช้เพลงฝักร้อยจingle เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน สร้างทัศนคติที่ดีต่อการรับประทานผักและผลไม้ เกิดการเรียนรู้ในหมวดหมู่ผักและผลไม้ และสร้างความพร้อมในการนำผู้เรียนสู่บทเรียนต่อไป
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการจดจำที่ง่ายขึ้น ฝึกการสังเกตภาพ
- 4) การออกแบบฝึกการลากเส้นตามรอยประตามแนวนอน เพื่อฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก ประสาทสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา และการฝึกสมาธิ

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นการฝึกใช้นิ้วและมือ เนื่องจากในวัยนี้กล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ยังไม่สามารถใช้งานได้คล่องแคล่วมากนัก การฝึกลากเส้นจึงช่วยให้เรียนรู้ที่จะจับดินสอได้อย่างถูกต้อง ฝึกการมองและสังเกต ในแบบฝึกหัดมักมีเส้นหรือรูปตัวอย่างเพื่อให้ผู้เรียนได้สังเกตในการลากเส้นแต่ละครั้ง และยังเป็นการพัฒนาการทำงานให้สัมพันธ์กันระหว่างมือและสายตา นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ การฝึกสมาธิ การลงน้ำหนักในการลากเส้นเป็นวิธีหนึ่ง

ในการสื่อสารอารมณ์ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ได้เรียนรู้หมวดหมู่ของผัก ผลไม้ ได้เรียนรู้ประเภทของสัตว์แต่ละชนิด และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

คลิป 3 เด็กดีรอบรู้หน้า 6 – 7 by ครูอ้วน

ภาพประกอบ 27 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงเครื่องมือเครื่องใช้ และการออกแบบฝึกการลากเส้นตามรอยประ

1) การแสดงบทบาทสมมุติ ช่วยกระตุ้นความคิดของเด็กผู้ที่เป็นเรื่องราว แล้วเชื่อมโยงความคิดสร้างสรรค์เข้ากับความจริงที่เคยได้พบเห็น เช่น ในคลิปนี้การสมมติเป็นเชฟ ผู้เรียนก็จะจดจำและจินตนาการออกมาผ่านการแสดงท่าทางตามบทบาทนั้น

2) การแต่งกาย ช่วยสนับสนุนการแสดงบทบาทสมมุติให้สมจริงและดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจ เกิดความตั้งใจในการเรียนรู้ต่อ

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เป็นการดึงดูดด้วยความตื่นเต้น ผู้เรียนในวัยนี้มักชอบของสีสันสดใส มีชีวิตชีวา สีที่สดใสจะกระตุ้นความรู้สึกของความสุข ทำให้อารมณ์ดี

4) การใช้เพลงเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อเร่งความสนใจและก่อให้เกิดการเรียนรู้ ก่อนนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการลากเส้นตามรอยประ เพื่อฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก ประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา และการจดจ่อต่องานที่ต้องรับผิดชอบ

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ช่วยในการเสริมสร้างทักษะการควบคุมจัดการกับประสาทนิ้วมือ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการจับดินสอของผู้เรียน นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ การฝึกสมาธิ การลงน้ำหนักในการลากเส้นเป็นวิธีหนึ่งในการสื่อสารอารมณ์ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ได้เรียนรู้จักเครื่องมือของใช้ในชีวิตประจำวัน การใช้งานของแต่ละประเภทให้ถูกต้องและเหมาะสม

คลิป 4 เด็กดีรอบรู้หน้า 8 – 9 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 28 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงเก็บของเล่น และการออกแบบฝึกการโยกภาพที่เหมือนกัน

- 1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน การใช้ภาษาทางกาย เช่น การกระพริบตา การชี้นิ้ว เป็นการส่งสัญญาณเรียกร้องให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ
- 2) การแต่งกาย ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจ ดูสุภาพงามตา ไม่ตึงเครียด ก่อให้เกิดความสนใจอันดับแรก
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เป็นการดึงดูดใจให้ผู้เรียนจดจ่อตั้งใจฟังในสิ่งที่ครูผู้สอนกำลังอธิบาย
- 4) การใช้เพลงเก็บของเล่น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข และเรียนรู้เรื่องระเบียบวินัย เป็นการผ่อนคลายผู้เรียนก่อนนำสู่บทเรียน
- 5) การออกแบบฝึกการโยกภาพที่เหมือนกัน เพื่อฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก ประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา และฝึกทักษะการสังเกต

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย สร้างทักษะการควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็ก เช่น นิ้วและมือ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกายของผู้เรียน นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ฝึกให้ผู้เรียนไม่ล้มเลิกความตั้งใจทำเรื่องต่างๆ อย่างง่ายดาย เพื่อลดอาการขี้เบื่อ ขี้หงุดหงิด และใจร้อนให้น้อยลง ผู้เรียนจะซึมซับเติบโตกลายเป็นเด็กใจเย็น พร้อมเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เอง รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เสริมสร้างทักษะทางเชาว์ปัญญาให้กับผู้เรียน ความสามารถในการเข้าใจ มีไหวพริบ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความสามารถในการใช้ความจำ รวมไปถึงความสามารถในการปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

คลิป 5 เด็กดีรอบรู้หน้า 10 – 11 by ครูโอ้

ภาพประกอบ 29 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงรณรงค์ไฟบ๊อบ และการออกแบบฝึกการสอนเรื่องตัวเลข

1) การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นการกระตุ้นความคิดของเด็ก และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยตรง

2) การแต่งกาย เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน สอดแทรกการพัฒนาความรู้และทักษะภาษาไทย

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เป็นการเชื่อมโยงความคิดจากนามธรรมไปสู่รูปธรรม เช่น เรียนรู้ว่าปลาอยู่ในน้ำ นกบินอยู่บนท้องฟ้า เป็นต้น

4) การใช้เพลงรณรงค์ไฟบ๊อบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน และเรียนรู้เรื่องจำนวนและตัวเลข ก่อนโยงสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการสอนเรื่องตัวเลข จำนวนและตัวเลขเป็นความรู้พื้นฐานตามวัยที่สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจได้ จำนวนและตัวเลขไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการเรียนรู้คณิตศาสตร์แต่เชื่อมโยงกับทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญ

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ฝึกการจัดเขียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ฝึกให้ผู้เรียนนับจำนวนแบบไม่สะเปะสะปะ มีทิศทาง ช่วยให้เด็กทำงานอย่างรอบคอบ และมีสมาธิดี รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เสริมสร้างทักษะการคิดรวบยอด การสังเกตและการคิดหาเหตุผล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 6 เด็กดีรอบรู้หน้า 12 – 13 by ครูอ้วน

ภาพประกอบ 30 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงบ้านฉัน และการออกแบบฝึกการลากเส้น

- 1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน การพูดซ้ำและต้องชัดเจน จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจองค์ความรู้ได้ง่ายขึ้น
- 2) การแต่งกาย เพื่อสร้างความเหมาะสม มีความเป็นระเบียบ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก ช่วยดึงดูดและเร้าความสนใจแก่ผู้เรียน จำเป็นต้องใช้ตัวการ์ตูนที่ดูอ่อนโยน เพื่อสร้างความรู้สึกละมุนคลายให้แก่ผู้เรียน
- 4) การใช้เพลงบ้านฉัน เป็นเทคนิคการเร้าความสนใจแก่ผู้เรียน ด้วยวิธีการแทรกบทเพลงสั้นๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่บทเรียน
- 5) การออกแบบฝึกการลากเส้น เป็นการพัฒนาการในการวางนิ้วมือบนดินสอในทิศทางที่แตกต่างกัน จนพัฒนาไปสู่การจับที่ดีขึ้น ซึ่งการจับดินสอที่มีประสิทธิภาพที่สุด เรียกว่า "การจับ 3 นิ้ว" และผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับรูปทรง

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ช่วยให้มีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงขึ้น ฝึกจับดินสอได้ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ และจดจำท่าทางที่เหมาะสมไปใช้ในการเรียนที่สูงขึ้น ท่าทางการจับดินสอที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เมื่อยล้า นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ฝึกสมาธิ ฝึกความใจเย็นไม่รีบร้อน ได้ถ่ายทอดความรู้สึกลึกซึ้งของตนเอง รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ดังคำที่ว่าจินตนาการสำคัญกว่าความรู้

คลิป 7 เด็กดีรอบรู้หน้า 16 – 17 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 31 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก การใช้เพลงพยางค์ไทย และการออกแบบฝึกการโยงภาพให้ตรงกับพยางค์

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การใช้ภาษาท่าทาง เช่น การปรบมือ การยิ้ม เป็นการสื่อสารที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนใจ

2) การแต่งกาย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความไว้วางใจแก่ผู้เรียน

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก ช่วยดึงดูดและเร้าความสนใจแก่ผู้เรียน ทำให้องค์ประกอบของสื่อมีความสวยงาม

4) การใช้เพลงพยางค์ไทย เพื่อฝึกทักษะด้านภาษา และช่วยให้ผู้เรียนเพลิดเพลินก่อนเข้าสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการโยงภาพให้ตรงกับพยางค์ พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรงขึ้น พัฒนาประสาทตาและมือ ส่งผลให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้พยางค์ไทย เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และ เชื่อมต่อเนื้อหาในระดับชั้นปฐมวัยกับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย จุดมุ่งหมายในการพัฒนาทักษะการพูดและการออกเสียง การพัฒนาทักษะการขีด เขียน นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นได้ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทักษะทางภาษาที่ดีและเกิดกระบวนการจดจำที่มีประสิทธิภาพ

สสส.รณรงค์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 8 เด็กดีรอบรู้หน้า 18 – 19 by ครูโอ้

ภาพประกอบ 32 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก การใช้เพลงสัตว์น่ารัก และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ

- 1) การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นการสร้างความสนใจได้ดีมาก เพราะผู้เรียนได้เห็นครูผู้สอนในหลายบทบาท ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ด้านอารมณ์และความรู้สึก
- 2) การแต่งกาย เพื่อการสนับสนุนให้การแสดงบทบาทสมมุติสมจริงยิ่งขึ้น
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก ช่วยดึงดูดและเร้าความสนใจแก่ผู้เรียน ทำให้องค์ประกอบของสื่อมีความสวยงามและต้องสอดคล้องกับบทเรียนในตอนนั้นๆ
- 4) การใช้เพลงสัตว์น่ารัก เพื่อฝึกทักษะด้านภาษาและผู้เรียนจะได้ทบทวน รู้จักสัตว์ชนิดต่าง ๆ ได้ในชีวิตประจำวัน
- 5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ พัฒนาประสาทตาและมือ ส่งเสริมกล้ามเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรงขึ้น รวมถึงการฝึกจับดินสอให้ถูกวิธี

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เนื่องจากกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ยังไม่สามารถใช้งานได้อย่างคล่องแคล่ว การฝึกเขียนตามรอยประจะช่วยให้เรียนรู้เรื่องการจับดินสอ รวมถึงการทำงานที่ประสานกันระหว่างแขนและมือ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ การเรียนรู้ในลักษณะนี้เป็นวิธีหนึ่งในการสื่อสารอารมณ์ เช่น เด็กขี้หงุดหงิดมักมีรายเส้นที่วุ่นวาย มีน้ำหนักรวมที่หนักเกินไป ส่งผลให้เกิดการเตรียมการแก้ไขหรือดูแลผู้เรียนให้ดีขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ก่อให้เกิดสมาธิจดจ่อกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งนับเป็นสิ่งที่ยากพอสมควร เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่ถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าต่างๆ

คลิป 9 เด็กดีรอบรู้หน้า 20 – 21 by ครูกิ๊ก

ภาพประกอบ 33 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงนับ 1 – 10 และการออกแบบฝึกกากบาทตัวเลขที่ค่าเท่ากับภาพ

- 1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการดึงดูดได้วิธีหนึ่ง เช่น การแสดงสีหน้า แววตา การโบกมือ เป็นการสื่อสารที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ
- 2) การแต่งกาย เพื่อสร้างภาพลักษณ์และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความเหมาะสม เรื่องการแต่งกายและเป็นแบบอย่างที่ดี
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เป็นการดึงดูดใจให้ผู้เรียนจดจ่อกับบทเรียนนั้นๆ
- 4) การใช้เพลงเพลงนับ 1 – 10 เพื่อฝึกทักษะด้านภาษาและผู้เรียนจะได้ทบทวนบทเรียนคณิตศาสตร์ไปในตัว
- 5) การออกแบบฝึกกากบาทตัวเลขที่ค่าเท่ากับภาพ เป็นการฝึกความรู้พื้นฐานคณิตศาสตร์ รวมถึงฝึกการลากเส้น การสังเกตและการจดจำ

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นความสามารถของร่างกายในการทรงตัวและการเคลื่อนไหว โดยการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ การใช้มือและตาประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ความสามารถของร่างกายในการแสดงความรู้สึกและควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมรวมถึงการสร้างความรู้สึที่ดี นับถือตนเอง รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เพื่อพัฒนาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ การนับทำให้ผู้เรียน เข้าใจความหมายของจำนวน และการใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์แทนจำนวน เพื่อเป็นพื้นฐานนำไปสู่การแก้ไขโจทย์ปัญหาที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนได้ในอนาคต

คลิป 10 เด็กดีรอบรู้ หน้า 22 – 23 by ครูอ้วน

ภาพประกอบ 34 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลง ก เอ๋ย ก.ไก่ และการออกแบบฝึกการลากเส้น

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เช่น การยิ้ม การโบกมือ เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง

2) การแต่งกาย เป็นสีสันให้สื่อมีบรรยากาศที่ดี ลดการดึงเครียดให้กับผู้เรียน

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เมื่อผู้เรียนได้เห็นรูปภาพการ์ตูนก็จะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อบทเรียน

4) การใช้เพลง ก เอ๋ย ก. ไก่ เพื่อฝึกทักษะด้านภาษา และช่วยให้ผู้เรียนเพลิดเพลินก่อนเข้าสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการลากเส้น เป็นวัยที่การจับดินสอต้องถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และจดจำท่าทางที่เหมาะสม

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน การบังคับกล้ามเนื้อทั้งสองส่วนนี้จะพัฒนาให้มีความสามารถในการหยิบจับสิ่งของต่างๆ ได้อย่างมั่นคง นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ พัฒนาความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกที่แสดงออกทางอารมณ์ แสดงความภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จ แสดงความพึงพอใจในผลงานของผู้อื่น ชื่นชมและแสดงออกทางอารมณ์ขณะลากเส้น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ การรับรู้ การสังเกต จดจำ การวิเคราะห์ ความรู้คิดเหตุผล และความสามารถในการแก้ปัญหา การใช้ภาษาสื่อในการสื่อความหมาย

คลิป 11 เด็กดีรอบรู้หน้า 24 – 25 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 35 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งหน้าแปลก การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การเพลงใช้นับนิ้วมือ 1 – 10 และการออกแบบฝึกการลากเส้นตามรอยประตามแนวขวาง

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจด้วยการประกอบท่าที่เล่นมุขตลก เช่น การเดิน การหัวเราะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข

2) การแต่งหน้าแปลก เพื่อเรียกสีสนัให้ผู้เรียน ทำให้บรรยากาศของผู้เรียนสนุก เฮฮา ผู้เรียนมีความตั้งใจและอยากร่วมทำกิจกรรม

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น เนื่องจากผู้เรียนในวัยนี้จะใช้วิธีการจำครูปภาพเพื่อประกอบความเข้าใจ

4) การใช้เพลงนับนิ้วมือ 1 – 10 เพื่อฝึกทักษะด้านภาษา ฝึกการนับตัวเลข เป็นการทบทวนก่อนเข้าสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการลากเส้นตามรอยประตามแนวขวาง ส่งเสริมการจับดินสอให้ถูกต้อง เพื่อสร้างประสบการณ์พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย การฝึกกล้ามมือ เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่ทักษะการเขียน โดยการเขียนเส้นพื้นฐานต่างๆ เพื่อฝึกความมั่นคงของการใช้มือ นิ้วมือและการประสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมือกับตา นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการแสดงออกของความรู้สึก ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางอารมณ์อย่างชัดเจน เช่น ความมั่นคงทางอารมณ์ขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ เป็นการกระตุ้นการเจริญเติบโตและพัฒนาเซลล์สมองของผู้เรียน

คลิป 12 เด็กดีรอบรู้หน้า 26 – 27 by ครู โอ

ภาพประกอบ 36 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแต่งกาย การแต่งหน้า แปลก การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลง ร เรือ และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ

1) การแต่งกาย เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สร้างจินตนาการให้กับผู้เรียน ได้คิดนอกกรอบ

2) การแต่งหน้าแปลก เพื่อสร้างรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมการพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของผู้เรียน

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อสร้างองค์ประกอบของภาพให้สวยงาม สดใส น่าติดตาม เป็นการดึงดูดความสนใจจากผู้เรียน

4) การใช้เพลง ร เรือ เพื่อฝึกทักษะด้านภาษาไทยให้เข้มแข็ง เด็กในวัยนี้จะมีปัญหา ด้านการสื่อสารที่ยังไม่ชัดเจน เป็นการทบทวนก่อนเข้าสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ ช่วยกระตุ้นให้เกิดความคุ้นเคย การจับดินสอให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย เป็นสิ่งสำคัญต่อพื้นฐานการเขียน

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย การควบคุมกล้ามเนื้อ รวมไปถึงระบบประสาทสัมผัส โดยผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเจริญเติบโตแต่ละช่วงวัย การสนับสนุนให้ทำกิจกรรมการฝึกฝนกล้ามมือ เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ เรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์ เพื่อยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร รู้จักเห็นใจ แบ่งปัน ใช้เหตุผล ในเชิงบวกมากขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ส่งเสริมระบบความคิด การเรียนรู้ เพื่อประมวผล ล้วนเป็นพัฒนาการที่มีปัจจัยเชื่อมโยงจากการฝึกฝน ฝึกอบรม

คลิป 13 เด็กดีรอบรู้หน้า 28 – 29 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 37 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงนับเลข และการออกแบบฝึกการวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ค่าเท่ากับภาพ

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เช่น การเต้น การยิ้ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขไปกับสื่อการสอน

2) การแต่งกาย เพื่อสร้างสีสันให้ผู้เรียนและส่งเสริมด้านจินตนาการ การคิดนอกกรอบ

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจโดยการใช้รูปภาพและสี เนื่องจากสีช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางด้านการมองเห็นของเด็กได้อย่างดี

4) การใช้เพลงนับเลข ช่วยในการพัฒนาสติปัญญา การเรียนรู้ด้านภาษาและตัวเลข เป็นการทบทวนก่อนเข้าสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ค่าเท่ากับภาพ ช่วยกระตุ้นพัฒนาความคิด การคิดอย่างมีเหตุผลมีระบบเป็นแบบแผน ตลอดจนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เช่น มวลกล้ามเนื้อ มวลกระดูก และระบบข้อต่อต่างๆ จะมีความแข็งแรงมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ผู้เรียนในวัยนี้ความมั่นคงทางอารมณ์ยังค่อนข้างน้อย จะเห็นว่าพฤติกรรมของผู้เรียนจะมีทั้งอารมณ์ดี สลับกับอารมณ์ไม่ดีอยู่เกือบจะตลอดเวลา จึงต้องสอนด้วยความเข้าใจและเป็นแบบอย่างที่ดี รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ สร้างทักษะกระบวนการคิดที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานทางการเรียนรู้ ส่งเสริมจินตนาการอย่างอิสระ

คลิป 14 เด็กดีรอบรู้หน้า 30 – 31 by ครูอ้วน

ภาพประกอบ 38 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงเปรียบเทียบขนาดเล็กใหญ่ และการออกแบบฝึกการวงกลมภาพเล็ก

- 1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น การปรบมือ การยิ้ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน
- 2) การแต่งกาย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน การแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และสามารถกระตุ้นสมองเกิดสร้างเครือข่ายเส้นใยประสาทและทำให้เส้นใยประสาทอยู่คงทน
- 4) การใช้เพลงเปรียบเทียบขนาดเล็กใหญ่ ช่วยพัฒนาการเปรียบเทียบ ผู้เรียนจะต้องมีการสืบเสาะและอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างของสองสิ่งหรือมากกว่า รู้จักใช้ คำศัพท์ เช่น ยาวกว่า สั้นกว่า เบากว่า สูงกว่า เป็นต้น
- 5) การออกแบบฝึกการวงกลมภาพเล็ก ส่งผลให้มีทักษะกระบวนการทางความคิด และพัฒนาความสามารถด้านการเปรียบเทียบสิ่งของในปัจจุบัน

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก มือและตาประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ความสามารถในการแสดงความรู้สึก และควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เป็นความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ กับตนเอง เป็นกระบวนการทางจิตใจ ที่เราใช้คิด เรียนรู้ หาเหตุผล แก้ไขปัญหา และสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยพัฒนาการด้านภาษา เป็นต้น

คลิป 15 เด็กดีรอบรู้หน้า 32 – 33 by ครูเก็ก

ภาพประกอบ 39 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลง ABC ONE TWO THREE และการออกแบบฝึกการโยงภาพที่มีค่าเท่ากับตัวเลข

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการเรียกร้องความสนใจของผู้เรียน เช่น การชี้ นิ้ว การโยกศีรษะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน

2) การแต่งกาย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นไปตามความเหมาะสม

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อเสริมสร้างจินตนาการให้แก่ผู้เรียน

4) การใช้เพลง ABC ONE TWO THREE ได้รู้จักภาษาอังกฤษและได้ฝึกนับเลข ก่อนนำสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการโยงภาพที่มีค่าเท่ากับตัวเลข ฝึกฝนการนับจำนวน การสังเกต และการจดจำ

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ความสามารถในการทำงานประสานกันระหว่างมือและตา การควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็ก การประสานงานของกล้ามเนื้อ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ความสามารถในการแสดงความรู้สึกและควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมในอารมณ์ต่างๆ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ความสามารถในการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ กับตนเอง เป็นกระบวนการทางจิตใจ ที่เราใช้คิด เรียนรู้ หาเหตุผล แก้ไขปัญหา และสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย พัฒนาการด้านภาษา พัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 16 เด็กดีรอบรู้หน้า 34 – 35 by ครูโอ้

ภาพประกอบ 40 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดด้านอารมณ์ คือ การแสดงหุ่นมือ การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลง ก เอ๋ย ก. ไก่ และการออกแบบฝึกการม้วนเกลียวตั้งขึ้น

1) การแสดงหุ่นมือ เพื่อส่งเสริมจินตนาการและช่วยดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความแปลกใหม่

2) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก ช่วยให้ผู้เรียนจดจำและเกิดความเข้าใจในเนื้อหาหรือสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

3) การใช้เพลง ก เอ๋ย ก. ไก่ เพื่อทบทวนระบบความจำของผู้เรียนและพัฒนาทักษะความสามารถด้านภาษา

4) การออกแบบฝึกการม้วนเกลียวตั้งขึ้น ฝึกการทำงานประสานกันระหว่างมือและตา การควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็ก และฝึกการจับดินสอให้ถูกวิธี

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ฝึกฝนกล้ามเนื้อให้แข็งแรงขึ้น ฝึกจับดินสอได้ถูกต้อง และจดจำท่าทางที่เหมาะสมไปใช้ในการเรียนที่สูงขึ้น นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ การรู้จักรักและภาคภูมิใจในตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญของความมั่นใจ การตัดสินใจ ทำให้เด็กมีความเข้าใจโลกและมีความสุข มีสุขภาพจิตที่ดี อาจมีเนื้อหาที่ทำให้เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก การรู้จักเคารพในสิทธิของตัวเองและผู้อื่น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ มีเนื้อหาที่เปิดโลกจินตนาการ ให้ผู้เรียนฝึกคิดในแง่มุมใหม่ ยืดหยุ่นและเปิดมุมมองด้านความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มทักษะการสังเกตหรือตั้งคำถามในเชิงสร้างสรรค์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 17 เด็กดีรอบรู้ หน้า 36 – 37 by ครูกิ๊ก + ครูฟ้า

ภาพประกอบ 41 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงนับเลข 1 – 10 และการออกแบบฝึกการโยงตัวเลขที่มีค่าเท่ากับภาพ

- 1) การแสดงบทบาทสมมุติ ผู้เรียนได้เห็นครูผู้สอนในหลายบทบาท ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นการดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน
- 2) การแต่งกาย เพื่อการสนับสนุนให้การแสดงบทบาทสมมุติสมจริงยิ่งขึ้น
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก ช่วยเร้าความสนใจแก่ผู้เรียน เนื่องจากในวัยนี้ชอบเสพสื่อที่เป็นรูปภาพประกอบมากกว่าตัวหนังสือ
- 4) การใช้เพลงนับเลข 1 – 10 ผู้เรียนได้ทบทวนเนื้อหาของตัวเลข ก่อนเข้าสู่บทเรียน
- 5) การออกแบบฝึกการ โยงตัวเลขที่มีค่าเท่ากับภาพ ฝึกการขีด เขียนเส้น พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กให้เกิดความแข็งแรงยิ่งขึ้น ฝึกการทำงานประสานกันระหว่างมือและตา

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย สามารถควบคุมกล้ามเนื้อส่วนใหญ่ได้ดี เด็กวัยนี้สามารถฝึกการลากเส้นตามแนวเส้นที่กำหนดได้ นำไปสู่พัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้มากขึ้น ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง เข้าใจและยอมรับทำตามข้อตกลงต่างๆ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ถามและตอบคำถามที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ได้สามารถใช้เหตุผลเมื่อถูกถามว่าทำไม รู้จักความหมายของคำศัพท์ต่างๆ แยกแยะความแตกต่างได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 18 เด็กดีรอบรู้หน้า 38 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 42 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงกำมือ แบมือ และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ

1) การแสดงบทบาทสมมุติ ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นการดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน

2) การแต่งกาย เพื่อการสนับสนุนให้การแสดงบทบาทสมมุติสมจริงยิ่งขึ้น

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก ช่วยสร้างความสนใจแก่ผู้เรียน เนื่องจากในวัยนี้ใช้วิธีจดจำเรื่องราวเป็นภาพและสี

4) การใช้เพลงกำมือ แบมือ ผู้เรียนได้ฝึกบริหารกล้ามเนื้อมัดเล็กให้มีความพร้อมก่อนนำสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ ฝึกการลากเส้นและการจับดินสอให้ถูกวิธี พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กให้เกิดความแข็งแรงยิ่งขึ้น ฝึกการทำงานประสานกันระหว่างมือและตา

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย สร้างทักษะการควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็ก เพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกายของผู้เรียน นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ฝึกให้ผู้เรียนไม่ล้มเลิกความตั้งใจทำเรื่องต่างๆ อย่างง่ายดาย เพื่อลดอาการขี้เบื่อ ขี้หงุดหงิด และใจร้อนให้น้อยลง ผู้เรียนจะซึมซับเติบโตกลายเป็นเด็กใจเย็น พร้อมเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เอง รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เสริมสร้างทักษะทางเชาว์ปัญญาให้กับผู้เรียน ความสามารถในการเข้าใจ มีไหวพริบ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความสามารถในการใช้ความจำ รวมไปถึงความสามารถในการปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

คลิป 19 เด็กดีรอบรู้หน้า 39 – 40 by ครู โอ

ภาพประกอบ 43 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงรูปทรง และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ

1) การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นการดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน เพื่อสร้างแนวทางการสอนที่สนุกสนาน

2) การแต่งกาย ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เนื่องจากผู้เรียนในวัยนี้มีการจดจำเป็นรูปภาพและชอบสีสันที่สวยงาม

4) การใช้เพลงรูปทรง เพื่อสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียน และเป็นการทบทวนเนื้อหาต่างๆ ก่อนนำเข้าบทเรียน

5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ ฝึกการลากเส้นและการจับดินสอให้ถูกวิธี พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กให้เกิดความแข็งแรง ฝึกการทำงานประสานกันระหว่างมือและตา

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกล้ามเนื้อ เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ เรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์ เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นมิตร รู้จักเห็นใจ แบ่งปัน ให้เหตุผลในเชิงบวกมากขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ การเรียนรู้เพื่อประมวลผล ล้วนเป็นพัฒนาการที่มีปัจจัยเชื่อมโยงจากการฝึกฝน ฝึกอบรม และสภาพแวดล้อมรอบข้างเป็นหลัก เพราะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 20 เด็กดีรอบรู้หน้า 41 – 42 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 44 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก การใช้เพลง ก ไก่ – ฮ ฮูก และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ

- 1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ สามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียนได้ดี เช่น การเต้น การปรบมือ เพื่อลดความตึงเครียดให้แก่ผู้เรียน
- 2) การแต่งกาย เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ครูผู้สอนและเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก เป็นการดึงดูดความสนใจด้วยภาพและสี เกิดความรู้สึกน่าติดตาม
- 4) การใช้เพลง ก ไก่ – ฮ ฮูก เพื่อสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียน และพัฒนาทักษะความสามารถด้านภาษา ก่อนนำเข้าสู่บทเรียน
- 5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประ เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของผู้เรียนให้แข็งแรงจะได้จับดินสอได้มั่นคงและเขียนหนังสือได้สวยงาม

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย การฝึกกล้ามมือ เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่ทักษะการเขียน โดยการเขียนเส้นพื้นฐานต่างๆ เพื่อฝึกความมั่นคงของการใช้นิ้วมือและการประสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมือกับตา นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการแสดงออกของความรู้สึก ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางอารมณ์อย่างชัดเจน เช่น ความมั่นคงทางอารมณ์ขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ เป็นการกระตุ้นการเจริญเติบโตและพัฒนาเซลล์สมองของผู้เรียน

คลิป 21 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 1 – 2 by ครูโอ้

ภาพประกอบ 45 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงรถไฟบ๊อบไปฟาร์ม และการออกแบบฝึกการลากเส้นตามรอยประ

1) การแสดงบทบาทสมมุติ เป็นวิธีอย่างหนึ่งที่ใช้ดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

2) การแต่งกาย เพื่อสะท้อนความจริงใจให้กับการแสดงบทบาทสมมุติในตัวละคร

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เป็นการกระตุ้นความรู้สึกของผู้เรียนได้มากกว่าภาพนิ่ง

4) การใช้เพลงรถไฟบ๊อบไปฟาร์ม เพื่อสร้างความรู้สึกลึกความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียนก่อนนำเข้าสู่บทเรียน

5) การออกแบบฝึกการลากเส้นตามรอยประ เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของผู้เรียนให้แข็งแรง เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่ทักษะการเขียน

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ฝึกการใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างประสานสัมพันธ์กัน การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้

คลิป 22 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 3 – 4 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 46 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การใช้ Ai สร้างครูผู้สอนในรูปแบบ Avatar การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงฉลาม 1 2 3 และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก

1) การใช้ Ai สร้างครูผู้สอนในรูปแบบ Avatar เรียกได้ว่าตามกระแสสุดๆ โดยสามารถใช้เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความสนใจได้เป็นอย่างดี จุดเด่นคือมีสีสันสวยงาม มีกลิ่นอายความเป็นการ์ตูนอยู่ในภาพ นอกจากนี้ยังสามารถแต่งภาพ และมาพร้อมฟิลเตอร์ต่างๆ ด้วยการผสมผสานเทคโนโลยี Ai

2) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่ช่วยสร้างความน่าสนใจ ความเข้าใจ และการจดจำได้ดียิ่งขึ้น

3) การใช้เพลงฉลาม 1 2 3 เป็นการทบทวนความรู้ เพื่อเตรียมรับมือกับบทเรียนต่อไป

4) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก การฝึกการลากเส้นตามแบบรูปภาพช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือและเพื่อพัฒนาการด้านการเขียน

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ฝึกการลากเส้นตามแบบรูปภาพช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ มีความเห็นอกเห็นใจ ความสนใจ ความสามารถ และมีความสุขในการทำงาน ความรับผิดชอบในการทำงาน รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ โดยการรับรู้และจดจำภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของความพร้อมทางการเขียน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 23 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 7 – 8 by ครูกิ๊ก

ภาพประกอบ 47 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้คำคล้องจองปลาทอง และการออกแบบฝึกรเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น การใช้มือแสดงความเล็กใหญ่ การใช้มือแสดงจำนวน เป็นต้น

2) การแต่งกาย เพื่อเพิ่มสีสันให้กับสื่อและสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ครูผู้สอน

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก ช่วยสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากการสื่อสารผ่านสื่อที่มีประสิทธิภาพด้วยความชัดเจนและความเข้าใจง่าย ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่ต้องการ จึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ได้ทั้งกับผู้เรียนและครูผู้สอน

4) การใช้คำคล้องจองปลาทอง พัฒนาการด้านภาษามีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับบทเรียนก่อนนำเข้าสู่วิธีเรียน

5) การออกแบบฝึกรเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก ช่วยเพิ่มทักษะการทำงานของสมองสองข้างให้ทำงานร่วมกันมากขึ้น ส่งผลต่อผู้เรียนทำให้มีสมาธิจดจ่อกับงานมากขึ้น

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ช่วยให้ร่างกายของผู้เรียนทำงานประสานสัมพันธ์กันมากขึ้น ทักษะสหสัมพันธ์ระหว่างตากับมือได้ถูกใช้งานมากขึ้น ทำให้ทำกิจกรรมอื่นๆ ที่ต้องใช้ทักษะเดียวกันดีขึ้นด้วย นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ผู้เรียนมีการกล้าแสดงออกด้วยความร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ รู้จักสังเกต สร้างทักษะกระบวนการคิดที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานทางการเรียนรู้ ส่งเสริมจินตนาการอย่างอิสระ

คลิป 24 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 11 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 48 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

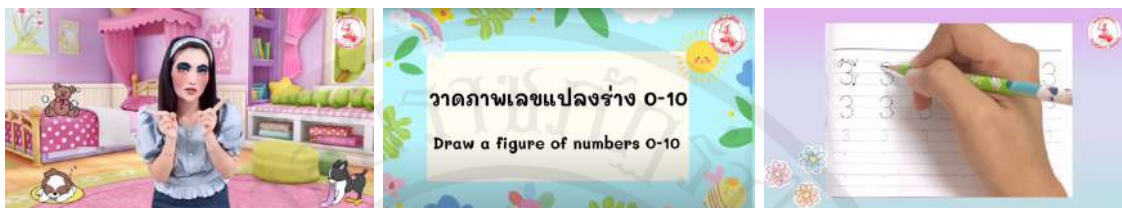
การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงธงชาติไทยมี 3 สี และการออกแบบฝึกการต่อเติมรูปภาพให้สมบูรณ์

- 1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การใช้พฤติกรรมทางร่างกายเพื่อสื่อสารอารมณ์ความรู้สึก การแสดงท่าทีเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น การปรบมือ การผายมือ เป็นต้น
- 2) การแต่งกาย เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ครูผู้สอนและเป็นแบบอย่างในการแต่งกายให้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียน และการเรียนให้ผ่อนคลายขึ้นได้
- 4) การเพลงธงชาติไทยมี 3 สี มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับบทเรียนหรือเกี่ยวกับการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อธิบายความหมายและความสำคัญของธงไตรรงค์และเพลงชาติไทย มีเนื้อร้องสั้นๆ เน้นความไพเราะสนุกสนาน
- 5) การออกแบบฝึกการต่อเติมรูปภาพให้สมบูรณ์ การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาทางด้านภาษา และช่วยพัฒนาการคิดแบบมีเหตุผล

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นความสามารถในการทำงานประสานกันระหว่างมือและตา การควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็ก การประสานงานด้านกล้ามเนื้อ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ เป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึกได้อย่างถูกวิธี รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เป็นความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ กับตัวเอง

คลิป 25 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 12 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 49 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การใช้ Filter การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นรูปแบบของการสื่อสารที่ใช้การแสดงออกทางสีหน้า การใช้ท่าทางในการสื่อสารแทนการใช้คำพูด เพื่อเพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารให้มากยิ่งขึ้น

2) การแต่งกาย เป็นสิ่งแรกที่สะดุดตาผู้ที่พบเห็น การแต่งกายเหมาะสมก็จะก่อให้เกิดความประทับใจในทางที่ดี

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้อินโฟกราฟิกพร้อมกับสื่อการสอนช่วยแบ่งเบาภาระในการเตรียมเนื้อหาของผู้สอนและทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน

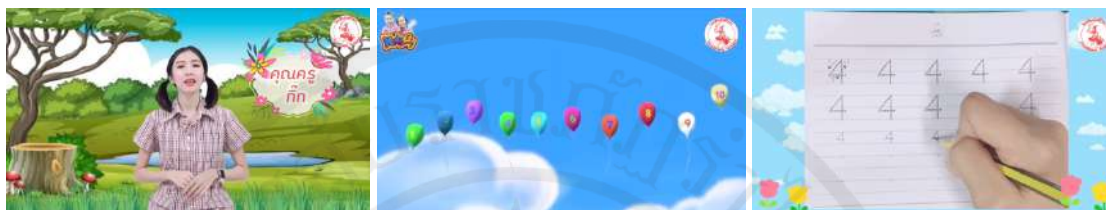
4) การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจินตนาการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดนอกกรอบ

5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาทักษะทางการเขียนของผู้เรียนจึงเป็นเพียงแต่การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนสำหรับนำไปใช้ในการเรียนเรียนที่สูงขึ้นเพียงเท่านั้น

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นพัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดเล็กจะพัฒนาจากส่วนแกนกลาง ลำตัวออกสู่แขนขา และปลายนิ้ว นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม ในอารมณ์ต่างๆ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ส่งเสริมกระบวนการทางจิตใจที่ผู้เรียนใช้คิด เรียนรู้ หาเหตุผล แก้ไขปัญหา และสื่อสาร

คลิป 26 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 15 – 16 by ครูกิ๊ก

ภาพประกอบ 50 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงนับ 1 – 10 และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการดึงดูดความสนใจได้ดีวิธีหนึ่ง เช่น การปรบมือ การวางมือในตำแหน่งที่เหมาะสม เป็นการบอกผู้เรียนได้รับรู้ถึงการควบคุมความเคลื่อนไหว และทำให้ผู้เรียนจดจ้องอยู่กับครูผู้สอน

2) การแต่งกาย การแต่งกายสะอาดเป็นสิ่งสำคัญ มีผลต่อการรับรู้ มองเห็น ผู้เรียนนำไปเป็นแบบอย่าง

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้อินโฟกราฟิกพร้อมกับสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ได้ง่ายและน่าอ่านกว่าเพิ่มโอกาสการอ่านซ้ำ

4) การใช้เพลงนับ 1 – 10 เพื่อทบทวนระบบความจำของผู้เรียนและพัฒนาทักษะความสามารถด้านภาษา

5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก พัฒนาการทางกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ความสามารถในการจับดินสอ และการรับรู้ตัวเลขอารบิก

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กมีความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมในการเขียน ซึ่งต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสายตากับมือ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ฝึกให้ผู้เรียนไม่ล้มเลิกความตั้งใจทำเรื่องต่างๆ อย่างง่ายดาย เพื่อลดอาการขี้เบื่อ ขี้หงุดหงิด และใจร้อนให้น้อยลง ผู้เรียนจะซึมซับเติบโตกลายเป็นเด็กใจเย็น พร้อมเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เอง รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ การพัฒนาสมองและความฉับไวในการคิด การฝึกฝนความคล่องแคล่วว่องไวของการใช้กล้ามเนื้อมือที่ประสานสัมพันธ์กันอย่างมากกับการคิดอันฉับไวของผู้เรียน

คลิป 27 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 18 – 19 by ครูโอ้

ภาพประกอบ 51 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก การใช้เพลงฝักร้อยจingle และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประพญานะ

- 1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น ยิ้มสร้างการเป็นมิตร การใช้มือแสดงจำนวน เป็นต้น
- 2) การแต่งกาย มีความสุภาพเรียบร้อย ซึ่งถือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟิก การเพิ่มบทบาทให้กับอินโฟกราฟิกในการใช้ร่วมกับสื่อการสอน ต้องมีการใช้อย่างเหมาะสมไม่มากเกินไปจนทำลายความสำคัญของเนื้อหาการเรียนรู้ หรือไม่น้อยเกินไปจนทำให้สื่อการสอนดูน่าเบื่อไม่แตกต่างจากปกติ
- 4) การใช้เพลงฝักร้อยจingle เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน สร้างทัศนคติที่ดีต่อการรับประทานผักและผลไม้ เกิดการเรียนรู้ในหมวดหมู่ผักและผลไม้ และสร้างความพร้อมในการนำผู้เรียนสู่บทเรียนต่อไป
- 5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประพญานะ กระตุ้นพัฒนาการของกล้ามเนื้อมือแล้วก็จะช่วยส่งเสริมทักษะทางภาษาให้กับผู้เรียน

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการเขียน โดยการเขียนออกมาในรูปแบบสาระท่อนความคิด นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ การฝึกสมาธิ การลงน้ำหนักในการลากเส้นเป็นวิธีหนึ่งในการสื่อสารอารมณ์ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ ฝึกการจำและจำแนก สังเกตความแตกต่าง จนเกิดความคุ้นเคยกับพญานะไทย

คลิป 28 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 21 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 52 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงก.ไก่สอนน้องและการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประพยางค์

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน การใช้ภาษาท่าทาง เช่น การยิ้ม การโบกมือ เป็นตัวช่วยในการสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด มีสมาธิในการจดจำมากขึ้น

2) การแต่งกาย สร้างการรับรู้ในการมองเห็น ทำให้บรรยากาศไม่จำเจ ไม่น่าเบื่อ มีผลต่อภาพลักษณ์ของครูผู้สอน

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อสร้างการจดจำ เนื่องจากผู้เรียนในวัยนี้ มีการจดจำภาพ เพื่อให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย

4) การใช้เพลง ก.ไก่สอนน้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เกิดการมีส่วนร่วม เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนนำสู่บทเรียนต่อไป

5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประพยางค์ กระตุ้นพัฒนาการของกล้ามเนื้อมือแล้วก็จะช่วยส่งเสริมทักษะทางภาษาให้กับผู้เรียน

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็ก เพื่อให้เกิดความแข็งแรง นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ การได้เปรียบเทียบ การร้องเพลง ความสนุกสนาน รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และความสามารถในการแสวงหาความรู้

คลิป 29 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 21 by ครูกิ๊ก

ภาพประกอบ 53 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงดอกไม้ และการออกแบบฝึกการนับเลข

1) การแสดงบทบาทสมมุติ ผู้เรียนได้เห็นครูผู้สอนในหลายบทบาท ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เป็นการดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน

2) การแต่งกาย เสริมสร้างจินตนาการให้แก่ผู้เรียนและส่งเสริมการคิดนอกกรอบ

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เมื่อผู้เรียนได้เห็นรูปภาพการ์ตูนก็จะทำให้เกิดเจตคติที่ดี

ต่อบทเรียน

4) การใช้เพลงดอกไม้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน ส่งเสริมทักษะด้านภาษา เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนนำสู่บทเรียนต่อไป

5) การออกแบบฝึกการนับเลข เพื่อทบทวนความจำ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เช่น มวลกล้ามเนื้อ มวลกระดูก และระบบข้อต่อต่างๆ จะมีความแข็งแรงมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ผู้เรียนในวัยนี้ความมั่นคงทางอารมณ์ยังค่อนข้างน้อย จะเห็นว่าพฤติกรรมของผู้เรียนจะมีทั้งอารมณ์ดี สลับกับอารมณ์ไม่ดีอยู่เกือบจะตลอดเวลา จึงต้องสอนด้วยความเข้าใจและเป็นแบบอย่างที่ดี รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ สร้างทักษะกระบวนการคิดที่ดีเพื่อเป็นพื้นฐานทางการเรียนรู้ ส่งเสริมจินตนาการอย่างอิสระ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 30 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 24 – 25 by ครูโอ้

ภาพประกอบ 54 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงก.ไก่สอนน้องและการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประพญัญชนะ

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ ลักษณะท่าทางที่แสดงออก โดยมีการใช้มือให้ถูกจังหวะ เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจ

2) การแต่งกาย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นไปตามความเหมาะสม และส่งเสริมจินตนาการให้กับผู้เรียน

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก ภาพและสีสามารถกระตุ้นความรู้สึกและความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

4) การใช้เพลง ก.ไก่สอนน้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เกิดการมีส่วนร่วม เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนนำสู่บทเรียนต่อไป

5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประพญัญชนะ ช่วยกระตุ้นให้เกิดความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมัดเล็ก การจับดินสอให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย เป็นสิ่งสำคัญต่อพื้นฐานการเขียน

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ความสามารถของร่างกายในการทรงตัวและการเคลื่อนไหว โดยการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ การใช้มือและตาประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล

คลิป 31 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 26 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 55 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การใช้ Ai สร้างครูผู้สอนในรูปแบบ Avatar การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก

1) การใช้ Ai สร้างครูผู้สอนในรูปแบบ Avatar โดยสามารถใช้เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความสนใจได้เป็นอย่างดี จุดเด่นคือมีสีสันสวยงาม มีความเป็นการ์ตูนอยู่ในภาพ นอกจากนี้ยังสามารถแต่งภาพ และมาพร้อมฟิลเตอร์ต่างๆ ด้วยการผสมผสานเทคโนโลยี Ai

2) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียน และการเรียนให้ผ่อนคลายขึ้นได้

3) การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจินตนาการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดนอกกรอบ

4) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก การฝึกการลากเส้นตามแบบรูปภาพช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือและเพื่อพัฒนาการด้านการเขียน

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ฝึกการลากเส้นตามแบบรูปภาพช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ มีความเห็นอกเห็นใจ ฝึกให้ผู้เรียนไม่ล้มเลิกความตั้งใจ ทำเรื่องต่างๆ อย่างง่ายดาย รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ โดยการรับรู้และจดจำภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของความพร้อมทางการเขียน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 32 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 27 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 56 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลงก.ไก่สอนน้อง และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประพยัญชนะ

- 1) การแสดงบทบาทสมมติ เพื่อสร้างสรรค์จินตนาการให้กับผู้เรียนและให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ
- 2) การแต่งกาย เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้การแต่งกายที่เหมาะสม
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจินตนาการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดนอกกรอบและดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน
- 4) การใช้เพลง ก.ไก่สอนน้อง เพื่อทบทวนบทเรียนที่เคยได้เรียนมาและสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียนก่อนนำเข้าสู่บทเรียนต่อไป
- 5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประพยัญชนะ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีรายมือที่สวยงามและพัฒนาการเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรงมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย การฝึกกล้ามมือ เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่ทักษะการเขียน โดยการเขียนเส้นพื้นฐานต่างๆ เพื่อฝึกความมั่นคงของการใช้มือ นิ้วมือและการประสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมือกับตา นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการแสดงออกของความรู้สึก ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางอารมณ์อย่างชัดเจน เช่น ความมั่นคงทางอารมณ์ขึ้น รวมถึงการพัฒนาด้านสติปัญญา คือ ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ เป็นการกระตุ้นการเจริญเติบโตและพัฒนาเซลล์สมองของผู้เรียน

สสส.รณรงค์ให้คนไทยใช้ยาสูบอย่างปลอดภัย

คลิป 33 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 29 by ครูโอ้

ภาพประกอบ 57 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแต่งหน้าแปลก การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 และการออกแบบฝึกการโยงภาพที่มีค่าเท่ากับตัวเลข

- 1) การแต่งหน้าแปลก เพื่อสร้างรอยยิ้ม เสียงหัวเราะ ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมการพัฒนาการทางด้านอารมณ์ของผู้เรียน
- 2) การแต่งกาย เพื่อสร้างบรรยากาศให้เข้ากับการทำสื่อในครั้งนั้นๆ และลดความตึงเครียดระหว่างการสอน
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อเป็นการกระตุ้นความรู้สึกของผู้เรียนได้มากกว่าภาพนิ่ง
- 4) การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 เพื่อส่งเสริมจินตนาการให้กับผู้เรียนและสร้างกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ
- 5) การออกแบบฝึกการโยงภาพที่มีค่าเท่ากับตัวเลขฝึกการขีด เขียนเส้น พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กให้เกิดความแข็งแรงยิ่งขึ้น ฝึกการทำงานประสานกัน

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ฝึกการขีดเขียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ฝึกให้ผู้เรียนนับจำนวนแบบไม่สะเปะสะปะ มีทิศทาง ช่วยให้ผู้เรียนทำงานอย่างรอบคอบ และมีสมาธิ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ เสริมสร้างทักษะการคิดรวบยอด การสังเกตและการคิดหาเหตุผล ส่งเสริมจินตนาการ

สสส.รณรงค์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 34 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 31 – 32 by ครูไอ้

ภาพประกอบ 58 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้คลิปวิธีการเขียนตัวเลข 2 – 3 อารบิก และการออกแบบฝึกการโยงภาพให้ตรงกับพยัญชนะ

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เช่น การเต้น การขี้ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนุกไปกับสื่อการสอน

2) การแต่งกาย เพื่อสร้างสีสันให้ผู้เรียนและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียนในเรื่องของความเรียบร้อย

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนเกิดความสนใจโดยการใช้รูปภาพและสี เนื่องจากสีช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางด้านการมองเห็นของเด็กได้อย่างดี

4) การใช้คลิปวิธีการเขียนตัวเลข 2 – 3 อารบิก เพื่อบททวนบทเรียนให้แก่ผู้เรียน

5) การออกแบบฝึกการโยงภาพให้ตรงกับพยัญชนะ ช่วยกระตุ้นพัฒนาความคิด การคิดอย่างมีเหตุผลมีระบบเป็นแบบแผน ตลอดจนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ความสามารถของร่างกายในการทรงตัวและการเคลื่อนไหว โดยการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ การใช้มือและตาประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ การเรียนรู้เพื่อประมวลผล ล้วนเป็นพัฒนาการที่มีปัจจัยเชื่อมโยงจากการฝึกฝน ฝึกอบรม และสภาพแวดล้อมรอบข้างเป็นหลัก เพราะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้น

คลิป 35 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 33 – 34 by ครูกิ๊ก

ภาพประกอบ 59 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 และการออกแบบฝึกการโยงตัวเลขที่มีค่าเท่ากับภาพ

- 1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ สามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียนได้ดี เช่น การโห่ร้อง การปรบมือ เพื่อลดความตึงเครียดให้แก่ผู้เรียน
- 2) การแต่งกาย เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ครูผู้สอนและเป็นแบบอย่างที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เป็นการดึงดูดความสนใจด้วยภาพและสี เกิดความรู้สึกน่าติดตาม
- 4) การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจินตนาการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดนอกกรอบ
- 5) การออกแบบฝึกการโยงตัวเลขที่มีค่าเท่ากับภาพ เพื่อทบทวนบทเรียนให้กับผู้เรียนเกิดความจดจำและสร้างความแข็งแรงให้กล้ามเนื้อ

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย การฝึกกล้ามมือ เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่ทักษะการเขียน เพื่อฝึกความมั่นคงของการใช้นิ้วมือและการประสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมือกับตา การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ความสามารถในการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ การพัฒนาทางด้านสังคม คือ ความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน รู้จักการทำงานตามลำพังและการทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ในวัยเดียวกัน และการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ เป็นการกระตุ้นการเจริญเติบโตและพัฒนาเซลล์สมอง รู้จักสังเกต

คลิป 36 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 38 – 39 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 60 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้คลิปปาณภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 และการออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ ใช้ลักษณะท่าทางที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้เรียนสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการพยักหน้าประกอบ การใช้แขน การขยับ หรือจะเป็นการเดินในแบบต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนให้ความสนใจกับการนำเสนอในครั้งนี้น่าขึ้น

2) การแต่งกาย เพื่อสนับสนุนให้สื่อมีองค์ประกอบที่ดูสะอาดตาและเพิ่มสีสันให้แก่สื่ออื่นๆ

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อสร้างการจดจำ เนื่องจากผู้เรียนในวัยนี้ มีการจดจำภาพ เพื่อให้ผู้เรียนไม่รู้สึกลำบาก

4) การใช้คลิปปาณภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 เพื่อส่งเสริมด้านจินตนาการให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์ ต่อยอดได้

5) การออกแบบฝึกการเขียนตามรอยประตัวเลขอารบิก เพื่อฝึกการลากเส้นตามจุดที่กำหนดและฝึกกล้ามมือ พัฒนากล้ามเนื้ออย่างเหมาะสม

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กมีความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมในการเขียน ซึ่งต้องอาศัยการประสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสายตากับมือ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านการเรียนรู้ คือ ฝึกให้ผู้เรียนไม่ลืมหัดความตั้งใจทำเรื่องต่างๆ อย่างง่ายดาย เพื่อลดอาการขี้เบื่อ ขี้หงุดหงิด และใจร้อนให้น้อยลง ผู้เรียนจะซึมซับเติบโตกลายเป็นเด็กใจเย็น พร้อมเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เอง รวมไปถึงการพัฒนาด้านสติปัญญา คือ การพัฒนาสมองและความยับยั้งชั่งใจ การคิด การฝึกฝนความคล่องแคล่วว่องไวของการใช้กล้ามเนื้อมือที่ประสานสัมพันธ์กันอย่างมากกับการคิดอันฉับไวของผู้เรียน

คลิป 37 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 43 by ครูเก็ก

ภาพประกอบ 61 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงท่าทางในการนำเสนอ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้คลิปปวดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 และการออกแบบฝึกการวงกลมตัวเลขที่มีค่าเท่ากับภาพ

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เช่น การยิ้ม การโบกมือ เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง

2) การแต่งกาย เพื่อบ่งบอกบทบาทให้แก่ผู้เรียนและเป็นการสร้างภาพลักษณ์แก่ครูผู้สอน

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เมื่อผู้เรียนได้เห็นรูปภาพการ์ตูนก็จะทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อบทเรียน

4) การใช้คลิปปวดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 เพื่อให้ผู้เรียนจินตนาการและส่งเสริมด้านจินตนาการให้แก่ผู้เรียน

5) การออกแบบฝึกการวงกลมตัวเลขที่มีค่าเท่ากับภาพ เป็นการทบทวนหน่วยความจำให้แก่ผู้เรียนและพัฒนาการลากเส้นเพื่อการเขียนในบทเรียนต่อไป

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นพัฒนาความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและตาให้สัมพันธ์กัน การบังคับกล้ามเนื้อทั้งสองส่วนนี้จะพัฒนาให้มีความสามารถในการหยิบจับสิ่งของต่างๆ ได้อย่างมั่นคง นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ พัฒนาความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกที่แสดงออกทางอารมณ์ แสดงความภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จ แสดงความพึงพอใจในผลงานของผู้อื่น ชื่นชมและแสดงออกทางอารมณ์ขณะลากเส้น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ความสามารถในการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ การรับรู้ การสังเกต จดจำ การวิเคราะห์ ความรู้คิดเหตุผล และความสามารถในการแก้ปัญหา การใช้ภาษาสื่อในการสื่อความหมาย

คลิป 38 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 47 – 48 by ครูโอ้

ภาพประกอบ 62 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 และการออกแบบฝึกการวงกลมรูปภาพที่มีค่าเท่ากับตัวเลข

- 1) การแสดงบทบาทสมมุติ เพื่อสร้างความบันเทิงใจให้แก่ผู้เรียน เป็นการดึงดูดความสนใจ
- 2) การแต่งกาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน สีสันสะดุดตา ลดความตึงเครียดของบทเรียน
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้ภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจินตนาการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดนอกกรอบ
- 4) การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง 0 – 10 เพื่อทบทวนบทเรียนที่เคยได้เรียนมาและสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียนก่อนนำเข้าสู่วิธีการต่อไป
- 5) การออกแบบฝึกการวงกลมรูปภาพที่มีค่าเท่ากับตัวเลข พัฒนาด้านการจดจำตัวเลข ฝึกการคิดวิเคราะห์ และการตัดสินใจด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพิ่มทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายให้แก่ผู้เรียน เช่น การเดิน การฝึกกล้ามมือ เพื่อเตรียมความพร้อมทักษะการเขียน นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการแสดงออกของความรู้สึก ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางอารมณ์อย่างชัดเจน เช่น ความมั่นคงทางอารมณ์ขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ การแยกแยะ จำนวน ตัวเลขได้ด้วยตนเอง

สสส. สำนักงานกองทุนวิจัยและรณรงค์เพื่อสุขภาพ

คลิป 39 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 49 by ครูเก็ก

ภาพประกอบ 63 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลง, ใกล้เคียงน้อง และการออกแบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยจากภาพ

- 1) การแสดงบทบาทสมมุติ เพื่อดึงดูดความสนใจและส่งเสริมจินตนาการให้แก่ผู้เรียน
- 2) การแต่งกาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสีสันสะดุดตาและเพิ่มองค์ประกอบภาพให้สวยงาม
- 3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เนื่องจากผู้เรียนในวัยนี้เน้นการจดจำเป็นภาพและสืมากว่าตัวหนังสือ
- 4) การใช้ เพลง, ใกล้เคียงน้อง เพื่อบทรบวบพเรียนและส่งเสริมทักษะด้านภาษาและสร้างการจดจำให้ผู้เรียนเกิดความแม่นยำ
- 5) การออกแบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยจากภาพ ฝึกการเขียนให้ผู้เรียนมีลายมือที่สวยงาม เน้นความถูกต้อง และส่งเสริมการออกเสียงให้ถูกวิธี

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย เป็นพัฒนาความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือและตาให้สัมพันธ์กัน นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ในวัยนี้เด็กจะลดการยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางลง แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์มากยิ่งขึ้น มีความชื่นชมในความสามารถของตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงการพัฒนาด้านสติปัญญา คือ ทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ ความสามารถในการสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ความสามารถในการอ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ ความสามารถในการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คลิป 40 เด็กดีรอบรู้ เล่ม 2 หน้า 50 by ครูฟ้า

ภาพประกอบ 64 การใช้สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

การออกแบบเนื้อหาในคลิปมีการใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ คือ การแสดงบทบาทสมมุติ การแต่งกาย การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก การใช้เพลง, ไม้สอนน้อง และการออกแบบฝึกรการเขียนพยัญชนะไทยจากภาพ

1) การแสดงท่าทางในการนำเสนอ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนการใช้มือ แขน และท่าทางอื่นๆ ประกอบในการนำเสนอแต่ละครั้ง และควรใช้ให้สอดคล้องกับคำพูดเพื่อที่จะทำให้สื่อที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2) การแต่งกาย เสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้แก่ครูผู้สอน สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้เรียน

3) การใช้ตัวการ์ตูนกราฟฟิก เป็นเทคนิคการใช้กราฟฟิกประกอบการสอนเพื่อดึงดูดใจและสื่อความหมาย เนื่องจากผู้เรียนในวัยนี้ชอบเทคโนโลยี

4) การใช้เพลง ก. ไม้สอนน้อง เพื่อบทบาทนบทเรียนและส่งเสริมทักษะด้านภาษาและสร้างการจดจำให้ผู้เรียนเกิดความแม่นยำ

5) การออกแบบฝึกรการเขียนพยัญชนะไทยจากภาพ ฝึกรการลากเส้นและการจับดินสอให้ถูกวิธี เน้นความถูกต้อง และส่งเสริมการเขียนให้สวยงาม

การวิเคราะห์การออกแบบเนื้อหาในคลิปนี้ ส่งผลต่อการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

คือ การพัฒนาการทางด้านร่างกาย ได้มีประสบการณ์ในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทต่างๆ นำไปสู่การพัฒนาการทางด้านอารมณ์ คือ ได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส รู้จักการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีคุณธรรมจริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านสติปัญญา คือ ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เรียนรู้การใช้ภาษา ในการสื่อสารความต้องการ ถ่ายทอดความคิด

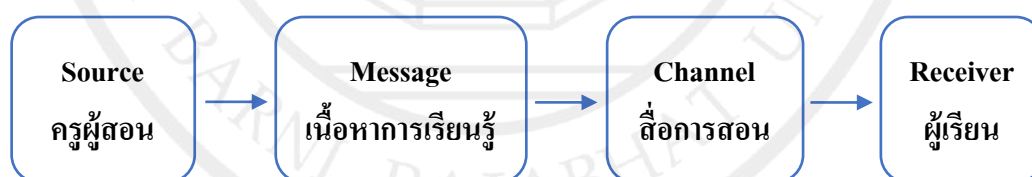
นอกจากนี้ รศ.ดร.อภิวรรณ สิรินันทนา ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“เนื้อหาที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับเด็กนักเรียน ความโดดเด่นในการดึงดูดใจการใช้ น้ำเสียงหนักเบา การเว้นวรรคคำ การแต่งกาย สอดคล้องกับภาษากาย ในส่วนของเนื้อหา มีการจัดลำดับการนำเสนอที่เหมาะสม อาจารย์แนะนำว่าไม่ใช่เราดูคลิปแค่อย่างเดียวเราต้องติดตามผล ประเมินเด็กโดยการพรีเทสก่อนและค่อยประเมินทีหลังอีกทีหลังจากที่ได้เรียนไปแล้ว ด้านภาษาที่ใช้เหมาะสมกับกลุ่มเด็ก สามารถสื่อสารความหมายให้เด็กเกิดความเข้าใจได้ง่าย ตัวอักษรขนาดมีความชัดเจนดี ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหาแต่ให้เพิ่มเติมในเรื่องของขนาดตัวหนังสือ การเคลื่อนไหวของสัญลักษณ์ แต่ไม่ต้องเคลื่อนไหวทั้งหมดให้มีบางส่วน”

จากการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา นำเสนอได้ชัดเจนสอดคล้องต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยมีเนื้อหาที่เหมาะสม ตัวอักษรขนาดมีความชัดเจน ควรเน้นเรื่องขนาดตัวหนังสือ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้หรือใช้ขนาดที่มองเห็นได้ชัดเจน มีการดึงดูดใจโดยใช้น้ำเสียงหนักเบา การเว้นวรรคคำ การแต่งกาย สอดคล้องกับภาษากาย รวมไปถึงการจัดลำดับการนำเสนอที่ถูกต้อง และควรเพิ่มการติดตามผลการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยด้วย

รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา

1. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 65 รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา

จากภาพประกอบ 65 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยานั้น เป็นไปตามแบบจำลองการสื่อสาร S – M – C – R โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. Source ครูผู้สอน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่เหมาะสม คือ ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถเข้ากับผู้เรียนและทำงานร่วมกันได้ มีความอดทน เพราะครูผู้สอนจะเป็นผู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ลึกเป็นอิสระ ครูผู้สอนจึงควรมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านความรู้ของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย ประกอบด้วย

(1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการด้านร่างกาย ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางร่างกายและสมรรถภาพการทำงานของกล้ามเนื้อที่ใช้ในการเคลื่อนไหวทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการทำงานของกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกาย พัฒนาการทางด้านร่างกายมีผลต่อความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาการด้านอื่นๆ

(2) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย โดยในการพัฒนาหลักสูตรครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางและเพิ่มเติมสาระที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย ให้เหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่ผู้เรียนอาศัยอยู่

(3) ความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านร่างกายที่สอดคล้องกับลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ วุฒิภาวะ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ในการจัดประสบการณ์ทางด้านร่างกาย ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาด้านร่างกาย

(4) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการด้านร่างกายและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การประเมินพัฒนาการเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันและครอบคลุมพัฒนาการของผู้เรียน ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในพัฒนาการเด็กปฐมวัยและความรู้ในการประเมิน

พัฒนาการ การที่ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและสามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์ด้านร่างกายได้อย่างเต็มศักยภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

(5) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์หรือพัฒนาเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัญหาที่ต้องการศึกษา การกำหนดปัญหาวิจัย ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัย ควบคู่ไปกับการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย

2) ด้านทักษะของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย ประกอบด้วย

(1) ทักษะในการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ครูผู้สอนควรมีทักษะในการจัดประสบการณ์ ได้แก่ มีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียน และสามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีความสามารถในการออกแบบหรือวางแผนการจัดกิจกรรม จัดหาผลิตและใช้สื่อได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีทักษะในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

(2) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากครูผู้สอนจะมีความรู้เกี่ยวกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความรู้เกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แล้วครูผู้สอนก็ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

3) ด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย ประกอบด้วย

(1) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตและจรรยาบรรณวิชาชีพครู จะช่วยให้การปฏิบัติงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์เป็นไปอย่างราบรื่นแล้ว ถ้าครูผู้สอนมีความขยันรับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูก็จะช่วยให้การจัดประสบการณ์ด้านร่างกายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พฤติกรรมและปฏิบัติต่างๆ ของครูผู้สอนยังเป็นต้นแบบให้ผู้เรียนซึมซับและนำไปปฏิบัติ จนหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพของผู้เรียน

(2) เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่ดี คือ เป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว มีกิริยา มารยาทดี แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ สุขุมรอบคอบ มีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี และขยัน แหม่มแจ่มใส อ่อนโยน มีอารมณ์มั่นคงไม่อ่อนไหวง่าย ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีสุขภาพแข็งแรง

แคล่วคล่องว่องไว ทำให้ครูสามารถจัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่ไม่ชอบอยู่นิ่ง

(3) เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ การที่ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่ดี มีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใส อ่อนน้อม เป็นมิตร และประนีประนอม รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีทักษะในการสื่อสารที่ดีทั้งเป็นภาษาพูดและภาษาท่าทาง รวมถึงการมีทักษะการฟังที่ดี และมองเห็นข้อดีในตัวผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง บางครั้งต้องยอมทำตามในสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่เห็นด้วยเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง เป็นลักษณะที่จะช่วยให้ครูผู้สอนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีซึ่งนอกจากเป็นพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน

ดังที่ นางสาวนพวรรณ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ถ้ามีเนื้อหาหรือมีสื่อการสอนที่สมบูรณ์ แต่ครูผู้สอนขาดคุณลักษณะที่ดี ไม่รู้จักสังเกตต่อยอดให้เด็กๆ ผู้เรียนเองจะไม่ได้ความรู้เท่าที่ควร” (นางสาวนพวรรณ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนจัดอยู่ในแบบจำลองของ Source ซึ่งมีความสำคัญที่สุด เนื่องจากครูผู้สอนมีบทบาทในการนำเสนอหรือถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน ถือเป็นหน้าที่หลักของครูผู้สอน ต้องคำนึงถึงคุณลักษณะต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. Message เนื้อหาการเรียนรู้ ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

ใช้จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลและด้านอารมณ์ ควบคู่กัน ด้านเหตุผลเป็นการดึงดูดใจที่เชื่อมโยงกับสมองหรือความนึกคิด ในขณะที่ดึงดูดใจด้านอารมณ์ เป็นการดึงดูดใจที่เชื่อมโยงกับหัวใจหรือความรู้สึก ดังต่อไปนี้

สาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

1) จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลใช้เนื้อหาการเรียนรู้การอธิบาย

(1) การอธิบายรูปร่าง หน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีการร่างกายให้สะอาดและมีสุขอนามัยที่ดี แล้วให้ผู้เรียนสังเกต พร้อมอธิบายตามไปด้วย

2) จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ใช้บทเพลงในการพัฒนาการด้านร่างกาย

(1) การใช้บทเพลงในการดึงดูดความสนใจ เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่จากการเดินประกอบเพลงหรือการเคลื่อนไหวตามจังหวะ เช่น การใช้เพลงนิ้วโป้งอยู่ไหน กำมือขึ้น เป็นต้น

ดังที่ นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวไว้ว่า

“เด็กปฐมวัย จะชอบเนื้อหาการเรียนรู้ที่มีลักษณะการสาธิตและการเคลื่อนไหวตามจังหวะ ชอบการเต้นประกอบเพลง โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เด็กๆ จะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำหรือการแสดง” (นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่า เนื้อหาการเรียนรู้ ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สามารถใช้ทั้งจุดดึงดูดใจด้านเหตุผลและด้านอารมณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความเหมาะสม เพื่อดึงดูดความสนใจหรือเร้าความสนใจของผู้เรียน

3. Channel สื่อการสอน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

สื่อที่ใช้เพื่อพัฒนาด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย มีหลากหลายชนิดดังนี้

- 1) สื่อวัสดุ เช่น ดินสอ สีไม้ สีเทียน เป็นต้น
- 2) สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น โปรแกรมร่างกายของฉันทน์ นิทานร่างกายของฉันทน์ หนังสือร่างกายของหนู เป็นต้น
- 3) สื่อประเภทกิจกรรม เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ประกอบเพลงนิ้วโป้งอยู่ไหน เพลงกำมือขึ้น เป็นต้น
- 4) สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การออกแบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยจากภาพการใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง เป็นต้น

ดังที่ นางราวัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“สื่อในการสอนเด็กปฐมวัย มีหลายประเภท ที่ส่งผลต่อการเติบโตของร่างกาย เช่น สื่อกิจกรรม ครูผู้สอนมักจะให้เด็กๆ ได้ขยับเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการออกกำลังกาย เป็นการเล่นแล้วแต่กิจกรรมที่ครูผู้สอนจะจัดขึ้นตามความเหมาะสม” (นางราวัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า สื่อทุกประเภทที่นำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย มีความหลากหลายที่สามารถช่วยพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กได้อย่างครอบคลุม มีขนาดเหมาะสมกับวัย วิธีการเล่นไม่ซับซ้อนเหมาะกับระดับความสามารถของผู้เรียน

4. Receiver ผู้เรียน ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

การจัดประสบการณ์ด้านร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากการพัฒนาการทางด้านร่างกายมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการด้านอื่นๆ หากพัฒนาการด้านร่างกายไม่สมบูรณ์ พัฒนาล่าช้า หรือขาดความแข็งแรง การเจริญเติบโตหรือพัฒนาการด้านอื่นๆ ย่อมเกิดอุปสรรคใน

การพัฒนาไปด้วย และที่สำคัญพัฒนาการทางด้านร่างกายมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาร่างกายให้มีประสิทธิภาพ ครูจำเป็นต้องนำสื่อเข้ามาช่วยในการเป็นตัวกลางส่งต่อเนื้อหา ความรู้และความคิดของครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามวัย ดังนั้นสื่อในการจัดประสบการณ์ด้านร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1) ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและการเจริญเติบโตทางร่างกายได้สมวัย การจัดประสบการณ์ด้านร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย มีความสำคัญในการช่วยเด็กได้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกายผ่านการเล่น เนื่องจากธรรมชาติของเด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการเล่นอย่างสนุกสนานและผ่อนคลายตามธรรมชาติ ดังนั้นเมื่อครูผู้สอนใช้สื่อที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กที่มีการเคลื่อนไหว เด็กก็จะมีโอกาสในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กในการเคลื่อนไหว รวมถึงการพัฒนาประสาทสัมผัสให้เกิดการประสานสัมพันธ์อย่างคล่องแคล่ว จนทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกายที่แข็งแรง เจริญเติบโตและพัฒนาตามวัยอย่างเต็มตามศักยภาพ เช่น การเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะต่างๆ การเล่นเกม การเล่นบทบาทสมมติต่างๆ ที่ทำให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายตามจินตนาการ เป็นต้น

2) ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการเคลื่อนไหวหลากหลายรูปแบบ และพัฒนาความสามารถด้านการประสานสัมพันธ์ของร่างกาย สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายควรมีความหลากหลายทั้งลักษณะการใช้และวิธีการเล่นที่แตกต่างกันไป ดังนั้นเด็กจะมีโอกาสนในการเคลื่อนไหวหลายรูปแบบตามกลไกของสื่ออุปกรณ์ และจุดมุ่งหมายที่สื่อชิ้นนั้นได้ตั้งไว้รวมทั้งเกิดการพัฒนาความสามารถของการประสานสัมพันธ์ร่างกายให้เคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่วทั้งกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก เช่น สื่อที่ใช้ลาก จูง เดิน ที่มีการใช้กล้ามเนื้อและการประสานสัมพันธ์ของร่างกายในการลากจูงและการเคลื่อนไหวร่างกายบริเวณแขน ขา สื่อที่ต้องใช้การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็กในการหยิบ จับ สัมผัส เช่น ไม้บล็อก เครื่องเล่นสัมผัส เป็นต้น

3) ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย การจัดประสบการณ์ด้านร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากการดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยเป็นเรื่องนามธรรมที่ไกลตัวเด็ก เด็กยังไม่สามารถสร้างความเข้าใจจนสร้างความตระหนักให้เกิดเป็นสุขลักษณะนิสัยที่เหมาะสม รวมทั้งดูแลสุขภาพของตนเองได้ ดังนั้นการนำสื่อเข้ามามีส่วนช่วยในการอธิบายเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย รวมถึงวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นในการสร้างความเข้าใจในเรื่องนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมที่เด็กสามารถนำไปเป็นต้นแบบการปฏิบัติเกี่ยวกับด้านสุขภาพ

อนามัยและความปลอดภัยที่ถูกต้องได้ เช่น การเปิดโอกาสให้เด็กได้ดูนิทาน ละครที่เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย การได้เล่นบทบาทสมมติในสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย รวมถึงการปฏิบัติจริงในเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

ดังที่ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“การพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กๆ ได้จากการจัดประสบการณ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตและการกล้ามเนื้อของร่างกาย รวมถึงการรักษาความสะอาดของร่างกายด้วย” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ สะท้อนให้เห็นว่า สื่อในการจัดประสบการณ์ด้านร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย คือ สิ่งต่างๆ ที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดหรือนำความรู้ เจตคติ และทักษะ ผ่านกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทางร่างกาย ทั้งด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และประสาทสัมผัส เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างง่ายและรวดเร็ว

2. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 66 รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา

จากภาพประกอบ 66 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยานั้น เป็นไปตามแบบจำลองการสื่อสาร S – M – C – R โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. Source ครูผู้สอน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

ครูผู้สอนเป็นผู้ที่ทำให้การจัดประสบการณ์สมบูรณ์โดยการนำไปปฏิบัติ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติที่ดี มีความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องพัฒนา ครูผู้สอนจึงควรมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านความรู้ของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ ประกอบด้วย

(1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางอารมณ์ – จิตใจ เป็นความสามารถในการแสดงความรู้สึก โดยเด็กปฐมวัยจะแสดงอารมณ์อย่างเปิดเผยสนใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านอารมณ์ – จิตใจ จะช่วยให้จัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวุฒิภาวะ

(2) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ โดยในการพัฒนาหลักสูตรครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางและเพิ่มเติมสาระที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ ให้เหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจะช่วยทำให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ

(3) ความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ ที่สอดคล้องกับลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ วุฒิภาวะ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ในการจัดประสบการณ์ทางด้านอารมณ์ – จิตใจ ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาด้านอารมณ์ – จิตใจ

(4) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การประเมินพัฒนาการเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันและครอบคลุมพัฒนาการของผู้เรียน ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในพัฒนาการเด็กปฐมวัยและความรู้ในการประเมินพัฒนาการ การที่ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและสามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ ได้อย่างเต็มศักยภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

(5) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์หรือพัฒนาเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัญหาที่ต้องการศึกษา การกำหนดปัญหาวิจัย ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) ด้านทักษะของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ ประกอบด้วย

(1) ทักษะในการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ครูผู้สอนควรมีทักษะในการจัดประสบการณ์ ได้แก่ มีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียน และสามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีความสามารถในการออกแบบหรือวางแผนการจัดกิจกรรม จัดหาผลิตและใช้สื่อได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีทักษะในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

(2) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากครูผู้สอนจะมีความรู้เกี่ยวกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความรู้เกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แล้วครูผู้สอนก็ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

3) ด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ ประกอบด้วย

(1) เป็นผู้มีความคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู จะช่วยให้การปฏิบัติงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์เป็นไปอย่างราบรื่นแล้ว ถ้าครูผู้สอนมีความขยัน รับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูก็จะช่วยให้การจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พฤติกรรมและปฏิบัติต่างๆ ของครูผู้สอนยังเป็นต้นแบบให้ผู้เรียนซึมซับและนำไปปฏิบัติ จนหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพของผู้เรียน

(2) เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่ดี คือ เป็นผู้มีความสุขภาพแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว มีกิริยา มารยาทดี แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ สุขุมรอบคอบ มีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี และขี้มั่นใจแจ่มใส อ่อนโยน มีอารมณ์มั่นคงไม่อ่อนไหวง่าย ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีความสุขภาพแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว ทำให้ครูสามารถจัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่ไม่ชอบอยู่นิ่ง

(3) เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ การที่ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่ดี มีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใส อ่อนน้อม เป็นมิตร และประนีประนอม รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีทักษะในการสื่อสารที่ดีทั้งเป็นภาษาพูดและภาษาท่าทาง รวมถึงการมีทักษะการฟังที่ดี และมองเห็นข้อดีในตัวผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง บางครั้งต้องยอมทำตามในสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่เห็นด้วยเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง เป็นลักษณะที่จะช่วยให้ครูผู้สอนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีซึ่งนอกจากเป็นพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน

ดังที่ นางสาวพรรญา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“ครูเป็นต้นแบบของการเรียนรู้ เด็กๆ จะสามารถเรียนรู้ได้ดีขนาดไหน ครูมีส่วนในการเรียนรู้ของเด็กๆ ดังนั้นครูต้องมีคุณลักษณะที่ดีทั้งด้านการสอน การประพฤติตน และการรู้จักพัฒนาตนเอง” (นางสาวพรรญา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากครูผู้สอนนั้นเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน โดยต้องมีการคำนึงถึงคุณลักษณะที่ดี เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ – จิตใจ ให้กับเด็กปฐมวัย ได้มีการเรียนรู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง

2. Message เนื้อหาการเรียนรู้ ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

ใช้จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลและด้านอารมณ์ ควบคู่กัน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เกิดความรู้สึกสนุกสนาน ดังต่อไปนี้

สาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ ธรรมชาติรอบตัว

1) จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลใช้เนื้อหาการเรียนรู้การอธิบาย

(1) การอธิบายลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาธรรมชาติ สมบัติ

2) จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ใช้บทเพลง นิทาน การแสดงบทบาทสมมติ ในการพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ ได้แก่

(1) เนื้อหาการเรียนรู้ในลักษณะของบทเพลง เป็นช่องทางการแสดงออกทางอารมณ์ เพลงเป็นสิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ร่างกายหลั่งสารแห่งความสุข ล้วนช่วยฝึกเด็กได้แสดงอารมณ์ออกมา เช่น เพลงเพื่ออารมณ์ดี เพลงอารมณ์ของฉัน เป็นต้น

(2) เนื้อหาการเรียนรู้ในลักษณะของนิทาน การเล่านิทานที่มีคติธรรมตามด้วยการตั้งคำถามให้ผู้เรียนพิจารณาการกระทำที่ดีและไม่ดีของละครในนิทานจะช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เด็กเข้าใจในความดีได้ยิ่งขึ้น เช่น นิทานอารมณ์นี้คืออะไร นิทานกอดพิเศษ เป็นต้น

(3) เนื้อหาการเรียนรู้ในลักษณะของการแสดงบทบาทสมมติ การให้ผู้เรียนเล่นบทบาทสมมติ จะช่วยสอดแทรกการเตรียมความพร้อมทางด้านอารมณ์และจิตใจให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นอย่างดี

ดังที่ นางราวัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ เป็นสารอย่างเนื้อเพลงในการประกอบการสอน เนื้อหาในนิทาน รวมถึงการเรียนรู้จากการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งสามารถส่งเสริมพัฒนาการได้เป็นอย่างดี” (นางราวัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ สะท้อนให้เห็นว่า เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ จะอยู่ในรูปแบบของเพลง นิทาน และการเล่นบทบาทสมมติ เพื่อดึงดูดความสนใจหรือสร้างความสนใจของผู้เรียน

3. Channel สื่อการสอน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ ให้แก่เด็กปฐมวัยมีหลากหลายชนิดดังนี้

- 1) สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น รูปภาพสถานที่ต่างๆ รูปภาพสัตว์นิทานต่างๆ เป็นต้น
- 2) สื่อประเภทกิจกรรม ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง อย่างอิสระที่จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักอารมณ์ของตนเอง เรียนรู้ควบคุมอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และทำความเข้าใจกับอารมณ์ของผู้อื่น โดยการใช้สถานการณ์จริงหรือเรื่องราวในนิทาน เป็นสื่อให้ผู้เรียนบรรยายความรู้สึกขณะนั้น และพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของพฤติกรรมการแสดงอารมณ์ดังกล่าว เช่น การแสดงบทบาทสมมติเรื่องอารมณ์ต่างๆ เป็นต้น

ดังที่ นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวไว้ว่า

“สื่อเพื่อพัฒนาอารมณ์และจิตใจ สำหรับเด็กปฐมวัย ส่วนมากเป็นกิจกรรมในห้องเรียนที่มีทั้งกิจกรรมรายบุคคลและกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการเล่น และการสนทนา พูดคุย และแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เด็กได้แสดงอารมณ์และความรู้สึก” (นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านอารมณ์ - จิตใจ มีหลากหลายชนิด ที่สำคัญบรรยากาศในห้องเรียนต้องช่วยสร้างเสริมความมั่นคงในอารมณ์และจิตใจให้กับผู้เรียน

4. Receiver ผู้เรียน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ มีความสำคัญเทียบเท่ากับการส่งเสริมพัฒนาการในด้านอื่น หากแต่ในปัจจุบันด้วยทัศนคติ ค่านิยมที่ยังขาดความเข้าใจที่

ตรงกันเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้ครบทุกด้าน ส่งผลให้เด็กไทยถูกเร่งเรียนเน้นพัฒนา และส่งเสริมผู้เรียนในด้านสติปัญญาเพียงด้านเดียว ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ขาดการเรียนรู้ทักษะชีวิต ไม่มีวินัย ขาดความยับยั้งชั่งใจ ดังนั้นจึงขอกล่าวถึงความสำคัญของการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการอารมณ์ – จิตใจสำหรับเด็กปฐมวัยที่ส่งผลต่อผู้เรียนดังนี้

1) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของอารมณ์ความรู้สึก สาเหตุการเกิดขึ้นของอารมณ์ ความรู้สึกพื้นฐานในช่วงปฐมวัยที่ยังไม่ซับซ้อน ได้แก่ ดีใจ เสียใจ โกรธ และกลัว เมื่อผู้เรียนเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึกแล้ว ผู้เรียนจะสามารถรับรู้ตนเองได้ว่าตนเองกำลังรู้สึกเช่นไร

2) ช่วยให้ผู้เรียนรับรู้อารมณ์ผู้อื่น ผ่านการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางของผู้อื่น เกิดความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น และแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อผู้อื่นในอารมณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น แสดงความยินดีเมื่อเพื่อนได้รับรางวัล เข้าไปปลอบใจเมื่อเพื่อนกำลังร้องไห้ เป็นต้น

3) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัย ซึ่งสามารถส่งเสริมได้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ระบาย หรือสะท้อนความรู้สึกผ่านการทำงานศิลปะ ในแขนงต่างๆ ผู้เรียนที่ได้รับการฝึกฝนทักษะการควบคุมทางอารมณ์ จะสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้ดี สามารถเข้าใจและยอมรับการแสดงอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้

ดังที่ นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“การจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์และจิตใจ มีความสำคัญต่อตัวเด็กช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจความหมายของอารมณ์ต่างๆ รับรู้อารมณ์ตนเองและผู้อื่นได้” (นางสาวนพภรณ์ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้อารมณ์ตนเองและผู้อื่น มีวิธีจัดการอารมณ์ ควบคุมอารมณ์ และแสดงออกทางอารมณ์ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

3. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา
ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 67 รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา

จากภาพประกอบ 67 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยานั้น เป็นไปตามแบบจำลองการสื่อสาร S – M – C – R โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. Source ครูผู้สอน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

เด็กปฐมวัยมีความสำคัญและมีความแตกต่างกับเด็กในระดับอื่นทั้งด้านพุทธิพิสัย เจตคติพิสัย และทักษะนิสัย การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการพัฒนาเด็กที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก และมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านความรู้ของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านสังคม ประกอบด้วย

(1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการด้านสังคม ความรู้ที่เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางสังคม เป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น การปรับตัวอยู่ในสังคม และเริ่มที่จะเล่นกับผู้อื่น ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านสังคม จะช่วยให้จัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก

(2) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัดประสบการณ์ด้านสังคม โดยในการพัฒนาหลักสูตรครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางและเพิ่มเติมสาระที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ด้านสังคม ให้เหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจะช่วยทำให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ

(3) ความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านสังคม ที่สอดคล้องกับลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ วุฒิภาวะ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ในการจัดประสบการณ์ด้านสังคม ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาด้านสังคม

(4) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการด้านสังคม และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การประเมินพัฒนาการเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันและครอบคลุมพัฒนาการของผู้เรียน ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ประเมิน

พัฒนาการของผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในพัฒนาการเด็กปฐมวัยและความรู้ในการประเมินพัฒนาการ การที่ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและสามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์ด้านสังคม ได้อย่างเต็มศักยภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

(5) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์หรือพัฒนาเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัญหาที่ต้องการศึกษา การกำหนดปัญหาวิจัย ค้นหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) ด้านทักษะของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านสังคม ประกอบด้วย

(1) ทักษะในการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ครูผู้สอนควรมีทักษะในการจัดประสบการณ์ ได้แก่ มีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียน และสามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมีความสามารถในการออกแบบหรือวางแผนการจัดกิจกรรม จัดหาผลิตและใช้สื่อได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีทักษะในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

(2) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากครูผู้สอนจะมีความรู้เกี่ยวกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความรู้เกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แล้วครูผู้สอนก็ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

3) ด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านสังคม ประกอบด้วย

(1) เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู จะช่วยให้การปฏิบัติงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์เป็นไปอย่างราบรื่นแล้ว ถ้าครูผู้สอนมีความขยันรับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูก็จะช่วยให้การจัดประสบการณ์ด้านสังคม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พฤติกรรมและปฏิบัติต่างๆ ของครูผู้สอนยังเป็นต้นแบบให้ผู้เรียนซึมซับและนำไปปฏิบัติ จนหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพของผู้เรียน

(2) เป็นผู้มีบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่ดี คือ เป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว มีกิริยา มารยาทดี แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ สุขุมรอบคอบ มีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี และขี้มยิ้มแจ่มใส อ่อนโยน มีอารมณ์มั่นคงไม่อ่อนไหวง่าย ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีสุขภาพแข็งแรง

แคล่วคล่องว่องไว ทำให้ครูสามารถจัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่ไม่ชอบอยู่นิ่ง

(3) เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ การที่ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่ดี มีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใส อ่อนนุ เป็นมิตร และประนีประนอม รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีทักษะในการสื่อสารที่ดีทั้งเป็นภาษาพูดและภาษาท่าทาง รวมถึงการมีทักษะการฟังที่ดี และมองเห็นข้อดีในตัวผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง บางครั้งต้องยอมทำตามในสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่เห็นด้วยเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง เป็นลักษณะที่จะช่วยให้ครูผู้สอนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีซึ่งนอกจากเป็นพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน

ดังที่ นางราวัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“ครูเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย การที่ครูมีความยืดหยุ่นและการปรับตัว ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กๆ โดยตรง” (นางราวัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญ เนื่องจากครูผู้สอนนั้นเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้เรียน โดยต้องมีการคำนึงถึงคุณลักษณะที่ดี เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. Message เนื้อหาการเรียนรู้ ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

ใช้จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลและด้านอารมณ์ ควบคู่กัน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น การปรับตัว การรับฟังความคิดเห็นจากคนอื่น การทำตามข้อตกลง เพื่อวางรากฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังต่อไปนี้

สาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ เรื่องราวบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก

1) จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลใช้เนื้อหาการเรียนรู้การอธิบาย

(1) การอธิบายความรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

2) จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์เป็นการเรียนรู้ผ่านเนื้อหา ได้แก่

(1) เนื้อหาการเรียนรู้ผ่านการเล่น เช่น การเล่นเป็นรากฐานที่ดีในการฝึกเด็กให้เข้าสังคม นักจิตวิทยาได้เน้นถึงความสำคัญของการเล่นว่าเป็นสื่อหรือแนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกวิธีการเข้าสังคม ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี รวมทั้งเรียนรู้หน้าที่บทบาทอื่นๆ เช่น การเล่นเกมที่มีกฎกติกาต่างๆ การทำตามข้อตกลง เป็นต้น

(2) เนื้อหาการเรียนรู้ผ่านการช่วยเหลือตัวเอง การฝึกให้ผู้เรียนช่วยเหลือตนเอง ความสามารถในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร การแต่งตัว การทำความสะอาดตัวเอง หรือการมอบหมายงานบ้าน หรือกิจกรรมในห้องเรียนที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกลึกซึ้งภูมิใจในความสามารถของตน รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีระเบียบวินัย อันนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม

ดังที่ นางสาวนพวรรณ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“เนื้อหาการเรียนรู้ใช้จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์เป็นหลัก ครูจะใช้วิธีการให้เด็กๆ เล่นเพื่อเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการเรียนรู้ผ่านการใช้ชีวิตประจำวัน” (นางสาวนพวรรณ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาการเรียนรู้ ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การเล่นเกมที่มิถูกกติกาต่างๆ การทำตามข้อตกลง และเรียนรู้ผ่านการใช้ชีวิตประจำวัน

3. Channel สื่อการสอน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการด้านสังคม ให้แก่เด็กปฐมวัยมีหลากหลายชนิดดังนี้

1) สื่อประเภทวัสดุ เป็นสื่อที่ผู้เรียนต้องใช้ประกอบการทำกิจกรรมร่วมกันซึ่งมีหลากหลายชนิด อาจเป็นสื่อประกอบการทำกิจกรรมศิลปะประเภทต่างๆ สื่อในมุมประสบการณ์หรือมุมเล่นต่างๆ

2) สื่อประเภทอุปกรณ์ อาจเป็นเครื่องเล่นในสนาม หรือสื่ออื่นๆ ที่ผู้เรียนใช้เล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน

3) สื่อประเภทกิจกรรม เป็นวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น วิธีจัดกิจกรรมการเล่น เกม วิธีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ วิธีจัดกิจกรรมศิลปะ วิธีจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องราวต่างๆ วิธีจัดกิจกรรมเพื่อฝึกการช่วยเหลือตนเอง เป็นต้น

ดังที่ นางสาวนพวรรณ เผ่าอำไพ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“สื่อที่พัฒนาด้านสังคมให้เด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน ได้เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น” (นางสาวนพวรรณ เผ่าอำไพ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านสังคม ครูผู้สอนต้องเข้าใจธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของพัฒนาการด้านสังคม เพื่อให้

สามารถวิเคราะห์ ออกแบบกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย รวมถึงการใช้สื่อที่เป็นวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาการด้านสังคมได้อย่างเหมาะสม

4. Receiver ผู้เรียน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

ธรรมชาติของเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ได้ดีจากการลงมือปฏิบัติ การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การจัดประสบการณ์จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างสมดุล การจัดประสบการณ์ด้านสังคมมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยไม่น้อยไปกว่าการจัดประสบการณ์ในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ และด้านสติปัญญา โดยมีความสำคัญดังนี้

1) ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเป็นตนเอง เมื่อผู้เรียนเริ่มมาโรงเรียน ผู้เรียนจะได้พบกับครู และเพื่อนใหม่รวมถึงบุคคลอื่นๆ ในโรงเรียน ซึ่งมีรูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพ นิสัยใจคอที่ต่างจากกันไป ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ว่าแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะของตนเอง มีจุดเด่น จุดด้อยที่ต่างกัน เด็กจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์หรือกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ เช่น การรู้จักชื่อตนเอง ชื่อเพื่อน ชื่อครู การแนะนำตนเองให้คนอื่นรู้จัก การทักทายผู้อื่น รวมถึงงานต่างๆ ที่ครูมอบหมายให้ผู้เรียนทำ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกตามความสนใจ ผู้เรียนก็จะเริ่มรับรู้ และเข้าใจตนเองว่า ตนเองคือใคร ทำอะไรบ้าง ชอบอะไร ไม่ชอบอะไร ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การรู้จักตนเอง และความภูมิใจในตนเองต่อไป

2) ผู้เรียนได้เรียนรู้การช่วยเหลือและดูแลตนเองในกิจวัตรประจำวัน การจัดประสบการณ์สำหรับผู้เรียนในช่วงวัยนี้ไม่ใช่การฝึกเขียน ฝึกอ่านหรือท่องจำสิ่งต่างๆ แต่คือการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือและดูแลตนเองให้ได้มากที่สุด ผู้เรียนเริ่มเรียนรู้ที่จะทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง รู้จักวิธีการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย การแต่งตัวด้วยตนเอง เช่น ผูกเชือกกรองเท้า ติดกระดุมเสื้อ รู้จักเก็บของเล่น เก็บที่นอน รับประทานอาหาร ดื่มนมได้ด้วยตนเอง จากกิจวัตรประจำวัน que ผู้เรียนต้องปฏิบัติตั้งแต่เข้าสู่รั้วโรงเรียน ผู้เรียนคนใดที่สามารถช่วยเหลือและดูแลตนเองได้โดยไม่ต้องคอยให้คนอื่นช่วยเหลือบ่อยครั้ง จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจในตนเอง รับรู้ความสามารถของตน และมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ซึ่งช่วยพัฒนาอัตมโนทัศน์ของผู้เรียนได้อีกทางหนึ่ง

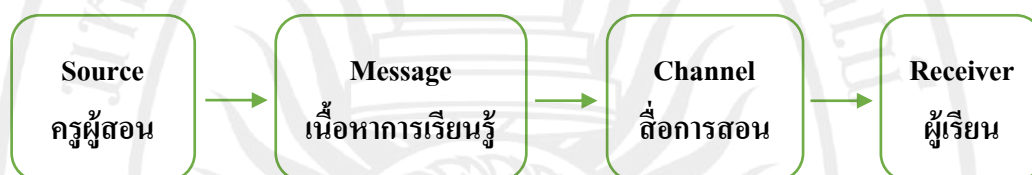
3) ผู้เรียนได้เรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม ในขณะที่ครูจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับผู้เรียนทั้งกิจกรรมกลุ่มใหญ่หรือกิจกรรมกลุ่มย่อย เช่น การประดิษฐ์บ้านจากกล่องนม ผู้เรียนรู้ที่จะเล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อน กิจกรรมช่วยเปิดโอกาสให้เด็กมีการสื่อสาร พูดคุยกับครู และเพื่อนเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย มีการแสดงความคิดเห็น แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน เรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหา หรือความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง หรือกับเพื่อนคนอื่นในกลุ่ม เพื่อรักษาสัมพันธ์ภาพที่ตนเองมีกับคนอื่นไว้ให้ได้

ดังที่ นางราวัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“เด็กๆ ได้ถูกปลูกฝังการจัดประสบการณ์ด้านสังคม จากการช่วยเหลือดูแลตัวเอง รู้จักการเคารพตัวเอง รู้จักเคารพผู้อื่น มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการสื่อสาร และปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น” (นางราวัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์ด้านสังคม มีจุดมุ่งหมายไปที่ การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการและการเรียนรู้ทางสังคมที่เหมาะสมตามวัย

4. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 68 รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา

จากภาพประกอบ 68 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้าน สติปัญญา ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยานั้น เป็นไปตามแบบจำลองการสื่อสาร S – M – C – R โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. Source ครูผู้สอน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

พัฒนาการทางด้านสติปัญญาจะเกี่ยวข้องกับความคิดและความเข้าใจ ระดับสติปัญญาของ ผู้เรียนสามารถพัฒนาให้เพิ่มมากขึ้นได้ด้วยการส่งเสริมทางด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นครูผู้สอนควรมี คุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

1) ด้านความรู้ของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย

(1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการด้านสติปัญญา ความรู้ที่เป็น พื้นฐานในการปฏิบัติงานการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เป็น กระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะความคิด เป็นความสามารถในการจดจำ การเรียนรู้เพื่อเข้าใจสิ่ง ต่างๆ ซึ่งพัฒนาการด้านสติปัญญานี้จะเป็นปัจจัยที่กำหนดว่าผู้เรียนจะเติบโตมาเป็นคนที่สามารถเรียนรู้ ปรับตัวและรับมือกับปัญหาต่างๆ ได้ดีหรือไม่

(2) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัด ประสบการณ์ด้านสติปัญญา โดยในการพัฒนาหลักสูตรครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยระดับชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพต่างๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น มากำหนดเป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางและเพิ่มเติมสาระที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา ให้เหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ

(3) ความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา ที่สอดคล้องกับลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน สอดคล้องกับระดับพัฒนาการ วุฒิภาวะ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ในการจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาด้านสติปัญญา

(4) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การประเมินพัฒนาการเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวันและครอบคลุมพัฒนาการของผู้เรียน ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในพัฒนาการเด็กปฐมวัยและความรู้ในการประเมินพัฒนาการ การที่ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและสามารถพัฒนาการจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา ได้อย่างเต็มศักยภาพตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

(5) ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์หรือพัฒนาเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนทุกขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัญหาที่ต้องการศึกษา การกำหนดปัญหาวิจัย ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาเด็กปฐมวัย

2) ด้านทักษะของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย

(1) ทักษะในการปฏิบัติงานครูปฐมวัย ครูผู้สอนควรมีทักษะในการจัดประสบการณ์ ได้แก่ มีทักษะในการสื่อสารกับผู้เรียน และสามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดย

มีความสามารถในการออกแบบหรือวางแผนการจัดกิจกรรม จัดหาผลิตและใช้สื่อได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีทักษะในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

(2) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากครูผู้สอนจะมีความรู้เกี่ยวกับกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความรู้เกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แล้วครูผู้สอนก็ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

3) ด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา ประกอบด้วย

(1) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตและจรรยาบรรณวิชาชีพครู จะช่วยให้การปฏิบัติงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดประสบการณ์เป็นไปอย่างราบรื่นแล้ว ถ้าครูผู้สอนมีความขยันรับผิดชอบ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูก็จะช่วยให้การจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้พฤติกรรมและปฏิบัติต่างๆ ของครูผู้สอนยังเป็นต้นแบบให้ผู้เรียนซึมซับและนำไปปฏิบัติ จนหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพของผู้เรียน

(2) เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่ดี คือ เป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว มีกิริยา มารยาทดี แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ สุขุมรอบคอบ มีสุขภาพจิตดี อารมณ์ดี และยิ้มแย้มแจ่มใส อ่อนโยน มีอารมณ์มั่นคงไม่อ่อนไหวง่าย ซึ่งการที่ครูผู้สอนมีสุขภาพแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว ทำให้ครูสามารถจัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่ไม่ชอบอยู่นิ่ง

(3) เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ การที่ครูผู้สอนมีบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่ดี มีลักษณะยิ้มแย้มแจ่มใส อ่อนนุ เป็นมิตร และประนีประนอม รับรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีทักษะในการสื่อสารที่ดีทั้งเป็นภาษาพูดและภาษาท่าทาง รวมถึงการมีทักษะการฟังที่ดี และมองเห็นข้อดีในตัวผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง บางครั้งต้องยอมทำตามในสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่เห็นด้วยเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง เป็นลักษณะที่จะช่วยให้ครูผู้สอนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีซึ่งนอกจากเป็นพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้เรียน

ดังที่ นางราวัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“การที่ครูมีคุณลักษณะที่ดีเอื้อต่อการสอนให้เด็กๆ ได้เรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เป็นต้นแบบให้เด็กซึมซับและนำไปปฏิบัติ” (นางราวัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนเป็นต้นแบบให้กับผู้เรียน นอกจากการสอนหรือนำความรู้ถ่ายทอดให้กับผู้เรียนแล้ว ผู้เรียนจะซึมซับคุณลักษณะต่างๆ จากครูผู้สอนหล่อหลอมเป็นบุคลิกภาพส่วนบุคคล

2. Message เนื้อหาการเรียนรู้ ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

ใช้จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลและด้านอารมณ์ ควบคู่กัน ด้านเหตุผลเป็นการดึงดูดใจที่เชื่อมโยงกับสมองหรือความนึกคิด ในขณะที่ดึงดูดใจด้านอารมณ์ เป็นการดึงดูดใจที่เชื่อมโยงกับหัวใจหรือความรู้สึก ดังต่อไปนี้

สาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ สิ่งต่างๆ รอบตัว

1) จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลใช้เนื้อหาการเรียนรู้เพื่อจดจำและทักษะในการแก้ไขปัญหา

(1) การทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ ผู้เรียนเป็นวัยอยากรู้อยากเห็น และเป็นวัยที่กำลังมีการพัฒนาทางปัญญา การทดลองทางวิทยาศาสตร์จะช่วยส่งเสริมด้านความคิดและกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนก การทดลองทางวิทยาศาสตร์ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว

(2) ฝึกให้นับเลขกับสิ่งต่างๆ การนับเลข เป็นหนึ่งในการฝึกทักษะด้านความจำ ซึ่งครูผู้สอนก็สามารถสอนทำได้ผ่านวิธีการสนุกๆ เช่น ชวนนับของเล่น นับจำนวนของต้นไม้ภายในโรงเรียน หรือนับจำนวนข้าวของเครื่องใช้ภายในห้องเรียน นอกจากจะได้รับความสนุกสนานแล้ว ยังช่วยพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนได้อีกด้วย

(3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตัดสินใจด้วยตัวเอง ครูผู้สอนสามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆ เช่น วันนี้จะเลือกฟังนิทานเรื่องอะไร เพราะการฝึกให้ผู้เรียนได้คิดหรือตัดสินใจเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ของตัวเองตั้งแต่ยังเด็กจะช่วยให้ผู้เรียนเป็นเด็กกล้าคิดกล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้นในอนาคต

2) จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ใช้เนื้อหาการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสิ่งต่างๆ

(1) ลองให้ผู้เรียนได้เรียนเสียงสิ่งต่างๆ ผู้เรียนมักจะหัวเราะชอบใจเมื่อครูผู้สอนทำการเลียนเสียงสิ่งต่างๆ ให้ฟัง เช่น เสียงแมว์ร้อง เมี้ยวๆ หรือ เสียงหมาร้อง โห่งๆ นอกจากนั้น การสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้และระบุเสียงของสิ่งต่างๆ รอบตัว จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นเด็กช่างสังเกต รู้จักการตั้งใจฟัง และออกเสียงตามเสียงที่ได้ยิน ถือเป็นหนึ่งในการฝึกและส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาได้เป็นอย่างดี

(2) ชวนกันร้องเพลง ความบันเทิงอย่างการร้องเพลง นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและเพลิดเพลินแล้ว เพลงและเสียงดนตรียังช่วยให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์และพัฒนาทักษะทางภาษาได้เป็นอย่างดี

ดังที่ นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวไว้ว่า

“การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กที่เพิ่มขึ้นมีผลมาจากการจัดกิจกรรมให้กับเด็กได้ลงมือทำและเกิดการเรียนรู้ เด็กจะเก็บเกี่ยวประสบการณ์ต่างๆ เข้ามารวบรวมและจัดเก็บพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้ ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากวุฒิภาวะของเด็ก ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์อย่างกว้างกว่าเดิม จากการที่ได้อ่าน การฟัง การท่องเที่ยว การสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์” (นางสาวฉัฐวรา จรเกตุ, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่า เนื้อหาการเรียนรู้การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัย การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานและไม่รู้สึกเครียดหรือกดดันเกินไป หากผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเปิดใจรับสิ่งใหม่ที่ท้าทายความสามารถมากกว่าเดิม แต่หากผู้เรียนรู้สึกไม่ชอบหรือเครียด ผู้เรียนจะต่อต้านจนอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ และส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการล่าช้าในที่สุด

3. Channel สื่อการสอน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านสติปัญญาให้แก่เด็กปฐมวัยมีหลากหลายชนิด ดังนี้

- 1) สื่อประเภทวัสดุ เช่น สื่อที่ใช้ทำกิจกรรมศิลปะประเภท กระดาษ ดินสอ สีเทียน สี น้ำ ลูกปัด เศษวัสดุต่าง เป็นต้น
- 2) สื่อประเภทอุปกรณ์ เช่น เครื่องเล่นในสนามประเภทกระดานหก โคร่งได้ กระดาษ ลื่น อุโมงค์ กระดานทรงตัว ลูกบอล เป็นต้น
- 3) สื่อประเภทกิจกรรม เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการเล่น กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เป็นต้น
- 4) สื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เพลงฉลามน้อยสุดฮิต เพลง Head, Shoulders, Knees & Toes เพลง Wheels on the Bus เป็นต้น เพื่อเรียนรู้การใช้ภาษา

ดังที่ นางราวัลย์ รมยานนท์ ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล ได้กล่าวว่า

“สื่อการสอน เป็นตัวกลางที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ” (นางราวัลย์ รมยานนท์, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า สื่อการสอนมีคุณค่าที่ดีและคุณสมบัติที่น่าสนใจอยู่มากมาย สามารถนำมาพลิกแพลงใช้ได้หลากหลาย ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมาก

ยิ่งขึ้น รวมถึงรูปแบบของสื่อก็มีให้เลือกใช้มากมาย ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สีกเกี่ยวกับการเรียนอีกด้วยและด้วยความนิยมในการใช้สื่อการสอนในปัจจุบัน

4. Receiver ผู้เรียน ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

การจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา กิจกรรมเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ถือเป็นกิจกรรมที่จำเป็นและสำคัญสำหรับผู้เรียนที่ครูผู้สอนไม่ควรมองข้าม เพราะพัฒนาการด้านสติปัญญา ถือเป็นหนึ่งในพัฒนาการที่สำคัญต่อการเติบโตและเรียนรู้ของผู้เรียน ดังต่อไปนี้

1) ผู้เรียนสามารถที่จะใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของวัตถุและสถานที่ได้ มีทักษะการใช้ภาษาอธิบายสิ่งต่างๆ ได้ สามารถที่จะอธิบายประสบการณ์ของตนได้ ดังนั้นควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีโอกาสมากขึ้น เล่าประสบการณ์ให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง แต่ครูผู้สอนควรพยายามส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสเท่ากัน

2) ผู้เรียนได้สร้างจินตนาการและการประดิษฐ์ เป็นลักษณะพิเศษของผู้เรียนในวัยนี้ ถ้าครูผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้การคิดประดิษฐ์ในการเล่าเรื่อง หรือการวาดภาพ ก็จะช่วยพัฒนาการด้านนี้ของผู้เรียน แต่บางครั้งผู้เรียนอาจจะไม่สามารถแยกสิ่งที่ตนสร้างจากความคิดคำนึงจากความจริง ครูผู้สอนจะต้องพยายามช่วย แต่ไม่ควรจะใช้การลงโทษผู้เรียนว่าไม่พูดความจริง เพราะจะทำให้เป็นการทำลายความคิดคำนึงของผู้เรียนโดยทางอ้อม

3) ผู้เรียนได้รู้จักการเปรียบเทียบน้ำหนัก ปริมาตร และความยาว ยังค่อนข้างสับสน ผู้เรียนยังไม่มีสมาธิเกี่ยวกับความคงตัวของสสาร ความสามารถในการจดจำ การตัดสินใจของผู้เรียนในวัยนี้ ขึ้นกับการรับรู้ ยังไม่รู้จักรู้เหตุผล ครูผู้สอนที่สอนเด็กในวัยนี้จะสามารถช่วยเด็กให้มีพัฒนาการทางสติปัญญา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพ โดยพยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวัยนี้มีประสบการณ์ค้นคว้าสำรวจ สิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนและเพื่อนในวัยเดียวกัน และพยายามให้ข้อมูลย้อนกลับเวลาที่ผู้เรียนทำถูกหรือประสบผลสำเร็จ และพยายามตั้งความคาดหวัง

ดังที่ นางสาวพรรษา บุตรขุน ตำแหน่ง ครูประจำชั้นอนุบาล กล่าวว่า

“การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กๆ เป็นความสามารถในการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ กับตนเอง เป็นกระบวนการทางจิตใจที่ใช้คิด เรียนรู้ หาเหตุผล แก้ไขปัญหา และสื่อสาร” (นางสาวพรรษา บุตรขุน, สัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2566)

จากการสัมภาษณ์ สะท้อนให้เห็นว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาเพื่อความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถในการเข้าใจ มีไหวพริบ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความสามารถในการใช้ความจำ รวมไปถึงความสามารถในการปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา
2. เพื่อวิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา

เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในหัวข้อนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหากับอุปสรรคของเนื้อหาโรงเรียนกิตติวิทยา

ครูผู้สอนมีความพร้อมในการกำหนดการสร้างสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยมีเทคนิคเฉพาะ เพื่อให้เนื้อหาเหมาะสมกับเด็กปฐมวัยที่สุด

ความสำคัญของเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะมีกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นขั้นตอนแรก นำไปสู่การออกแบบ เพื่อสร้างความเหมาะสมด้านเนื้อหาการเรียนรู้ให้ครบถ้วน จากนั้นเป็นขั้นตอนของการพัฒนาสื่อต้องปรับให้เกิดความดึงดูด เร้าอารมณ์ให้เด็กเกิดความสนใจมากขึ้น

ปัญหากับอุปสรรคของเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ สามารถแบ่งได้ 2 ทาง คือ 1) ขาดงบประมาณสำหรับการบำรุงและการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 2) ครูผู้สอนขาดทักษะการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างชำนาญ ส่งผลให้เกิดเป็นปัญหากับอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เนื่องจากปัญหากับอุปสรรคดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญ

2. เนื้อหาการเรียนรู้ของโรงเรียนกิตติวิทยา

การออกแบบเนื้อหาสามารถแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1) ดึงดูดใจด้านเหตุผล 2) ดึงดูดใจด้านอารมณ์ เสริมสร้างประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

สำหรับเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยจุดดึงดูดใจด้านเหตุผล เป็นลักษณะของการใช้ภาพระบายสี เช่น ภาพระบายสีสำหรับวันพ่อ ภาพระบายสีพวงมาลัย เป็นต้น เพื่อสอดแทรกการเรียนรู้

ในส่วนเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยจุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ เป็นลักษณะของการสอนถึงความอันตรายที่อาจเกิดได้ เช่น กรรไกร เป็นสิ่งของอันตราย ต้องเรียนรู้ที่จะใช้งานและเก็บอย่างถูกต้อง หลังใช้งาน เป็นต้น เพื่อความปลอดภัยแก่ตัวเองและผู้อื่น

และเนื้อหาการเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและประสาทสัมผัสต่างๆ 2) ด้านอารมณ์ ได้เรียนรู้การแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม เรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเองและผู้อื่น 3) ด้านสังคม เป็นการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ 4) ด้านสติปัญญา เป็นการพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภาษาในการสื่อสารความหมายให้เด็กรู้จักการสังเกตและคิดอย่างมีเหตุผล

สื่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา

สื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทต่างก็มีลักษณะเฉพาะและคุณค่าในตัว ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาถึงลักษณะเฉพาะ และคุณสมบัติของสื่อแต่ละชนิด เพื่อที่จะเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สื่อประเภทวัสดุของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ สื่อการเรียนการสอน เช่น ขวดน้ำประดิดฐ์ ผลไม้จากกล่องนม เลโก้ (ตัวต่อ) ดินน้ำมัน จิกซอว์ เป็นต้น

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ ตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูล เช่น เครื่องฉายสไลด์ คอมพิวเตอร์ สมาร์ททีวี เป็นต้น

3. สื่อประเภทกิจกรรมของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ การจัดกิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมสืบสวน วัฒนธรรม กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ กิจกรรมพินิจงานสร้างสรรค์ กิจกรรมบทบาทสมมติ และกิจกรรมการแสดงวันตราดราลีครบ 117 ปี

4. สื่อประเภทบุคคลของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรครู เช่น การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น เป็นการพูด การเขียน การใช้สัญลักษณ์ การแสดงท่าทาง เป็นต้น

5. สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ การเรียนรู้จากสื่อการเรียนต่างๆ เช่น หนังสือนิทานอิสป โปสเตอร์วันสำคัญ โปสเตอร์

ก – ฮ โปสเตอร์ A – Z เอกสารการเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น

6. สื่อประเภทยี่สิบหกของโรงเรียนกิตติวิทยา

คือ การเรียนรู้จากคลิปเพื่อการสอน การเรียนในรูปแบบ DLTV และการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในหัวข้อนี้ โดยมีรายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้

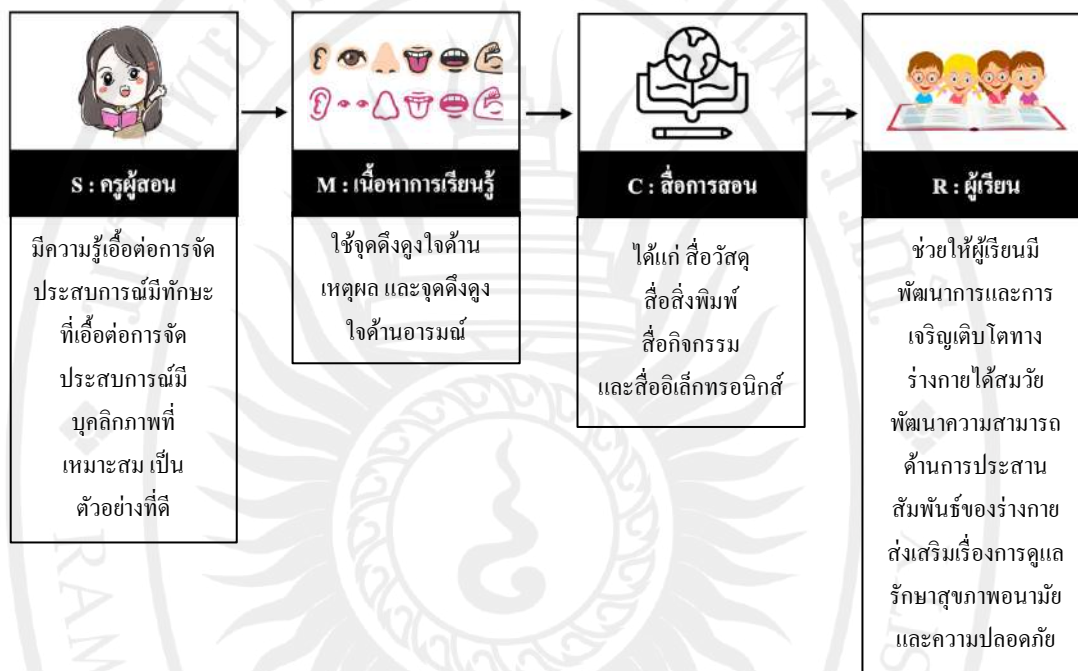
ตารางที่ 6 สรุปประเด็นสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา

สื่อการเรียนรู้แต่ละประเภท	
สื่อประเภทวัสดุ	ขวดน้ำประดิษฐ์ ผลไม้จากกล่องนม เลโก้ (ตัวต่อ) ดินน้ำมัน จิกซอว์ ถังขยะแต่ละสี ไม้กวาด ที่โกยขยะ กรวยจราจร ป้ายจราจร
สื่อประเภทอุปกรณ์	เครื่องฉายสไลด์ คอมพิวเตอร์ สมาร์ททีวี
สื่อประเภทกิจกรรม	กิจกรรมเสริมประสบการณ์ การจัดกิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมสืบสวน วัฒนธรรม กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ กิจกรรมพันทนาการสร้างสรรค์ กิจกรรมบทบาทสมมติ และกิจกรรมการแสดงวันตรารำลึกครบ 117 ปี
สื่อประเภทบุคคล	การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น เป็นการพูด การเขียน การใช้สัญลักษณ์ การแสดงท่าทาง ของผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรครู
สื่อประเภทสิ่งพิมพ์	นิทานอิสป โปสเตอร์วันสำคัญ โปสเตอร์ ก – ฮ โปสเตอร์ A – Z เอกสารการเรียนรู้ต่างๆ
สื่อประเภทยี่สิบหก	คลิปเพื่อการสอน การเรียนในรูปแบบ DLTV การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในหัวข้อนี้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 69 รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยา

จากภาพประกอบ 69 สรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา คือ Source : ครูผู้สอน Message : เนื้อหาการเรียนรู้ Channel : สื่อการสอน Receiver : ผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

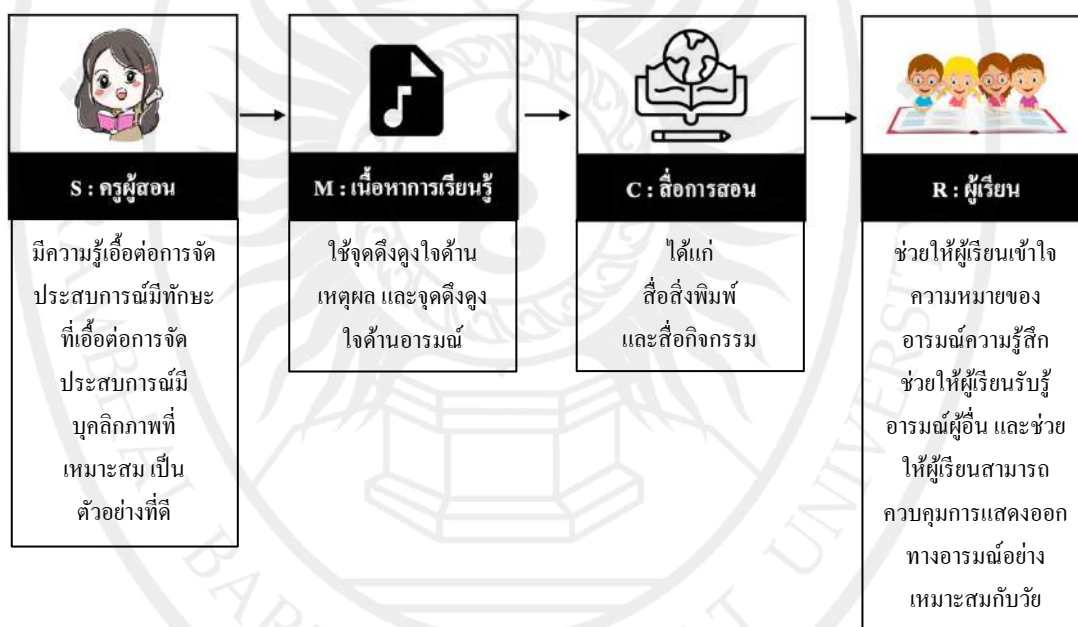
ครูผู้สอน ควรมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย ด้านทักษะของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย และด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านร่างกาย

เนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลใช้เนื้อหาการเรียนรู้การอธิบายรูปร่าง หน้าตา อวัยวะต่างๆ วิธีรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขอนามัยที่ดี และจุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ใช้บทเพลงในการพัฒนาการด้านร่างกาย เช่น นักร้องอยู่ไหน กำมือขึ้น เป็นต้น

สื่อการสอน มีหลากหลายชนิด ได้แก่ สื่อวัสดุ เช่น ดินสอ สี ไม้ สีเทียน สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น โปสเตอร์ร่างกายของฉันท นิทานร่างกายของฉันท หนังสือร่างกายของหนู สื่อประเภทกิจกรรม เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ประกอบเพลงนิ้วโป้งอยู่ไหน เพลงกำมือขึ้น และสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การออกแบบฝึกการเขียนพยัญชนะไทยจากภาพ การใช้คลิปวาดภาพเลขแปลงร่าง

ผู้เรียน ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและการเจริญเติบโตทางร่างกายได้สมวัย พัฒนาความสามารถด้านการประสานสัมพันธ์ของร่างกาย ส่งเสริมเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย

2. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 70 รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา

จากภาพประกอบ 70 สรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา คือ Source : ครูผู้สอน Message : เนื้อหาการเรียนรู้ Channel : สื่อการสอน Receiver : ผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

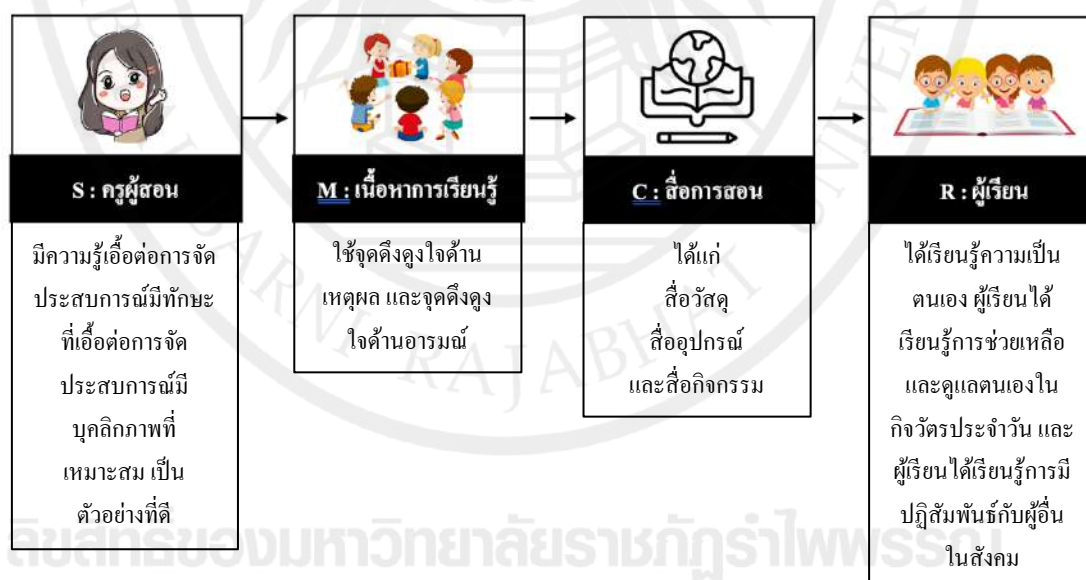
ครูผู้สอน ควรมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านทักษะของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ และด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านอารมณ์ – จิตใจ

เนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ ธรรมชาติรอบตัว สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลใช้เนื้อหาการเรียนรู้การอธิบายลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาธรรมชาติ และจุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ใช้บทเพลง นิทาน และการแสดงบทบาทสมมติ เช่น เพลงเพื่อนอารมณ์ดี เพลงอารมณ์ของฉัน นิทานอารมณ์นี้สีอะไรนะ นิทานกอดพิเศษ เป็นต้น

สื่อการสอน มีหลากหลายชนิด ได้แก่ สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น รูปภาพสถานที่ต่างๆ รูปภาพสัตว์นิทานต่างๆ และสื่อประเภทกิจกรรม เช่น การแสดงบทบาทสมมติเรื่องอารมณ์ต่างๆ

ผู้เรียน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ ได้แก่ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของอารมณ์ความรู้สึก ช่วยให้ผู้เรียนรับรู้อารมณ์ผู้อื่น และช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัย

3. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยาดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 71 รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา

จากภาพประกอบ 71 สรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ของ เด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยาคือ Source : ครูผู้สอน Message : เนื้อหาการเรียนรู้ Channel : สื่อการสอน Receiver : ผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

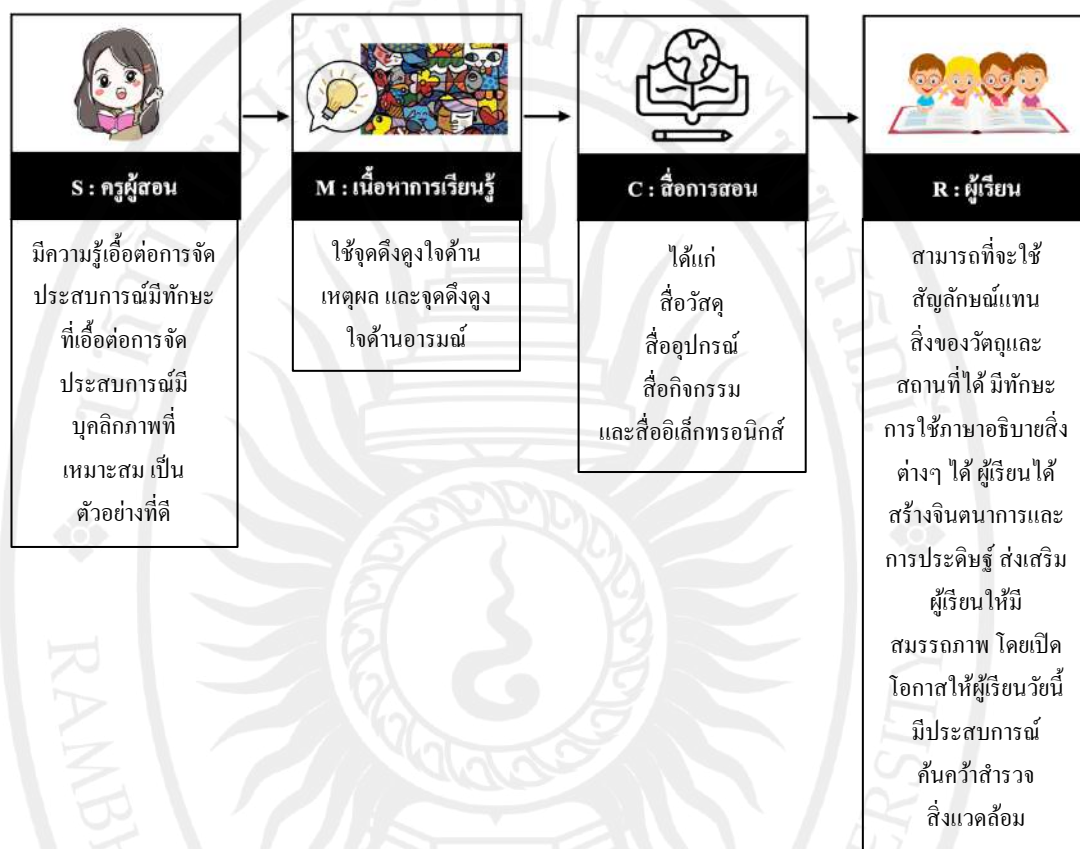
ครูผู้สอน ควรมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัด ประสบการณ์ด้านสังคม ด้านทักษะของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านสังคม และด้าน บุคลิกภาพของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ด้านสังคม

เนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อม สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลใช้เนื้อหาการเรียนรู้การอธิบายความรู้ เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่ง วัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความ เป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ และจุดดึงดูดใจด้านอารมณ์เป็นการเรียนรู้ผ่าน การเล่น และการฝึกให้ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองความสามารถในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การเล่นเกมที่มีกฎกติกาง่ายๆ การทำตามข้อตกลง เป็นต้น

สื่อการสอน มีหลากหลายชนิด ได้แก่ สื่อประเภทวัสดุ เช่น ถังขยะแต่ละสี ไม้กวาด ที่โกย ขยะ กรวยจราจร ป้ายจราจร สื่อประเภทอุปกรณ์ เช่น เครื่องฉายสไลด์ คอมพิวเตอร์ สมาร์ททีวี และ สื่อประเภทกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมการเล่นเกะ การศึกษาแหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมศิลปะ การจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องราวต่างๆ

ผู้เรียน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเป็นตนเอง ผู้เรียน ได้เรียนรู้การช่วยเหลือและดูแลตนเองในกิจวัตรประจำวัน และผู้เรียนได้เรียนรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้อื่นในสังคม

4. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ของเด็กปฐมวัยโรงเรียน
กิตติวิทยា ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 72 รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย
โรงเรียนกิตติวิทยา

จากภาพประกอบ 72 สรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา
ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา คือ Source : ครูผู้สอน Message : เนื้อหาการเรียนรู้ Channel : สื่อ
การสอน Receiver : ผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ครูผู้สอน ควรมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ของครูผู้สอนที่เกี่ยวกับการจัด
ประสบการณ์ด้านสติปัญญา ด้านทักษะของครูผู้สอนที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา
และด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอนที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ด้านสติปัญญา

เนื้อหาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย คือ สิ่งต่างๆ รอบตัว สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท
ได้แก่ จุดดึงดูดใจด้านเหตุผลใช้เนื้อหาการเรียนรู้เพื่อจดจำและทักษะในการแก้ไขปัญหา การ
ทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ ผู้เรียนเป็นวัยอยากรู้อยากเห็น และเป็นวัยที่กำลังมีการพัฒนาทางปัญญา

ฝึกให้นับเลขกับสิ่งต่างๆ การนับเลข เป็นหนึ่งในการฝึกทักษะด้านความจำ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกตัดสินใจด้วยตัวเอง และจุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ใช้เนื้อหาการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสิ่งต่างๆ เช่น เสียงแมว์ร้อง แมี้ยวๆ หรือเสียงหมาร้อง โอ้งๆ เป็นต้น

สื่อการสอน มีหลากหลายชนิด ได้แก่ สื่อประเภทวัสดุ เช่น สื่อที่ใช้ทำกิจกรรมศิลปะประเภทกระดาษ ดินสอ สีเทียน สีน้ำ ลูกบิด เศษวัสดุต่าง สื่อประเภทอุปกรณ์ เช่น เครื่องเล่นในสนาม ประเภทกระดานหก โคร่งไต่ กระดาษลื่น อุโมงค์ กระดานทรงตัว ลูกบอล สื่อประเภทกิจกรรม เช่น กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเกมการเล่น กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และสื่อประเภทอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เพลงฉลามน้อยสุดฮิต เพลง Head, Shoulders, Knees & Toes เพลง Wheels on the Bus เป็นต้น เพื่อเรียนรู้การใช้ภาษา

ผู้เรียน ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ผู้เรียนสามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของวัตถุและสถานที่ได้ มีทักษะการใช้ภาษาอธิบายสิ่งต่างๆ ได้ ผู้เรียนได้สร้างจินตนาการและการประดิษฐ์ ส่งเสริมผู้เรียนให้มีสมรรถภาพ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวัยนี้มีประสบการณ์ค้นคว้าสำรวจสิ่งแวดล้อม

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย นำมาสู่การอภิปรายผลได้ 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทย

เป้าหมายของการออกแบบการเรียนรู้ที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถใหม่หรือพัฒนาความสามารถเดิมให้ดีขึ้นผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับ และนำความสามารถเหล่านี้ไปใช้ในโลกรความเป็นจริง ดังนั้นความสำคัญของเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นขั้นตอนแรก นำไปสู่การออกแบบ เพื่อสร้างความเหมาะสมด้านเนื้อหาการเรียนรู้อย่างครบถ้วน จากนั้นเป็นขั้นตอนการพัฒนาสื่อ ต้องปรับให้เกิดความดึงดูด เร้าอารมณ์ให้เด็กเกิดความสนใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นันทิยา น้อยขุน (2563) กล่าวว่า การออกแบบสื่อการเรียนรู้ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการส่งผ่านความรู้จากครูไปยังผู้เรียน โดยเครื่องมือต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการสอน สื่อการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ๆ และสามารถเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้มากยิ่งขึ้น

ในขณะที่ วิจิตรตา โป๊ะสง และสุพัตรา พักอ่อน (2564) กล่าวว่า การออกแบบสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดทำเครื่องมือของการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกลดลงจนทักษะและประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียน อีกทั้งช่วยสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ที่กระตุ้นผู้เรียน

ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางความคิด การสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มลทพร พันธุ์แก้ว (2562) ที่ได้กล่าวว่า จากการศึกษา พัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมอง เป็นฐาน พบว่า กิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถที่จะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีมากขึ้น เด็กมีความสุขกับการเรียนมากขึ้น เพราะแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีส่วนช่วยในการ ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ซึ่งตรงตามที่ Erikson H. Erikson (1968) นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ได้กล่าวว่า เด็กในวัยนี้ สามารถที่จะสร้างจินตนาการของตนขึ้นมาได้และมีความคิดริเริ่มเป็นของตนเอง อยากทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กในวัยนี้ต้องการความมีอิสระโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ มีการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดตนเองจะชอบซักถามสิ่งต่างๆ ที่ตนเองอยากรู้ ชอบที่จะสำรวจสิ่งต่างๆ ซึ่งสื่อการเรียนรู้นี้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์กิจกรรม เป็นเรื่องที่สำคัญในการสร้างการเรียนรู้และการพัฒนา ทักษะด้านต่างๆ ให้แก่เด็ก เช่น การพัฒนาในเรื่องของการสื่อสาร การเข้าสังคม และรวมไปถึงในเรื่องของสติปัญญา ช่วยเสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก สำหรับเด็กในทุกช่วงวัย

การออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้โดยใช้สิ่งดึงดูดใจ ซึ่งสอดคล้องกับ วัชร โพธิ์ธรรม (2556 : 14) กล่าวว่า “สิ่งดึงดูดใจ หมายถึง การสร้างความปรารถนาในตัวคนที่จะทำบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้การกระทำนั้นเป็นตัวแทนของความต้องการของปัจเจกบุคคล นอกจากนี้ Leary & Baumeister (2017 : 112) กล่าวไว้ว่า “สิ่งดึงดูดใจในการเรียน คือ พลังที่เกิดทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล ซึ่งกระตุ้นพฤติกรรมการเรียนรู้รวมทั้งกำหนดรูปแบบ ทิศทาง ความเข้ม และระยะเวลาของพฤติกรรมการเรียนรู้”

โดยจุดดึงดูดใจ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (1) จุดดึงดูดใจด้านเหตุผล การออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้จะออกมาในรูปแบบการอธิบาย การทดลอง และการประดิษฐ์ เป็นการนำเสนอที่ตรงไปตรงมาโดยใช้เหตุผลในการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับ จิตรลดา เดชชูไชย (2557 : 9) แสดงความคิดเห็นว่า การออกแบบเนื้อหาโดยใช้สิ่งดึงดูดใจด้านเหตุผล จะออกมาในรูปแบบการสาธิต หรือการพิสูจน์ ซึ่งเป็นการนำเสนอที่ตรงไปตรงมาในโดยใช้การอธิบาย (2) จุดดึงดูดใจด้านอารมณ์ ใช้บทเพลง นิทาน และการแสดงบทบาทสมมติ สอดคล้องกับ กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์ (2558) ซึ่งให้เห็นว่า สิ่งดึงดูดใจด้านอารมณ์ชั้น มีผลดีในการทำให้สื่อการเรียนได้รับความสนใจ ก่อให้เกิดการตระหนักในสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะมีผลต่อการจดจำสื่อการเรียนการสอนต่อไป ในขณะที่

ดารา ทีปะปาล (2555 : 26) อธิบายสิ่งดึงดูดใจด้านอารมณ์ (Emotional Appeals) เป็นการดึงดูดใจที่เชื่อมโยงกับ “หัวใจ” หรือ “ความรู้สึก” ของผู้เรียน

ดังที่ผลการสัมภาษณ์ครูผู้สอนให้ความสำคัญกับการออกแบบสื่อการสอน ที่ชี้ให้เห็นว่า การออกแบบที่ดีอย่างเหมาะสมกับผู้เรียนจะเสริมสร้างประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยที่ ภัคนันท์ ยอดสิงห์ (2560) ศึกษาเรื่องการออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี พบว่า สื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะทางด้านภาษาจะเป็นสื่อประเภทเกม ดังนั้นจึงออกแบบสื่อการเรียนรู้ประเภทเกมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ผลงานการออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษ สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี คือ เด็กจะได้รับพัฒนาการทางด้านภาษาอังกฤษ ไม่ว่าจะเป็นด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน เกมการ์ดนี้เด็กสามารถเล่นได้อย่างสนุกสนานและได้เรียนรู้คำศัพท์ในหมวดต่างๆ ในส่วนของเรื่องสีสัน ใช้สีสดใส ความหลากหลายของสี และมีลวดลายบนการ์ดและบรรจุภัณฑ์ ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจของเด็กได้ดี

และ ชุติมา งามพิพัฒน์ (2562) การศึกษาและออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ประโยชน์ของสื่อการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเล่น อยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านร่างกาย อยู่ในระดับที่มากที่สุด การออกแบบสื่อการเรียนรู้ จำนวน 3 รูปแบบ นำมาออกแบบ Sketch design เพื่อนำไปประเมินหาความเหมาะสมของรูปแบบสื่อการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบที่ 1 ด้านขนาดและสัดส่วนอยู่ในระดับที่มากที่สุด มีความเหมาะสม นำไปผลิตต้นแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สอนเด็กปฐมวัย และผู้ปกครอง ผลการวิเคราะห์พบว่า ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์สามารถดึงดูดความสนใจให้เด็กมาเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากปัจจุบัน สื่อการเรียนรู้ ที่เสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆ มีเพิ่มมากขึ้นและเด็กปฐมวัยหันไปสนใจเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการและมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กมีความสุข สนุกกับสื่อการเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม และยังทำให้เด็กได้เรียนรู้โลกกว้าง

2. สื่อการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทยานันท์

สื่อเป็นตัวกลางที่ครูผู้สอนถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ไปสู่เด็กปฐมวัย การเรียนการสอนมีหลายประเภท และแต่ละประเภทมีคุณสมบัติแตกต่างกันไป สอดคล้องกับ ธนวัฒน์ พันธุ์เกตุคุณนิตยา นาคอิน และ พิชญาภา ขงสร้อย (2564) ให้ความหมายไว้ว่า สื่อ (Media) เป็นตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอดหรือนำข้อมูล ข่าวสารหรือความรู้ในลักษณะต่างๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับ ให้เข้าใจความหมาย

ได้ตรงกัน ในการเรียนการสอน สื่อที่ใช้เป็นตัวกลางนำความรู้ในกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เรียกว่า สื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) จากผลการวิจัยพบว่า สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา ได้แก่ (1) สื่อประเภทวัสดุ เช่น ขวดน้ำประคิษฐ์ ผลไม้จากกล่องนม เลโก้ (ตัวต่อ) ดินน้ำมัน จิกซอว์ เป็นต้น (2) สื่อประเภทอุปกรณ์ เช่น เครื่องฉายภาพโปรเจคเตอร์ จอโปรเจคเตอร์ เครื่องเล่นวีซีดี สมาร์ททีวีจอแบนเชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์ เป็นต้น (3) สื่อประเภทกิจกรรม เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์ การจัดกิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรม กิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ นอกสถานที่ กิจกรรมพินิทานสร้างสรรค์ กิจกรรมบทบาทสมมติ และกิจกรรมการแสดงวันตรารด รำลึกครบ 117 ปี เป็นต้น (4) สื่อประเภทบุคคล เช่น การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น เป็นการพูด การเขียน การใช้สัญลักษณ์ การแสดงท่าทาง ของผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรครู เป็นต้น (5) สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น นิทานอีสป โปสเตอร์วันสำคัญของไทย โปสเตอร์ ก – ฮ โปสเตอร์ A – Z เอกสารการเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น และ (6) สื่อประเทอเล็กทรอนิกส์ เช่น การทำคลิปเพื่อการสอน การเรียนในรูปแบบ DLTV การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น

ดังที่ ภัคนันท์ ยอดสิงห์ (2560 : 95) แบ่งประเภทสื่อการสอนตามแนวทางของเทคโนโลยีทางการศึกษา แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) สื่อประเภทวัสดุ (Software) เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง แผ่นเสียง ฟลิ้มภาพยนตร์ สไลด์ เป็นต้น (2) สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่น แผ่นเสียง เป็นต้น (3) สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Method) เช่น การจัดระบบการสอนแบบจุลภาค การสาธิต เป็นต้น ในขณะที่ วิลาวัลย์ อินทร์ชำนาญ (2561 : 49) ได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ไว้ว่า ประเภทของสื่อการเรียนรู้ (4) สื่อประเภทคอมพิวเตอร์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer Presentation) การใช้ Intranet และ Internet เพื่อการสื่อสาร (Electronic mail: E – mail) และการใช้ WWW (World Wide Web)

อีกทั้ง พิชัย ระเวงวัน (2564) ชี้ให้เห็นว่า (5) กิจกรรมต่างๆ เป็นสื่อการเรียนรู้เช่นกัน ได้แก่ นิทรรศการ การสาธิต ทัศนศึกษา และ ปรารวีณา สุวรรณณัฐโชติ (2552 : 50) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อการเรียนรู้ตามทรัพยากร คือ (6) สื่อการเรียนรู้ประเภทบุคคล เช่น ครูหรือผู้บริหารการศึกษา ซึ่งได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดี ถือเป็นสื่อสำคัญในการขยายหรือสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้บุคคลที่มีความรู้และทักษะในอาชีพตนเอง ก็สามารถที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญที่

จะถ่ายทอดความรู้และทักษะเฉพาะให้กับผู้เรียนได้เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น วิศวกร ปราชญ์ชาวบ้าน พนักงานธุรกิจ ผู้นำทางศาสนา เป็นต้น ถึงแม้ว่าบุคคลเหล่านี้จะไม่ได้รับการอบรมโดยตรง แต่ด้วยความรู้และทักษะอันเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะก็สามารถที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ รวมถึง ธนวัฒน์ พันธุ์เกตุนคร นิตยา นาคอิน และ พิชญาภา ขงสร้อย (2564) กล่าวว่า การจำแนกสื่อการเรียนรู้ตามทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources) โดยการแบ่งสื่อการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และสื่อทั่วไป นำมาประยุกต์ใช้สร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ได้แก่ (7) สื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ รายงาน นิตยสาร หนังสือเรียน การ์ตูน เอกสารประกอบการสอน บทเรียนต่างๆ ทั้งนี้การจำแนกสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นตัวกลางในการให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา เกษประทุม และวราภรณ์ ไทยามา (2566) ศึกษาเรื่องการสร้างสื่อการสอนมัลติมีเดียแบบภาพจำคำบัญชีพื้นฐานเพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า การสร้างสื่อการสอนมัลติมีเดียประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้ (1) ขั้นวิเคราะห์ เนื้อหา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน (2) ขั้นตอนออกแบบนำคำบัญชีพื้นฐานและรูปภาพสื่อมาวางแผนตามรูปแบบโครงสร้างของสื่อมัลติมีเดียในโปรแกรมพาวเวอร์พอยต์ตกแต่งภาพเคลื่อนไหว เลือกพื้นหลังและใส่รูปคำบัญชีพื้นฐานเพิ่มรูปแบบเคลื่อนไหวใส่เสียงเพลงและเสียงคำอ่าน (3) ขั้นประเมินผลสื่อการสอนมัลติมีเดีย นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาตรวจสอบคุณภาพผลการพิจารณาคูณภาพสื่อการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ผลการเปรียบเทียบทักษะด้านการอ่านคำบัญชีพื้นฐานโดยใช้มัลติมีเดียแบบภาพจำเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ พบว่าคะแนนหลังเรียนโดยใช้สื่อการสอนมัลติมีเดียแบบภาพจำสูงกว่าก่อนเรียน อีกทั้ง วิจิตรดา โป๊ะสง และ สุพัตรา พิภอ่อน (2564) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐาน สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ และนักเรียนมีพัฒนาการหลังการจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐานสูงขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการ

3. รูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โรงเรียนกิตติวิทย

จากข้อสรุปผลการวิจัยในประเด็นรูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ (1) ครูผู้สอน (2) เนื้อหาการเรียนรู้ (3) สื่อการสอน (4) ผู้เรียน มีลักษณะของกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ พัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์ – จิตใจ พัฒนาการทางด้านสังคม และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ซึ่ง

สอดคล้องกับวิจิตรตา โป๊ะสง และ สุพัตรา พิภอ่อน (2564) กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัย จะมุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ การเตรียมเด็กเพื่อความพร้อมในการเรียน สำหรับ การศึกษาปฐมวัยมีจุดประสงค์เพื่อจัดการศึกษาเป็นบริการการดูแล และเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่าง เหมาะสมกับพัฒนาการ พร้อมกันนั้นยังเป็นการให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้ากับสังคม เพื่อทักษะทางปัญญาและพัฒนาการทุกด้านให้กับเด็ก รวมถึงการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสและการ ให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองเพื่อการเลี้ยงดูเด็กให้ดี ดังนั้น การศึกษาจึงเน้นการส่งเสริมพัฒนาการ ให้แก่เด็กในทุกๆ ด้าน

อังศุมาลิน ดิฉัตรกุลชัย อนงศ์ณัฐ ยิ้มจิ่ง และ สุชานาฏ ไชยวรรณ (2564 : 162) กล่าวถึงการ พัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า หลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กที่อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ขวบนั้น เป็น หลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับ ขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้นการ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาครอบคลุมเด็กทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและ เด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญ จัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรมตามความเป็นอยู่จริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้ เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่เด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่าน การเล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็ก โดยมี ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ต่างๆ ในการเรียนรู้ที่สามารถดำรงใน ชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข ซึ่งต้องได้รับการประสานความร่วมมือจาก ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ซึ่งให้เห็นถึง คุณลักษณะครูผู้สอน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ของ ครูผู้สอน ด้านทักษะของครูผู้สอน และด้านบุคลิกภาพของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับ Kneipp et al. (2010) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบของบุคลิกภาพของครูที่มีต่อคุณภาพ การศึกษาของนักเรียน ที่ มหาวิทยาลัยนอร์ทเวสต์เทิร์น มลรัฐหุยเซี่ยนา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า บุคลิกภาพของครูมีผล ต่อการรับรู้และการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน อีกทั้งยังพบว่าครูที่มี บุคลิกภาพในทางบวก กล่าวคือ มีความน่าเชื่อถือ ช่วยเหลือเกื้อกูลและเป็นห่วงเป็นใยต่อลูกศิษย์จะ สามารถเข้าถึงลูกศิษย์ ได้ดีกว่าและสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนได้มากกว่าครูที่มีเพียง ความรู้ทางด้านการ สอนแต่ขาดบุคลิกภาพทางบวก และยังสอดคล้องกับ ปภาวี ตั้งดวงดี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของครูกับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน กรณีศึกษา โรงเรียนประถมส่วนขยาย แห่งหนึ่ง ในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า คุณลักษณะครูได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ (1) ความกระตือรือร้น และความอดทน (2) เทคโนโลยีและการสื่อสาร (3) การลงโทษ และ (4) ความเข้มงวด และเมื่อ

นำมาวิเคราะห์ด้วย Multiple Regression ก็พบว่า ครูที่มีกลุ่มคุณลักษณะความกระตือรือร้นและความอดทนกลุ่มเทคโนโลยีและการสื่อสารและกลุ่มความเข้มงวด มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญ

ซึ่งสอดคล้องกับงานของ อภิรดี ไชยกาล (2565) ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาของครูในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพของครูในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านร่างกาย และด้านสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านอารมณ์จิตใจ และด้านสติปัญญา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับส่วนผลการวิเคราะห์ปัญหาของครูในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีปัญหาในด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านความพร้อมและพัฒนาการของเด็กและด้านการบริหารจัดการ

นอกจากนี้ วรรณานันดาเขียน (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า (1) การศึกษาคุณลักษณะความสามารถในการคิดเชิงบริหาร สำหรับเด็กปฐมวัย มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยับยั้งชั่งใจ ด้านการเปลี่ยนความคิดและด้านการควบคุมอารมณ์ (2) รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหาร สำหรับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน (3) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหาร สำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด (4) ค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหาร สำหรับเด็กปฐมวัย สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัย (5) ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงบริหาร สำหรับเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงบริหาร ทำให้เด็กสามารถจัดการกับการทำงานได้สำเร็จด้วยตนเอง ปฏิบัติงานต่างๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จและเป็นเด็กที่มีคุณภาพต่อประเทศชาติในอนาคต

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนกิตติวิทยา

1) ควรมีการออกแบบสื่อการเรียนรู้ประเภทเกมการ์ดที่เน้นไปทางคำศัพท์ เพื่อปูพื้นฐาน ให้เด็กสามารถจดจำศัพท์สิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวได้

2) ควรมีการใช้เทคนิคและวิธีการสอน เช่น การทดลอง การสาธิต เป็นต้น จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจที่อยากจะเรียนรู้ และสามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ควรมีการประยุกต์ใช้สื่อบริบท เป็นสื่อที่เกิดขึ้นตามสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ภายในโรงเรียน ได้แก่ ห้องเรียนต่างๆ พืชพรรณ รวมถึงสิ่งมีชีวิตที่สามารถพบเห็นได้ภายในโรงเรียน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาผลรูปแบบการสื่อสารในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัย เพื่อนำผลไปใช้ในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรศึกษาสร้างนวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวเกื้อหนุน การเรียนรู้แบบสืบค้น และวิธีการเรียนจากการใช้ปัญญาเป็นฐาน

3) ควรศึกษาส่งเสริมการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน โดยการใช้สื่อกิจกรรมในการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กปฐมวัย อย่างต่อเนื่อง

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์. (2558). **การพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ กลับด้านตามกรอบแนวคิดที่แปลและทฤษฎีขยายความคิดสำหรับครูมัธยมศึกษา** สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญฤทัย สุริยะ. (2566). **การจัดการการสื่อสารเครือข่ายสุขภาพของสมาคมการแพทย์แผนไทยใน จังหวัดจันทบุรี**. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. หน้า 15.
- จิตติมา สวัสดิ์กำจรพงศ์. (2546). **การศึกษาปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานประถมศึกษา กรุงเทพฯ**. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชุติมา งามพิพัฒน์. (2562). **การศึกษาและออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้าน ภาษาอังกฤษ สำหรับเด็กปฐมวัย**. สาขาการออกแบบทัศนศิลป์-การออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- ชไมพร เชื้อนจินดาวงศ์. (2566). **รูปแบบการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจสำหรับผู้ให้บริการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนวัฒน์ พูลเขตนคร, นิตยา นาคอินทร์, พิษญาภา ขวงสร้อย. **การออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ออนไลน์เพื่อตอบสนองพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล**. วารสารการบริหาร นิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น 2564;7(5):331-3.
- นันทยา น้อยขุน. (2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและความภักดีในการใช้บริการการทำ ธุรกิจออนไลน์ ผ่าน MY EXIM ของลูกค้าธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย**. ปรินิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิภาพรรณ โสพัฒน์. (2562). **วิธีการสื่อสารในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ**. วารสารสมาคมพัฒนา วิชาชีพ การบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 3(1), หน้า 23.
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2545). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.

- ปราวินยา สุวรรณณัฐโชติ. (2552). การเรียนรู้ร่วมกันบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์และการใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน. วารสารครุศาสตร์, 37(3), 150-164.
- ประภาพิพย์ อินทรชัย. (2560). เคล็ดลับในการสื่อสารที่ดี. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 11(1), หน้า 129.
- พิชัย ระวังวัน. (2564). การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันการเรียนรู้เสริมทักษะคำศัพท์ 3 ภาษา สำหรับเด็กปฐมวัย บนสมาร์ตโฟน. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 (2021) : พฤษภาคม - สิงหาคม 2564.
- ภักนันท์ ยอดสิงห์. (2560). การออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษของเด็กอายุ 3-6 ปี. ปรินญาตลปะประยุต์บัณฑิต สาขาวิชาออกแบบอุตสาหกรรม คณะศิลปประยุต์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- มณฑพร พันธุ์แก้ว. (2562). การศึกษาพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน. วารสารครูพันธุ์. 7 (1). 97-107.
- วิจิตรตา โป๊ะสง และ สุพัตรา พิภพอ่อน. (2564). การพัฒนาสื่อโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นพัฒนาการเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารการวัดผลการศึกษา, 38(103), 195-204.
- วัชรระ มารู้เรื่อง. (2562). พัฒนาการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาคน. วารสารพุทธจิตวิทยา, 4(2).
- วิลาวลัย อินทร์ชำนาญ. (2561). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประเภทเกม เพื่อให้ความรู้ในเรื่องกฎระเบียบและข้อปฏิบัติ ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สมจิตร จันทรฉาย. (2557). การออกแบบและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สิริธร สันแดง. (2559). การออกแบบสื่อบูรณาการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านมิติสัมพันธ์และจินตภาพสำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : บริษัทกราฟฟิค.
- แสงเดือน นนทปารยะ. (2547). การจัดการศึกษาแบบโรงเรียนบ้านสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปีในสังคมไทย. ปรินญาตลปะประยุต์ การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- อภาภัทร ไชยประสิทธิ์. (2551). การศึกษาพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตาม
 แนววิถีพุทธ : กรณีศึกษาโรงเรียนทอสี. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารีวรรณ สุวรรณประทีป และสมกมล ถาวรกิจ. (2563). **ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วารสาร สังคมศึกษา มจร. ปีที่ 1 ฉบับที่
 1 มกราคม - มิถุนายน 2563.**
- อังศุมาลิน ดิตตระกุลชัย. (2564). การออกแบบสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษาไทยของ
 เด็กปฐมวัย. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร. วิทยาเขตแพร่ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 นครสวรรค์.
- Berlo, David K. 1960. **The Process of Communication**. New York : The Free Press.
- Erikson, E. H. (1968). **I dentity : Youth and Crisis**. New York : W.W.Norton.
- Gerbner, George. (1966). **On Defining Communication” , : Still Another Vie2, Jo0rnal of
 Communication**. Be1erl4 Hills, p 102.
- Han-Yu Sung, Gwo-Jen Hwang, Chi-Jen Lin, & Ting-Wei Hong. (2017). **Experiencing the
 Analects of Confucius: An experiential game-based learning approach to
 promoting students' motivation and conception of learning**. Computers &
 Education, 110, 143-153. doi: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2017.03.014>.
- Kant, R. (2019). **Emotional intelligence: A study on university students**. Journal of
 Education and Learning (EduLearn), 13(4), 441-446.
- Marina Papastergiou. (2009). **Digital Game-Based Learning in high school Computer
 Science education : Impact on educational effectiveness and student motivation**.
 Computers & Education, 52(1), 1-12. doi:
<https://doi.org/10.1016/j.compedu.2008.06.004>.
- Osgood, Charles E. (1974). **“A vocabulary for talking about communication,”** In The
 Process and effect of mass communication. pp. 12. Urbana, IL : University of
 Illinois.
- Pinter, D. (1977, August). **The Effect of on Academic Game on the spelling Achievement of
 Third Grader**. Dissertation Abstract International. 2: 710 – A.

- Rogers, E. and F. Shoemaker. (1976). **Communication of innovations: A cross-cultural Approach**. New York: The Free Press. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 46 (1) (2018), pp. 1 – 5.
- Schramm, Wilbur. (1973). **Channels and Audiences in Handbook of Communication**. Chicago : Rand McNelly Colledge.

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

(กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด)

Content Design and Development of Learning Materials to Promote Early Childhood

Development : A Case Study at Kittiwittaya School, Muang District, Trat Province

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด) แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ - นามสกุล และตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ-นามสกุล

ตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

2.1 โรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับครูในการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย อย่างไร

.....

.....

.....

2.2 ท่านมีการให้ความสำคัญกับครูในการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

2.3 ท่านคิดว่าอะไรคือปัญหากับอุปสรรคของการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้

3.1 ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ ในเรื่องของจุดดึงดูดใจด้านเหตุผล ควรมีการออกแบบอย่างไร

3.1.1 ในกิจกรรมวันพ่อ/วันแม่ทางโรงเรียนมีการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน้าที่ของบุตรที่ดี ควรมีการออกแบบเนื้อหาอย่างไร (ด้านสถานภาพ)

.....

.....

.....

3.1.2 ท่านสามารถออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน ควรมีการออกแบบเนื้อหาอย่างไร (ด้านความสะดวกสบาย)

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3.2 ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ ในเรื่องของจุดดึงดูดด้านอารมณ์ ควรมีการออกแบบอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3.2.1 ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ โดยใช้ด้านความกลัวควรมีการออกแบบอย่างไร (ด้านความกลัว)

.....

.....

.....

3.2.2 ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานควรมีการออกแบบอย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ทางโรงเรียนมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ สื่อประเภทวัสดุ (แผนที่, ลูกโลก, รูปภาพ, หุ่นจำลอง, แผ่นฟิล์ม สไลด์) หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

3.4 สื่อประเภทอุปกรณ์ (เครื่องฉายสไลด์, เครื่องฉายภาพยนตร์, เครื่องเล่น, แผ่นเสียง) มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3.5 ทางโรงเรียนได้มี การนำสื่อกิจกรรม (การสาธิต, เกม, สถานการณ์จำลอง) มาใช้ในการพัฒนา
สื่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

3.6 โรงเรียนมี การใช้สื่อบุคคล (ครู, พ่อแม่ญาติ, เพื่อน) ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเปิดโอกาส
ให้ผู้เรียนได้เลือกสนใจในการเรียนหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

3.7 โรงเรียนมีการสนับสนุนเรื่องของ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (คอมพิวเตอร์ช่วยสอน, E-Learning, E-
Book, E-Training, Learning Object) มาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

3.8 ท่านคิดว่าการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และ ด้านสติปัญญา อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด

1. ท่านมีกระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา
โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด อย่างเต็มความสามารถได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกแบบเนื้อหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ
ของเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราดอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

= ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ =

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติของผู้วิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

ศิริรัตน์ มุลพฤษ์

วัน เดือน ปีเกิด

7 ตุลาคม พ.ศ. 2532

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

ครูประจำการ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนกิตติวิทยา อำเภอเมืองตราด

จังหวัดตราด

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2551

มัธยมศึกษา โรงเรียนหนองฉางวิทยา

พ.ศ. 2555

ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี